Kungl Utrikesdepartementet

Avd: 5

Grupp: 2

Mål: Eu I

Efterforskning av

Raoul Wallenberg

1948 – 1949

5.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Helsingfors den 4 januari 1948.

4.

Inkl. 16/1 1948		
Avd. P	Gr. 2	Mål Eu

Förtroligt

Broder,

En av beskickningens tjänstemän var i lördags uppe i Jakobstad för att taga reda på vad den i Ditt brev den 17 december omnämnde chauffören Paul Nordström visste om Raoul Wallenberg. Som Du finner av bifogade uppteckning visade sig, att Nordström tyvärr ej alls förmådde skingra dunklet kring Wallenbergs försvinnande. Att han "trodde" att Wallenberg var i samma läger som han, kan man ju ej fästa något avseende vid. Namnet Wallenberg ha väl de flesta finländare hört i ett eller annat sammanhang och det kan ju tänkas, att af Sandeberg, som Nordström tydligen ofta träffat, vid något tillfälle sagt, att han sett Wallenberg eller misstänkte att han funnes i lägret.

./.

Den Tillgivne
Otto Ehrnrooth

Kabinettssekreteraren Friherre H. Beck-Friis,
Utrikesdepartementet.

ad. V.

P.2. Ber 1

P.M.

Nordström hade under kriget och t.o.m. den 20 maj 1946 varit internerad i läger n:r 27 Krasni Gorsk, beläget 28 km. från Moskva i den riktning där tyskarna under offensiven mot Moskva varit närmast staden. Lägret hade bestått av flera avdelningar, av vilka den första utgjorts av endast en barack, vilken varit omgärdad med ett 2 1/2 m. högt brädplank. De i denna avdelning internerade, vilka varit "de som kommit från Tyskland", hade ej tillåtits ha någon kontakt med lägrets övriga interner och de hade i tur och ordning förts till Moskva för att förhöras. Därefter hade de antingen återkommit till lägret och placerats i tredja avdelningen eller förts till en annan plats. Den tredje avdelningen, till vilken N. hört, hade bestått av fyra baracker och i denna avdelning hade internerna fått umgås med varandra tämligen fritt. N. hade efter en tids internering fått tjänstgöra som chaufför och tidvis som mekaniker inom lägret. Det a hade givit honom tillfälle att ganska fritt umgås med alla lägrets interner, utom de i första avdelningen. Bland de internerade hade funnits ett ganska stort antal skandinaver. Flertalet av dessa hade förvarats i första avdelningen men några hade flyttats över till den tredje. N. hade mest varit tillsammans med den svenske tidningsmannen af Sandeberg. Denne hade först kommit till första avdelningen, men efter ett års bortovaro från lägret hade han återkommit och då placerats i tredje avdelningen. N. och af S. hade där bott i samma barack. I början av maj 1946 hade N.

ådömts 14 dagars arrest och då han avtjänat denna hade af S. tillsammans med en dansk pastor. som tjänstgjort i danska röda korset, lämnat lägret och enligt vad N. erfarit skickats till ett läger i Odessa.

En annan svensk som N. mindes hade varit lång och ljus och klädd i en svensk militärpäls. Han hade tillhört en svensk hjälporganisation i Tyskland och där blivit tillfångatagen av ryssar. N. kunde ej erinra sig hans namn, men det hade i varje fall ej varit Wallenberg.

N. erinrade sig W:s namn och <u>trodde</u> att han varit bland de i lägret internerade svenskarna, men han kunde ej erinra sig ha träffat eller sett W. N. ansåg, att om W. varit i lägret samtidigt med af S., denne skulle ha vetat om det.

Den 3 januari 1948.

23/1 48

FÖRSTE HOVMARSKALKEN
NILS RUDEBECK
Tjänstgörande hos H. K. H. Kronprinsen

Slottsbacken 2

Conf. Sentiell

utekommandet
Gravström U.S.

ISOJOKI
10.-1.-43

SUOMI FINLAND 6 markkaa

SUOMI FINLAND 6 markkaa

H. K. H. Kronprins Gustaf Adolf

Stockholm
Sverige.

Ares. Birger U. Lillräsk
Lappfjärd
c/o Fennia
Finland.

P2 Ren I

24/1
br.Schartau
Johansson, Hfors

Se ang. Lillträsk sista bil. till Hans v Olla - Grafshin 26/6-47

Fru Ingegerd Söderberg minns ej någon dylik person.

Isojoki den 9.1.48. Aa
Pi

H. K. H. Kronprins Gustaf Adolf

INK. UTRIKES DEPT.
Dnr 164 / 137
23. ~~27~~ JAN. 1948
AVD. P | GR. 2 | MAP. Eu

Fru v Daudel fått avskrift med vidstående 24/1 Pi

I det jag ber om ursäkt för min djärvhet, vore jag Eder mycket tacksam för upplysningar om huruvida den senaste blyerytekningen av Raul Wallenberg, d.v.s. föreställande honom själv och tecknat på fånglägret i Lotina i Ryssland senaste hösten kommit fram. Hans mor eller syster ville jag inte fråga, ej heller Fru Söderberg, jag sammanträffade med i somrast. Att Wallenberg lever, därom är jag säker, men ville få bekräftelse över om teckningen kommit fram. Högaktningsfullt

Birger U. Lillträsk
Lappfjärd
c/o Fiennia
Finland.

Petri/EO

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM 19		
Stockholm ~~den 23 januari 1948~~.		
N:o 1011(a5)	1 bil.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. X2	MÅL. Eu I

Fredsgatan 10
Herr Advokaten Yngve Scharteau, Stockholm.

./. För Eder kännedom ber jag härjämte få översända avskrift av ett till H.K.H. Kronprinsen ställt brev från Birger U. Lilltträsk. Den i brevet omnämnda blyertsteckningen av Raoul Wallenberg har H.K.H. aldrig fått mottaga. Jag vill icke underlåta meddela, att Lilltträsk från tidigare besök i Sverige gjort sig bekant som en synnerligen ovederhäftig person. Han har uppträtt under falskt namn och två gånger förpassats tillbaka till Finland. Icke desto mindre har beskickningen i Helsingfors instruerats att sätta sig i förbindelse med Lilltträsk för att söka utröna, vad han kan ha att berätta och huruvida han möjligen har ytterligare något exemplar av den omnämnda "blyertsteckningen" i sitt förvar, vilket han i så fall kommer att anmodas tillställa beskickningen.

u/Grafström

EO

T2 Ren I

SVENSKA EUROPAHJÄLPEN
SZWEDZKA POMOC EUROPIE
Zarząd na Polskę

TELEFON: 88-110
ADRES TELEGR.:
„Europahjälpen", Warszawa
KONTO BANK.:
Narodowy Bank Polski

WARSZAWA, DN. 17 januari 1948 r.
Al. Sikorskiego 31/5.

Nr.....

Förtroligt

Cy P.
ad
avg. R. Wallenberg

INK. UTRIKES DEPT
D. N:o 168 | 446
24 JAN. 1948
AVD. P | 2 | MÅL. Ee

Till
Utrikesrådet Sven Grafström,
Stockholm.

Efter vårt telefonsamtal den 7 januari d.å. ber jag få bringa följande till Eder kännedom.

I samband med mina av Eder förut kända efter forskningar av Roual W. kom jag i samband med den s.k. Wallenbergkommitten. Två medlemmar av densamma förf. Rudolf Philliph och ing. v Dardel hade ett samtal med mig varvid jag fann för gott att mot kommittens uppfattning om UD bristande vilja när det gäller att spåra upp W. framföra mina bestämda intryck av en odelat positiv inställning.

Med utmärkt högaktning

Hans Ehrenstråle

Petri/EO

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. R. Wallenberg

Stockholm den 24 januari 1948.
P 2

STOCKHOLM 19		
N:o 260	2 bil.	2 BIL.
INK. D. N:o	br.t.H.K.H.Kronprinsen från B.U.Lillträsk 9/1	
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

U.n.

Broder,

Den i bilagorna till von Otters handbrev till Petri den 26 juni 1947 omnämnde Lillträsk har till H.K.H. Kron-
./. prinsen riktat i avskrift närslutna brev i Wallenberg-frågan. Då vi, som Du vet, icke vill lämna något oförsökt, har brevet även översänts till den familjen von Dardel närstående advokaten Schartau och jag får bedja Dig att på sätt
./. i mitt likaledes närslutna brev till Schartau anges söka kontakt med Lillträsk.

Grafström

Envoyén Johansson, Helsingfors.

24/1

P 2 Rel I

YNGVE SCHARTAUS ADVOKATBYRÅ

YNGVE SCHARTAU
ERIC WENNERHOLM
GUSTAF CARLSSON
LEDAMÖTER AV SVERIGES ADVOKATSAMFUND

TELEGRAMADRESS: ADVOKATKONTOR
TELEFON: 23 11 70 POSTGIRO: 52 526

STOCKHOLM DEN
FREDSGATAN 10

YS/elb

26 januari 1948.

Herr Utrikesrådet Sven Hj:son Grafström,

Kungl. Utrikesdepartementet,

Stockholm.

117a

27/1 1948

P 2 Rel I

Emottagandet av skrivelsen av den 23 ds jämte därvid fogade brevavskrift har jag härmed att erkänna. Jag har talat med fru von Dardel i anledning av brevet och kan tillägga, att hon synes dela den uppfattning om brevskrivarens person, som kommer till uttryck i Eder skrivelse.

Med tillgivenhet

Yngve Schartau

AMBASSADE DE SUÈDE

Moskva den 24 januari 1948.

93
3/2 1948
P 2 Ry I

Broder,

Jag ber att få rikta Din uppmärksamhet på nr 4 av Novoje Vremja (New Times), som innehåller en artikel med rubriken "Legenden om Wallenberg".

Utan att nämna vad Wallenbergs verksamhet bestått i, berättar tidningen att han varit tjänsteman vid svenska beskickningen i Budapest och att han försvunnit under striderna i staden i början av 1945. Härom sägs vidare att det aldrig blivit känt om denne neutrale representant blivit mördad av tyskar eller av ungerska fascister; det vore emellertid lätt att förstå att var och en - även om han vore svensk medborgare - kunde råka i dödsfara under gatustriderna. På svenska regeringens begäran hade de sovjetiska myndigheterna gjort noggranna efterforskningar. En första uppgift att Wallenberg funnits av sovjetiska militärrepresentanter hade icke bekräftats. Trots omsorgsfulla undersökningar hade han heller icke påträffats bland internerade eller krigsfångar, där han under de kaotiska krigsförhållandena hade kunnat hamna. Den svenska Morgontidningen hade också skrivit att Wallenberg sannolikt fallit offer för ungerska fascister under slutstriderna i Budapest.

Herr Legationsrådet Sven D a h l m a n ,
S t o c k h o l m .

I fortsättningen redogöres för aktionen i"Wallenbergsaken", som säges ha satts igång av svenska höger-tidningar i början av 1947, samtidigt med att den försvunnes halvbroder, ingeniör von Dardel gjort en resa till Amerika. Aktionen framställes som en reaktionär förtalskampanj mot Sovjetunionen. Vid olika tillfällen hade svenska utrikesdepartementet efter undersökningar kunnat förklara att de vittnen, propagandisterna åberopade, visat sig ingenting veta om Wallenberg. Här hänvisas bl.a. till utrikesminister Undéns uttalanden i riksdagen. Trots detta hade nu senast herrar Friesen, Ture Nerman och Lundstedt föreslagit att Wallenberg skulle tilldelas Nobels fredspris. Syftet härmed vore att rikta världens uppmärksamhet på saken och att dra in grannlandet Norge i de antisovjetiska spekulationerna.

Tidningen slutar med att fastslå att "Wallenbergsaken" utnyttjas som förevändning för antisovjetiska provokationer av de kretsar, som icke kunna förlika sig med en vänskaplig utveckling av de sovjetisk-svenska förbindelserna. Den sovjetiska allmänheten vore indignerad över dessa provokationsförsök och hoppades att de demokratiska kretsarna i Sverige skulle hejda denna de amerikanska krigsanstiftarnas svenska "halvbröders" verksamhet. - Härtill kan fogas att den sovjetiska allmänheten, före denna artikel i Novoje Vremja, inte underrättats om att en "Wallenbergsak" existerade - så vitt jag kunnat finna åtminstone inte av pressen.

Din tillgivne
Den Jödahl

LÉGATION DE HONGRIE

4/2 utan missiv/
avskr.övers.t. adv.
Schartau med utr.råde STOCKHOLM,
Grafströms visitkort
under åber.av dagens
tel.samtal.EO.

P2 Ru I

INK. UTRIKES DEP:T
D. N:o 185 | 70
4 – 6 FEB 1948
AVD. P | GR. 2 | MÅL. Eu I

av Raoul Wallenberg

Note Verbale.

M. Guy von Dardel, demi-frère de M. Raoul Wallenberg, s'est adressé à la Légation de Hongrie en donnant expression à ses appréhensions qu'une certaine lettre - dont le contenu serait selon lui de nature délicate - adressée au comité pour la recherche de Raoul Wallenberg et ouverte par une erreur regrettable dans la chancellerie de cette Légation /lettre qui avait été remise au cours de décembre 1947 par M. Warga, secrétaire de Légation à M. Grafström, directeur au Ministère des Affaires Etrangères/ éventuellement ne fût traité d'une manière discrète. Par conséquent il a exprimé le désir que la Légation de Hongrie lui déclare par écrit que toutes mesures nécessaires ont été prises de la part de cette dernière quant à la discrétion.

D'après l'avis de cette Légation dans une telle affaire elle ne peut pas adresser une lettre d'un tel contenu à une personne privée, pour cette raison la Légation de Hongrie observe la même attitude comme lors de la remise de la lettre: elle fait cette déclaration au Ministère des Affaires Etrangères. Elle déclare que les appréhensions de M. von Dardel ne sont pas fondées et que la Légation traite cette affaire avec la même discrétion avec laquelle elle traite toute son activité, finalement que le Chef de mission et tous les membres de cette Légation, à l'excéption du fonctionnaire qui avait ouvert la lettre, n'ont pas même une idée du contenu et du nom de l'expéditeur de la lettre. Même le fonctionnaire qui a ouvert la lettre ne se souvient d'aucun détail.

Stockholm, le 3 février 1948.

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KÖVETSÉGE – LÉGATION DE LA RÉPUBLIQUE DE HONGRIE – STOCKHOLM

Au Ministère Royal des Affaires Etrangères
Stockholm.

P 2 Ru I Ca

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Avdelningschefen

Stockholm den 4 februari 1948.

1 bil.

4/2 48
meddelat adv. Schartau
per telefon

Herr Advokat,

./. Jag ber att för kännedom få överlämna avskrift av en note verbale, som departementet mottagit från härvarande ungerska beskickning. Aktstycket talar för sig självt. Man må ha vilken åsikt man vill om ungrarnas försäkringar - särskilt sista meningen i noten synes mig dråplig i sin rättframma naivitet - reglerna för det diplomatiska umgänget har föranlett mig att till envoyén Böhm framföra ett beklagande över att beskickningens goda tro på sätt som skett dragits i tvivelsmål.

Jag vore tacksam, om Advokaten ville visa noten för von Dardel och framhålla önskvärdheten av att hans eventuella fortsatta förbindelser i sakliga frågor med representanter för främmande makter sker genom Utrikesdepartementet.

Herr Advokaten Y. Schartau, Stockholm.

P.M.

Jag blev i dag uppringd av redaktör Lindström i förlaget Saxon & Lindström. Han berättade, att ungraren Eugen Lévay hade skrivit en bok om Wallenberg. Boken skulle ha kommit ut i Ungern nu i januari, och Wallenbergstiftelsen i Budapest uppgives ha åtagit sig fadderskapet för boken.

Saxon & Lindström ämnade giva ut boken på svenska, men Lévay hade numera ytterligare material, som inte hade kommit till användning för den ungerska upplagan men som nu borde komma med i den svenska. Det vore därför önskvärt, att Lévay kunde få inresetillstånd till Sverige. Lindström hade av sina ungerska kontaktmän fått rådet att vända sig till Utrikesdepartementet för att underlätta Lévays resa till Sverige.

Jag svarade Lindström, att UD inte kunde utfärda viseringar för enskilda utländska medborgare och att rätt instans därför vore Statens Utlänningskommission. Lindström skulle taga upp ärendet med kommissionen.

Stockholm den 6 februari 1948.

Hugo Östfast

R Wallenberg

Telegram i maskin chiffer från
Helsingfors
Avsänt den 6/2 19 48 kl 1645
Ankom den / 19 kl
Utskrivet i L exemplar
Detta är originalet
Intelefonerat.

P2 Gu I

INK. UTRIKES DEPT
Dnr 22.7 | 54 (a)
- 7 FEB. 1948
AVD P | GR 2 | Gu I

H
~~3.~~ Grafströms handbrev 24 januari Wallenberg åberopas. Lillträsk har i brev sagt sig troligen kunna anskaffa flera teckningar samt lämna mig vissa muntliga upplysningar i slutet av januari. Åberopande erforderliga långa resor för teckningarnas hämtande och hitförande begär mannen 5.500 mark. Benäget telefonera eventuellt bemyndigande skäliga utlägg.

Johansson.

7/2 Medd. adv. Schartau per tel. med begäran om besked från fru von Aardal.

Gu

ɔ11:

Pv. tr. Sth. 1945

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Helsingfors den 6 februari 1948.
1 bil.

Pol.

161
4/2 48
P 2 Em I

12/2 Besv.

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 24 januari ber jag härmed få översända avskrift av ett brev från Lillträsk i Wallenbergaffären. - Jag avvaktar för närvarande från Utrikesdepartementet begärt besked angående den av Lillträsk angivna kostnadsersättningen.

Din tillgivne
Otto Johansson

trikesrådet Grafström,
Kungl. Utrikesdepartementet.

Avskrift.

Isojotsi Onsdagen den 4.2.48.

Till Kungl. Beskickningen
Helsingfors.

Edert v/ av den 30/1 erhöll jag i dag och får för den skuld meddela att, vad blyertztekningen vidkommer sände jag denna i ett vanligt enkelt brev, enär t.v. alla till utlandet försäkrade brev öppnas. Det heter ju visserligen att censuren upphört åtminstäne vad posten vidkommer, men detta håller nog inte sträck, ty jag har flere gånger märkt att mina brev varit öppnade. Skada att inte teckningen kommit fram. Det var en Ingermanländare, alltså en Sovjetrysk medborgare, som gjort denna, den tid han visstades tillsammans med föremålet för teckningen på samma interneringsläger år 1947. S.s. rysk medborgare visstas han nu ss. hemlig flykting i Finland, och när jag senast träffade honom sade han sig ha viktiga upplysningar ang. en svensk på interneringslägret i Soteva. Denna svensk påstod sig vara R.W. Själv blev jag även i tillfälle att 1947 se och genom väggen tala med samma person som ville att jag skulle meddela hans anhöriga i Sverige var han fanns. Jag fick även förbindelse med hans syster fru Nina Lagergrén och hennes en bekant en fru Söderberg, vilken besökte mig senaste sommar. Jag lovade då att skaffa vidare upplysningar om R.W. och fick då reda på att Ingermanländaren ifråga rymt från lägret. Han var en god tecknare, och gjorde även några skisser i blyerz av lägret och några av internerna. En R.W. föreställande teckning fick jag av honom för vidare befordran till Sverige och sände jag denna till H.K.H. Kronprinsen i den tron att den posten inte skulle öppnas. men det var ett misstag. På grund av att jag kom in på sjukhus här i Isojotsi för en bukhinneoperation. blev mina förbindelser med Ingermanländaren avbrutna och skriva till honom tordes jag inte. Ink. fredag blir jag utskriven härifrån och skall då omedelbart söka opp honom ty han har ännu ett par små skisser föreställande R.W. och skall jag likaså försöka få skisserna över lägret och så fort jag fått dem överlämna dem till Er, men på ett sätt möter det för mig litet hinder att nå ett hastigt resultat och få snabb kontakt med Ingermanländaren och det är resekostnaderna. Den penningar jag haft ha åtgått till läkare- och sjukhus, och medicin. Resan härifrån med postbuss över Tammerfors till Willmanstrand kostar ca 1500 mark enkel biljett och från Villmanstrand har jag ca 80 Km. med skidor till ödemarken. där han bor. Dessutom kost och logi under resan samt resan Villmanstrand - Helsingfors Jag beräknar att ca 4.500:- a 5.500 mark torde hinna till, och blir det någonting över. så hämtar jag resten tillbaka, ty det är inte min avsikt att göra anspråk på någon ersättning, utan ändast att vara till hjälp och det gärna gör jag. Det är ju självklart att om jag kan hjälpa så gör jag det. och jag ger mitt hedersord på att alla uppgifter jag lyckas komma över äro sanna och korrekta.

(39)

Det är ju ändå bättre att inte direkte vända sig till R.W:s anhöriga och hans gamla mor, som måste ha det mycket svårt, utan är det bättre att genom Svenska myndigheter på saken utredd.

I den händelse att Herr Ministern anser sig vara i tillfälle att sända mig respenningar - låt oss säga 5.500 mark och sålunda vill ha de andra teckningarna jämte uppgifter ytterligare om R.W. var då vänlig sänd dessa ss. telefonremissa till Kansallis-Osake-Pankki i Isojoki eller som postanvisning med returpost under min Adress Isojoki c/o A H O L A. Det var meningen att resa den 9 dennes härifrån och beräknar jag vara på legation den 23 dennes med teckningarna m.m. och som jag sade vad som blir över av penningarna skall jag tillsammans med fullständig redovisning över alla utgifter, lämna tillbaka.

Närapå med säkerhet vågar jag påstå att R.W. lever, ifall nu inte under de senaste veckorna någonting inträffat. Jag känner ju honom inte. och vet inte något om varken hans utseende ea. men om det är möjligt skall jag försöka få reda på var han t.ex. visstats som barn, hans föräldrars ålder o.s.v. Åt Ingermanländaren har berättat en del och kanske först dessa personalia kan lämna något ljus över saken.

På lägret i Lotina finnes även andra svenskar, och torde Ingermanländaren ha förteckning över dem.

I vilket fall som hälst emotser jag ett expressvar av Er.

Med utmärkt högaktning:

Birger U. Lillträsk

Isojoki

c/o A H O L A .

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET Petri/AA

ang.R.Wallenberg.

Stockholm den 12 februari 1948. P 2.

STOCKHOLM 19		
N:o 511		BIL.
INK. D. N:o hbr.Hfors 161		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 6 februari rörande Wallenberg-affären vill jag härmed lämna beskickningen bemyndigande att betala Lilliträsk de begärda 5.500 mark.

Grafström

Envoyén Johansson, Helsingfors.

xp 12/2.AA.

HEMLIG

(11) P2 Rec I V

En härstädes såsom trovärdig ansedd person X har meddelat, att han på omvägar erhållit ett brev från Tallinn, ~~där~~ i vilket avsändaren lämnat några upplysningar angående Raul Wallenberg. Anmärkas må att X erhållit i uppdrag att diskret göra vissa efterforskningar. Nedan angivna foto har X erhållit härifrån.

Tidigare har mellan X och brevskrivaren överenskommits om följande code:

Farbror = Raul Wallenberg

att vara sjuk = att vara i fängelse

sjukskötare = fångvaktare

Söner = medfångar

Brevet är i transumerade delar av följande innehåll:

"Farbror är knappast att känna igen på fotot. När jag såg honom sist, var han sjuk, skäggig och i sällskap med sjukskötare. Några gemensamma drag kan man dock hitta på kortet.

För intressets skull skall jag visa kortet även till hans söner, då även dessa såg honom som sjuk.

När jag igen får tid över, skall jag skriva på nytt."

Brevskrivaren säger alltså icke var eller när han sett Wallenberg. Den sista meningen i brevet skall enligt X betyda, att brevskrivaren återkommer, när han får tillfälle att sända något brev.

Stockholm den 13 januari 1948.

Broder (Gräfskiöld)
Jag vore tacksam, om Da ville ringa mig, när Da genomlöst denna handling.
Sth d. 13.I.1947.
Georg Thulin.

Gräfskiöld talat med Thulin

51
Ink. 14/2 1948
Avd. P Gr. 2 Mål Ent

Bästa Sekreterare Petri!

I enlighet med vår över-
enskommelse har jag gjort
en sammanställning av de
akter jag förmodar kan
finnas här. Jag vore
Eder synnerligen tack-

som för en telefonpåring-
ning - 62.98-75. när besket
i någondera riktning har

Mme Märta Beökönyi

Attaché de Presse de la Légation de Hongrie

fattats. Jag skulle vara
mycket tacksam om jag
finge bitte i pappren! Med
hjärtliga hälsningar Märta v. Beökönyi

Dokument i Levays bok om Wallenberg, vilka kunna tänkas finnas i UD.

Pol.
D. N:o 185 | 100
19 23 FEB 1948
AVD. | GR. 2 | MÅL. Ee I

Första rapporten till Svenska UD (sid 43) om de ungerska judarnas situation den 17 juli 1944. Undert. RW 17/7-44

PM till UD om förföljelserna, uppsamlingslägrens läge, transporter till utlandet, ungerska reaktionen, flyktmöjligheter, mutor, familjen Weiss räddning. Undert. RW 18/7-44

Bifogat till föreg. protokoll på tyska från Auschwitz .

Ny PM till sv. UD (sid 57) "Sedan min PM av den 18 juli har inga mera omfattande deporteringar inletts, tvärtom har mindre grupper delvis i 3djeklassvagnar enligt uppgift via Kassa överskridit gränsen också efter den 1o juli.. ..... Undert. RW 29/7

Samtidigt bifogas förslag om hu hjälpen till judarna bör ges, dess mål och medel, de åtgärder som vidtagits, officiella förhandl., upplysningsarbete och judarnas självhjälp, pressupplysning i utlandet Undert. RW 29/7

Note verbale från min. Danielsson och Nuncius 21/8

Tre rapporter till UD (65)

1. De utländska judarnas internering. Begäran att 3.5oo judar inom 72 timmar överflyttas. Förhandl. Ungern-Tyskland. Personalen för judiska avdelningens avveckling. Undert. RW
2. Sedan sista rapporten har läget förbättrats något. Organisation, nådda resultat. Und. RW
3. Sedan sista rapporten har läget förbättrats något. Frigivandet av de internerade har avslutats. Deportationskommandot har rest från Budapest till Berlin. Organisationen. Misstanke om illegala pass. Klipp ur Hetföi Hirlap och Pester-Lloyd. Undert. RW

Rapport efter Szalasikuppen. Sedan sista rapporten väsentligt sämre. Den nya regeringen planerar att använda judarna till Budapests försvar. Transporterna ha redan börjat. Under nästan hela veckan ha de icke kunnat lämna sina bostäder. Nådda resultat. Undert. RW

Note verbale till ungerska UD

Cirkulär till övriga neutrala legationer omkr. 22/1o

Note verbale till ungerska UD (aktnummer 257)

Legitimering av denna akt . Undert. Kgl sv. beskickningen

Not 298 till ungerska UD. "Kungl. sv. beskickningen till ter sig att meddela att första tåget för transport till Sverige av personer med judisk härstamning planeras avgå den 15 nov.

Memorandum från min. Danielsson och påvlige nuntien av den

Note verbale (aktnr 312 21/11) (nr 323 3o/11) (314 25/11) (322 29/11)

Sista rapporten . Underteckn. RW

Neutrala makternas sista not/Undert. Rotta, Danielsson, Feller, Perlasca, Pongrácz

Wallenbergs sista upprop till Szalasis UD (333 Hum 1944.)

W:s not till tyska Milko be[illegible] av internat. kvarteret. RW

Upprop fr. sv. beskicknin[illegible] den 6

Inlaga till Wehrmachtsstandortkommandatur Gross Budapest .RW 8/1-45
Protokoll fr.svenska beskickningens sociala avd.VIII,Ullöi vägen
22.Undertecknat Márton Gosztonyi 28/2 "
"allenbergs upprop till un erska folket"Ich bitte um Entschuldigung,
dass ich mich.....,led i d.s.k. Ansenplanen,skulle publiceras
efter W:s återkomst från Debrecen.
Zsedényis brev till kung Gustaf 24/1o "
Svar till Zs.överlämnat av minister Arfvedson 28/12
Några akter om humanitära avdelnin en organisation från 15/1o-44.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

P. M.

Fru Märta Beökönyi, "attaché de Presse" vid härvarande ungerska beskickning, meddelade vid besök häromdagen att hon av Saxon & Lindströms förlag fått i uppdrag att till svenska översätta en i Ungern nyligen utkommen bok av Levay (känd från besök i Sverige sommaren 1947) om Raoul Wallenberg. I boken inginge i ungersk översättning ett par dokument av Wallenbergs hand, bl.a. P.M. som insänts till UD. Fru Beökönyi undrade om hon kunde få göra avskrifter av de i UD:s arkiv förmodligen förvarade originalen till dessa handlingar i stället för att till svenska återöversätta de ungerska översättningarna. På fråga förklarade hon sig icke veta hur dessa vår beskickning i Budapest tillhöriga handlingar kommit i Levays händer. Jag svarade henne att hon icke kunde få lov att själv studera UD:s dossierer men att jag skulle undersöka huruvida hon kunde erhålla avskrifter av dokumenten.

Vid förfrågningar från pressen och andra håll har hittills alltid hävdats från UD:s sida att efterforskningarna efter Raoul Wallenberg vore ett ärende av i sekretesslagen § 3 omnämnd art. Anledning att taga ställning till frågan huruvida ärendet fölle under 3:1 eller 3:2 har hittills icke förelegat. De av fru Beökönyi åsyftade dokumenten röra Wallenbergs verksamhet till förmån för judarna i Ungern och falla uppenbarligen ävenledes under § 3. Därest de utlämnats av beskickningen i Budapest, i så fall förmodligen genom Wallenberg, har alltså tjänstefel begåtts.

Vid föredragning idag har Excellensen förklarat att stadgandet i Tryckfrihetsförordningen § 2:6 om förbud mot utgivande i tryck av handling som enligt sekretesslagen ej må till envar utlämnas, icke är tillämpligt i detta fall, enär handlingarna redan tryckts i Levays i Ungern utgivna bok. Deras utgivande i Sverige i av fru Beökönyi gjord översättning vore förty icke straffbart. Någon avskrift av dokumenten borde emellertid icke av UD utlämnas till fru Beökönyi. Frågan

huruvida handlingarna fölle under 3:1 eller 3:2 berördes icke av Excellensen.

Jag har idag meddelat fru Beökönyi att UD icke kan stå till tjänst med avskrifter av de ifrågavarande dokumenten. På hennes fråga har jag därjämte sagt henne att det icke läte sig göra att låta någon UD:s tjänsteman kontrollera att hennes översättningar överensstämde med originalen.

Stockholm den 19 februari 1948.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN
ang. publicitet om Raoul Wallenberg.

1173 B 14.8.47.

Oslo den 19 februari 1948.
Nr. 227
P 2

Hedengren/Pz
Sthlm.d.8.3.48
Överl.f.k.till
Amb.Sohlman,Moskva nr 336
För Min:
u/Bagge

INK. UTRIK
D N:o 28 227
21 FEB 1948
VD P | AR 2

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

Jag får vördsamt meddela, att en i den sovjetryska tidskriften Novoje Vremja, nr 4 år 1948, införd artikel om Raoul Wallenberg införts i översättning såväl i kommunistorganet Friheten den 9 dennes som i härvarande sovjetambassads publikation Nytt fra Sovjet-Samveldet den 14 dennes. De bägge artiklarnas innehåll överensstämmer i allt väsentligt, men åtskilliga avvikelser i ordvalet synas antyda, att översättningen icke är gemensam.

En förhoppning som Novoje Vremja enligt Friheten hyst beträffande demokratiska kretsar i Sverige och Norge, har enligt Nytt fra Sovjet-Samveldet gällt endast nämnda kretsar i Sverige. Ifrågavarande passus lyder i Frihetens översättning sålunda: "Hele denne historien blir bare brukt som et påskudd til sovjetfiendtlige provokasjoner av de svenske kretser som ikke kan forsone seg med den kjensgjerning at det utvikler seg et vennskapelig forhold mellom Sovjet-Samveldet og Sverige, og som for enhver pris vil ödelegge dette forholdet. Sovjet-offentligheten harmes over slike provokatoriske utfall og håper at de demokratiske kretser i Sverige og Norge vil gi en riktig vurdering av den gemene trafikken som drives av de svenske 'stebrödrene' til de amerikanske krigsanstifterne, og sette dem tilbörlig på plass."

I Nytt fra Sovjet-Samveldet är avfattningen följande:

"Hele denne saken utnyttes bare som et påskudd til sovjetfiendtlige provokasjoner fra de svenske kretser som ikke vil forsone seg med den kjensgjerning at de svensk-sovjetiske forbindelsene utvikles vennskapelig, og som for enhver pris söker å ödelegge disse forbindelser. Sovjetalmenheten möter denslags provokasjonsforsök med dyp harme og håper at de svenske demokratiske kretsene tar dem for det de er verd og verdig tilbakeviser den gemene virksomhet som de amerikanske krigshissernes svenske 'halvbrödre' driver." (Understrykningarna gjorda här.)

P 2 Eu[I]

P.M.

Händelsevis mötte jag idag Ossian Eriksson på gatan och frågade då, om han hade något nytt att berätta om Raoul Wallenberg. Detta sade han sig inte ha. Han föreföll något besvärad över sammanträffandet.

Stockholm den 21 februari 1948.

Avskrift/EG

STATENS JÄRNVÄGAR III DISTRIKET
DISTRIKTSCHEFEN

Malmö den 27.2.48.
POL

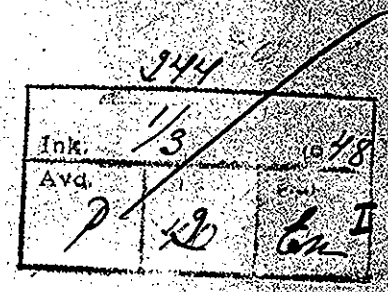

Bagge/EO 4.3 48.
Överl jte bil f förtr kännedom
till Envoyén Westring, Warszawa 640
u. Bagge

Exp. 4.3.48.

ink. 1.3 48.

POL

Original se P 40 I

Till Herr tf Överdirektören G. Ruist,
Stockholm.

Broder,

Enligt överenskommelse per telefon översänder jag härmed anteckningar vid stk. Ekbergs berättelse över vad sig i Polen tilldragit havet natten 20 - 21 febr.

Jag kan - oss emellan - inte komma ifrån misstankar att det rör sig om ett fult försök att åstadkomma bevis för utsmugglingar med "Drottningen". Stk Ekberg skulle väl ha kvartagits i Gdansk och anklagas för att ha lovat medverka vid utsmuggling. Om inga vittnen funnits, skulle hans ord och försvar vägtlätt mot vad motparten satt ihop. En ryss, som vill fly över till Sverige och ha med sig brev till huset Wallenberg torde knappast ha uppträtt, som X eller Rubinstein gjorde, d.v s. försökt med övertalning i närvaro av landsman. Har för mig att Raul Wallenberg, var ogift. Vederbörande påstodo sig ändå ha brev till hustrun.

u. E Schütz -

Bil: Anteckningar i 3 ex.

Överlämnas Herr Utrikesrådet m.m.

G r a f s t r ö m.

Kungl. Utrikesdepartementet,
Till benägen kännedom Stockholm den 1 mars 1948 u. Emers.

Från pressbyråns klippnarkiv i Kungl. Utrikesdepartementet har konstitutionsutskottet denna dag till låns erhållit ~~den~~ specialdossier nr 23 rörande Raoul Wallenberg, erkännes.

Stockholm den 11 mars 1948.

Den 15 mars fick konstitutionsutskottet avskrift av UD:s kommuniké med anledning av det ryska svaret på svenska beskickningens i Moskva framställning i fallet Wallenberg.

16/3 -48

Av kanslisekreteraren Ekblom, Konstitutionsutskottet, har Utrikesdepartementets pressbyrå denna dag återbekommit specialdossier 23, Raoul Wallenberg, vilket härmed erkännes.

Stockholm den 12 mars 1948

L Ow

P2 Ren I

P.M.

Ossian Eriksson ringde mig på eftermiddagen Marie Bebådelsedag i min bostad och sade, att han hade anledning antaga, att norrmannen Tyngvik (vars rätta förnamn vore Odvar och icke Alf) bodde på Sveavägen 70 tillsammans med en del andra utlänningar.

Stockholm den 22 mars 1948.

[signature]

24/3 Kommissarie Danielsson meddelat att f.n. ingen person med namnet Tyngvik bodde under den angivna adressen. Han föreslog att man skulle söka erhålla ytterligare upplysningar genom Ossian Eriksson. 9/A1

7/4 8c

Hälsingborgs Polis

Kriminalavdelningen

ang Raoul Wallenberg

Jonstrup erhöllit kontakt med en bellanlen genom u.D:s förmedling R.A.

HEMLIG

Rapport.

INK. UTRIKES DEP:T
D. N:o 164 V715
7.4.30 DEC. 1948
AVD. P GR. 2 MÅL. Eu I

Måndagen den 5 april 1948. au

Ang.

Jonstrup, Alfred

Den 5.4.1948 infann sig å kriminalpolisens utlänningsavdelning danske medborgaren, korrespondenten Alfred Jonstrup och erbjöd de svenska myndigheterna sina tjänster för efterforskandet av den i Budapest 1945 som försvunnen rapporterade svenske medborgaren Roul Wallenberg.

Jonstrup berättade: Han är född den 2.11.1916 i Fredrikshavn i Danmark och nu boende Knutsvej nr 32 i Hellrup, Köpenhamn. Han deltog som frivillig mot ryssarna i Finska vinterkriget 1939. Efter besök i Danmark anmälde han sig som frivillig till Fricorps Danmark och deltog därefter i 3-dje Germanska pansarkårens strider på olika avsnitt av ostfronten. Han befordrades till fältväbel och blev svårt sårad vid Libau 1944. Därefter vårdades han å tyskt lasarett till krigslutet då han tillfångatogs av de allierade och överlämnades till dansk polismyndighet. För sitt deltagande i striderna mot ryssarna dömdes han till 1 års frihetsstraff som han avtjänat.

Då han för omkring 14 dagar sedan vistades hos sina föräldrar i hemmet i Vodskov, där hans fader är präst, såg han ett exemplar av tid -

ningen Dansk Judemission en notis om Roul Wallenberg. Genom sin moder, som arbetat mycket för judarna i Danmark, fick han veta en del av vad som stått i tidningarna om fallet Wallenberg. Jonstrup, som sysslat med efterforskningar av danska kamrater och även lyckats uppspåra och genom polisen få hem en del av dem, blev intresserad av att hjälpa till med efterforskningarna av Wallenberg. Jonstrup har nämligen korrespondens med flera tidigare kamrater i olika delar av Europa, vilka i sin tur stå i förbindelse med fånläger, även ryska. Vid samtal med danska frivilliga, som han sammanträffat med i Danmark, har beträffande svenskar nämnts namnen Wallenberg och Gösta Persson. För cirka 3 månader sedan sammanträffade Jonstrup med en f.d. dansk frivillig, vilken i januari 1945 deltagit i gatustriderna i Budapest, där han blev rysk fånge. Han vistades i olika fångläger, först i närheten av Budapest och därefter i Rumänien och Kiev och åter till trakten av Budapest. En dag vid utspisningen blev han i tillfälle att växla några ord med svenskar som voro fångar i samma läger men icke i samma barack. På fråga av Jonstrup om han hört namnet Wallenberg nämnas, svarade den åsyftade mannen, att han ville minnas att han hört namnet Wandenberg nämnas vid tillfället ifråga. Han visste även att vid olika tillfällen ryska fångtransporter med fångar från olika länder gått österut till bl.a. Dnjepropetrovsk, Stalingrad och Kiev.

Jonstrup, som under inga villkor vill ha sitt namn nämnt, ville icke gå till Svenska Ambassaden i Köpenhamn, emedan han är rädd för, att danska frihetskämpar, som ~~xxxxxxx~~ komma till ambassaden, skulle få veta hans namn och saken skulle bli känd genom pressen, vilket skulle kunna skada hönom som privatman. Han vet även, att om man genom polisen i Danmark vänder sig

till f.d. frivilliga, så lämna dessa icke några upplysningar. Skulle det bli känt inom de f.d. frivilligas kretsar, att Jonstrup gått till svenska polisen och erbjudit sin hjälp med efterforskningarna av Wallenberg, så skulle han själv bli misstänkt och svårigheter möta vid han fortsatta arbete med saken. Han ville bestämt betona, att han hänvänt sig till de svenska myndigheterna i saken av rent humanitära skäl och icke för ekonomisk vinning. Han var även uppmanad därtill av sina föräldrar.

Han ville nu veta de närmare omständigheterna kring Wallenbergs försvinnande och vad olika personer berättat därom för att därigenom få en utgångspunkt för sitt arbete. Icke minst viktigt är att ett foto av Wallenberg ställes till förfogande. Han önskade att själv resa till Stockholm för att personligen för vederbörande framlägga sina synpunkter på saken men ville han överlåta bestämmandet av detta till vederbörande myndighet. Han vore villig att själv bekosta en resa till Stockholm men kan icke få någon svensk valuta därtill.

Sedan förestående i telefon meddelats sekreterare Anger vid Kungl. Utrikesdepartementet överenskoms att Jonstrup skulle kvarstanna i Hälsingborg över natten och avvakta telefonbesked den 6.4.1948 sedan denna rapport översänts till Departementet. Jonstrup kan nämligen endast och efter svårigheter få en utresa från Danmark per månad.

Hälsingborg som ovan.

Carl Palm

Kriminalöverkonstapel.

p 2 En

Idet jeg citerer Forfatteren Herr Rudolph Philipp's Slutning af hans Bog om Raoul Wallenberg Pag. 204 Para 3 1ste Linie:

"Alla de människor, vilkas samvete ännu icke helt förhärdats, måste göre Raoul's Sag till sin ... men främför allt etc.", skal jeg i Anerkendelse heraf, og ud fra egen Kendskab til Forholdene i Osteuropa tilbyde min Hjälp og Stötte i Arbejdet for Raouls Redning, saa langt som jeg har Mulighed herfor.

Til Stötte og videre Foranstaltning har jeg hoslagt udarbejdet de hos mig bereoende Oplysninger, som jeg mener kan have Interesse for Sagen, idet jeg samtidig gär opmärksom paa, at disse mine Oplysninger maa behandles med den störste Fortrolighed, og hvad der senere fra min Side maatte tilgaa af Oplysninger Sagen vedrörende.

Oversender jeg da hermed Bilag ialt 12 -heraf 6 Copie-.

Altid parat til Deres Tjeneste tegner jeg med Höjagtelse

Stockholm, April den 8de 1948. Alfred Jonsrup.

(40)

P 2 Bd I

I.

Fortroligt.

Paa dertil given Foranledning, skal jeg hermed tillade mig at henlede Opmärksomheden paa, at man direkte herfra gennem den danske Justitsminister foranlediger alle danske Statsborgere -specielt Frivillige-, som endnu maatte vende hjem fra Krigsfangenskab i Rusland, adspurgt om de under en eller anden Form har väret i Beröring med Eftersögte. Dog uden at det paa nogen Maade i förste Instans tilkendegives hvem det drejer sig om.

Det er almindelig kendt blandt de i Danmark beroende Frivillige, at en Del af deres tidligre Kammerater fra Felten under de sidste Kamphandlinger paa Östfronten er faldet i russisk Fangenskab - og endnu befinder sig. De paagældende Krigsfanger hjemsendes ikke af de russiske Militärmyndigheder fra Fangelejrene til Danmark og har ikke Lejlighed til at sätte sig i Forbindelse med deres Paarörende i Danmark paa legal Maade. Den eneste Udvej for at komme bort har derfor väret Flugt til Vestmagternes Zoner i Tyskland.

Da det nu stadig maa regnes med, at danske Frivillige vender hjem til Danmark fra russisk Fangenskab, maa det formodes, at de paagældende eventuelt skulde väre i Besiddelse af Öplysninger til Eftersögningens Fremme. Det maa derfor tilraades, at de paagældende straks bliver afhört, medens de endnu har deres Oplevelser og Indtryk i frisk Erindring, og för de endnu ad anden Vej maatte väre informeret om Tilfældet.

Ovenstaaende overlader jeg hermed til Deres videre Foranstaltning.

P 2 8n I

II

Fortroligt.

Til yderlige Udbygning af de i Eftersögningen fremkomne Oplysninger skal jeg tillade mig at foreslaa, at Präsidenten for det danske Röde Kors göres bekendt med det officielt udgivne Materiale herfra, idet ovennævnte Institution ofte kommer i Beröring med Personer, som her et nöje Kendskab til Forholdene i den russisk besatte Del af Tyskland, ja Östeuropa i det hele taget.

Präsidenten for Dansk Röde Kors er for Tiden Kommandör, Kaj Hammerich, Amaliegade, København.

Ovenstaaende overlader jeg hermed til Deres videre Foranstaltning.

P 2 Eu I

III.

Fortroligt.

Til yderligere Udbygning af de i Eftersögningen fremkomne Oplysninger tillader jeg mig at henvise til "Red Barnet" (Europahjälpen), idet denne Institution har stationeret danske Statsborgere i Östeuropa, hvor de paagældende arbejder blandt Civilbefolkningen, dels som Läger og Sygeplejersker, og har opnaaet en stor Tillid blandt Befolkningen, hvorfor det maa formodes, at der eventuelt ad denne Vej kan indhentes Oplysninger, som har Sagens Interesse.

Ovenstaaende overlader jeg hermed til Deres videre Foranstaltning.

P 2 En I

IV.

oligt.

Idet jeg henviser til Bilag I-III, skal jeg i Fortsättelse heraf slaa, at der direkte herfra anmodes Herr Politiadvokaten for Iste-Undersögelsammer, Politigaarden, København, at ville foranledige den tidligere Kommandör de danske Frivillige,

Knud Börge M a r t i n s e n,

for Tiden mig bendt hensidder i Vestre Fängsel, København, afhört om paaende eventuelt kan afgive Oplysninger vedrörende tidligere danske Frivillige med Regimentets Iste-Batl. har väret indsat i Kampene i Ungarn paa Slutningen rigen, isär saadanne som har väret i Fangenskab, ja om der i det hele tæget Martinsens Side kan oplyses noget, som maatte have denne Sags Interesse,

Det bemärkes, at ovennävnte af de danske Myndigheder er dömt til n, hvorfor det henstilles, at der herfra snarest belejligt maatte göres de endige Skridt til, at en Afhöring finder Sted, inden det bliver for sent.

Ovenstaaende overlader jeg hermed til snarlig videre Foranstalt-

P 2 Bn I

IV.

Fortroligt.

Idet jeg henviser til Bilag I-III, skal jeg i Fortsättelse heraf foreslaa, at der direkte herfra anmodes Herr Politiadvokaten for Iste-Undersögelseskammer, Politigaarden, Köbenhavn, at ville foranledige den tidligere Kommandör for de danske Frivillige,

Knud Börge M a r t i n s e n,

der for Tiden mig bendt hendidder i Vestre Fängsel, Köbenhavn, afhört om paagældende eventuelt kan afgive Oplysninger vedrörende tidligere danske Frivillige der med Regimentets Iste-Batl. har väret indsat i Kampene i Ungarn paa Slutningen af Krigen, isär saadanne som har väret i Fangenskab, ja om der i det hele tæget fra Martinsens Side kan oplyses noget, som maatte have denne Sags Interesse,

Det bemärkes, at ovennävnte af de danske Myndigheder er dömt til Döden, hvorfor det henstilles, at der herfra snarest belejligt maatte göres de nödvendige Skridt til, at en Afhöring finder Sted, inden det bliver for sent.

Ovenstaaende overlader jeg hermed til snarlig videre Foranstaltning.

P 2 Eu I

Fortroligt.

Va.

Idet jeg henviser til det skriftlige Materiale, som jeg under mit Ophold her i Byen har haft Lejlighed til at gennemläse, og de Samtaler jeg har haft med Dem, saa har det ikke ändret min Opfattelse, at der, selv nu saa lang Tid efter Krigens Ophör ikke skulde kunde göres en Indsats i Fortsättelse af den, der allerede er gjort herfra. En Indsats, der dels gaar ud paa stadig at samle Oplysninger fra forskellig Side, dels at söge Kontakt med Folk, der har Forbindelse med Befolkningen i Osteuropa. At dette forudsätter en 100 pCt. Tillid og Fortrolighed Man og Mand imellem, nävner jeg blot for en Ordens Skyld, men hvor der er en god Mening, er der ogsaa en Lösning.

Eftersom jeg allerede gennem de hervärende Myndigheder har gjort Rede paa mine private Forhold, og hvorfor jeg er kommet hertil, skal jeg kort tillade mig at göre rede for endnu et Skridt, der eventuelt kan göre sit til, at man kunde faa en Ende paa Tilfäldet.

I al Korthed dette, man maa söge Kontakt med en Mand bag Jertäppet, hvor han nyder den fornödne Tillid og Myndighed, og som samtidig har Tillid til den sig henvende Part.

Under Forudsätning af at dette akcepteres, saa maa Vejen herfra gaa til Den danske Konsul i Seestadt Rostock, Konsul Werner Scheel, R. a. Dbg., Neubrandenburger Strasse 2, Seestadt Rostock im Mecklbrg.

Det er givet , at Prevveksling er udelukket. Derfor maa man sende en Mand, som for det förste nyder Konsulens Tillid 100 pCt., dels er lokalkendt i Byen og behersker det tyske SPROG.

P 2 Bn I

Vb.

(Fortsat)

Fortroligt.

Da Indrejsetilladelse er uopnaaeligt, saa er der faktisk kun det at göre, den Mand, som udsendes i denne Mission maa mönstre ud med et svensk Skib, der anlöber Rostock. Det har da denne store Fordel, at man til en vis Grad - alt taget i Betrahtning - har Garanti for, at paagældende er sikret Tilbagevejen.

Det vil maaske menes at väre et noget tvivlsomt Problem, og at dette skulde give noget positivt Resultat. Det vil jeg lade staa ubesvaret, men blot pege paa, at enhver Vej og ethvert Forsög ikke faar staa hen uprövet, og at det jo altid for den enkelte Mand vil väre en Tilfredsstilelse, at han netop har gjort sin Pligt, saa meget mere, som den eftersögte selv har vist Vejen til Hjälp for ulykkelige Mennesker.

Jeg stiller i eet og alt min Person til Deres Raadighed, saa länge som De maatte önske det, og jeg er villig til at rejse til Rostock og söge Kontakt med den danske Konsul, som jeg personlig kender og staar i eet og alt inde for hans Paalidelighed, som han har bevist mere end en Gang overfor visse givne Tilfälde, som jeg dog ikke her skal komme ind paa. Jeg er godt kendt med Byen og dens Omegn, uden at jeg derfor löber nogen Risiko for at blive genkendt. Det tyske Sproget behersker jeg. Jeg personlig närer ikke nogen Betänkelighedfor at skulle udföre ovennävnte Mission for Dem, men gaa 100 pCt. ind for den.

Se närmere Enkeltheder til en eventuelt Udförelse heraf, vil det näppe paa närvärende Stadie väre nödvendigt at komme närmere ind paa her.

Skulde ovenstaaende ikke väre af nogen Interesse, saa beder jeg Dem indträngende tilintetgöre Bilagene Va-Vb.

(40)

Ovensta

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

U.n.

8/4 1948

Överl. f. förtr.k.t.
Amb. Sohlman, Moskva. 926
/u./ Grafström.

Förtrolig.

EXP. 10/3

P.M.

Vid föredragning idag inför Konstitutionsutskottet av Wallenbergfrågan förekom bl.a. följande.

Herr Håstad förvånade sig över att jag framställt sakerna så som om den sovjetryska noten den 18 augusti 1947 till beskickningen i Moskva med besked att sovjetmyndigheterna intet visste om Wallenberg, vore ett resultat av beskickningens tidigare framställningar i ärendet och icke en följd av de i Sverige av Wallenbergskommittén ordnade opinionsmötena. Jag svarade att notens formulering med all tydlighet gav vid handen att den utgjorde svar på beskickningens demarcher. Att ett orsakssammanhang skulle föreligga mellan opinionsmötena och den ryska noten var något som man inom utrikesdepartementet och på vår beskickning i Moskva veterligen inte ens ifrågasatt.

Då herr Håstad sökte göra gällande att beskickningen i Moskva knappast tryckt på ryska vederbörande i Wallenberg-frågan sedan slutet av 1946, redogjorde jag för beskickningens efter denna tidpunkt gjorda framställningar och fann mig ha anledning understryka att det sovjetryska beskedet i noten den 18 augusti 1947 var av den art man inte gärna kunde återkomma till frågan utan att förebringa nya fakta. Jag uttryckte förhoppningen att utrikesdepartementet - när och om vi fick del av Philipps material på grundval av vilket Wallenberg-kommittén dragit så positiva slutsatser - skulle finna att sådana nya fakta förelåge som kunde berättiga till att på nytt upptaga frågan. Även om intet nytt skulle framkomma kunde man tänka sig, att efter en längre tids förlopp, om Wallenberg icke då avhörts, man åter toge kontakt med ryska vederbörande. Jag underströk emellertid att detta var en personlig uppfattning och att det givetvis icke ankomme på mig att avgöra när, var och hur utrikesministern lät göra demarcher.

Ordföranden herr Hallén sade mig före sammanträdets början att han ansåg ålägga utskottets ledamöter särskild tystnads-

plikt.. Den kommunistiska ledamoten av utskottet var icke närvarande.

Stockholm den 8 april 1948.

Petri/Mr

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

8/4 1948

Förtroligt

P.M.

Innan jag i dag började föredragningen av Wallenbergfrågan inför Konstitutionsutskottet, nämnde utskottets tjänstgörande sekreterare rent personligt, att vad man inom utskottet främst förargat sig över, var att utskottet av Kungl. Maj:t förvägrats taga del av handlingarna i ärendet samtidigt som Wallenbergkommittén, enligt sin egen i broschyrer publicerade utsago, haft tillgång till UD:s konfidentiella material. Jag svarade, att en ren missuppfattning förelåge och att jag hade mig bekant, att utrikesrådet Grafström för utskottsledamoten herr Håstad förklarat sakernas rätta sammanhang. Sekreteraren svarade något förvånad, att herr Håstad icke delgivit utskottet denna förklaring och icke heller, trodde han sig kunna försäkra, utskottets ordförande herr Hallén.

Under föredragningen nämnde jag, att Wallenbergkommittén icke fått något som helst konfidentiellt material från UD. På begäran av någon kommittéledamot hade emellertid kabinettssekreteraren medgivit, att en hösten 1945 i UD upprättad föredragningspromemoria, av vilken fru von Dardel tagit avskrift, när hon våren 1946 till personlig kännedom fått den till låns, finge ses av kommittéledamoterna. Kabinettssekreteraren hade understrukit, att den icke finge publiceras. I själva verket hade, framhöll jag, denna P.M. för länge sedan mist sin förtroliga karaktär, då den uppenbarligen varit tillgänglig för Philipps, när han skrev sin bok, som i väsentliga delar byggde på denna P.M.

Stockholm den 8 april 1948.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Helsingfors den 9 april 1948.

Sthlm.d.13.4.48. 636
Anger/GE
Överl.f.k.t.584 9.4. 48.
Adv.Y.Schartau,
/u/ Grafström
ch.f.pol.avd.

Schartaus Adv.b.

13.4.48

Broder,

Den i brevväxling mellan Grafström och mig angående Raoul Wallenbergaffären nämnde Uno Lillträsk uppgav i ett brev, vilket anlände någon dag innan vi fått bemyndigande att utbetala pengar till Lillträsk, att han nyligen träffat den man, som innehade en teckning av Wallenberg, och att beskickningen kunde tillskriva denne direkt. Så skedde, men mannen i fråga förnekade i ett ganska temperamentsfullt brev, att han visste något om teckningen. En ny hänvändelse gjordes då till Lillträsk den 16 mars, vilken hittills icke besvarats.

I dagens Hufvudstadsblad meddelas, att "den beryktade storskojaren Uno Lillträsk från Lappfjärd" fasttagits i Vasa för checkbedrägerier. Checkerna voro undertecknade med namnet Birger Lillträsk, varför det icke torde vara något tvivel om att det är vår man det gäller.

Om jag inte hör något annat från departementet torde väl undersökningen efter Lillträsks linje få nedläggas.

Byråchefen R. Bagge
Utrikesdepartementet.

Anger/GE

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. fallet Wallenberg.

STOCKHOLM den 13 april 1948.		
N:o 967		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

U. D.

Ärade Broder,

En dansk f.d. samarbetsman som vistats en tid i allierad krigsfångenskap har efter hemkomsten till Danmark via polisen i Hälsingborg anmält sina tjänster i och för efterforskningar i fallet Wallenberg. Han skiljer sig från de flesta andra personer som tidigare dykt upp i samma ärende, därigenom att han ej pretenderar på att vara sig ha sett Wallenberg eller träffat någon person, som suttit inne med upplysningar om denne utan vill endast av humanitära skäl ställa sin erfarenhet från kriget på östfronten till förfogande. Vi ha sammanfört honom med Wallenberg-kommittén för vilkens räkning han uppgjort förslag rörande de vägar, på vilka han ansåge att man skulle kunna gå fram. De flesta förslagen ha som vanligt visat sig rätt blåögda; ett ha vi emellertid tagit fasta på, nämligen att en hemställan skulle riktas till de danska myndigheterna, som ginge ut på att de danskar som i fortsättningen eventuellt återvände från rysk fångenskap måtte vid passerandet av den danska gränsen utfrågas av gränsmyndigheterna, huruvida de känna till något rörande Wallenberg.

Då vi som bekant icke vill lämna något oförsökt i denna fråga, vore jag sålunda tacksam om det läte sig göra, att beskickningen gjorde en dylik hemställan till danska vederbörande.

/u/ Grafström.

968

Ambassadören von Dardel,
Köpenhamn. 14/4-48

Ambassadören Friherre Beck-Friis
Oslo. 14/4-48

Anger/GE

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM den 14 april 19 48.		
N:o 988		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu I

ang. fallet Wallenberg.

U. D.

Broder,

En dansk f.d. samarbetsman som vistats en tid i allierad krigsfångenskap har efter hemkomsten till Danmark via polisen i Hälsingborg anmält sina tjänster i och för efterforskningar i fallet Wallenberg. Han skiljer sig från de flesta andra personer som tidigare dykt upp i samma ärende, därigenom att han ej pretenderar på att vare sig ha sett Wallenberg eller träffat någon person, som suttit inne med upplysningar om denne utan vill endast av "humanitära skäl" ställa sin erfarenhet från kriget på östfronten till förfogande. Vi ha sammanfört honom med Wallenberg-kommittén för vilkens räkning han uppgjort förslag rörande de vägar, på vilka han ansåge att man skulle kunna gå fram. De flesta förslagen ha som vanligt visat sig rätt blåögda; ett ha vi emellertid tagit fasta på, nämligen att en hemställan skulle riktas till myndigheterna i Danmark och Norge som ginge ut på att de danskar respektive norrmän som i fortsättningen eventuellt återvände från rysk fångenskap måtte vid hemkomsten utfrågas av gränsmyndigheterna, huruvida de känne till något rörande Wallenberg.

Då vi som bekant icke vill lämna något oförsökt i denna fråga, vore jag sålunda tacksam om det läte sig göra, att beskickningen i vad avser Norge gjorde en dylik hemställan till vederbörande myndigheter.

/u/ Grafström.

Ambassadören Friherre Beck-Friis,

O s l o

17.4.48
E.L.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Köpenhamn den 22 april 1948.

716
24. 4. 48.
P 2 Ru I

aa

Broder,

Åberopande Ditt handbrev av den 13 innevarande april rörande eventuell dansk medverkan vid efterforskningarna efter Raoul Wallenberg ber jag få meddela, att jag under samtal med direktör Hvass i Utrikesministeriet ifrågasatt, huruvida de danska myndigheterna måhända skulle vara villiga att utfråga eventuellt från rysk fångenskap återvändande danskar, om de kände till något rörande Wallenberg. Herr Hvass förklarade omgående, att de danska myndigheterna gärna skulle tillmötesgå det svenska önskemålet. För formens skull ville han givetvis föredraga frågan för utrikesminister Rasmussen. Därest vi icke erhölle något ytterligare besked, kunde vi emellertid utgå från att de danska myndigheterna komme att följa det svenska förslaget och sålunda hade för avsikt att utfråga eventuellt från Ryssland hemvändande danskar, om de kunde lämna några upplysningar rörande Wallenbergs öde.

Herr Utrikesrådet S. Grafström,
Kungl. Utrikesdepartementet.

D. A.

D 27:D | 43
26 ~~27~~ APR. 1948
AVD. P | GR. 2 | MAL. 26/4

Desv. chiffer

Telegram i blankettchiffer från Prag
Avsänt den 26/4 1948 kl 1410
Ankom den / 19 kl
Utskrivet i 1 exemplar
Detta är originalet
Intelefonerat.

Mieczyslaw
Stachoviak
Trieczenko
Pikulik

43. Handbrev Winther - Beck-Friis den 21 april. B. återkom den 22 dennes med besked, att X. förflyttats till annan ort. Efter resa dit i samförstånd med beskickningen återkom B. i dag, bekräftande genom där knutna förbindelser, att X. vistas där. Förberedelser för befrielsen träffade, dock begär B. för återresan till Prag kortfristiga provisoriska pass för sig och X. jämte 500 dollar för mutor. Ingen säkerhet B:s uppgifter äro riktiga. B. kontaktade i höstas beskickningen i Warszawa angående X., varom denna muntligt rapporterat till Eder. Anhåller om instruktion senast tisdag förmiddag, annars för sent.

011

Pv. tr. Sth. 1945

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Prag den 21 april 1948.

Strängt förtroligt.

1 bil.

127
26/4 19 48
Avd. P | Kr. 2 | Mal Eu 1

Broder,

Härmed ber jag få översända en P.M., som Engfeldt uppgjort rörande sina samtal med en sovjetrysk hemlig agent angående Raoul Wallenberg. Vi ha ju ingen säkerhet för att de av denne agent lämnade, ytterst uppseendeväckande upplysningarna äro med sanningen överensstämmande, men saken har som Du ser fullföljts, då uppenbarligen allt bör göras för att vinna klarhet.

Din tillgivne

W. Wirtheim

Herr Kabinettssekreteraren Friherre H. Beck-Friis,
Kungl. Utrikesdepartementet.

P 2 Eu I

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Strängt förtrolig
1 bil.

P. M.

Den 16 april 1948 uppsöktes jag på beskickningen av en person - som för enkelhetens skull nedan kallas B - som påstod, att han hände till X:s uppehållsort och att han skulle kunna befria honom därifrån och avlämna honom till mig; villkoret härför vore dock, att B finge fritt och oantastat komma in i Sverige - där han förut suttit i fängelse, misstänkt för spioneri - och erhålla uppehållstillstånd och en legitimationshandling (främlingspass) i något antaget namn.

Av försiktighetsskäl genmälde jag, att han knappast kunde begära tilltro till en sådan fantastisk uppgift, i all synnerhet med tanke på den försäkran man på sin tid erhållit från allra högsta ort i X-frågan. B insisterade och jag sade honom, att det icke funnes någon möjlighet att taga honom på allvar, om han icke lämnade påtagliga uppgifter, som kunde göra framställningen sannolik. Efter över en timmes "manglande" med denna synpunkt, förstärkt med påpekandet, att rätta sättet att förhandla med svenska myndigheter vore öppenhet, förmådde sig B slutligen att lämna en något mera konkretiserad redogörelse över sig själv och X-frågan.

Han sade emellertid ifrån, att han icke ville ge för tydliga anvisningar rörande X:s uppehållsort och övriga omständigheter av betydelse, utan att ha några ga-

rantier för att svenskarna i sin tur skulle hjälpa honom. Det var sålunda först under ett andra samtal på kvällen och natten samma dag - då han fått löfte om främlingspass (se nedan) och jag, i motsats till förhållandet under vårt första samtal, visade honom förtroende samt utrustat honom för hans avresa nästa dag - som B blev frispråkig och avslöjade, var han träffat X etc. B lämnade sålunda under de båda samtalen följande upplysningar.

Han hade sedan 14-årsåldern varit föräldralös. De sista 10 åren hade han arbetat i rysk underrättelsetjänst. (B:s ålder kan uppskattas till 25 år) Han ville/varken uppge födelseort eller nationalitet. Han hade illegalt uppehållit sig i många länder, bl.a. i Sverige, där han 1945 tagits i fängsligt förvar, misstänkt för spioneri, men släppts på grund av brist på bevis efter 2½ månaders fängelsevistelse. B blev emellertid utvisad (förpassad ?). Jag kunde icke få klart för mig under vilket namn han utvisats, men troligen var det under något av namnen Henri Bromson el. Donow el. Donau. (Intet av dessa namn finnes emellertid upptaget i förteckningen över utvisade och förpassade utlänningar.) Trots utvisningen hade B flera gånger därefter varit i Sverige, senast 1946 på amerikanskt pass med förfalskad svensk visering.

Under vistelsen i Sverige år 1945 hade B tjänstgjort som kontaktman mellan svenska, kommunistiska spioner och ryska legationen men själv icke aktivt deltagit i spioneriverksamhet. Han kände väl till hela det sovjetryska spionnätet i Sverige och sutteinne med uppgifter av militär natur, som kunde vara av stort intresse för Sverige, särskilt rörande det ryska spionaget mot Sveriges försvar. Allt detta vore han beredd att utlämna till de svenska myndigheterna efter ankomsten till Sverige, givetvis först efter uttryckligt förhandslöfte att han icke riskerade utlämning till Ryssland eller annan makt.

Anledningen till hans erbjudandenvore, att han hade fått studera de ryska metoderna på alltför nära håll, vartill komme, att NKVD - i vars s.k. politiska avdelning för utlandet han innehade kaptens grad - förr eller senare själv likviderade sina agenter, när de visste för mycket. B var tydligen rädd för att något kunde hända honom. F.n. arbetade han med organiserandet av frivilligtransporter från Tjeckoslovakien, Polen och Jugoslavien till general Markos armé i Grekland.

Om X uppgav han följande. De ryska myndigheterna saknade sedan ungefär 1 år kännedom om, var X befann sig. Detta be-

rodde därpå, att X på våren 1947 tillsammans med några andra fångar lyckats fly från det inre av Ryssland till Ukraina. Där hade X, som talade flytande ryska, anslutit sig under antaget namn (närmare härom nedan) till ukrainska partisaner och frihetskämpar, som ännu funnits kvar efter den tyska ockupationen. Dessa, som blivit hårt trängda av regeringstrupperna, hade dragit sig tillbaka åt väster i syfte att rädda sig in på mindre farligt område (man erinrar sig i detta sammanhang de s.k. benderisternas försök att via Tjeckoslovakien taga sig över till av amerikanska trupper besatt område, varom beskickningen på sin tid rapporterat). Det hade också lyckats X, att överskrida Tjeckoslovakiens gräns, men han hade i samband därmed blivit häktad av den tjeckiska säkerhetspolisen och satt i fängelse i staden Y.

B hade fått kontakt med X på följande sätt. I B:s tidigare arbetsuppgifter hade ingått att tillsammans med en rysk delegation förhöra ryska, ukrainska och polska partisaner och s.k. benderister, som tillfångatagits i Tjeckoslovakien. I december 1947 hade delegationen kommit till fängelset i Y. Bland fångarna, som vistades ensamma i var sin cell, hade han lagt märke till en man, som slående liknade X, vars utseende han mycket väl kände igen från NKVD:s register, som han haft tillfälle syssla med i samband med sina Sverige-besök. Sedan delegationen passerat förbi cellen, gick han ensam tillbaka och in till fången. Denne uppgav sig till en början heta C.D., som flytt från Ukraina och fängslats av tjeckerna. Sedan B. övergått till att tala svenska, som D. behärskade, fick han allt fler belägg för sina misstankar, som under samtalets gång till fullo bekräftades genom att D själv avslöjade sig såsom identisk med X. Han lämnade B så många detaljer om sig själv, bl.a. adresser i Stockholm, att det icke kunde råda något som helst tvivel om, att han verkligen var X. Han hade icke vågat uppge sitt rätta namn för ukrainarna, därför att dessa i så fall i sitt beträngda läge kunnat skaffa sig förmåner genom att utlämna honom till ryssarna. Han hade heller inte vågat avslöja sin identitet, då tjeckerna häktade honom, därför att han vore förvissad om, att i så fall bli ut-

lämnad till ryssarna.

Beträffande främlingspasset sade B, att han icke gjorde anspråk på det förrän efter ankomsten till Sverige, blott man ordnade så, att han kunde komma ombord på något svenskt fartyg i en polsk hamn. Sedan ärendet under vårt första samtal föredragits för Ministern meddelade jag B, att främlingspass och uppehållstillstånd kunde garanteras honom, om han mot rimlig förmodan kunde överlämna X till oss.

För att genomföra befrielseaktionen behövde B vidare en bil, två omgångar civila kläder - en för sig (B bar under sin civila regnrock uniform) och en för X - samt ransoneringskort för bensin och mat. Jag stämde möte med B senare på kvällen och begagnade mellantiden att söka finna en lösning på dessa problem. Jag erbjöd Ministern, att ställa mig själv och min bil till förfogande, men förslaget förkastades, emedan en CD-bil lätt kunde dra uppmärksamhet. Då jag icke kunde finna någon annan lösning, föreföll det mig endast återstå, att jag vid sammanträffandet på kvällen med B överlämnade de önskade kläderna (sedan alla förrådande märken borttagits) och kupongerna av mina egna + 10.000 kčs, vilket skedde. Jag gav pengarna för att B själv skulle kunna hyra en bil. Han mottog dem med tvekan, då detta enligt hans mening ökade riskerna vid den förestående aktionen, som av olika skäl borde sättas igång omedelbart och senast nästa dag, lördagen den 17 april, vilket tvingade mig att handla.

B beräknade vara tillbaka den 20 - 22 april, då vi skulle träffas på en viss plats efter förvarning från B.

Innan vi skildes åt på natten förklarade slutligen B, att han om saken misslyckades, vilket antagligen skulle betyda både hans och X:s död, ville lämna en kort skriftlig redogörelse, som han själv skulle underteckna. Den kunde tjäna oss till underlag för vidare undersökningar. Den bifogas här i avskrift med utelämnande av namn. ./.

Såvitt jag förstått rätt, är det B:s avsikt att i egenskap av NKVD-kapten och f.d. medlem av den ovan omtalade ryska delegationen, med falska order befria X ur fängelset, föregivande att denne skall närmare förhöras av NKVD i Prag.

B:s besök hade varslats genom två olika källor ca. 1 vecka före den 16 april, då han uppsökte mig. Han hade träffat en svenska i Prag, som han sällskapat med under sin vistelse i Sverige. För svenskan, som känner mig, hade han uppgivit, att han hade för avsikt att sätta sig i förbindelse med mig i en mycket viktig sak. Vidare hade härvarande grekiske chargé

d'affaires på anmodan av min chef, med vilken han talat, satt sig i förbindelse med mig och berättat, att B varit uppe hos honom och erbjudit sig lämna mycket viktiga upplysningar angående partisanverksamheten i Grekland, under villkor, att han bleve hjälpt att komma undan järnridån. Då han tydligen icke varit helt belåten med grekernas reaktion, hade han i förbigående yttrat, att han skulle uppsöka svenskarna i Prag angående fallet X.

Prag den 19 april 1948.

Stig Engfeldt.

(S. Engfeldt)
Legationssekreterare

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

AVSKRIFT
(Med utelämnande
av namn)

Bil. t. S. Engfeldts P.M.
den 19.4.1948.

C.D. alias X, tagen av tjeckiska säkerhetspolisen 1947 och suttit i fängelset i Y har uppgivit falskt namn, därför att om han sagt rätt namn, visste han, att han skulle överlämnats till ryska polisen. 1947 i december, på begäran av tjeckiska myndigheter, kom en rysk delegation med överste Ä i spetsen och andra medlemmar, i vilken undertecknad deltog, till Y.

Jag talade ensam med D i cellen och misstänkte genast att det var X, som jag kände igen efter fotografier, som jag sett i NKVD:s register (politiska avdelningen för utlandet). Under samtalets gång - vi talade till sist svenska - medgav D, att han i själva verket var X och bad om min hjälp, vilket jag lovade honom. På frågan varför han tagits av ryssarna 1945 uppgav han, att det var därför, att han arbetat för västmakterna och icke för ryssarna emot tyskarna. Ryssarna ville veta vilka som voro hans överordnade och namnen på alla hans medarbetare i Ö.

Jag bekräftar riktigheten av ovanstående, som medlem av NKVD (kapten inom politiska avdelningen för utlandet) registrerad i NKVD:s register under nr Z.

Prag den 16 april 1948.

B. alias (Z)
Kapitan NKVD

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang B - Mieczyslaw Stachoviak.

Telegram

Grafström/EL

STOCKHOLM den 26.4 1948		
N:o 32	BUD. Chiffer	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. 8 u 1

Besk. P r a g.

Därest B identisk med Warszawabeskickningens kontaktman är han bedragare, som ni böra undvika. Denne uppträdde namnen Stachoviak alias Irieczenko alias Pikulik.

Cabinet

f. 26/4 20[00]

Anger/GE

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ng. Raoul Wallenberg.

STOCKHOLM den 27 april 19 48.		
N:o 1214		BIL.
INK. D. N:o Hbr Köpenhamn 716		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Överlämnas för kännedom till.....

Advokaten Schartau, (Fredsgatan 10)
Stockholm.

Grafström
ch.f.pol.avd.

29.4.48

DET NORSKE STORTINGS NOBELKOMITE
COMITÉ NOBEL DU PARLEMENT NORVÉGIEN

Oslo, 12 april 1948.
Drammensvei 19.

T.

D. NR. 167 322
28 APR. 1948
AVD. P | GR. 2 | MÅL. Eu I
(" 40 A)

Til

Det Kgl. Svenske Utenriksdepartement,

S t o c k h o l m .

Jeg bekrefter herved at Expedisjonssjef Knut Getz Wold har fått i oppdrag å undersöke dokumentene vedrörende Raoul Wallenberg, som er foreslått til Nobels fredspris 1948. Jeg tör be det ærede Departement yte ham den bistand som er nödvendig for hans arbeide.

DET NORSKE STORTINGS NOBELKOMITE

Gunnar Jahn

30/4
Wold har vid besök i UD denna dag erhållit muntlig orientering av sekr. avgr. ang. W:s verksamhet i Ungern.

Eng

August Schou

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Köpenhamn den 26 april 1948.

Sthlm d.3.5.48.
Anger/GE
Överl.f.k.t. 1440
Adv.Schartau,Fredsg,10
Sthlm, i ansl.t.UD rem.
d.27.4.48.
/u/ Grafström
ch.f.polavd.

737
28. 4. 48.
P 2 Eu I

4/5
YR

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 22 innevarande april rörande dansk medverkan vid efterforskningarna efter Raoul Wallenberg ber jag få meddela, att direktör Hvass numera för mig bekräftat, att ifrågakommande danska myndigheter förklarat sig villiga i enlighet med det svenska förslaget utfråga i fortsättningen eventuellt från rysk fångenskap återvändande danskar, huruvida de kände till något rörande Wallenberg.

Din tingivne
P. Stachelberg.

Herr Utrikesrådet S. Grafström,
Kungl.Utrikesdepartementet.

KUNGL.
NSKA BESKICKNINGEN

Oslo den 27 april 1948.

740
30. 4. 48.
P 2 Eu 1

aa.

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 14 dennes angående Raoul Wallenberg ber jag få meddela att vederbörande norska myndigheter på förfrågan upplyst att några norska krigsfångar såvitt bekant ej längre finnas i Sovjetunionen. Däremot lära några få s.k. frontkämpar ännu befinna sig där, men ovisst är om eller när dessa återvända hit. Därest de återvända, komma de att här behandlas som brottslingar.

Under dessa omständigheter förefaller det mig ganska meningslöst att göra en framställning, som måhända kunnat visa sig framgångsrik under andra omständigheter. Såvida jag ej emottager instruktion i annan riktning, ämnar jag därför ej vidtaga vidare åtgärd.

Utrikesrådet Grafström
Kungl. Utrikesdepartementet.

BF/BR

Herr redaktör Håkan Lindström

S t o c k h o l m.

I anledning av att jag skall lägga in mig på sjukhus och för att det ej skall bli något missförstånd angående Levais bok, vill jag gärna skriftligen bekräfta de synpunkter jag framförde i vårt telefonsamtal.

Jag uppskattar Edert tillmötesgående förslag om att aktionen skulle få möjlighet till ändringar i Levais manuskript. Jag vill emellertid ännu en gång understryka, att jag inte vill använda mig av dett Edert erbjudande, då som sagt aktionen därigenom skulle ställa sig solidarisk med boken och stå i ansvar för densamma. Vi vill emellertid ej i pressen ta avstånd från boken, då den i sin nuvarande form visar stor uppskattning av R.W:s gärning och bygger på hans egna rapporter. Vi är naturligtvis tveksamma över att Ni ej vill publicera det kommunistiska och tendensiösa kapitel, som är en lögnaktig förvrängning av fakta och har till uppgift att söka dödförklara Wallenberg. Aktionen har på sitt sammanträde d. 29 april beslutat i enlighet med mitt förslag att boken, då den kommer ut, skall recenseras av två i frågan väl insatta personer. Därigenom kommer vi att ta avstånd från författaren, vars moraliska kvalitet vi väl känner till. Jag anser ju för min del, att Leval begått den uslaste handling en människa kan begå: att arbeta för den människas dödförklaring, som räddat honom till livet. Häri ligger bl.a. skillnaden mellan hans och förf. Philipps bok. Philipps bok är ett räddningsarbete, Levais ett lönnmord. Om Ni minns lämnade jag Leval vid en man, som står på stranden av en flod och ser att en annan man håller på att

drunkna. Han håller då ett lovtal över den drunknande men räcker ej ut en hand för att rädda utan ser med glädje den av honom lovordade duka under. Det är visserligen gott och väl att R.W. får den heder och uppskattning som hans gärning är värd. Men det är i dagens situation inte lovord utan livet och friheten som han har bruk för.

Det är mycket beklagligt att ett så idéelit förlag som Edert råkat ut för en sådan person som herr Levai, som säljer sin välgörare och räddare av servilitet och fruktan för ryssarna. Vi få nu bara hoppas att han har det mandömet (för sin egen och förlagets skull) att han ej öppnar en polemik om det av Eder borttagna kapitlet. Jag kommer då jag underströk för Eder ej att dra mig för att dölja allmänheten erfarenheter av honom, och jag vet att förf. Philipp, som sitter [illegible] med allt kunskapsmaterial då också kommer att gå i polemik. Vi gör detta ytterst ogärna, då vi alltid sökt undvika sensationer i denna sak.

Med utmärkt högaktning

Birgitta Bellander

Nockeby 2 maj 1978.

Anger/EL

P 2 Eu[1]

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg,

Stockholm den 8 maj 1948.
Överl.f.förtr. k-m t.
Besk.ch. i Oslo. nr. 555
För Min.u. Grafström

10.5.48

Förtroligt.

E.J.

M. Kurie

P. M.

I enlighet med erhållna direktiv mottog jag idag expeditionschefen Wold i norska Nobel-kommittén, som önskade erhålla upplysningar rörande Raoul Wallenberg och hans verksamhet i Ungern. Jag gav honom en så saklig skildring som möjligt av bakgrunden till Wallenbergs nedresa till Budapest sommaren 1944, omfattningen och arten av hans verksamhet samt de omständigheter rörande hans försvinnande som äro kända.

Beträffande Wallenbergs verksamhet stödde jag mig i stort sett på den officiella rapport som dåvarande Budapest-beskickningen vid sin hemkomst avgav i frågan. Jag rådde emellertid Wold att taga del av Levais Wallenberg-bok, som beräknas utkomma i svensk översättning om några veckor och i vilken Wallenbergs rapporter angående verksamheten i stort sett äro korrekt återgivna.

Stockholm den 30 april 1948.

J.A.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Anger/BL

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM 19 Stockholm den 11 maj 1948.		
N:r 1436 Förtroligt.		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

U. M.

Broder,

Ditt P.M. i fallet X har här emottagits med stort intresse, och man uppskattar mycket beskickningens insats för sakens uppklarande. Det vore intressant att få erfara, hur frågan sedermera avancerat, och till vilket resultat Du kommit beträffande B:s person.

/u/ Anger

.f. Chargé d'Affaires Engfeldt, P r a g.

Dep. 12/5-48

YNGVE SCHARTAUS ADVOKATBYRÅ

TELEGRAMADRESS: ADVOKATKONTOR
TELEFON: 23 11 70 POSTGIRO: 52 526

YNGVE SCHARTAU
ERIC WENNERHOLM
GUSTAF CARLSSON
LEDAMÖTER AV SVERIGES ADVOKATSAMFUND

YS/elb

STOCKHOLM DEN 12 maj 1948.
FREDSGATAN 10

Herr Utrikesrådet Sven Grafström,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

INK. UTRIKES DEP:T
Dnr 18/65 1235
18 MAJ 1948
AVD P GR. 2

Härmed har jag att erkänna emottagandet av Edra meddelanden av den 9, 26 och 27 sistl. april angående Raoul Wallenberg.

På grund av en tids bortovaro har jag icke tidigare varit i tillfälle att framföra mitt tack - något som jag är angelägen framhålla till förklaring av mitt dröjsmål i detta hänseende.

Det var intressant att erfara, att misstankarna rörande Lillträsk voro befogade. Kanske vågar man hoppas, att någon av de återvändande danskarna kunna ha något att förmäla till upplysning i saken och jag är tacksam för detta goda uppslag.

Med tillgivenhet

Yngve Schartau

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Prag den 14 maj 1948,
Strängt förtroligt,

Broder,

aa

Icke utan viss förvåning mottog jag Ditt handbrev den 11 dennes angående fallet X. Alltsedan beskickningen fått Edert meddelande av den 26 april trodde jag mig ha grundad anledning antaga, att saken över huvud icke intresserade departementet, om B. vore identisk med Warszawabeskickningens kontaktman, vilket är fallet. Ditt brev gläder mig emellertid därför, att jag tydligen trots allt handlat i departementets anda genom att helt privat och på egen risk fortsätta en viss kontakt med B.

Sedan kort tid har kontakten definitivt upphört, då jag givetvis icke alltför länge velat stå i förbindelse med en man, vars syften förefalla minst sagt tvivelaktiga. Det vore för mycket sagt, att jag kommit till full klarhet i frågan, om någon verklighetsgrund för B:s fantastiska uppgifter förelegat, men jag har blivit alltmer böjd för antagandet, att så icke är fallet. Ett viktigt led i de bevis jag sökt skaffa, är uppgiften från en fullt pålitlig förbindelseman i inrikesministeriet, att ingen fånge flytt från det fängelse, dit X enligt B förflyttats (från staden) och varifrån X enligt ett senare påstående av B skulle ha befriats.

Beträffande B:s person kan jag bara säga, att det från första början stått klart, att han är en äventyrare. Detta förhållande borde dock enligt mitt förmenande icke i och för sig leda till ett förkastande av hans uppgifter. Under den tid jag nu lärt känna B har emellertid den uppfattningen befästs

Herr Sekreteraren Per Anger,
Kungl.Utrikesdepartementet.

hos mig, att han uppträtt som en samvetslös skojare även i denna affär. Mannen förefaller också lida av ett, jag skulle vilja beteckna det som sjukligt, behov att göra sig gällande och spela huvudrollen i ett drama - inte så noga vilket. Denna analys skulle, om den är riktig, i så fall förklara en god portion av de stora strapatser och personliga obehag, som B bevisligen underkastat sig och som annars snarast borde tala för riktigheten i hans uppgifter angående X.

Hjärtliga hälsningar!

Din tillgivne

Stig Ericson.

Guy von Dardel
Civilingenjör
Karlavägen 52
Tel: 230800
673458

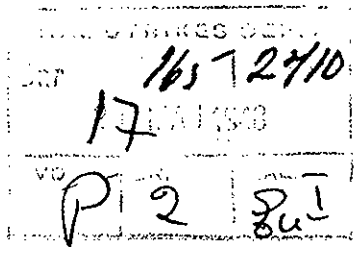

Herr Redaktör!

Den ungerske journalisten Jenö Levai har i dagarna utkommit med en svensk upplaga av sin bok om Raoul Wallenberg. Med anledning härav be Raoul Wallenbergs närmaste anhöriga, hans mor, syskon och styvfar få framhålla följande:

Initiativet till denna bok togs av Raoul Wallenbergkommittén i Budapest, som erhöll dokument och annat material från Raoul Wallenbergs anhöriga och från andra håll. I gengäld försäkrades att boken före utgivandet skulle underställas Raoul Wallenbergs familj för godkännande och att dispositionsrätten i utlandet skulle avgöras av familjen. Senare har emellertid herr Levai utan vårt hörande frigjort sig från Wallenbergkommittén och utgivit boken både i Sverige och Ungern utan att ens underrätta oss, än mindre ge oss tillfälle att genomgå manuskriptet.

I slutet av den ungerska upplagan av boken har herr Levai förklarat att Raoul Wallenberg aldrig varit i rysk fångenskap eftersom han annars säkert skulle ha gett sig tillkänna, då det ju finns radio, telefon och järnväg även i Sibirien. I den svenska upplagan är detta slut försiktigtvis utelämnat, sannolikt emedan herr Levai inte anser sig kunna dupera en svensk publik med sådana argument. Författarens avsikt med boken är emellertid klar: att i samarbete med den nuvarande folkdemokratiska regimen i Ungern vinna tilltro för att Raoul Wallenberg är död. Denna avsikt framgår också av herr Levais besök i Stockholm i ~~augusti~~ 1947, då han förklarade sig ha dokument som bevisade att Raoul Wallenberg sannolikt mördats av nazisterna. Dessa dokument framvisades aldrig och inte heller i den nu utkomna boken har han ens i Ungern vågat åberopa sig på dessa "bevis".

Det är också symtomatiskt att herr Levai i sin annars beträffande Raoul Wallenbergs verksamhet väldokumenterade bok utelämnat ett för bedömandet av hans öde så avgörande dokument som den svenska undersökningskommitténs uttalande av den 19 oktober 1947. I detta uttalande fastslå generaldirektör Anders Örne, professor Lise Meitner, fru Mia Leche Löfgren och advokat Yngve Schartau efter att ha granskat dokumentmaterialet, att "Raoul Wallenberg i varje fall intill tämligen nära tid befunnit sig i livet i ryskt förvar".

Raoul Wallenbergs närmaste anhöriga är därför angelägna framhålla att de ingenting haft att göra med herr Levais bok och att de på det bestämdaste ta avstånd från författaren och hans metoder.

Stockholm den 16 maj 1948.

Maj von Dardel
Raoul Wallenbergs moder

Guy von Dardel
Raoul Wallenbergs halvbror

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Helsingfors den 18 maj 1948.

Anger/Pz
Sthlm d.27.5.48
Överl.f.k.till
Adv.Schartau,Sthlm 2498
u/Grafström
Ch.f.pol.avd.

1 bil.
/ i 2 ex./

926
21/5 48

P 2 Ru I

Broder,

Härmed får jag översända en i Hufvudstadsbladet införd korrespondens från Vasa angående den från Raoul Wallenberg-affären bekante Uno Lillträsk. I notisen uppges att fru Lagergren sammanträffat med Lillträsk i Kristinestad, varvid hon av en broder till Lillträsk skulle ha upplysts "om rätta sakförhållandet". Ännu när Lillträsk häktades korresponderade ju beskickningen med honom för att på basen av hans uppgifter få fram den apokryfiska teckningen av Wallenberg.

Ers tillgivne
Uno Svanström

Utrikesrådet Grafström,
Kungl. Utrikesdepartementet.

Hufvudstadsbladet den 14/5 1948

P 2 En 1

Lappfjärdsbo skojade med Wallenbergs

Bedragaren Uno Lillträsks syndaregister växer.

V a s a, torsdag.

Storskojaren Uno Lillträsk från Lappfjärd har enligt vad Eder korrespondent från tillförlitligt håll erfarit många nya synder på sitt redan förut svårt belastade samvete. Han har skrivit till Raoul Wallenbergs syster och uppgett att han träffat Wallenberg i ett ryskt fånglöger och han har även korresponderat med greve Folke Bernadotte om frågor rörande ungdomsvården inom en förening som han uppgett sig själv vara ordförande för.

För närvarande ligger Uno Lillträsk på länssjukhuset i Östermyra. Som bekant anhölls han för en tid sedan i Vasa på grund av att han utskrivit förfalskade checker. Checkerna var undertecknade med namnet Birger Lillträsk och stämpeln Föreningen för fri ungdomsvård i Finland, vilken förenings enda medlem Lillträsk själv var.

Lillträsk får nu för fjärde gången sin mage tömd på diverse skrot, såsom sönderbrutna skedar, gafflar, rakblad, muttrar och annan hårdsmält föda, som han på olika restauranger mot groggar som vedergällning intagit. Vid ett tillfälle på en restaurang i Vasa bröt han skeden i tvenne delar, sedan maten förtärts, och svalde den som efterrätt.

Enligt vad som nu framgått har Lillträsk under den senaste tiden utökat sitt syndaregister med en hel del bedrägerier. Bl. a. har han skrivit till Raoul Wallenbergs anhöriga i Sverige och berättat att han varit krigsfånge i Ryssland, och där i ett fångläger sammanträffat med Wallenberg och hade meddelanden från denne. En syster till Wallenberg anlände även till Kristinestad och hade på Stadshotellet därstädes ett sammanträffande med Lillträsk. Vid ett sammanträffande med Lillträsks bröder blev hon underrättad om rätta sakförhållandet. Till saken hör att Lillträsk inte alls var med i det senaste kriget och ännu mindre varit i rysk fångenskap.

I sin egenskap av sekreterare och verksamhetsledare för Föreningen för fri ungdomsvård har Lillträsk även stått i livlig korrespondens med olika missionssamfund och har i en del fall mottagit understöd för nämnda förenings verksamhet. Bland annat har Lillträsk korresponderat med greve Bernadotte angående ungdomsvården inom föreningen. Lillträsk har ett förtroendeingivande yttre, uppträder mycket belevat, och har förmågan att skriva långa och rörande brev, i vilka han utlägger ungdomsproblemet i Finland och behovet av ungdomsvård.

Vid tiden för underhandlingarna om pakten med Sovjet anlände Lillträsk till Vasa tillsammans med flera personer från de finska inlandssocknarna, vilka han lovat ta över till Sverige. Han uppbar betalningen i förskott och öppnade ett checkkonto på 1,000 mk i en bank, varigenom han erhöll den checkbok, som han sedermera använde vid utskrivandet av de förfalskade checkerna.

YNGVE SCHARTAUS ADVOKATBYRÅ
YNGVE SCHARTAU
ERIC WENNERHOLM
GUSTAF CARLSSON
SIGURD WALDENSTRÖM
Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund
YS/UÄ

Telegramadress: Advokatkontor
Tel. 23 11 70 • Postgiro 52526

STOCKHOLM DEN 29.5. 1948
FREDSGATAN 10

Herr Utrikesrådet Sven Grafström,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

Och

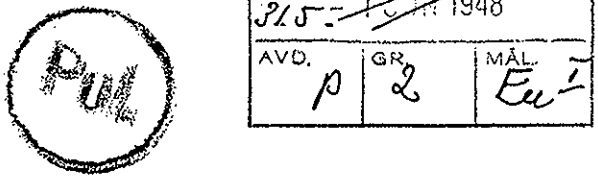

Härmed har jag att erkänna emottagandet av kopia av envoyén Johanssons skrivelse rörande Raoul Wallenberg med däri berörda notis i Hufvudstadsbladet.

Med utmärkt högaktning

Yngve Schartau

LÉGATION DE HONGRIE

Stockholm den 1 juli 1948

Hr Anger vidit.

3/7 Chtel.besk.Budapest.
Acc.réc.

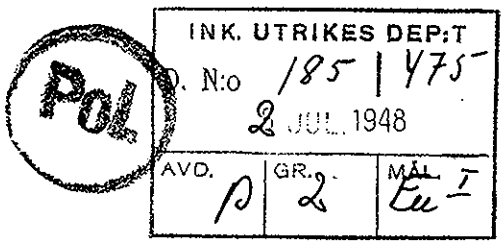

Utrikesrådet Sven Grafström
Utrikesdepartementet
Stockholm.

I enlighet med vårt samtal översänder jag härmed en svensk översättning av den artikel om Nidosiprocessen, om vilken jag talade.

Med de bästa hälsningar

W. Böhm

P 2 Bu

Översättning av utdrag ur artikel i Népszava den 25 juni 1948.

Nidosi var herre över liv och död.

Nidosi var herre över liv och död, han var den störste härskaren i Budapest. Vittnet ménes Lőcs Ákos, anställd vid den nazistiske massmördarens kansli, förklarade att Nidosi även bortfört den höge svenske diplomatiske tjänstemannen Wallenberg. Ett kompletterande vittnesmål avgav också den under belägringen försvunne Károly Szabó, en av Wallenbergs medarbetare på svenska legationen.

På diplomatisk väg kunde vi inte längre nå någonting - sade denne - och därför sökte vi i enlighet med Wallenbergs intentioner att taga upp förbindelsen med pilkorsledarna Vajna och främst med Nidosi för att rädda livet på dem, som levde i gettot och förhindra de med varje dag växande grymheterna. Den i människoskepnad inkrupna blodtörstiga besten Imre Nidosi skonade inte en gång svenska legationens män och en dag släpades legationens 160 människor bort från huset Ullői ut 4.

Den 13 januari talade Szabo sista gången med Wallenberg, som sade att han skulle resa till marskalk Malinovsky och hade för avsikt att på ett eller annat sätt ta sig igenom linjerna. Wallenberg betonade flera gånger, att 'om inte Nidosi hade varit så skull inga svårigheter ha hindrat legationens människoräddande verksamhet. Han är vår första och största fiende.'

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Telegram

Grafström/AA

STOCKHOLM 3 juli		19 48.
N:o 39	MUD Chiffer	BIL.
INK. D. N:o brev 1/7 Böhm-Grafström		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Pol I

ang.R.Wallenberg.

Besk.Budapest.

Tidningen Népszava 25 juni innehåller artikel citat Nidosi var herre över liv och död slutcitat vari uppgives att vittnet Lócs Ákos förklarat Nidosi bortfört Wallenberg. Sök genom myndigheterna höra Akos närmare denna uppgift.

Cabinet

Exp 3/7 1345 Rth.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET Grafström/AA

ang.R.Wallenberg.

STOCKHOLM 19		
Stockholm den 3 juli 1948.		BIL.
INK. D. N:o brev 1/7 Böhm-Grafström		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu 1

Pol

Herr Envoyé,

Jag ber härmed att tacksamt få erkänna mottagandet av brevet den 1 innevarande juli med den bifogade svenska översättningen av tidningsartikeln i Népszava den 25 juni 1948 angående Nidosi.

Grafström

Herr Envoyén m.m. W. Böhm, Stockholm.

(Ungerska besk., 57 Strandvägen)

xp 3/7.AA.

Wallenberg

Telegram imaskin- chiffer från

9.7.P.M.(rem.t.Adv. Y. Schartau, Schartaus-Adv.byrå,Sthlm.

Budapest
Avsänt den 5 /7 19 48 kl 1840
Ankom den 6 /7 19 48 kl 0800
Utskrivet i 2 exemplar
Detta är originalet

DEPT
10:D 57a
6 JUL 1948
AVD P GR 2 MAL Lu I

3/7 P2 Lu I

8.7.P.M.

57. Edert chiffer 39. I anledning av ifrågavarande artikel har beskickningen kontaktat Wallenbergmedarbetaren Karoly Szabo, vilken samtidigt med Akos Löcs vittnade i Nidosiaffären. Szabo meddelade följande: Löcs som var pilkorsare och sekreterare åt Nidosi är numera politisk fånge. Enligt Löcs vittnesmål skulle Nidosi den 12 januari givit order om Wallenbergs bortförande samma dag. Löcs hade därefter ej träffat Nidosi. Enligt Szabo voro samtliga vittnesmål, vilka avgavs av politiska fångar, av vilka flera för livstid, framtvingade och falska. Folkdomstolen sökte förmå även Szabo att intyga att Wallenberg bortförts av Nidosi. Szabo meddelade blott att han själv träffat Wallenberg den 13. Återkommer.

Arfwedsson

oll:

Pv. tr. Sth. 1945

Anger/GE

P 2 Eu[1]

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

U.D.

Förtroligt.

ıng. R. Wallenberg.

Sthlm d.8.7.48.
Anger/GE
Överl.f.förtr.k.t.
Adv.Schartau,Schartaus Adv.byrå.Sthlm.
/u/ Bagge
t.f.ch.f.pol.avd.

8-48

P. M.

Den ungerska tidningen Népszava av den 25 juni innehåller en artikel som bland annat berör Wallenbergs försvinnande och vari antytts, att pilkorsaren Nidosi på sin tid skulle bortfört Wallenberg. Beskickningen i Budapest som erhållit instruktioner att undersöka saken har numera telegrafiskt inberättat följande.

Beskickningen hade tagit kontakt med Wallenbergs medarbetare Karoly Szabo, vilken samtidigt med Akos Löcs vittnade i Nidosiaffären. Szabo hade härvid uppgivit för beskickningen att Löcs, som var pilkorsare och sekreterare åt Nidosi är numera politisk fånge. Enligt Löcs vittnesmål skulle Nidosi den 12 januari givit order om Wallenbergs bortförande samma dag. Löcs hade därefter ej träffat Nidosi. Enligt Szabo vore emellertid samtliga vittnesmål, vilka avgavs av politiska fångar, av vilka flera för livstid, framtvingade och falska. Folkdomstolen sökte förmå även Szabo att intyga att Wallenberg bortförts av Nidosi. Szabo meddelade blott att han själv träffat Wallenberg den 13.

Stockholm den 8 juli 1948.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Oslo den 22 juli 1948.

Anger/EF
Sthlm. 30.7.48.
Överl.f.k.t.
Adv. Y.Schartau, Sthlm. 1543
R.Bagge
T.F.Ch.f.Pol.Avd.

Förtroligt.

Broder,

En norsk huvudstadstidning uppgav härförleden, att Jenö Levais' bok om Raoul Wallenberg också "skulle ha vaert gitt ut på et større Oslo-forlag" men att den svenska kritikens avslöjande av Levai lett till att förlaget icke komme att utgiva boken. (Morgenbladet 22.6.48).

Såvitt jag kunnat inhämta torde tidningens uppgift få anses något överdriven. Det inträffade lär ha inskränkt sig till att Levai erbjudit Cappelens förlag att utgiva boken på norska men att förlaget efter genomgång av det svenska manuskriptet funnit den sakna intresse för norsk läsekrets och avböjt erbjudandet.

Din tillgivne
Stig Bynelly

t.f. Avdelningschefen Ragnvald Bagge,
Kungl. Utrikesdepartementet.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

27.8. chiffer Budapest

Budapest den 17 augusti 1948.
Nr. 213.
1 bilaga /i 2 ex./

ang. Löcs' vittnesmål i Nidosi-rättegången rörande Wallenbergs bortförande.

Reg.

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

Härmed får jag vördsamt meddela, att ungerska utrikesministeriet såsom svar på min förfrågan rörande Akos Löcs' i samband med Nidosi-rättegången lämnade vittnesmål angående Wallenbergs bortförande översänt härjämte i avskrift närslutna verbalnote av den 12 innevarande augusti.

Såsom av noten framgår skulle Népszava-artikeln av den 25 juni 1948 beträffande Löcs' vittnesmål icke vara med sanningen överensstämmande.

Med hänsyn till omständigheterna torde ytterligare upplysningar icke stå att erhålla genom ett direkt samtal med Löcs.

1/2 Ea I

LÉGATION DE SUÈDE

Bil.t.besk:ens i Budapest skr.213/1948.

Copie.

Magyar Külügyminisztérium
2465/pol.
1948.

N o t e V e r b a l e.

Se référant a l´aide mémoire de l´honorable Légation de Suède en date de 9 juillet, le Ministère des Affaires Etrangères a l´honneur de communiquer ce qui suit:

Le Ministère des Affaires Etrangères a chargé les autorités competantes a faire un enquéte dans l´affair de Wallenberg, dont le résultat est suivant: Le témoin Ákos Ménesi Löcs ne déclarait pas dans son témoignage, que le croix-fléché assasin Nidosi aurait fait amener le sécretaire de la Légation Wallenberg, mais que "Wallenberg a été amené dans la maison des croix fléchés située dans Városház utca 14 - dont le chef était Nidosi et ou travaillait également le témoin Ménesi Löcs - mais quand la Légation de Suède protestait, Nidosi avait déclaré, qu´il examinera de nouveau l´affair." Le témoin Ménesi Löcs déclare ne rien savoir du sort ulterieure de Wallenberg. L´affair se passait dans les premiers jours de janvier 1945, et le témoin Ménesi Löcs avait quitté le Városház utca 14 déjà le 12 janvier. Le témoin Szabó déclarait en même temps avoir parler avec Wallenberg encore le 13 janvier.

D´apres les données ci-dessus mentionnées, il est évident, que l´article en question de quotidien Népszava ne correspond pas a la réalité. Si malgré tout l´honorable Légation de Suède croit néanmoins, que le témoin Ménesi Löcs pourrait éclaircir la disparition regrettable de Wallenberg, le Ministère des Affaires Etrangères se met entiérement a la disposition de la Légation pour qu´un de ses membres puisse poser directement des questions au témoin Ménesi Löcs en arrestation.

Le Ministère des Affaires Etrangères saisit l´occasion pour renouveler à l´honorable Légation de Suède l´assurance de sa considération distinguée.

Budapest, le 12 août 1948.

Légation de Suède

à B u d a p e s t.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. Wallenbergs bortförande

Telegram

Anger/Pz

STOCKHOLM d. 29.8. 1948		
N:o 45	BUD	BIL.
INK. D. N:o 10/213		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Légasuède

Budapest

Eder 213 då intet bör lämnas oförsökt Wallenberg-affären torde Ni hemställa om sammanträffande med Lōcs. ~~för sakens vidare utredande~~

Cabinet

Exp: 29/8-48 1800

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN
ang. Löcs uppgifter om Wallenberg.
213 B.17.8.48

15/9 kopia av hr Engers skrivelse t. fru Bellander

Budapest den 8 september 1948.

Nr.224

R 18

Exc. vidare

Reg.

INK. UTRIKES DEP:T
D. N:o 10 | 224
13 SEP. 1948
AVD. P | QR. 2 | MÅL Ecu

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

Härmed får jag vördsamt meddela, att attaché Kollberg i går besökte Akos Löcs i fängelset vid Marko utca 27, där även folkdomstolen residerar. Löcs lämnade därvid följande uppgifter rörande Wallenbergs vistelse i pilkorshuset vid Városház utca 14.

Löcs hade själv kommit till högkvarteret den 27 december 1944 och tjänstgjorde där såsom Nidosi's sekreterare till den 12 januari 1945. Under en av de sista dagarna i december eller en av de första i januari hade Nidosi låtit ditföra Wallenberg, som emellertid frigavs troligen samma dag. Löcs hade icke själv sett Wallenberg, men han var absolut övertygad om att Wallenberg förts till pilkorshuset, enär såväl Nidosi som andra pilkorsare meddelat honom detta. Löcs sade sig sakna kännedom om Wallenbergs öde efter det att denne frisläppts, men han vore säker om att Wallenberg icke ånyo förts till pilkorshuset vid Városház utca 14.

Kåstwedt

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Telegram

Anger/Pz

STOCKHOLM d.22.10. 1948		
N:o 55	Chiffer BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu 2

ang. Raoul Wallenberg

Kab. sekr. Ahlmann vidit

Svenska Beskickningen

Budapest.

Dagens Svenska Dagbladet innehåller artikel av dess Budapestkorrespondent Szatmari enligt vilken Folkdomstolen ~~[illegible]~~ fastslagit Wallenberg mördats av nazisterna. Mordet skulle ägt rum efter den 13 januari 1945 i Buda dit W. begivit sig före planerade resan till Debrecen. Ni bör hos ungerska vederbörande anhålla att erhålla del av det eventuella bevismaterialet i saken resp. söka erfara vilka uppgifter som ligga till grund för ett dylikt konstaterande. Särskilt viktigt erfara varifrån uppgiften härstammar W. begivit sig till Buda. Som bekant togs ju W.[x)] om hand av ryska militärmyndigheterna på Pestsidan som vid denna tidpunkt var avskuret från Buda. ~~på grund av de förbittrade striderna i staden.~~

Cabinet

x) den 14 januari

Exp. 22.10 kl. 18.45 TC

19.15

TELEGRAM
TELEGRAFVERKET

STOCKHOLM 23 OKT. 1948 SKEPPSBRON

p. av has=amg

sss uss259/23 budapest 8945 182/178w 23/10 1935 VIA SVERIGERADIO

page1/50

cabinet stockholm

Wallenberg-Grodgan

26

Kab. sekr. vidit.

INK. UTRIKES DEP. D. N:o 9:A1 86 23 OKT. 1948 AVD. P GR. 2 MAL. Ent

86 1 kepes figyeloe av 23 oktober atergibes foeljande donsmotivering avgiven av volkdomstolen i samband raettegaangen desi dregan miklos quote folkdomstolen faststaeller pa grund av vittnesutsago fran en wallenberg naerstaende medarbetare saasom faktum att desi dregan gav order om haektande och moerdande av wallenberg stop wallenberg har saasom

=forts=

Form. nr 185. (1939)

Lithografiska AB Norrköping 5/9 46, 1.250.

TELEGRAM
TELEGRAFVERKET

[redacted]p. av has=amg

sss uss259/23 cabinet p2/50

VIA SVERIGERADIO

allmaent bekant raeddat livet paa manga tusenden foerfoeljda och denna hans verksamhet foell icke alls pilkorsbanditerna i smaken stop desi dregan utdelade bland medlemmarna i den fruktade bakonyvoelgyigruppen i buda den 13 januari 1945 tvaa fotografier var av wallenberg och [redacted] beordrade sina boedelsdraengar att ifall naagot som man vaentade sig

=forts=

Form. nr 185.
(1939)

Lithografiska AB Norrköpbg 5/9 46, 1,250.

TELEGRAM

TELEGRAFVERKET

p. av

has=amg

sss uss259/23 cabinet p3/50

VIA SVERIGERADIO

den fotograferade personen kom till buda han genast skulle haektas och moerdas stop raoul wallenberg har trots staendig livsfara vidarefoeljt sin heroiska kamp foer de foerfoeljda stop negliggrande varningarna begav han sig foere sin planerade resa till debrecen dock till buda foer att raedda flera foerfoeljda ur pilkorsarmas klor stop

=forts=

Form. nr 185.
(1939)

Lithografiska AB Norrköping 5/9 46. 1,250,0

TELEGRAM

TELEGRAFVERKET

[redacted] p. av has=amg =om

uss259/23 cabinet p4/28

VIA SVERIGERADIO

folkdomstolen haaler det foer klart att den aedelmodige heroiskt tappre maenniskovaennen vid detta tillfaelle foell offer foer pilkorsloennmoerdarna paagrund av den av desi dregan utdelade ordern quote

kollberg

Form. nr 185.
(1939)

Lithografiska AB Norrköping 5/9 46. 1,250,0

R. Wallenberg

26.10 P.M.

Telegram i blankett chiffer från
Budapest
Avsänt den 23 / 10 1948 **kl.** 1645
Ankom den 23 / 10 1948 **kl.** 1915
Utskrivet i 2 **exemplar.**
Detta är originalet.

22/10 P2 Ga 1

INK. UTRIKES DEP:T
D. N:o 10:D| 82
25 OKT. 1948
AVD P | GR 2 | MÅL Ga 1

82. Edert chiffer 55. Mitt en clair 86.
Folkdomstolens fastställande grundar sig enbart på vittnesutsago av förläggaren Karoly Müller, som på min begäran till beskickningen överlämnat skriftlig redogörelse angående sitt samarbete med Wallenberg. Müller, som efter arrestering släpptes av pilkorsarna den 14 januari, säger sig ha sammanträffat med Wallenberg i Harmincad Utca 6 den 15 eller 16 januari och då av Wallenberg erfarit, att denne hade för avsikt att begiva sig till Buda. Enligt Müller intogs ifrågavarande kvarter av ryssarna först den 18 januari. Skrivelse följer.

Kollberg

Coll:

Anger/EL

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

P. M.

Med anledning av en artikel i Svenska Dagbladet den 22 innevarande månad, enligt vilken folkdomstolen i Budapest skulle ha fastslagit, att Wallenberg på sin tid mördats av ungerska nazister, har beskickningen i Budapest anmodats undersöka saken, d.v.s. i första hand söka erhålla del av det eventuella bevismaterial som må förefinnas.

Beskickningen har numera telegrafiskt inberättat följande. Folkdomstolens fastställande grundade sig enbart på vittnesutsago av förläggaren Karoly Müller, som på begäran av beskickningen till denna överlämnat en skriftlig redogörelse angående sitt samarbete med Wallenberg. Müller, som efter arrestering släpptes av pilkorsarna den 14 januari, sade sig ha sammanträffat med Wallenberg i Harmincad Utca 6 den 15 eller 16 januari och då av Wallenberg erfarit, att denne hade för avsikt att begiva sig till Buda. Enligt Müller intogs Harmincad Utca av ryssarna först den 18 januari.

Teorin att Wallenberg skulle ha mördats av de ungerska nascisterna har lancerats vid flera tillfällen under senare tid, bl.a. i samband med avkunnandet av tidigare domar i folkdomstolen, i den senaste, av den ungerske juden Levai utgivna, Wallenberg-boken etc. Hittills ha emellertid icke några som helst bevis kunnat framläggas för riktigheten av dessa påståenden. Tvärtom har det visat sig, att uppgifterna ofta äro motstridiga och bygga på synnerligen lösa antaganden. Även de nu senast publicerade uppgifterna att Wallenberg skulle ha bragts om livet av ungerska nazister i Buda förefalla synnerligen ovederhäftiga. Vittnet Müller, som står för uppgifterna, säger sig ha träffat Wallenberg den 15 eller 16 ja-

nuari, varvid denne skulle ha meddelat sin avsikt att begiva sig till Buda-sidan. Det torde av följande skäl varit högst tvivelaktigt, om detta vittnesmål verkligen är med sanningen överensstämmande.

1) Wallenberg befann sig från den 14 och med säkerhet fram till den 17 januari under ryskt beskydd. Det är då föga troligt, att han erhållit tillstånd till eller att han i någon rysk officers sällskap kunnat besöka den plats, nämligen Harmincad Utca, där Müller befann sig och som vid denna tidpunkt ännu ej hade erövrats av ryssarna.

2) Det sista tillfället som flera namngivna personer sett och talat med Wallenberg var den 17 januari. Han befann sig då i några ryska militärers sällskap och berättade för olika personer, att han hade för avsikt att begiva sig till Debrecen, d. v.s. det ryska högkvarterets och den dåvarande nya ungerska regeringens säte i östra Ungern. Detta uttalande har han alltså gjort efter det uppgivna sammanträffandet med Müller.

3) Buda hölls vid denna tidpunkt fortfarande besatt av de tyska och ungerska trupperna och var följaktligen avskuret från pestsidan. Möjligheterna att under dessa förhållanden ta sig över Donau, där alla broar voro sprängda, voro således synnerligen små, nästan obefintliga. Dessutom borde det ju knappast ha förelegat något intresse från Wallenbergs sida att bege sig över till Buda, då han ju haft så gott som hela sin verksamhet förelagd till pestsidan och man för övrigt kunde räkna med att Buda snart skulle falla i ryssarnas händer.

Stockholm den 26 oktober 1948.

P. A.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Budapest den 25 oktober 1948.
Nr. 256.
3 bilagor.
R 18. Förtroligt.

ang. Károly Müllers vittnesutsago rörande Wallenberg.
Tel. 86 B. 23.10.48.

INK. UTRIKES DEP:T
D. N:o 10 | 256
8 NOV. 1948
AVD. P | GR. 2 | MÅL Ung I

Till Hans Excellens Herr Statsministern och t.f. Chefen för Kungl. Utrikesdepartementet.

Härmed får jag vördsamt i original jämte tysk översättning översända texten till en artikel i Képes Figyelö den 23 innevarande oktober, vari i sensationella ordalag skildras bokförläggaren Károly Müllers vittnesutsago, enligt vilken Wallenberg skulle ha mördats på grund av order från pilkorsledaren Miklós Dési-Dregán.

Enligt de informationer beskickningen erhållit grundar sig folkdomstolens fastställande, att Wallenberg sannolikt mördats av pilkorsarna, enbart på Müllers vittnesmål. Det kan i detta sammanhang anmärkas, att folkdomstolen redan förut vid olika tillfällen, såsom exempelvis vid Nidosi-rättegången, sökt få fastställt, att Wallenberg mördats av pilkorsarna.

På min begäran har Müller till beskickningen överlämnat en fullständig redogörelse över sitt samarbete med Wallenberg. I denna säger han sig bland annat ha träffat Wallenberg i Harmincad (Pest utca 6 den 15 eller 16 januari 1945. Wallenberg skulle därvid ha meddelat Müller, att han hade för avsikt att begiva sig till Buda-sidan, innan han reste till Debrecen. Müller säger sig icke veta, huruvida Wallenberg verkligen rest till Buda, men han håller detta för troligt.

För att om möjligt få ...

håller detta för troligt.

För att om möjligt få bekräftat riktigheten av Müllers uppgifter har jag varit i förbindelse med direktörerna Wohl och Forgács, vilka båda vistades vid Wallenberg-avdelningen i Harmincad utca 6 under striderna i Budapest. Enligt vad de kunna erinra sig, lämnade Wallenberg Harmincad utca redan den 11 eller 12 januari, och de hålla det icke för sannolikt, att Wallenberg utan deras vetskap därefter återkommit. Båda kunna däremot bekräfta, att Müller sedan han undsluppit pilkorsarna kom till Harmincad utca. Han befann sig då i ett beklagansvärt tillstånd både fysiskt och psykiskt, blodig och sönderslagen efter vistelsen hos pilkorsarna.

Vad Müllers redogörelse beträffar kan framhållas, att Müller, som tydligen har vetskap om att Wallenberg varit synlig inom den ryskockuperade delen av Pest den 17 januari, icke söker göra gällande, att Wallenberg begivit sig till Buda direkt från Harmincad utca. Han synes emellertid vara personligen övertygad om, att Wallenberg på något sätt tagit sig över till det av tyskarna besatta Buda - "för Wallenberg var intet omöjligt" - ehuru detta vid ifrågavarande tidpunkt var ett synnerligen svårt och riskfyllt företag. Wohl och Forgács hålla det icke för sannolikt, att Wallenberg efter den 17 januari begivit sig till Buda, men de vilja icke förneka möjligheten härav.

På min förfrågan, varför han icke förut meddelat dessa upplysningar till beskickningen, svarade Müller undvikande, men han lät framskymta, att det eventuellt skulle kunna ha varit obehagligt för honom att under den nuvarande regimen blotta sin nära förbindelse med utrikesministern Kemény och dennes maka. När saken nu genom hans vittnesmål vid Dési-Dregán-rättegången ändock blivit aktuell, hade han emellertid ansett det bäst att "tala ut".

Den av Müller överlämnade redogörelsen närslutes härjämte vördsamt i avskrift. ./.

P.K. Kollberg

KÉPES Figyelő

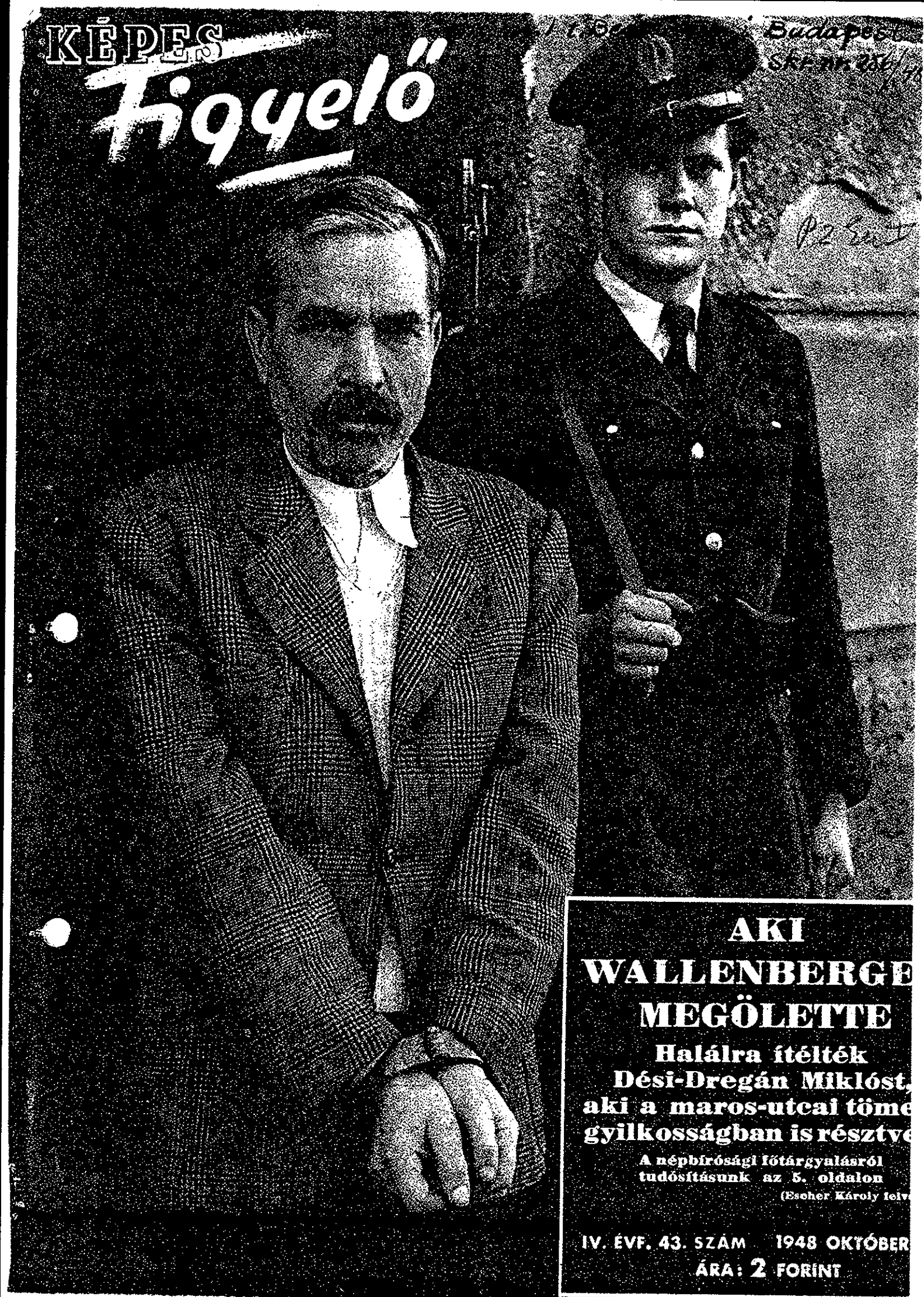

AKI WALLENBERGE MEGÖLETTE

Halálra ítélték Dési-Dregán Miklóst, aki a maros-utcai töme gyilkosságban is résztv

A népbírósági főtárgyalásról tudósításunk az 5. oldalon

(Escher Károly felv

IV. ÉVF. 43. SZÁM 1948 OKTÓBER
ÁRA: 2 FORINT

Bil. nr. 1 t. Beskrivns i Budapest
Skr. nr. 256/1948.

PALÁSTI LÁSZLÓ RIPORTJA:

Ki ölte meg Wallenberget!

LELEPLEZÉS A BUDAPESTI NÉPBÍRÓSÁGON

Raoul Wallenberg (Veres felv.)

A nyilas rémuralom alatt Raoul Wallenberg vezetésével működő svéd akció emberfeletti küzdelmet vívott a nyilas vezetőkkel, hogy „svéd menlevéllel" minél több embert mentsen meg.

Wallenberg, a mentő akció hőse, a felszabadulás után eltűnt. A külföldi világlapok és a magyar ujságok is többször foglalkoztak a követségi titkár eltűnésével, de nem sikerült a rejtélyt megoldani. Legutóbb Lévai Jenő, a fasiszta korszak ismert szakértője könyvet irt Wallenbergről, ő sem tudott azonban feleletet adni arra a kérdésre, mi történt a bátor férfival.

Fantasztikus kombinációk, híresztelések kerültek forgalomba, senki sem tudta, hol és mikor tűnt el Wallenberg. Egyesek tudni vélték, hogy Pest felszabadulása után Budára akart átmenni, hogy a nyilasok megszökött vezetőivel tárgyaljon és az ott bujkáló üldözöttek egy részét megmentse. Wallenberg többekkel tárgyalt, hogy csónakon vigyék át az ostrom alatt álló Budára.

A Népbíróság most megoldotta a rejtélyt.

A László Dezső-tanács az elmult napokban ítélkezett a Maros-utcai gyilkosok bűnügyében és az ítélet indokolásából kitűnik, hogy — Wallenbergnek valóban sikerült Budára átjutnia.

A páratlanul izgalmas főtárgyalásról tudósítónk a következőket jelenti:

A vádlottak között volt **Dési-Dregán Miklós** borbély, aki a nyilasház „körzetvezető helyettes parancsnoka" volt. A bizonyítási eljárás lefolytatása után felállott a népügyész és bejelentést tett:

— Kérem **Müller Károly** könyvkiadó kihallgatását, aki Dési-Dregánra vonatkozólag új adatokat tud elmondani.

Vádolom Wallenberg gyilkosát!

Tanu: Tisztelt Népbíróság! Vádat emelek Dési-Dregán Miklós ellen a nagy svéd emberbarát, Raoul Wallenberg meggyilkolása miatt!

Elnök: Ön nem emelhet vádat, csak tanuvallomást tehet. Mit tud Wallenberg meggyilkolásáról?

Tanu (a vádlottak padján ülő Dési-Dregán Miklósra mutatva): Vádolom ezt az embert azzal, hogy ő ölette meg Wallenberget.

Elnök: Mit tud a dologról?

Tanu: Amikor a nyilas banditák fogságában voltam, kihallgatás közben és rabságom alatt állandóan láttam ezt az embert, akiről akkoriban azt mondották nékem, hogy Hegyinek hívják. Ita is Hegyi néven élt emlékezetemben, de itt a tárgyalás folyamán meggyőződtem arról, hogy tévesen tájékoztattak akkoriban, mert

nem Hegyinek, hanem Dési-Dregánnak hívják.

Nem tévedek, mert heteken át láttam intézkedni, gyilkosságra parancsot adni. 1945 január 13-án kihallgatáson voltam Dési-Dregán szobájában, amikor behivatta a hírhedt Bakonyvölgyi-osztag pribékjeit és

valamennyi között kiosztott két-két sokszorosított fényképet.

Bakonyvölgyi megkérdezte tőle, ki ez az ember? Dési-Dregán kioktatta őket, hogy

azt a „nyomorult" Wallenberget ábrázolja, aki menti a zsidókat.

A másik kép Wallenberg autójának fényképe volt. Dési-Dregán parancsot adott, hogy ha az autót meglátják, állítsák meg és a benne levő Wallenberget rögtön lőjjék agyon. A pántszolgálatosok tudomásul vették a parancsot és szétszéledtek.

Elnök: Dési-Dregán hallotta mit mondott a tanú?

Dési-Dregán: Hallottam, de nem emlékszem a fényképekre...

Elnök (Müllerhez): Mondja szemébe Dési-Dregánnak, amit az előbb nekünk előadott.

Tanu (Dési-Dregán felé): Állítom és eskü alatt is tanusítom, hogy nagy csomó sokszorosított fénykép volt a kezében. Az egyik Wallenberget, a másik az autót ábrázolta és ezeket kiosztotta a Bakonyvölgyi-osztag embereinek. Azt az utasítást adta, hogy gyilkolják meg Wallenberget.

Dési-Dregán: Nem emlékszem semmiféle fényképre.

Az izgalmas szembesítés után befejeződött a bizonyítás. Következtek a perbeszédek. Egy héttel később a bíróság ítéletet hirdetett.

A bíróság tényként állapítja meg...

A tizenhárom vádlott közül tizenegyet kötéláltali halálra ítéltek,

köztük Dési-Dregán Miklóst

aki résztvett a Maros-utcai kórház betegeinek kivégzésében.

Az ítélet indokolása során dr. László Dezső tanácselnök a következő nagyjelentőségű enunciációt tette:

„A Népbíróság Raoul Wallenberg közeli munkatársainak tanubizonysága alapján tényként állapítja meg, hogy Dési-Dregán Miklós adta ki a parancsot Raoul Wallenberg elfogatására és meggyilkolására. Wallenberg köztudomásúan sokezer üldözött életét mentette meg és ez a működése sehogy sem tetszett a nyilas banditáknak. Dési-Dregán Miklós Buda legrettegettebb pribék-csoportja, a Bakonyvölgyi-osztag tagjai között 1945 január 13-án este kiosztott két-két sokszorosított fényképet. Dési-Dregán szigorú utasítást adott hóhérlegényeinek, hogy abban az esetben, ha — amint várható — a lefényképezett személy Budán is megjelenik, azonnal fogják el és tegyék el láb alól.

Raoul Wallenberg az őt állandóan fenyegető életveszély ellenére is folytatta heroikus küzdelmét az üldözöttekért. Az óvóintéseket nem vette figyelembe és Debrecenbe tervezett útja előtt, január közepén mégis Budára ment, hogy a nyilasok karmaiból további üldözötteket ragadjon ki. A Népbíróság nyilvánvalónak tartja, hogy Dési-Dregán kiadott parancsa alapján a nemeslelkű és hősi bátorságú emberbarát ez alkalommal a nyilas orgyilkosok áldozata lett."

Müller Károly izgalmas tanúvallomása (Izsák felv.)

Ez a népbirósági indokolás négy év után végre fényt derített Raoul Wallenberg halálának rejtélyére

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bil. Nr. 2. t.beskickningens i Budapest skr.256/48.

P2 Ett

Översättning.

Wer hat Wallenberg ermordet?

Enthüllung bei dem Budapester Volksgericht.

Während der Pfeilkreuzler-Schreckensherrschaft hat die unter der Leitung von Raoul Wallenberg tätig gewesene schwedische Aktion mit den Pfeilkreuzler-Führern einen übermenschlichen Kampf gefechtet, um mit dem "schwedischen Schutzbrief" je mehr Menschen zu retten.

Wallenberg, der Held der Rettungsaktion, ist nach der Befreiung verschwunden. Sowohl die ausländischen Weltblätter, als auch die ungarischen Zeitungen haben sich mit dem Verschwinden des Gesandtschaftssekretärs des Öfteren befasst, es ist aber nicht gelungen das Rätsel zu lösen. Lévai Jenö, der bekannte Sachkundige der fascistischen Epoche, hat jüngst ein Buch über Wallenberg geschrieben, konnte aber die Frage, was mit dem tapferen Manne geschehen sei, auch nicht beantworten.

Fantastische Kombinationen und Berüchte kamen in Verkehr, niemand wusste wo und wann Wallenberg verschwunden ist. Einige vermuteten, dass er nach der Befreiung Pest´s nach Buda gehen wollte, um mit den durchgegangenen Führern der Pfeilkreuzler zu unterhandeln und einen Teil der dort sich verborgenen Verfolgten zu retten. Wallenberg hat mit Mehreren verhandelt, ihn mit einem Kahn nach dem belagerten Buda zu bringen.

Das Volksgericht hat das Rätsel jetzt gelöst. Der László Dezsö-Rat hat in den vergangenen Tagen in der Straf-angelegenheit der Marosutcaer Mörder geurteilt und aus der Motivierung des Urteils geht hervor, dass es Wallenberg tatsächlich gelungen ist nach Buda hinüberzukommen.

Von der beispiellos aufregenden Hauptverhandlung schreibt unser Berichterstatter Folgendes:

Unter den Angeklagten war Désí-Dregán Miklós Raseur, welcher einer der stellvertretenden Kommandanten im Pfeilkreuzler-Haus war. Nach Beendigung des Beweisverfahrens stand der Volks-Staatsanwalt auf und tat folgende Anmeldung:

Ich bitte das Verhör des Buchverlegers Müller Károly, welcher betr. Désí-Dregán neue Daten sagen kann.

Ich klage Wallenbergs Mörder an!

Der Zeuge: Geehrtes Volksgericht, ich erhebe eine Anklage gegen Désí-Dregán Miklós wegen der Ermordung des grossen schwedischen Menschenfreundes Raoul Wallenberg.

Präsident: ....

Präsident: Sie können keine Klage erheben, nur eine Zeugenaussage machen. Was wissen Sie von Wallenberg's Ermordung?
Zeuge: (auf den auf der Bank der Angeklagten sitzenden Dési-Dregán Miklós zeigend): Ich beschuldige diesen Menschen, dass er Wallenberg ermorden liess.
Präsident: Was wissen Sie von der Sache?
Zeuge: Als ich in der Gefangenschaft der Pfeilkreuzler Banditen war, habe ich während meines Verhörs und der Gefangenschaft ständig diesen Menschen gesehen, von welchem man mir seinerzeit sagte, er soll Hegyi heissen. Seitdem hat er unter dem Namen Hegyi in meinem Gedächtnis gelebt, aber hier bei der Verhandlung habe ich mich überzeugt, dass ich seinerzeit irrtümlich orientiert wurde, da er nicht Hegyi, sondern Dési-Dregán heisst. Ich irre mich nicht, da ich ihn wochenlang sah, Verfügungen und auf Morde Befehle geben. Am 13. Januar 1945 war ich in Dési-Dregáns Zimmer zum Verhör, als er die Schergen der berüchtigten Bakonyvölgyi-Bruppe rufen liess und unter ihnen zwei-zwei verfielfältigte Fotografien verteilt hat. Bakonyvölgyi frug ihn, wer dieser Mensch wäre? Dési-Drégan hat sie unterrichtet, die Fotografie stelle diesen "elenden" Wallenberg dar, welcher die Juden rettet. Das andere Bild war die Fotografie des Autos von Wallenberg. Dési-Dregán erteilte den Befehl, wenn man das Auto sieht, dasselbe festzuhalten und den darin sich befindlichen Wallenberg sofort zu erschiessen. Die Parteidienstler haben den Befehl zur Kenntnis genommen und gingen.
Präsident: Dési-Dregán haben Sie gehört was der Zeuge gesagt hat?
Dési-Dregán: Ich habe es gehört, aber kann mich an die Fotografien nicht erinnern ...
Präsident (zu Müller): Sagen Sie Dési-Dregán in die Augen, was Sie uns vorher vorgetragen haben.
Zeuge (zu Dési-Dregán): Ich behaupte und bezeuge es auch unter Schwur, dass in Ihrer Hand ein Menge vervielfältigter Fotografien war. Die eine hat Wallenberg, die andere das Auto dargestellt und diese haben Sie unter den Leuten der Bakonyvölgyi-Gruppe verteilt. Sie haben die Weisung erteilt, man soll Wallenberg ermorden.
Dési-Dregán: Ich kann mich an gar keine Fotografie erinnern.

Nach der aufregenden Konfrontierung wurde die Beweisführung beendet. Es kamen die Schlussvorträge. Nach einer Woche verkündete das Gericht das Urteil.

<u>Das Gericht stellt als Tatsache fest:</u>

Von den 13 Angeklagten wurden 11 zum Tode durch Strang verurteilt. unter ihnen auch Dési-Dregán Miklós, welcher in der Hinrichtung der Kranken des Maros utcaer Spitals teilgenommen hat.

In der Motivierung des Urteils hat Ratspräsident dr. László Dezsö folgende bedeutungsvolle Enunciation gemacht:

<u>"Das Volksgericht ...</u>

"Das Volksgericht stellt auf Grund der Zeugenaussage der engen Mitarbeiter Wallenbergs als Tatsache fest, dass Dési-Dregán Miklós den Befehl zur Verhaftung und Ermordung Wallenbergs erteilte. Wallenberg hat - wie allgemein bekannt - das Leben von vielen Tausenden Verfolgten gerettet und diese seine Tätigkeit hat den Pfeilkreuzler-Banditen gar nicht gefallen. Dési-Dregán hat unter den Mitgliedern der gefürchtetesten Schergen-Gruppe Buda´s, der Bakonyvölgyi Gruppe, am 13. Januar 1945 abends zwei-zwei vervielfältigte Fotografien verteilt und seinen Henkersknechten die strenge Weisung erteilt, dass im Falle - wie es zu erwarten sei - die fotografierte Person auch in Buda erscheint, ihn sofort zu verhaften und zu ermorden.

Raoul Wallenberg hat - trotz der ihn ständig drohenden Lebensgefahr - seinen heroischen Kampf um die Verfolgten weitergeführt. Die Warnungen nicht in Betracht nehmend, ist er vor seiner nach Debrecen geplanten Reise doch nach Buda gegangen, um aus den Krallen der Pfeilkreuzler weiters Verfolgte herauszureissen. Das Volksgericht hält es für offenkundig, dass auf Grund des durch Dési-Dregán erteilten Befehls der edelmütige Menschenfreund von heroischer Tapferkeit bei dieser Gelegenheit das Opfer der Pfeilkreuzler-Meuchelmörder wurde.

- Dieser Motivierung des Volksgerichtes hat nach 4 Jahren endlich ein Licht auf das Rätsel des Todes von Raoul Wallenberg geworfen.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Abschrift.

Auf Einladung erscheint bei der Gesandtschaft Karl Müller, Inhaber des ungarischen Buchverlags Karl Müller, und erteilt über seine Verbindung mit Wallenberg solche Details, welche durch die Einstellung der heutigen Regierung Ungarns hierzulande weder erörtert, noch veröffentlicht werden können, da es sich um die Glorifizierung des Verhaltens der Frau des zum Tode verurteilten und hingerichteten Aussenministers Baron Gábor Kemény handelt.

Herr Müller trägt Folgendes vor:

Im Jahre 1942 war ich mit meiner Familie in Balatonlelle zum Sommeraufenthalt. Der dortige Gutsherr, Feldmarschall-Lieutenant Álgya Papp, war im ersten Weltkrieg mein Kommandant und hatte eine Freude mich als mit der goldenen Tapferkeitsmedaille ausgezeichneten Offizier wieder zu treffen. Sein Schloss war der Mittelpunkt der dortigen guten Gesellschaft und so bekamen wir des Öfteren Einladungen zu Soupées. Bei einer Gelegenheit rief mich der General beiseite und sagte Folgendes: "Schau Dir die junge Dame im zweiten Zimmer an, die ganz allein in einer Ecke sitzt und Zeitschriften blättert. Du wirst ihr Tischnachbar sein und ich bitte Dich sehr darum Dich umsomehr der Dame anzunehmen, da meine übrigen Gäste sich aus gewissen Gründen von ihr zurückziehen. Wir sind gezwungen ihre Familie stets einzuladen, da schon die Grosseltern ihres Mannes Gutsnachbaren waren. Die Familie ist zur Zeit gänzlich verarmt, der zweite Sohn, der die junge Dame vor zwei Wochen geheiratet und nach Ungarn gebracht hat, ist einer der engsten Mitarbeiter des Pfeilkreuzlerführers Szálasi".

Nun wurde ich der jungen Dame vorgestellt und erfuhr Folgendes:

Baronin Gábor Kemény geborene Baronin Elisabeth Fuchs, die Tochter eines österreichischen Barons und einer italienischen Gräfin, wurde in einem Pensionat in London erzogen. Eine ihrer Pensionskolleginnen war die ungarische Gräfin Széchenyi, Tochter des Obergespans von Székesfehérvár. Als diese Gräfin sich verlobte, lud sie die gewesene Pensionsfreundin aus Meran als Kranzlmädchen ein und detachierte ihr den in dem Amt ihres Vaters dienenden jungen Konzipisten Baron Kemény als Kranzherrn. Baron Kemény als Sprosse des grossen Fürstens Siebenbürgens und aus diesem Grunde Träger eines der bestklingendsten Aristokraten-Namen Ungarns, machte einen grossen Eindruck auf die Mutter der jungen österreichischen Baronesse, welche die Tochter zur Hochzeit begleitete. So kam es, dass sich Baronin Fuchs, die ungewöhnlich intelligente, hochgebildete und sieben Sprachen literarisch perfekt beherrschende junge Dame - tragischerweise keine Informationen einholend - mit Baron Gábor Kemény verlobte und zur Zeit unserer Begegnung seit zwei Wochen seine Frau war, ohne die geringste Ahnung von der politischen Einstellung und Betätigung ihres Mannes zu haben.

Als sie erfuhr, dass ich Buchverleger bin, machte sie sich erfreut erbötig mir ausländische Werke, sogenannte "bestseller" zu empfehlen und die darauf folgenden Wochen verbrachten wir ziemlich oft zusammen mit literarischen Unterhaltungen.

Nach unserem Sommeraufenthalt begab ich mich auf Auslandsreisen und war ungefähr vier Monate von Budapest entfernt. Wieder zuhause angekommen, berichtete mir meine Frau, dass Baronin Kemény mich des Öfteren gesucht und schliesslich sie gebeten hat, mir gleich nach meiner Ankunft auszurichten, dass sie mich dringend sprechen möchte. Ich habe sie gleich eingeladen und am nächsten Tag erschien sie in meinem Büro. Sie erklärte, dass ihre Ehe ein Irrtum war. Ihre beiden Schwestern, beide Vorsteherinnen von Nonnenklostern, haben der jüngsten Schwester eine Mitgift von 300.000.- Pengö zusammengetan, welches Geld jedoch in den verflossenen Monaten durch die Familie ihres Mannes bereits vergeudet wurde. An eine Scheidung kann sie als bigotte Katholikin umsoweniger denken, da ihre Ehe durch den Papst telegrafisch gesegnet wurde. Sie ist entschlossen zu arbeiten, umsomehr, da sie arbeiten kann und arbeiten muss. Ich möge mit ihr in meinem Verlag eine Probe machen, ihr unverbindlich gestatten, dass sie sich dort betätigt und erst nach einem Monat erklären, ob ich für sie dauernd Beschäftigung habe oder nicht. Ich nahm ihren Vorschlag an und so wurde Baronin Kemény im Januar 1943 Mitarbeiterin meines Verlags, die beste, talentierteste, treueste und verlässlichste Arbeitskraft, die ich je besass.

Den Mann habe ich bis zu diesem Zeitpunkt überhaupt nicht getroffen, da der damalige ungarische Minister des Innern - ein Erzfeind der Szálasi-Bewegung - es verstanden hat, die wichtigsten Mitarbeiter Szálasi's zum Militärdienst einberufen und sofort ins Feld abschicken zu lassen. Erst 1 3/4 Jahre später - es war am 13.Oktober 1944 - meldete meine Sekretärin, dass mich ein Lieutenant zu sprechen wünschte. Es trat Baron Kemény in mein Arbeitszimmer. Er bedankte sich mit herzlichen Worten für die Anstellung seiner Frau, worauf ich erwiderte, dass ich derjenige bin, der dem Schicksal für diese ausserordentlich gute Arbeitskraft zu danken habe. Hierauf trug Baron Kemény ziemlich verlegen eine Bitte vor. Ich möge ihm die /

Religionszuständigkeit sämtlicher Mitarbeiter des Verlags mitteilen, da es für ihn überaus peinlich wäre, wenn in dem Unternehmen, wo seine Frau sich betätigt, etwa auch Juden wären. Diese Bitte habe ich kurz und entschieden abgeschlagen und so entfernte sich Baron Kemény unter Entschuldigungen.

Zwei Tage später war er der Aussenminister Ungarns in der Szálasi Regierung.

Zu jener Zeit gehörte ich bereits seit einigen Monaten zum Mitarbeiterkreis des grossen und unvergesslichen Raoul Wallenberg und fühlte mich aus diesem Grunde am Abend des 15. Oktober in ziemlicher Unsicherheit. Ich sass beim Radioapparat und wartete noch immer auf eine Umwandlung wie auf ein Gotteswunder. Gegen 12 Uhr abends leutete es. Mein ganzes Haus hat sich bereits zur Ruhe begeben, so öffnete ich selbst die Türe. Dort stand die Frau des neuen Aussenministers, meine Mitarbeiterin und treue Freundin, Baronin Elisabeth Kemény-Fuchs.

-Ich bin nur gekommen Ihnen zu sagen, dass ich Sie und unsere Freunde retten werde. Ich werde Sie alle retten, so wahr mir Gott und die heilige Jungfrau Helfe. Gute Nacht.-

Ich kam nicht einmal zu Wort und sie war schon verschwunden.

Es war meine Gewohnheit eine viertel Stunde früher vor allen Angestellten in meinem Büro zu erscheinen. So war es auch am nächsten Morgen, am 16. Oktober 1944. Zu meiner Überraschung meldete der Diener, dass die Baronin bereits seit mehr als einer Stunde in ihrem Zimmer sitzt und arbeitet. Ich trat ins Zimmer, begrüsste sie etwas sarkastisch "guten Morgen Exzellenz". Näher tretend aber sah ich, dass sie gerade eine Menge Ausweise für alle Angestellten ausstellt mit dem Wortlaut: "Der Inhaber dieses Ausweises steht unter meinem persönlichen Schutz. Baronin Gábor Kemény."

-Ich muss Sie dringend sprechen - wandte sie sich zu mir, worauf ich sie in mein Zimmer lud.

-Sie wissen ganz genau, dass ich mit dieser elenden Gesellschaft nichts zu schaffen habe. Bitte, bringen Sie mich unverzüglich mit Wallenberg zusammen, sagen Sie ihm wer ich bin, wie Sie mich kennen und sagen Sie ihm auch, dass ich mich von heute an mit Leib und Seele seiner Rettungsaktion zur Verfügung stelle. Er soll über mich disponieren. -

In dem Haus Madách Imre tér 5, in dessen I. Stockwerk meine Büros waren, war im VI. Stock die Dienstwohnung meiner Sekretärin, Frau Magda Gábor, wo sie mit ihrer Mutter wohnte. Ich habe aber beide Jüdinen bereits im Sommer 1944 mit falschen Papieren in ein Provinzdorf unterbracht und so stand die Wohnung unter meiner Obhut leer. Einige Stunden später fand dortselbst die erste Begegnung Wallenbergs mit der Frau des Aussenministers statt. Das Zusammentreffen der zwei grossen Menschen und grossen Seelen ergab einen historisch bedeutenden Erfolg.

Die Öffentlichkeit weiss nur davon, dass Wallenberg Tausenden von Inhabern schwedischer Schutzpässe das Leben gerettet hat. Die Tatsache jedoch, dass Raoul Wallenberg und Baronin Elisabeth Kemény am 20.November 1944 das Leben der in Budapest noch wohnenden über 150.000 Juden gerettet hat, ist noch heute unbekannt und kann auch zufolge der obenerwähnten Gründe nicht in die Öffentlichkeit gelangen.

Wallenberg erteilte seine dringendsten Dispositionen bereits am 17.Oktober. Schon in den Abendstunden wendete sich die Baronin an ihren Mann mit der Bitte, er möge sig zu einer Einkaufsfahrt begleiten. Es muss festgestellt werden, dass der ganz und gar uneigennützige und in seine Idéen vernarrte Idealist Baron Kemény mit seiner Durchschnittsbildung die unvergleichliche geistige Überlegenheit seiner Frau stets respektierte. /:Er war schon über einen Monat Aussenminister, verfügte souverin über Millionen von Geheimfonds, als seine Frau bei einer Gelegenheit um 300 Pengö Vorschuss bat mit der Begründung, der Mann hat keinen dunklen Anzug und jetzt haben sie einen auf drei Monatsraten bestellt:/.

Als das Ehepaar bereits im Ministerwagen sass, gab die Frau dem Chauffeur Befehl, er soll sie zum Studio führen. Den überraschten Minister brachte die Frau mit Machtwort zum Schweigen und nahm aus ihrer Handtasche eine Schrift heraus.

-Du wirst dem Speaker einfach befehlen, die Sendung zu unterbrechen und diesen Text unverzüglich vorzulesen.

Nach kurzer Zögerung gab der zu seiner Frau in Hörigkeitsverhältnis stehender Minister klein bei und so wurde ein grosser Ärger Wallenberg's in wenigen Minuten eliminiert.

Auf Befehl des Aussenministers verkündete nämlich das ungarische Radio, dass die von der Schwedischen Gesandtschaft ausgestellten Schutzpässe durch die untergeordneten Polizei- und Gendarm-Behörden von nun ab weitgehendst und unter allen Umständen zu respektieren sind.

Ich will und kann auch im Rahmen dieses Berichtes nicht alle erprieslichen Erfolge aufzählen, die sich aus der Begegnung und Zusammenarbeit dieser zwei Prachtmenschen ergeben haben und beschränke mich auf die Schilderung des bereits oben erwähnten historischen Ereignisses der Rettung des Lebens des gesamten Budapester Judentums am 20.November 1944.

Baronin Kemény kam auch als Ministersgattin tag-täglich pünktlich und

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

regelmässig in mein Verlagsbüro, besuchte sogar die vornehmeren Buchhandlungen und spazierte des öfteren mit mehreren Inhabern von Bücherladen - auch den gelben Stern tragenden Juden - offen auf den Strassen der Hauptstadt, welche Kühnheit uns stets erzitterte.

Zum erstenmal geschah es am 19.November, dass sie nicht ins Büro kam und rief mich erst spät vormittags telefonisch an.

- Ich spreche nicht aus der Wohnung, da ich vermutlich abgelauscht werde. Es ist etwas ziemlich Unangenehmes passiert, besuchen Sie mich gleich nach dem Essen.

Ich kam kurz vor vier Uhr in ihrer Wohnung, Buda, Fö utca 2., an. Schon nach den ersten Begrüssungsworten aber leutete es. Der Mann kam unerwartet nachhause. Er gab seiner Verwunderung Ausdruck, mich in seiner Wohnung zu finden, worauf ich bemerkte, dass ich nur dort vorbeiging und da die Baronin vormittags nicht im Büro war, einen Sprung zu ihr gemacht habe, ob sie nicht etwa unpässlich sei.

- Eigentlich ist es gut, dass ich Sie begegne - fuhr der Minister erregt fort. - Nehmen Sie zur Kenntnis, dass die Organe des Innenministeriums festgestellt haben, dass meine Frau in die Machinationen der Wallenberg´schen schwedisch-jüdischen Bagage verwickelt ist. Nehmen Sie zur Kenntnis, dass Sie Ihre Freiheit auch nur dieser schandhaften Tatsache zu verdanken haben. Sie können aber Wallenberg ruhig ausrichten, dass er mich nicht weiter bei der Nase heromführen wird.

(Bemerkung: Einer der Haupttricks Wallenberg´s war nämlich, den auf die Anerkennung der schwedischen Regierung lechzenden Aussenminister immer damit hinzuhalten, dass er bereits Berichte hat, dass die Anerkennung in kürzester Zeit erfolgt, nur möge ihm der Aussenminister die Ausstellung weiterer Kontingente schwedischer Schutzpässe gestatten).

Nun besann sich der primitive Baron, dass er sich verplauschte und setzte fort:

- Das heisst, er glaubt nur, dass er mich bei der Nase herumführt. Ich bin mit seinen Kindermärchen schon längst im Klaren gewesen, wollte aber das Massen-Blut-Vergiessen selbst vermeiden und gab die Informationen Wallenberg´s dem Ministerrat als glaubwürdig weiter und so habe ich wochenlang gelogen . . gelogen . . gelogen . . . Jetzt ist es aber aus. Der heutige Ministerrat hat Beschluss gefasst. Ich habe dem schwedischen Gesandten ein Ultimatum von drei Tagen zu stellen. Sollte unsere Regierung bis 22. November von Stockholm nicht anerkannt werden, so werde ich alle noch in Budapest vorfindbaren Juden an die Hand des Innenministers Vajna geben. - Und was bedeutet das Herr Baron?

Der Minister fuhr mit entschiedener Stimme fort:

- Das bedeutet so viel, dass alle in der Donau ertränkt werden und am 23. November Budapest judenrein ist.

Ich sah auf die neben mir stehende Baronin Kemény, ein Gedanke blitzte durch mein Gehirn und ich erwiderte dem Minister:

- Es ist furchtbar, Herr Baron, aus dem Munde des Sprossen des grössten Fürstens Ungarns so etwas Entsetzliches zu hören und gerade heute, wo er doch den Namenstag der Mutter seines kommenden Kindes feiern sollte.

Es kam eine merkwürdige Wendung. Der degenerierte Baron nahm blitzschnell den Gesichtsausdruck eines erschrockenen und unbeholfenen Schulknaben auf.

- Um Gottes Willen Herr Direktor, ich danke Ihnen tausendmal ... furchtbar . . furchtbar . . an so etwas zu vergessen. Mein Gott . . Mein Gott . . stotterte er. Was soll ich jetzt nur machen? . . Armes Liesl . . und nun muss ich schon zurück, der Ministerrat wird fortgesetzt, nicht einmal Zeit habe ich . . . . .

Er zog mich bei der Hand in eine Ecke.

- Was soll ich jetzt nun machen?

- Herr Baron,ich stehe Ihnen gerne zur Verfügung. Sagen Sie mir bitte an was für ein Namenstags-Geschenk Sie denken, ich werde es besorgen.

- Ja, ja . . ich bin Ihnen unendlich dankbar, tun Sie das . . ich überlasse es ganz Ihren Geschmack. Nur schnell , schnell . . und schicken Sie es mir ins Ministerium, dass ich damit noch heute Abend Liesl überraschen kann.

Er begleitete mich und bei der Türe nahm er wieder die strenge Amtsmiene auf und sagte:

- Wallenberg aber sagen Sie, was ich gesagt habe.

Baronin Kemény zeigte hinter dem Rücken ihres Mannes mit Handbewegungen, dass sie mich gleich telefonisch anrufen wird und ich entfernte mich.

In der Abteilung Wallenbergs, wo stets eine grosse Anzahl von Flüchtlingen Asyl gefunden haben, weilte auch die Inhaberin einer der ersten Budapester Salons, Klara Rotschild, die innerhalb von zwei Stunden zwei herrliche Schlafröcke hervorzauberte, welche dann - bezahlt aus der Kassa

der Schwedischen Gesandtschaft in Budapest - zum Namenstagsgeschenk des Aussenministers für seine Frau wurden.

Ich eilte in mein Büro und nahm die Meldung entgegen, dass mich indessen die Baronin schon zweimal telefonisch rufte und sie wieder anrufen wird.Nach einigen Minuten kam der Anruf:

- Nur Paar Worte. Ich bin sofort dort, sorgen Sie, dass inzwischen der Hauptkommissionär unseres Verlags auch dort ist. (Wallenberg)

Die schicksalsentscheidende Besprechung fand am 19.November 1944 sechs Uhr nachmittags statt. Es wurde gleich eingangs beschlossen, aus der überaus verantwortungsvollen Aktion, von deren Gelingen 150.000 Menschenleben abhängen, Minister Danielsson selbst gänzlich auszuschalten. (Die mir wohlbekannten Gründe sind jenen Stellen, für welche mein Bericht bestimmt ist, vermutlicherweise ebenso gut bekannt). Kaum begann die Besprechung,kam die telefonische Nachricht für Wallenberg dass die Einladung des ungarischen Aussenministers in der Schwedischen Gesandtschaft zur persönlichen Entgegennahme einer wichtigen Mitteilung des Aussenministers soeben telefonisch angekommen sei. Wallenberg bat telefonisch die Zustimmung, diese Intervention persönlich austragen zu können.

Nach mehr als zwei stündiger Beratung mit Baronin Kemény wurde der Wortlaut der Erklärung Wallenbergs festgestellt. Er wird dem Aussenminister Folgendes erklären. Die Erfüllung der Forderung des Ultimatums von innerhalb drei Tagen ist technisch unmöglich. Die Berichte der Schwedischen Gesandtschaft nach Stockholm schildern das Wirken der Szálasi Regierung in skeptischem Tone. Gerade in diesen Tagen wurde aber in der Gesandtschaft darüber gesprochen,dass einige lobenswerte menschliche Gesten des ungarischen Aussenministers es ermöglichen, dass die Berichte nunmehr in bedeutend sympatischerem Ton gehalten werden. Immerhin kann sich der Erfolg in drei Tagen nicht zeigen. Zweitens wird Wallenberg darauf hinweisen, dass die schwedische Presse im Gegensatz zu den ungarischen Zeitungen keiner Zensur unterworfen ist und die öffentliche Meinung über Tun und Gebaren der Szálasi-Regierung äusserst ungünstig sei. Erst jetzt werden von Budapest aus solche Berichte abgesendet, welche die Stimmung der Presse günstiger beeinflussen dürften. Allerdings darf nicht damit gerechnet werden, dass innerhalb drei Tagen eine allgemeine Wendung in der öffentlichen Meinung Schwedens erfolgen könnte. Drittens wird Wallenberg darauf hinweisen, dass der ungarische Aussenminister als erfahrener und glänzender Diplomat selbst am besten damit im Klaren ist, dass die Frage der Anerkennung seitens der schwedischen Regierung nicht allein in Stockholm entschieden wird, sondern hiezu auch die Meinungen aus London, Washington und Moskau eingeholt werden müssen. Nächsten Tag, am 20.November 1944 erschien Wallenberg bei Baron Kemény und entledigte sich seiner Aufgabe in der ihn so bezeichnenden meisterhaften Weise.

Er gab mir sodann den Auftrag, mich nachmittags zur Baronin Kemény zu begeben, trachten den Minister zu begegnen und zusammen mit der Baronin die vermutlichen Ergebnisse seines Besuches auszukundschaften. Ich traf den Minister zuhause. In einem unverbergbaren Zorn fuhr er mich in ziemlich scharfen Tone an, ob ich etwa entschlossen sei von nun an täglich Gast seiner Wohnung zu sein.Als ich ihm aber erwiderte, dass ich blos deshalb gekommen sei, um bei ihm anzufragen wie das von mir besorgte Namenstags-Geschenk ihm entsprochen hat, kam wieder die bereits am Vortrage sich abgespielte völlige Umwandlung. Er schlug sich auf den Kopf und bedankte sich für meine Hilfe in überschwänglicher Weise. Nebenbei meldete ich ihm: - Übrigens, Herr Minister, Ihre gestrige Botschaft an Wallenberg habe ich ihm sofort ausgerichtet.

- Ja, danke, er war auch heute bei mir - antwortete Baron Kemény.

Und nun übernahm die Baronin das Wort:

- Wallenberg war bei Dir, Gabi? frug sie in gleichgültigem Ton mit naiver Miene. Was hat er nun wieder geplappert?

- Nein, nein - sagte der Minister - diesmal ist er nicht einmal so im Unrecht. Seine Erwiderungen auf mein Ultimat waren tatsächlich stichhältig. Ich werde den Termin doch verlängern müssen.

- Und auf wie lange wirst Du verlängern Gabi? frug die Gattin unvergleichlich gut Teater spielend.

- Nun ich denke bis zum Ende des Monats.

- Gabi, Gabi - sagte die Baronin wie eine schmeichelnde Katze - schau der 22. oder 30. November ist so ziemlich egal. Damit habt Ihr wirklich nichts ausgerichtet.

- Nun was denkst denn Du also - frug Baron Kemény in seiner unbeholfenen und unentschlossenen Weise.

- Ich denke - erwiderte die Frau und miemte das strenge Nachdenken - also ich denke wenigstens bis zum Sylvester.

Hierauf stellte sich bei dem Aussenminister geradezu ein Wutanfall ein. Wir sassen beim zum Mittag gedeckten Tisch. Er schleuderte Teller und Gläser herunter und brüllte:

- Du willst mich zugrunderichten, unmöglich machen?

Liesl Kemény gebrauchte diesmal die Methoden der zärtlichsten Gattin.Sie streichelte die Wangen des Gatten, der durch diese offenbar seltene Kundgebung blitzschnell entwaffnet war und eine halbe Minute später verkündete er seine Entscheidung:

- Ich warte also bis zum 15. Dezember.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Ich konnte kaum meine freudige Erregung verbergen und frug ihn, ob ich das Wallenberg berichten darf. Gnädig und freundlich, wie von einer schweren Sorge befreit, meinte der Mann:

- Ich werde ihm das zwar amtlich bekanntgeben, sie können ihn aber ruhig über meine Entscheidung in Kenntnis setzen.

Ich verabschiedete mich schnell, wollte gehen, Baron Kemény hielt mich aber zurück.

- Doch es geht nicht, ich warte nicht bis zum 15.Dezember.

Ich war wie aus den Wolken gefallen und konnte nur stottern:

- Ich kann es nicht glauben, Herr Baron, dass der Aussenminister Ungarns seine Entscheidung von Einer Minute zur anderen ändert.

- Nein - verkündete er - ich warte nicht bis zum 15.Dezember, höchstens bis zu dem 14.

Es war wieder eine schwere Aufgabe das sich aufdrängende Lächeln zurückzudrücken. Ich frug ihn wieso er zu dieser Änderung kam. Da nahm er die feierliche Miene eines vor dem Altar stehenden Priesters an und sagte in feierlichem Ton:

- Am 14. Dezember werde ich - der jüngste Aussenminister der Welt - 34 Jahre alt und wünsche mir als Geburtstagsgeschenk, dass der schwedische Gesandte an diesem Tage sein Beglaubigungsschreiben dem Staatsoberhaupt überreicht. Es blieb auch hiebei. 150.000 Budapester Juden waren durch Wallenberg und Baronin Kemény gerettet, die Mitglieder der Pfeilkreuzler-Regierung flüchteten jedoch bereits am 10. und 12. Dezember aus Budapest und ihr blutiger Beschluss wurde nicht mehr ausgeführt. Baronin Kemény jedoch musste die Hauptstadt schon früher verlassen.

Am 28. November wurde sie abermals denunziert und auf Vorschlag des Innenminister sollte sie verhaftet werden. Auf das persönliche Eingreifen Szálasi´s jedoch, welcher einen grossen Respekt vor der wirklich nicht zu seinen Gefährten gehörenden Frau hatte, wurde ihr Ausweis aus Ungarn beschlossen. Am 29.November 1944 reiste sie in Begleitung eines hohen Beamten des Aussenministeriums und eines deutschen Generalstabsoffiziers ab. Ihr Weg sollte über Székesfehérvár - Balaton, nach Passieren der steierischen Grenze, nach Meran führen. In Székesféhérvár ankommend, wendete sie sich aber zum Chauffeur und erteilte ihm den Befehl die Richtung nach Györ-Hegyeshalom-Wien einzuschlagen. Beide Begleiter hielten ihr vor, dass sie eine andere Instradierung erhalten haben. Die energische und unerschrockene Frau aber liess sich nichts vorschreiben.

- Fahren Sie nach Györ, befahl sie dem Chauffeur.

Dieser folgte und von der denkwürdigen Landstrasse der Verschleppungen und des Todes schrieb Elisabeth Kemény noch aus Hegyeshalom einen zehnseitigen Bericht an Wallenberg, in welchem sie alle ihre Wahrnehmungen ihrem Freund mitteilte.

Wallenberg begab sich sofort mit Lastautos nach Hegyeshalom und es gelang ihm noch unzählige Verfolgte dem sicheren Tode zu entreissen.

-.-.-

Elisabeth Kemény kam nach vielen Unterbrechungen später in Meran an, wo sie auch heute lebt.

-.-.-

Am 26. Dezember 1944 haben mich die Pfeilkreuzler verhaftet. Ich wurde dem berüchtigten, seither hingerichteten Massenmörder, dem katholischen Pfarrer Andreas Kun vorgeführt, der gerade beim Gabelfrühstück sass.

- Hier hast Du die rechte Hand des Judenretters Wallenberg, meldete mein Begleiter, der seither gleichfalls hingerichtete Josef Rédli.

- So, Du bist die rechte Hand - brüllte mich der Pfarrer an. Zeige also Deine rechte Hand - und versetzte bei diesen Worten mit seinem Messer einen tiefen Stich in mein Handgelenk.

Ich kam von einem Marter-Gefängnis ins andere. Von Andrássy ut 60 führte der Leidensweg nach Buda, in die dortige berüchtigte Pfeilkreuzler Zentrale Németvölgyi ut 5, deren Vorsteher der erst jetzt gefangen genommene, soeben zum Tode verurteilte Dési-Dregán Miklós war. Ich wurde des Öfteren Verhören unterworfen, welche unter den unmenschlichsten Quälereien vor sich gingen. Bei einer Gelegenheit war ich unmittelbarer Zeuge, als die blutigste Henkergruppe des seither hingerichteten Pfeilkreuzlers Bakonyvölgyi die Befehle Dési-Dregán´s entgegennahm. Zu meiner grössten Bestürzung sah ich als er zwischen den 10 - 12 Mitgliedern der Mörderbande vervielfältigte Bilder Wallenberg´s, wie auch gleichfalls vervielfältigte Bilder seines Autos verteilte und den strengen Befehl gab, dass wenn diese Person, dieser niederträchtige Judenretter, seine Füsse auf den Boden Buda´s setzt, er unverzüglich aufgehalten und an der Stelle niedergeschossen werde. Das

war am 14. Januar 1945 acht Uhr abends.

Am 14.Januar wurde ich mit mehreren Häftlingen wieder nach Pest geführt und in dem Pfeilkreuzler-Gefängnis Városház utca 14 untergebracht. Inzwischen gelang es mir jedoch mit einem Pfeilkreuzler Namens Budaházi eine Vereinbarung zu treffen. Ich bot ihm eine Belohnung von 200 gramm Gold an und am nächsten Tage, am 15.Januar 1945, als die noch in Pest weilenden Pfeilkreuzler Vorgereitungen getroffen haben sich nach Buda zurückzuziehen, verhalf mich Budaházi zur Flucht.

Ich kann mich heute beim besten Willen nicht entsinnen, ob am 15. oder 16. Januar - aber mit aller Sicherheit an einem dieser Tage - begab ich mich an den neuen Versteckplatz des Wallenberg-Stabs, Harmincad utca 6. Als ich über meine Erlebnisse und Befreiung berichtete und auch über die Hölle der Gefangenen in Buda sprach, sagten mir Mehrere, dass Wallenberg eben im Begriff ist sich nach Buda zu begeben, um diese Unglücklichen zu retten. Inzwischen kam Raoul Wallenberg auch an. Er umarmte mich und sagte dass er von dem ersten Augenblick meiner Verhaftung an stets am Werke war, doch gelang es ihm nicht festzustellen, wo mich die Pfeilkreuzler in Gefangenschaft halten. Ich berichtete Wallenberg über die Verhältnisse in Buda, worauf er mir wörtlich antwortete: "Dann muss ich erst nach Buda, um zu retten was noch retten ist". Ich flehte ihn an sich nicht in das höchste aller Gefahren zu begeben und meldete ihm auch die Verkündung seines Todesurteils durch Dési Dregán und die Verteilung seiner Fotografien zwischen den blutigsten Mördersknechten von Buda. Wallenberg blieb aber - wie gewöhnlich - auch diesmal fest und entschlossen. "Mein Leben ist nur ein Leben und da handelt es sich um viele Hunderte, vielleicht Tausende" - Er rannte davon und ich sah nie mehr diesen edelsten und grossartigsten aller Menschen, welche ich in meinem Leben kennengelernt habe.

-.-.-

Harmincad utca 6 wurde am 18.Januar 1945 seitens der Russen genommen. Wallenbergs frühere Arbeitsstelle, Üllöi ut 4, wurde am 15.Januar von den Russen besetzt, da wurde aber das russische Vordringen zum Stehen gebracht und zwei Tage konnten sie vom Kálvin tér nicht weiter. Endlich am 17.abends haben die russischen Truppen Hotel Astoria besetzt und hiedurch auch die Hauptlinie Rákóczi ut-Kossuth Lajos utca. Am nächsten Tage, am 18.Januar, setzten sie ihr Vordringen fort und drangen bis zur Basilika vor, wie auch in der ganze Breite Donauquai - Kossuth Lajos utca - Andrássy ut - Zrinyi utca. In diesen Sektor fällt auch Harmincad utca, so dass dieser Schlupfwinkel des Wallenberg-Stabs gleichfalls am 18.Januar von den Russen besetzt wurde.

Budapest, 23. Oktober 1948.

-.-.-.-

Nachtrag am 27. Oktober 1948.

Meine letzte Unterhaltung mit Raoul Wallenberg am 15.oder am 16. Januar und sein mir bei dieser Gelegenheit verkündeter fester Entschluss, trotz der ihm vorgehaltenen Lebensgefahr sich doch nach Buda zu begeben, ist keinesfalls so zu verstehen, dass etwa Wallenberg unmittelbar nach dieser Erklärung sich auf den Weg nach Buda machte. Es ist sehr leicht möglich, dass er erst am 17. oder 18. nach Buda fuhr, nur habe ich ihn in der Zwischenzeit nicht mehr gesehen. Doch hege ich nicht den geringsten Zweifel daran, dass dieser so geradeste Mann des Wortes sein Vorhaben tatsächlich ausgeführt hat.

-.-.-.-

Die Schilderung obiger Begebenheiten ist nur ein Bruchteil jener Erinnerungen, welche mich an Raoul Wallenberg binden. Ich habe schon des Öfteren gehört und meine diesbezüglichen Informationen wurden auch bei dieser Gelegenheit durch die Budapester Schwedische Gesandtschaft bekräftigt, dass das enge Vaterland Schweden wohl im Klaren mit der Bedeutung seines grossen Sohnes - meiner Überzeugung nach einer der grössten Humanisten des Jahrhunderts - sei. Der so überaus grausame zweite Weltkrieg, der blutigste und grausamste aller Massenmorde, gab reichlich Gelegenheit zu Aktionen, welche die Milderung der Not und die Rettung von unschuldigen Menschenlegen zum Ziele hatten. Der Historiker aber, dem sämtliche Daten dieser schandhaften Periode des Europäischen Lebens zur Verfügung stehen werden, wird unbedingt Folgendes feststellen: Kein Hilfswerk, keine Organisation, keine Mission und kein so grosser Apparat hilfsbereiter Menschen und Institutionen haben nur annähernd so ein Werk vollbracht, wie der einzige Schwede, Raoul Wallenberg.

Ich nehme an, dass ein autentisches Schildern jener traurigen Ereignisse in Ungarn, welche durch die Perspektive der zeitlichen Entfernung allmählich mehr als ein nordischer Heldengesang anmuten, für die engeren Landsleute des jungen schwedischen Helden Wallenberg von grossem Interesse sein dürfte. Ich möchte also dem unvergesslichen Andenken Wallenbergs auch damit dienen, in Schweden einige Vorträge über sein Wirken in Ungarn zu halten, um in diesem herrlichen Lande über die Heldentaten einer seiner herrlichsten Söhne Zugenschaft abzulegen. Zu diesem Behufe wurde ich eine Einladung des Wallenberg-Komitees in Stockholm mit grösster Freude und Genugtuung be-

russen. Budapest, den 27. Oktober 1948.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Meddelande till T.T.

För någon tid sedan fastställde en ungersk folkdomstol i samband med avkunnandet av några domar över ungerska nazister att Raoul Wallenberg sannolikt mördats på Buda-sidan i Budapest i mitten av januari 1945 på order av en viss namngiven ungersk pilkorsledare. Denna teori grundade man på ett vittnesmål från en person, som uppgivit sig ha varit närvarande när ifrågavarande order gavs. Den undersökning som med anledning av dessa uppgifter företagits av UD har, enligt vad departementet på TT:s förfrågan meddelar, givit vid handen att inga som helst bevis framlagts om att Wallenberg verkligen bragts om livet. Uppgiften att Wallenberg skulle ha mördats på Buda-sidan, som vid tidpunkten i fråga fortfarande var besatt av de tyska och ungerska trupperna och följaktligen var avskuret från den övriga delen av staden, strider dessutom mot tidigare av olika personer avgivna vittnesmål, enligt vilka Wallenberg under samma tid varit synlig i det av de ryska trupperna ockuperade Pest - sista gången den 17 januari, varvid han uttalade sin avsikt att begiva sig till den dåvarande ungerska regeringens säte i östra Ungern.

Stockholm den 24 november 1948.

Bundy/OS

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM 25 nov. 48 19		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

ang. Raoul Wallenberg

Legasuede

BUDAPEST

78 Följande meddelande tillställes idag TT citat För någon tid sedan fastställde ungersk folkdomstol samband avkunnandet domar ungerska nazister Raoul Wallenberg sannolikt mördats Budasidan Budapest mitten januari 1945 på order viss namngiven ungersk pilkorsledare stop Denna teori grundades på vittnesmål från person uppgivande sig närvarande när ordern gavs stop Undersökning anledning dessa uppgifter av UD har visat inga bevis framlagts Wallenberg verkligen dödats stop Uppgiften Wallenberg mördats Budasidan som tidpunkten ifråga fortfarande besatt tysk-ungerska trupperna och följaktligen avskuren stadens

kl. 12.40

EXP. 25/11

övriga del strider dessutom mot tidigare olika personers vittnesmål enligt vilka Wallenberg samma tid varit synlig i ryssockuperade Pest sista gången 17 januari varvid han uttalade avsikt begiva sig till dåvarande ungerska regeringens säte östra Ungern citat

Cabinet

3.12.skr.Günther, Rom

22/11 48

Till Hans Excellens Ministern för Utrikes Ärenden.

INK. UTRIKES DEP:T
D. N:o 225 13275
25.11.-2 DEC. 1948
AVD. P | GR. 2 | MÅN. Eu I

Enligt vad som först nu blivit oss bekant tillkallade Mme. Kollontay några månader efter legationssekreterare Raoul Wallenbergs s. k. försvinnande i januari 1945 dåvarande utrikesminister Günthers fru och bad henne framföra till utrikesministern att Wallenberg fanns i livet i Ryssland, men att det var bättre för honom om svenska regeringen inte "bråkade" om denna sak. Mme. Kollontay försäkrade uttryckligen att Raoul Wallenberg fanns och behandlades väl.

Detta uttalande bestyrker en i februari 1945, likaledes av Mme Kollontay given försäkran till Raoul Wallenbergs moder, Fru Maj von Dardel, att hennes son befann sig under ryskt beskydd och behandlades väl.

Vidare meddelar den ungerske författaren Jenö Levai i sin från officiöst ungerskt håll inspirerade bok om Raoul Wallenberg, att den officer, som ställde Raoul Wallenberg under ryskt beskydd och som i sitt dagsbesked till arméhögkvarteret den 14 januari 1945 meddelade detta, var den kommenderande generalen i Pest (Tchernichev) med högkvarter i Erzébet Királyne utca.

Dessa fakta jäva fullständigt vice utrikesminister Vysjinskys i hans svar av den 18 augusti 1947 framförda påståenden att Raoul Wallenbergs öde var okänt för ryssarna, att den officer som sänt meddelandet om att Raoul Wallenberg påträffats likaså var försvunnen och att Raoul Wallenberg sannolikt mördats av nazisterna eller på annat sätt omkommit under striderna om Budapest. Likaså

jävas den ungerska folkdomstolens upprepade men obevisade och varandra motsägande påståenden att Raoul Wallenberg mördats av nazisterna i Budapest.

Med anledning av dessa fakta få vi hos Eders Excellens anhålla om att förnyade energiska ansträngningar göras på alla tillgängliga officiella och inofficiella vägar för att återföra Raoul Wallenberg till Sverige.

Stockholm den 22 november 1948.

för Raoul Wallenbergs familj

Guy von Dardel

GUY VON DARDEL

för Raoul Wallenbergaktionen:

Birgitta Bellander

BIRGITTA BELLANDER

Rudolph Philipp

RUDOLPH PHILIPP

uy von Dardel
aråavägen 52
tockholm

Ink. 25/11 2-

Stockholm den 23 november 1948.

avg Raoul Wallenberg

aa

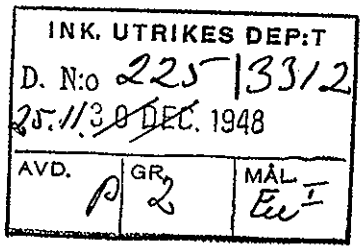

Utrikesrådet Sven Dahlman
Utrikesdepartementet

Herr Utrikesråd!

Refererande till gårdagens möte ber jag få översända en avskrift av generalsekreterare Lies svar på Fru Bellanders brev av den 30 september.

Vidare ber jag få bifoga en skrivelse, innehållande en redogörelse för Fru Günthers samtal med Mme Kollontay, så som Fru Günther brevledes refererat det, och anhåller jag att denna skrivelse vidarebefordras till utrikesministern.

Högaktningsfullt

Jan von Dardel

2 bil.

P 2 Eu I —

Generalsekreterare Tryggve Lie

P a r i s .

Med hänvisning till vårt telefonsamtal av den 27 ds sänder jag härmed en kort sammanfattning av det som skett i fråga om Raoul Wallenberg samt broschyren för den händelse något i denna angelägenhet fallit Eder ur minnet.

Jag ber Eder privat i namn av en million svenska män och kvinnor, som äro representerade i Raoul Wallenberg-aktionen, att intervenera som människa till människa hos Vysjinsky, då vår regering såsom statsministern och utrikesministern meddelat oss icke kan göra någon förnyad framställning efter Vysjinskys officiella svar. Regeringen vet dock och känner tillförlitligheten hos undersökningskommissionens medlemmar, t.ex. f.generaldir. Anders Örne, som regeringen anlitat för statens olika utredningar (sid. 24-26 i den svenska broschyren).

Såsom jag under vårt samtal framhöll kan vi från svensk sida varken privat eller officiellt vädja till ryssarna att sätta sig i spetsen för efterforskning av Raoul Wallenberg på icke-ryskt område, då vi därigenom skulle förneka äktheten av våra vittnesmål och dokument i denna sak och sålunda försätta Raoul Wallenberg i en synnerligen farlig situation. Ett dylikt förslag kan endast framställas av den, som icke tagit del av dessa dokument.

Jag vill uttala mitt varma tack för Edert vänliga mötesgående och försäkrar Eder att svenska folket känner djup tacksamhet mot Eder för att Ni lovat att ta Eder an detta svåra problem, som för oss alla är en hjärtesak. Vi vet, att detta ej kan vila i bättre händer än Edra.

På Raoul Wallenberg-aktionens vägnar

Birgitta Bellander

(Birgitta Bellander)

ordf.

Leksandsv.22, Nockeby den 30 sept. 1948.

Avskrift

P 2 Ea +

UNITED NATIONS - NATIONS UNIES
Palais de Chaillot, Paris (XVIe) France
EXECUTIVE OFFICE OF THE SECRETARY-GENERAL

5 October 1948

Dear Miss Bellander,

I have been asked by the Secretary-General to reply to your letter of 30 September, referring to the case of Mr Raoul Wallenberg. After making enquiries he has found that, in view of the very clear and definite reply made to the Swedish authorities by Mr. Vyshinsky, it would serve no good purpose for him to intervene personally in the question.

Yours sincerely,

William H. Stoneman
Special Advisor to the
Secretary-General

Miss Birgitta Bellander
Leksandsvägen 22
Nockeby,
Sweden

FnJ

aa

Vid en diskussion inför pressen den 19 juli 1947 yttrade Leval ang. Raoul Wallenberg/ följande: "Jag ställer mina dokument till förfogande för vetenskaplig granskning." Han föreslog tillsättandet av en kommitté för detta ändamål. Då han lämnade lokalen sade han till en person, som han passerade: "Jag kommer i ryskt fängelse för detta." Han vägrade, då kommittén uppsökte honom senare på kvällen, att utlämna några som helst dokument. Hänvisade till författarrätten. Även fotografiska kopier vägrades.

Birgitta Bellander

(Birgitta Bellander)

PRYCHIUS/[illegible]

Kopia.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg.

STOCKHOLM 25 november 19 48		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MAD. 24 I

Pressmeddelande den 25 november 1948.

För någon tid sedan fastställde en ungersk folkdomstol i samband med avkunnandet av några domar över ungerska nazister att Raoul Wallenberg sannolikt mördats på Buda-sidan i Budapest i mitten av januari 1945 på order av en viss namngiven ungersk pilkorsledare. Denna teori grundade man på ett vittnesmål från en person, som uppgivit sig ha varit närvarande när ifrågavarande order gavs. Den undersökning som med anledning av dessa uppgifter företagits av utrikesdepartementet har, enligt vad departementet på TT:s förfrågan meddelar, givit vid handen att inga som helst bevis framlagts om att Wallenberg verkligen bragts om livet. Uppgiften att Wallenberg skulle ha mördats på Buda-sidan, som vid tidpunkten i fråga fortfarande var besatt av de tyska och ungerska trupperna och följaktligen var avskuret från den övriga delen av staden, strider dessutom mot tidigare av olika personer avgivna vittnesmål, enligt vilka Wallenberg under samma tid varit synlig i det av de ryska trupperna ockuperade Pest - sista gången den 17 januari, varvid han uttalade sin avsikt att begiva sig till den dåvarande ungerska regeringens säte i östra Ungern.

Exp. till:
TT 135
PT 136
AP 2917
UP 2918
AFP 2919
St. uppl.byrå 2679
Utr.pol. inst. 2920
Sv.-Am. Nyh.byrån 2921
Sv.-Intern. pr.byrån 2922
Samtliga utländska beskickn. i Sthlm. 81.

Pressrummet
Samtliga herrar på pressbyrån

2932 Pressens korrespondensbyrå, Klara v. kyrkogata 7, Sthlm.

EXP. 25/11 -48

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Budapest den 15 november 1948.
2 bilagor.
Förtroligt.

864

Ink. 30/11 48
Avd. P Gr. 2 Eu I
Reg.

Broder,

På sin tid mottogo vi en den 4 november 1947 daterad överstämpling av ett handbrev från Grönwall i Rom berörande vissa ungerska dansöser i samband med fallet Raoul Wallenberg. När jag på semesterresa var i Rom, besökte även jag varietén Florida och hörde, att där fanns en ungersk dansös. På vinst och förlust slog jag mig i slang med henne, och märkvärdigt nog visade det sig, att hon ganska säkert torde vara identisk med den dam, som de två svenska kavaljererna träffat. (Namnen på kavaljererna ha icke delgivits mig).

Jag hade icke tillgång till papper och penna och kunde ej heller gärna sätta i gång med ett förhör i lokalen. Å andra sidan måste jag avresa påföljande dag, varför jag bad Fagraeus att vid tillfälle höra henne ungefärligen i enlighet med ett i hast sammanställt frågeformulär.

./. Avskrifter av frågeformuläret och Fagraeus' handbrev närslutas härjämte. Trots att resultatet ju måste anses skäligen magert, anser jag mig böra delgiva Dig dessa handlingar, då däri förekommer åtminstone en ny uppgift, nämligen den om Wallenbergs älskarinna. Enligt här införskaffade uppgifter torde sistnämnda dam vara identisk med en grevinna Elisabeth Nákó, som numera är bosatt under adress Schullerhof, Filzhofen, Bayern.

Hjärtligaste hälsningar och lyckönskningar till befordran!

Din tillgivne
K Hofvedson

Herr Utrikesrådet Sven D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

ρ2 Eu I

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bil.t.handbrev Arfwedson, Budapest - Dahlman, KUD, daterat den 15 november 1948.

Avskrift.

Lichtbauch, Margherita in Marinoni Tel. 87 34 17
Via Pietro Tacchini 32.
(artistnamn Margot Lombard)

1) När lämnade hon Ungern och hur?
2) Beskrivning på de två svenska herrarna samt ungefärligt datum (för identifiering)
3) Hur och hur mycket kände hon W. och de övriga svenska medlemmarna?
4) Hennes adress i Budapest?

---

1) När såg hon sist W. och var (gatuadress)?
2) Var han i en eller flera personers sällskap?
3) Hur visste hon, att det var W. och hur var han klädd? Hade han bil?
4) Vet hon något om hans omedelbara planer vid tillfället?
5) Namn, beskrivning etc. på den något fetlagda mörkhåriga ungerska judiska grevinnan, som uppgavs vara W:s älskarinna. Var hon anställd i W-aktionen? Vad var dennas senaste adress i Budapest? Var är hon nu?
6) Vilka stöd för minnet har hon för datum, när hon sist såg Wallenberg?

---

1) Tag namn, adress, pass etc.
2) Hur kommer det sig, att hon kan ryska?

Avskrift.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bil.t.handbrev Arfwedson, Budapest - Dahlman KUD daterat den 15 november 1948.

Rom den 7 oktober 1948.
1 bil.

Ärade Broder,

Jag har i dag haft besök av fru Lichtbauch. Tyvärr visade det sig, att hon icke kunde lämna så värdefulla upplysningar, som Du hade hoppats. Jag besvarar Dina punkter enligt det frågeformulär, som Du gav mig.

1) 26.5.1945 från Budapest till Istanbul, där hon stannade i två månader och därefter fortsatte till Italien.

2) Omkring 40 år. Troligen i februari i varje fall före mars då hon avreste för en tids vistelse i Schweiz.

3) Sett W. tre à fyra gånger i Budapest och bl.a. besökt honom en gång för erhållande av svenska skyddspass.

4) Bytte namn och adress upprepade gånger under 1944-45 på grund av rädsla för polisen.

---

1) Sista gången i februari 1945, kunde icke angiva adressen närmare.

2) På grund av att detta var så långt före W:s försvinnande, ingick jag icke närmare på denna punkt.

3) Dito

4) Dito

5) Judisk grevinna. Fetlagd, mörkt till axlarna hängande långt hår. Troligen ej ungerska. Talade engelska och tyska med W. Sågs ständigt tillsammans med W. Åt ofta på Ambassadör med honom. Dåvarande attachéerna i Budapest, troligen Anger och Berg, kunna namnge henne. Hon arbetade på Svenska Röda Korset, där hon hade eget arbetsrum. Kände icke till hennes bostadsadress. Har ej sett grevinnan sedan Lichtbauch lämnade Budapest.

6) Se 2).

---

1) Lichtbauch är nu gift med en italienare men hade icke med sig sitt pass vid besöket. Attachéerna kände henne under namnet Margot.

2) Hon kan endast ett fåtal ryska ord, som hon lärt sig under den ryska ockupationen.

Utöver ovannämnda vill jag tillägga, att hon ansåg, att de

Envoyén A r f w e d s on,
B u d a p e s t.

dåvarande attachéerna Anger och Berg (om det nu är dessa) borde kunna lämna namnuppgift på W:s älskarinna, då de ständigt sågo honom i hennes sällskap.

Lichtbauch lovade att bland sina ungerska väninnor i Rom försöka få veta namnet på ovannämnda kvinna, i vilket fall hon skulle sätta sig i förbindelse med mig.

Ovan lämnade upplysningar synas mig icke vara av mycket värde men hoppas jag de i alla fall kunna vara Dig till nytta.

u. G. Fagraeus.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Anger/Pz

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM 19 Stockholm den 3 december 1948.		
N:o 1107		1 bil. BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Pol

Ärade Broder,

./. Såsom Du behagade finna av härjämte i avskrift bifogade skrivelse från Raoul Wallenberg-kommittén säger sig denna nyligen ha erhållit meddelande om att Madame Kollontay några månader efter Wallenbergs försvinnande till Din maka framfört att Wallenberg funnes i Ryssland men att det vore "bättre för honom" om svenska regeringen ej företoge sig något i ärendet.

Då vi ej ha funnit någonting om detta samtal med fru Kollontay på dossier vore vi tacksamma om Du godhetsfullt ville meddela, vad Du erinrar Dig om saken. Det är ju klart att fru von Dardel griper efter varje halmstrå för att få någon klarhet i sonens öde. Frågan är emellertid om fru Kollontay talat med Din maka i enlighet med instruktioner från Moskva eller om hon vid samtalet endast upprepat sin vid ett tidigare tillfälle till fru von Dardel avgivna försäkran att W. befunne sig under ryskt beskydd och behandlades väl, en försäkran som hon torde ha grundat på det meddelande att W. påträffats, som vi den 17 januari 1945 erhöllo från ryska vederbörande via beskickningen i Moskva.

u/ Dahlman

3.48
12 P

Envoyén Herr Günther,
Rom.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Helsingfors den 14 december 1948.
1 bil.

1055

Ink. 16/12 1948		
Avd. P	Gr. 2	Mal Eu I

20/12 Gen Bellander erhalt it bopia av brevet 8.6.

Anger

Broder,

./. I anslutning till brevväxling med Grafström i Raoul Wallenberg-ärendet ber jag få insända en notis i Hufvudstadsbladet för den 12 ds angående Uno Lillträsk, vilken numera dömts till fängelse för diverse bedrägerier. Hans påstående om att han sutte inne med uppgifter om Wallenberg nämnas även i notisen.

Din tillgivne
Thor Johansson

Utrikesrådet Dahlman,
Utrikesdepartementet.

"Huf vudstadsbladet" 12/12-48.

P2 Gu

1055

HB. 12.12.48.

BEDRAGAREN LILLTRÄSK FICK FÄNGELSE 3 1/2 ÅR

Vid rådhusrättens i Vasa sammanträde på torsdagen behandlades målet mot Uno Lillträsk från Lappfjärd. För åtta bedrägerier och försök till bedrägeri dömdes han till sammanlagt 3 år 6 mån. fängelse.

Lillträsk hade av flera personer i Sverige till vilka han sänt brev med falska uppgifter om sig själv och sina förehavanden lyckats erhålla ett stort antal gåvopaket samt i Vasa betalat sina restaurangnotor och andra räkningar med checker utan täckning.

Som bekant hade han skaffat sig en stämpel med namnet Föreningen för fri ungdomsvård och med denna stämpel undertecknat sina checker. Denna förening existerade endast i Lillträsks synnerligen livliga fantasi och dess enda medlem var han själv. I samma obefintliga förenings namn har han även tillskrivit olika personer och organisationer i Sverige och i rörande brev beskrivit nödläget bland ungdomar som tillhörde hans förening. Bl. a. hade han stått i brevväxling med greve Folke Bernadotte angående den föregivna ungdomsvården.

Av Lillträsks övriga bravader kan nämnas att han skrivit till Raoul Wallenbergs anhöriga i Sverige och påstått att han under krigsfångenskap i Ryssland träffat den försvunne Wallenberg i ett fångläger. En syster till Wallenberg infann sig även i Kristinestad och sammanträffade med Lillträsk, men kom underfund med att det rörde sig om ett bedrägeri. Det kan nämnas att Lillträsk inte alls var med i kriget och ännu mindre varit i någon fångenskap.

Lillträsk har suttit anhållen en längre tid under vilken han på sjukhus fått sin magsäck tömd på diverse skrot, såsom rakblad, avbrutna skedar, muttrar och annat dylikt, som han på restauranger förtärt mot ersättning i form av groggar.

Anger/EL

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM 19

Stockholm den 27 december 1948.

P 2 N:o 1222 BIL.

INK. D. N:o

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu I

Pol

Ärade Broder,

På grund av upprepade påstötningar från Wallenberg-kommitténs och Raoul Wallenbergs familjs sida vore jag tacksam att få erfara, om Du så småningom kan se Dig i tillfälle att besvara den i mitt handbrev den 3 december 1948 berörda frågan.

/u/ Dahlman

Envoyén Herr Günther, Rom.

28/12-48
M - kurir

Reg. Ink 11/1

LEGATION DE SUEDE

Rom den 8 januari 1949.

Anger/Pz
Sthlm d.12.1.49
Överl.f.k.till
Civiling.G.von Dardel
E.u: u/Bratt
Byråch

12/1-49

Ink. 11/1	19 49
Avd. P	Gr. 2	Mål Ekv I

Broder,

Jag beklagar att det dröjt så länge med mitt svar på Ditt brev angående Madame Kollontays uttalande till min fru om Raoul Wallenberg. Min ursäkt är att jag varit i det närmaste arbetsoduglig på grund av en långvarig influensa.

Samtidigt beklagar jag ännu mer att inte kunna lämna något bidrag av värde i själva sakfrågan. När fru Kollontay talade med min fru sade hon uttryckligen att hon framfört samma meddelande direkt till fru von Dardel. Det är ju för övrigt självklart att om samtalet hade givit anvisning på någon ny utväg att komma till klarhet i saken, så skulle jag dels som utrikesminister ha gjort allt möjligt för att utnyttja den, dels satt släktingarna på spåret. Vad det senare beträffar har jag ett - jag medger ganska vagt - minne av att jag på sin tid berättade för fru von Dardel om fru Kollontays och min hustrus samtal.

Din tillgivne
Christian Günther

Utrikesrådet D a h l m a n, Utrikesdepartementet.

STATSPOLISEN

Till Herr Utrikesrädet
S. Dahlman
för kännedom

N/M Stockholm den 24/11 1949
[illegible]

SRA 398246

Avskrift.

aa

HEMLIG

P.M.

Författaren Rudolph Philipp har meddelat, att han nu sökt svenskt medborgarskap, enär han har för avsikt att resa till Tyskland på reporterfärd. Han hade sökt entrypermit på sitt svenska främlingspass, men de allierade ha förklarat, att de ogärna släppa in någon journalist på främlingspass. Detta är anledningen till att Philipp nu sökt svenskt medborgarskap, och nu, då han varit i landet hela 11 år, torde det icke finnas något hinder för honom.

I samband med sitt ovanstående meddelande förklarade Philipp att han nu trodde sig stå väl till boks hos utrikesdepartementet. Anledningen härtill är den, att Philipp kommit underfund med, att utrikesdepartementet i Raoul Wallenberg-utredningen gjort sig skyldig till ett förtigande, som har stor betydelse för belysandet av Wallenbergs öde. Omständigheterna äro följande:

Hovrättassessorn Lagergren, som en tid vistats i Rom, sammanträffade på ett party med fru Günther, som därvid förklarade, att hon i juni 1945 sammanträffade med Madame Kollontay, varvid Wallenberg kom på tal, och då förklarade Madame Kollontay, att hon visste, att Wallenberg levde, och vidare förklarade hon, att Wallenberg alldeles säkert skulle återkomma, men de svenska myndigheterna måste lova att inte ställa till något offentligt bråk i tidningar eller annorledes, enär detta skulle kunna inverka menligt på förfaringssättet beträffande Wallenberg. Fru Günther hade omtalat vad som fö-

rekommit mellan henne och Madame Kollontay för excellensen, och han skall sedermera, när nu saken genom Lagergren blivit känd, ha förklarat, att han uraktlåtit att meddela detta märkliga yttrande av madame Kollontay.

Emedan utrikesdepartementet nu vill, att Philipp skall hålla tyst med saken, är man som ovan sagts mycket välvilligt stämd mot honom.

Avsikten med Philipps telefonsamtal till undertecknad var, att han ville, att jag skulle påskynda hans ansökan om medborgarskap så mycket som möjligt. Han meddelade, att han genom flyktingen Ernst Paul erfarit, att statssekreterare Thunborg ser mycket välvilligt på saken.

Stockholm den 15 jan. 1949.

Otto Danielsson.

Vidimeras:

H. Jansson F. Jansson

Anger/EL

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM 19 Stockholm den 3 februari 1949.		
N:o 334 Strängt förtroligt.		BIL.
INK. D. N:o von Otter-Lagerfelt 29.1.49		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

U.n.

Pol

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 29 januari 1949 vill jag fråga, om Du tror det vore lämpligt att beröra fallet Raoul Wallenberg med den av Dig omnämnde personen. Om han ändå har tänkt sig att söka taga sig tillbaka till Ryssland för att hjälpa andra fångar, kanske han kunde ha ögonen öppna även för W. Utsikterna äro väl synnerligen minimala att på denna väg få någon klarhet i dennes öde, men vi vilja som bekant inte lämna något oförsökt.

/u/ Lagerfelt

T.f. Chargé d'Affaires Friherre von Otter,

Helsingfors.

Exp 3/2-49

Avskrift.

Guy von Dardel
Karlavägen 52
Stockholm, Sweden

February 14, 1949.

The Secretary of State
Mr. Dean Acheson
W a s h i n g t o n D.C.

Dear Mr. Secretary:

In a letter of April 23 1947, concerning the case of my halfbrother Raoul Wallenberg, which was adressed to Senator A.H. Vandenberg and of which you were kind enough to send me a copy, you stated the continuing interest of the State Department in the search for my brother, who after an outstanding humanitarian mission in Budapest was taken in Soviet protective custody in January 1945, and your willingness to support any action to further his return to liberty.

Reading about the recent arrest of the Soviet official at the UNO, Mr. Valentin Gubitchev, and of miss Judith Coplon, I remembered that, two Swiss diplomats, Mr Meier and Mr. Feller, who like my brother had fallen in Russian hands after the seige of Budapest, had been released as a compensation for the return of some Soviet citizens in Switzerland. I realize of course that such an exchange is a rather irregular procedure in peacetime diplomatic relations, which may not be appliable to the Gubitchev case, and also that there may be missing American citizens claiming priority. However in my opinion few if any are more worthy of regaining their liberty than my brother by virtue of his courageous humanitarian work. The fact that he set out on his dangerous mission chiefly on the initiative of the American War Refugee Board certainly make him entitled to all possible help ~~from American help~~ from American side, even if he is not an American citizen

himself. I am sure that anything the American Government could do would be deeply appreciated here in Sweden, where a strong public opinion is anxiously following the development of this tragic case.

It is true that the Soviet Government has once officially denied that a note of August 18, 1947, signed by Mr Vishinski, - that Raoul Wallenberg is in Soviet Russia, and has reported that a search for him in the camps of prisoners of war and internees was resultless. Mr. Vishinski also proposed some vague theories concerning my brothers probable fate, according to which he might have been killed during battle of Budapest or returned to the Nazis. No proof has been given for these theories. In my opinion, on the contrary, which is based on the knowledge of the documentary material available to us, my brother is with all probability still alive in Russian hands, even though little has leaked out about him in the last two years. This my opinion is corroborated by the fact that an investigating committee, consisting of former Post Master General, Anders Örne, the wellknown Austrian nuclear scientis, professor Lise Meitner, Mrs. Mia Leche-Löfgren and a distinguished Swedish lawyer, Mr Yngve Schartau, after scrutinizing the available material came to the conclusion that Raoul Wallenberg was alive under Russian protection "at least until a relatively recent date". This conclusion, dated October 19 1947, was based chiefly on unofficial testimonies and investigations. - The Soviet Government officially acknowledged on January 17 1945 that Raoul Wallenberg had been found in Budapest and taken under Russian protection. In addition the Russian Ambassador in Stockholm, Mrs. Alexandra Kollontay, several months afterwards asked the wife of the Swedish Foreign Minister, Mrs. Günther, for a special visit in order to inform her that Raoul Wallenberg was alive and well in Russia.

In the sincere hope that during the Gubitchev affair or a similar future case the opportunity will arise for the American Government to ask the release of my halfbrother, I am

respectfully yours

Guy von Dardel

NORDISKA RÖR AKTIEBOLAGET
POSTFACK 7054
STOCKHOLM 7

RÖR
PANNOR
RADIATORER
ARMATUR
SANITETSGODS
ROSTFRITT

STOCKHOLM 2.V.49

SVERIGE
öre 010 öre
★ 1101 ★

Klipp ur danska tidningar 1949
ang. frigjorne dansken Haakon Fahl

HERR REDAKTÖR E. AF SANDEBERG
C/O. STOCKHOLMS - TIDNINGEN

VATTUGATAN 12

STOCKHOLM.

Trycksaker.

14/3-49

3 MAJ 1945

STOCKHO

Nr 117 (Nr 19855) Stockholmsupplagan — Uppl. A

Brev i svensk ryggsäck räddar dansk ur ryssläger

Fantastisk befrielse efter sex Sovjet-år

En liten smutsig hopknycklad papperslapp, riven ur en brun påse eller ett omslagspapper, har räddat 43-årige danske ingenjören Haakon Dahl till livet och friheten efter 6½ års fångenskap i Sovjet. När Stockholms-Tidningens medarbetare, redaktör Edward af Sandeberg, frigavs från krigsfångelägret i Krasnogorsk utanför Moskva, gjorde han sig av försiktighetsskäl av med alla papper och anteckningar, men av en sagolik slump råkade den bruna lappen bli kvar på botten av flaskfickan på hans ryggsäck.

Raden av tillfälligheter fortsatte sedan under af Sandebergs hemresa. Först när han kom till Lübeck hittade han papperslappen, på vilken Haakon Dahl skrivit ett meddelande med blyerts, och greve Folke Bernadotte hjälpte honom att få det till Sverige. Av en händelse kom af Sandeberg flera månader senare genom en mellanhand i kontakt med Dahls släktingar och kunde ge dem noggranna besked om var och under vilka omständigheter Dahl levde i Krasnogorsk.

Tack vare den bruna papperslappen och de upplysningar af Sandeberg lämnat kunde danska UD inleda förhandlingar med ryssarna om Dahls frigivande och exakt ange platsen, där han befann sig. Natten mellan 14 och 15 mars utväxlades Dahl i Warnemünde mot en lettisk kommunistagent vid namn Meeritz, som dömts till 16 års fängelse för mord, och som ryssarna ville ha utlämnad.

Lika sagolik som Haakon Dahls "räddning" ur rysk fångenskap varit, lika märkligt var det sätt, varpå han råkade i ryssarnas händer. Dahl lämnade Danmark redan 1923 och for till Transvaal i Sydafrika, där han så småningom arbetade sig upp till gruvingenjör. Under sitt besök i hemlandet anmälde han sig som frivillig till finska vinterkriget och låg en tid vid fronten. Några år senare anslöt han sig till danska motståndsrörelsen och erhöll vissa uppdrag av engelsmännens Secret service.

(Forts. sista sid., sp. 1)

HAAKON DAHL innan han märkts av 6½ år i rysk fångenskap.

Strid i Ängby om sedebetyg

Se artikel på sista sid.

Aarets 74. Dag. Solen: Højest paa Himlen 12,19, Nedgang 18,10, Opgang kommende Morgen 6,26. Maanen: 1. Dag efter Fuldmaane, Opgang 19,28. I denne Uge tiltager Dagens Længde gennemsnitlig omtrent 4½ Minut pr. Døgn.

Berlingske Aftenc

.REDAKTØR
UL FRANDSEN
IRKHOLMSVEJ 8.
LYNGBY

Dansker i Sovjet løskøbt med den for Mord dømte Kommunistagent Meeritz

Enestaaende Udveksling i Nat mellem Danmark og Rusland

Den frigivne Dansker er den 40-aarige Hakon Dahl, som har vær[illegible]ge, siden han deltog i Krigen i [illegible]

Der er sket en opsigtvækkende Udveksling mellem Danmark og Rusland. To Mennesker er blevet byttet, saaledes at Danmark har faaet tilbagegivet en dansk Statsborger, mens Rusland til Gengæld har faaet udleveret en af sine Statsborgere. Det drejer sig om den lettiskfødte Kommunistagent Meeritz, som i 1936 fik livsvarigt Fængsel for Mord, men senere fik Straffen ændret til 16 Aar. Han er blevet udvekslet med den 40-aarige Hakon Dahl, som siden Vinterkrigen i Finland har siddet i russisk Fangenskab. Udvekslingen fandt Sted i Nat, og i Dag er Dahl paa Falster hos sin Onkel, Godsejer Christian P. Dahl paa Godset Valnæs.

Det er en enestaaende Begivenhed, at der udveksles Personer i Fredstid, og der er, før det blev en Realitet, sket en Korrespondance mellem det danske og det russiske Udenrigsministerium, hvori det danske har faaet Hjælp og Oplysninger af Justitsministeriet.

Rejser mellem Planeterne

Tysk Forskers Frem-

Ikke Hensigten at Chokoladen skulde dræbe

Det var et kraftigt Brækmiddel, der var Skyld i den lille svenske Piges Død

Det har vist sig, at der ikke var Gift i den Chokolade, som den 19-aarige danske Tjenerelev mistænkes for at have sendt til sin Rival i Lund, og som medførte, at den 8-aarige *Marianne Svensson* fra Lund døde. Der var et meget kraftigt Brækmiddel i Chokoladen, men der synes ikke at være Grundlag for, at den skyldige vil blive tiltalt for Giftmord.

Den unge Dansker var i Forhør hele Aftenen hos to svenske Kriminalfolk, som kom til Danmark i Gaar Eftermiddags. Den unge Mand nægtede at kende noget til Chokoladen. Han indrømmede, at han hav-

De store Militærøvelser ved Sla

En Panscreskadron af Gardehusarregimentet venter paa Ordre til Fremrykning.

Styrker af Sjællandske Division vil i de kommende Dage og Nætter holde samlede Øvelser i Terrænet omkring Slangerup; i alt deltager omkring 3000 Mand af alle Vaabenarter. Ved Øvelsen i Dag kommanderes de to kæmpende Parter af Chefen for 1. Livgardebataillon, Oberstløjtnant Augsburg og Chefen for 7. Bataillon, Oberstløjtnant O. K. Kid-

erlingske Aftena

København, Tirsd. 15. Marts 1949
201. Aargang, Nr. 62 — 8 Sider
Abonnement: Pr. Md. Kr. 4,50. Pr. Kv. Kr. 13,00
Løssalgspris: København og Provinsen 20 Øre

RE DAKTØR
OUL FRANDSEN
IRKHOLMSVEJ 8.
LYNGBY

et løskøbt
ord dømte
nt Meeritz

lakon

mellem
byttet,
dansk
udleve-
lettisk-
svsvarigt
et til 16
Hakon
et i rus-
og i Dag
istian P.

llem

Ikke Hensigten at Chokoladen skulde dræbe

Det var et kraftigt Brækmiddel, der var Skyld i den lille svenske Pigs Død

Det har vist sig, at der ikke var Gift i den Chokolade, som den 19-aarige danske Tjenerelev mistænkes for at have sendt til sin Rival i Lund, og som medførte, at den 8-aarige *Marianne Svensson* fra Lund døde. Der var et meget kraftigt Brækmiddel i Chokoladen, men der synes ikke at være Grundlag for, at den skyldige vil blive tiltalt for Giftmord.

Den unge Dansker var i Forhør hele Aftenen hos to svenske Kriminalfolk, som kom til Danmark i Gaar Eftermiddags. Den unge Mand

De store Militærøvelser ved Slangerup

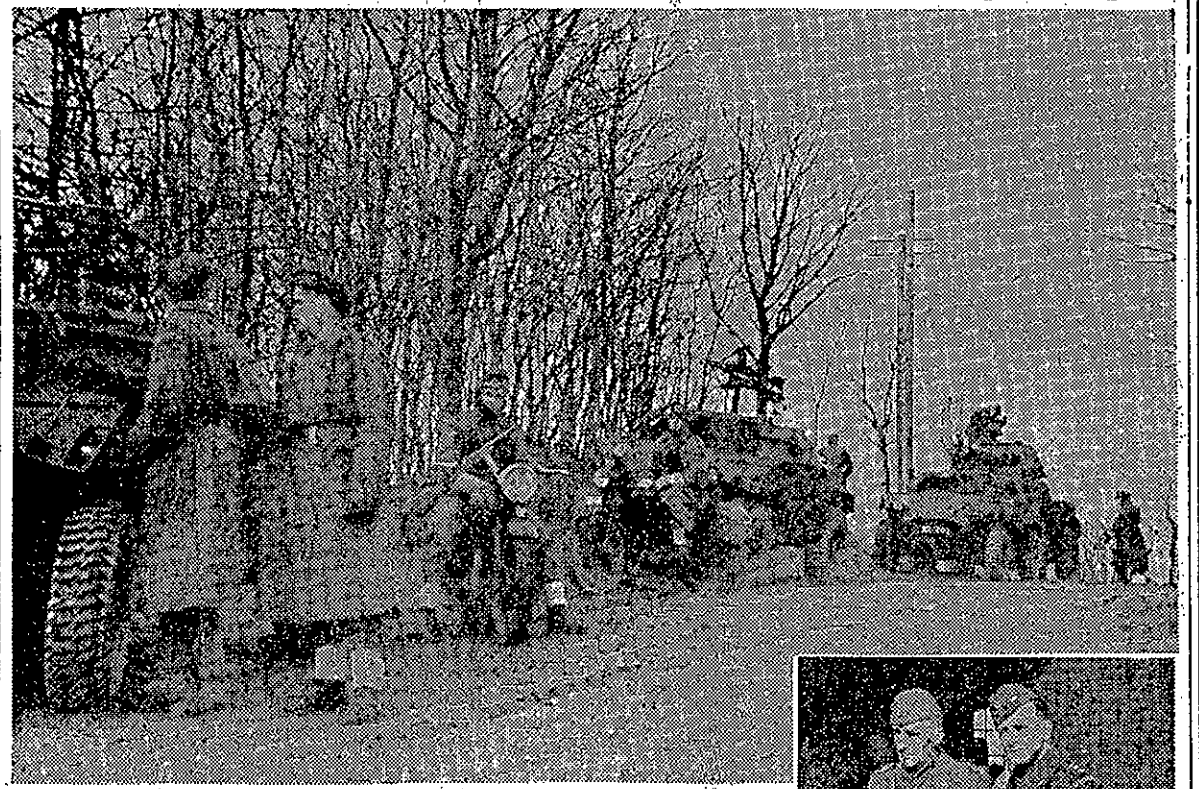

En Pansereskadron af Gardehusarregimentet venter paa Ordre til Fremrykning.

Styrker af Sjællandske Division vil i de kommende Dage og Nætter holde samlede Øvelser i Terrænet omkring Slangerup; i alt deltager omkring 3000 Mand af alle Vaabenarter. Ved Øvelsen i Dag kommanderes de to kæmpende Parter af Chefen for 1. Livgardebataillon, Oberst-

Dreng blev holdt indespærret og skjult i ti Aar

Selv hans Søskende vidste ikke, hvad der fandtes bag den laasede Dør

BOSTON, TIRSDAG. AP.

En 14-aarig Dreng slap i Gaar ud i Verden efter at have været spærret inde i et laaset Værelse i ti Aar. Drengens Mor, den 45-aarige Anne Sullivan, forklarede over for Politiet efter Afsløringen af den uhyggelige Affære, at Barnet var født uden for Ægteskab, og at hun havde spærret ham inde for at skjule sin Synd for Omverdenen.

Da Drengen blev lukket ud af Værelset, kunde han kun i Barnesprog forklare Politiet om sine Oplevelser. Hans Ben var krumme af engelsk Syge, hans lange Haar hang ned over Skuldrene, han havde ingen Sko paa, og han var klædt i sin Søsters Tøj. Han var ikke selv klar over, om han var en Dreng eller en Pige.

Drengen var yderst forbavset over sit første Kik ind i den Verden, han aldrig havde lært at kende. Han havde f. Eks. aldrig smagt et Æble eller en Appelsin, og han faldt i stor Forundring over en Kat.

Mrs. Sullivan har desuden to Sønner paa 19 og 20 Aar samt en

Den opsigtvækkende Meeritz-Sag

Sagen om Meeritz vakte stor Opsigt, da den kom frem. Man fandt i Midten af 30'erne en estisk Flygtning dræbt. Hans Lig var opløst af Natronlud og blev fundet gravet ned i et Kolonihavehus i Kongelunden.

Kort efter anholdt det danske Kriminalpoliti bl. a. Meeritz, som derefter blev idømt livsvarigt Fængsel. Man dømte ham som Hovedmanden i det grufulde Mord, og det kom frem, at Meeritz og hans Hjælpere havde holdt deres Offer indespærret i nogle Dage, før de dræbte ham. Derefter lagde de Liget i en Natronlud-Opløsning, saaledes at der kun var Rester tilbage, da Myndighederne gravede det op.

Efter Krigen genoptoges Sagen, og Dommen over Meeritz ændredes til 16 Aars Fængsel. Han har saaledes siddet indespærret i Danmark i 13 Aar, og da der intet var at udsætte paa hans Opførsel i Fængslet, besluttede man for nogen Tid siden at løslade ham og udvise ham. Derefter indledede man, efter hvad der oplyses, Forhandlinger med de russiske Myndigheder, idet Meeritz havde sagt, at han ønskede at komme tilbage til Rusland. Man søgte udvirket, at Meeritz blev byttet med en dansk Statsborger, og langt om længe gik det i Orden, at man fra Rusland udleverede den 40-aarige Hakon Dahl.

Meeritz.

Lignede en 70-aarig

Og i Gaar rejste et Par Kriminalbetjente til Gedser med Meeritz. Da Færgen kom ind fra Warnemünde, stod Dahl, ledsaget af et Par russiske Politifolk paa Færgen, mens det danske Politi stod paa Kajen med Meeritz og ventede. Efter en kort Udveksling blev Meeritz overgivet de russiske Politifolk, og Dahl blev overgivet de danske, hvorefter disse med det samme trak sig tilbage.

En stor Del af Dahls Familie var mødt op, og Gensynet efter 6 Aars mentlig først om et Aar eller to bliver saa nogenlunde restitueret, at han kan begynde at arbejde. Han har under sit Ophold i de russiske Fangelejre faaet en meget alvorlig Knæskade, men det haabes, at danske Specialister kan skaffe ham hans Førlighed tilbage.

Da vi i Middags talte med Godsejer Dahl sagde denne blot, at man var lykkelig over at faa Nevøen tilbage. Man har intet anet om hans Liv, siden Russerne tog ham til Fange. I øvrigt vilde Godsejeren ikke udtale sig om Nevøens Befindende eller om hans Beretning om Aarene i russisk Fangenskab.

Naar Hakon Dahl er kommet lidt til Kræfter, rejser han til Fyn til en anden Onkel.

Glæde hos Myndighederne

I øvrigt lægges der ikke Skjul paa, at det har kostet store Anstrengelser at faa Udvekslingen gennemført. Kontorchef Vetli i Justitsministeriet, der har ført Forhandlingerne paa Ministeriets Vegne, bekræfter at an-

---

DOWNEY (CALIFORNIEN), TIRSDAG (RB. fra Reuter).

Efter hvad den tyske Videnskabsmand, Dr. Walther Reidel, der forbedrede V 2-Bomben, erklærede her i Dag, vil der sikkert komme Rejser mellem Planeterne.

Dr. Reidel, der var Chefingeniør og Direktør for Tyskernes Raketstation i Peenemünde under Krigen, og som nu arbejder med Raketforsøg for den amerikanske Flaade, tilføjede, at Rummet vilde blive overvundet i Etaper. I Løbet af 5—10 Aar vilde der blive konstrueret en Drabant, der uafbrudt vilde hvirvle omkring Jorden.

Reidel erklærede endvidere, at der under Krigen var blevet affyret 2000 V 2-Bomber mod England. Under en Omtale af Raketternes Kraft erklærede han: — Tag 39 Lokomotiver, der vejer 710 Tons hver, lad dem køre med en fart af 68 miles pr. Time og samtidig brase paa en Mur af Jernbeton. Saa har De Kraften af en V 2-Bombe.

---

de været forelsket i den unge norske Studine Randi Muren, og han nægtede heller ikke, at det var svært for ham, da hun forlovede sig med hendes Broders gode Ven Oddvar Eiken. Han indrømmede ogsaa, at han godt vidste, Eiken studerede sammen med Pigens Broder i Lund, men han havde ikke sendt Chokoladen til dem. Denne var sendt fra Kristianssand, og det er bevist, at Danskeren ikke var i Kristianssand, da Chokoladen sendtes derfra. Imidlertid mener man, han har haft en Forbindelse i den norske By, som har sendt Pakken videre uden at ane, hvad den indeholdt.

Den unge Mand er stadig tilbageholdt, og i Løbet af i Dag vil han blive afhørt af det danske Politi.

Kvæstet Sømand fik stærk Gift i Stedet for Gin

AALBORG, TIRSDAG (RB.)

Den 17-aarige norske Sømand Kjel Hedin, der var forhyret med det norske Skib „Carina" af Bergen, blev i Aftes indlagt paa Aalborg Kommunehospital i stærkt lidende Tilstand. Det viste sig, at Kjel Hedin i Gaar Eftermiddags havde klemt en Finger i en Dør om Bord paa Skibet, der laa og lastede i Aalborg Havn. Hans Kammerater havde for at dulme Smerterne givet ham et Glas med noget, som de mente var Gin. Imidlertid blev Hedin saa syg paa Hospitalet, at Lægerne var klar over, at der maatte foreligge en Forgiftning. Skibet var i Mellemtiden afsejlet paa Vej til Sydamerika, men man satte sig i Radioforbindelse med Skibet og fik opklaret, at Hedin i Stedet for Gin ved en Fejltagelse havde faaet den meget farlige Gift Trikloretylen at drikke. Den paagældende Gift angriber Centralnervesystemet og beskadiger desuden Leveren og Nyrerne, ligesom den i de fleste Tilfælde medfører Døden. Hedins Tilstand er i Dag meget alvorlig, og hans Familie fra Bergen er kaldt til Sygehuset.

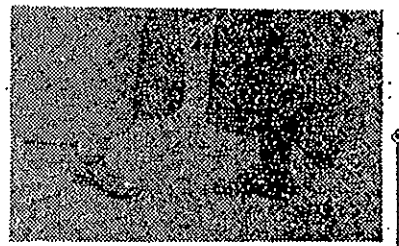

Chefen for Sjællandske Division, Generalmajor Bjerregaard tilvenstre og Generalinspektøren for Fodfolket, Generalmajor Nørresøe.

Bruhn er Øvelsesleder. „Berlingske Aftenavis" tog disse Billeder i Ølstykke i Formiddags, hvor rødt Parti udgav Befalinger for Fremrykningen.

Negus er vred paa Svenskerne

STOCKHOLM, TIRSDAG

Kejser *Haile Selassie* er vred paa Svenskerne. Ved visse Foranstaltninger er Svenskerne efter abessinsk Opfattelse optraadt som Formyndere, skriver „Svenska Dagbladet"s udsendte Medarbejder. Den svenske Chargé d'affaires, *Nils-Erik Ekblad*, har nu i fem Maaneder forgæves ansøgt om Audiens hos Kejseren.

Udviklingen gaar hurtigt derhen, at den svenske Indsats i Abessinien afbrydes, og de 400 Svenskere tvinges bort. Inden for den svenske Koloni hævder man, at Sagen let kan afhjælpes, saafremt den svenske Udenrigsledelse hurtigt tager fat.

Stor Amerika-Baad vil koste 60 Mill. Kr.

Forhandlinger mellem D. F. D. S., Ø. K. og Krag

Handelsminister *Krag* har haft et Møde med Ledelsen af de to store danske Rederier, Det Forenede Dampskibsselskab og Østaslatisk Kompagni, hvor man drøftede Mulighederne for at aabne en dansk Amerika-Rute, meddeler „Nationaltidende" i Dag.

Ministeren udtaler, at han personlig er stærkt interesseret i Genaabningen af denne Rute. Imidlertid vil Bygningen af et moderne Passagerskib i Dag koste omkring 60 Mill. Kr., og det er derfor Meningen at undersøge i den kommende Tid, hvilke Muligheder en eventuel Rute har for at forrente sig.

Chefen fo
Hollnæss
Livgard

Ken
Rets
Og
de n

Noget er
Retskrivni
des saa h
Sammensv
Efter Forly
givet sig

For
Dom

*I „Berl
nik afsl
i Dag sin
læren o
Spørgsm
fessorer.*
Se Side

Overmandet under Mord-Forsøg mod

Hvordan fa af min Rejs

Ikke været i Seng i tyve Aar

Fra vor Korrespondent.

HJØRRING, TIRSDAG

Ber
Ser
rejs
aab
Pla

aarige dimske Tjenerelev mistænkes for at have sendt til sin Rival i Lund, og som medførte, at den 8-aarige *Marianne Svensson* fra Lund døde. Der var et meget kraftigt Brækmiddel i Chokoladen, men der synes ikke at være Grundlag for, at den skyldige vil blive tiltalt for Giftmord.

Den unge Dansker var i Forhør hele Aftenen hos to svenske Kriminalfolk, som kom til Danmark i Gaar Eftermiddags. Den unge Mand nægtede at kende noget til Chokoladen. Han indrømmede, at han havde været forelsket i den unge norske Studine Randi Muren, og han nægtede heller ikke, at det var svært for ham, da hun forlovede sig med hendes Broders gode Ven Oddvar Eiken. Han indrømmede ogsaa, at han godt vidste, Eiken studerede sammen med Pigens Broder i Lund, men han havde ikke sendt Chokoladen til dem. Denne var sendt fra Kristianssand, og det er bevist, at Danskeren ikke var i Kristianssand, da Chokoladen sendtes derfra. Imidlertid mener man, han har haft en Forbindelse i den norske By, som har sendt Pakken videre uden at ane, hvad den indeholdt.

Den unge Mand er stadig tilbageholdt, og i Løbet af i Dag vil han blive afhørt af det danske Politi.

Kvæstet Sømand fik stærk Gift i Stedet for Gin

AALBORG, TIRSDAG (RB.)

Den 17-arige norske Sømand Kjel Hedin, dervar forhyret med det norske Skib „Carina" af Bergen, blev i Aftes indlagt paa Aalborg Kommunehospital i stærkt lidende Tilstand. Det viste ig, at Kjel Hedin i Gaar Eftermiddags havde klemt en Finger i en Dør on Bord paa Skibet, der laa og lastede i Aalborg Havn. Hans Kammerater havde for at dulme Smerterne givet ham et Glas med noget, somde mente var Gin. Imidfik opklaret, at Hedin i Stedet for Gin ved en Fejltagelse havde faaet den meget farlige Gift Trikloretylen at drikke. Den paagældende Gift angriber Centralnervesystemet og beskadiger desuden Leveren og Nyrerne, ligesom den i de fleste Tilfælde medfører Døden. Hedins Tilstand er i Dag meget alvorlig, og hans Familie fra Bergen er kaldt til Sygehuset.

Negus er vred paa Svenskerne

STOCKHOLM, TIRSDAG

Kejser *Haile Selassie* er vred paa Svenskerne. Ved visse Foranstaltninger er Svenskerne efter abessinsk Opfattelse optraadt som Formyndere, skriver „Svenska Dagbladet"s udsendte Medarbejder. Den svenske Chargé d'affaires, *Nils-Erik Ekblad*, har nu i fem Maaneder forgæves ansøgt om Audiens hos Kejseren.

Udviklingen gaar hurtigt derhen,

Chefen for Sjællandske Division, Generalmajor Bjerregaard tilvenstre og Generalinspektøren for Fodfolket, Generalmajor Nørresøe.

En Pansereskadron af Gardehusarregimentet venter paa Ordre til Fremrykning.

Styrker af Sjællandske Division vil i de kommende Dage og Nætter holde samlede Øvelser i Terrænet omkring Slangerup; i alt deltager omkring 3000 Mand af alle Vaabenarter. Ved Øvelsen i Dag kommanderes de to kæmpende Parter af Chefen for 1. Livgardebataillon, Oberstløjtnant Augsburg og Chefen for 7. Bataillon, Oberstløjtnant O. K. Kidde. Chefen for Livgarden, Oberst A. Bruhn er Øvelsesleder. „Berlingske Aftenavis" tog disse Billeder i Ølstykke i Formiddags, hvor rødt Parti udgav Befalinger for Fremrykningen.

Chefen for 3. Livgardebtl., Obl. Hollnæss tilvenstre og Chefen for Livgarden, Oberst A. Bruhn.

Stor Amerika-Baad vil koste 60 Mill. Kr.

Forhandlinger mellem D. F. D. S., Ø. K. og Krag

Handelsminister *Krag* har haft et Møde med Ledelsen af de to store danske Rederier, Det Forenede Dampskibsselskab og Østasiatisk Kompagni, hvor man drøftede Mulighederne for at aabne en dansk Amerika-Rute, meddeler „Nationaltidende" i Dag.

Ministeren udtaler, at han personlig er stærkt interesseret i Genaabningen af denne Rute. Imidlertid vil Bygningen af et moderne Passagerskib i Dag koste omkring 60 Mill. Kr., og det er derfor Meningen at undersøge i den kommende Tid, hvilke Muligheder en eventuel Rute har for at forrente sig.

Kendte Mænd gaar imod Retskrivningsreformen

Og Karen Blixen udsender Pjece mod de nye Regler

Noget er i Gære med Hensyn til Retskrivningsreformen, men det holdes saa hemmeligt som i sin Tid Sammensværgelsen mod Kong Erik. Efter Forlydende skal en Kreds have givet sig ind under Professor *J. Brøndum-Nielsens* Førerskab og svoret Død over de smaa Bogstaver samt Bolle-aa'erne. Nu gælder det blot om at lokke *Hartvig Frisch* til Finderup Lade.

Kredsen tæller de kendte Fjender af Reformen, deriblandt Professor *Paul V. Rubow*, Professor *Chr. Elling*, fhv. Undervisningsminister *J. Byskov*, Forfatteren *Jacob Paludan*, Dr. *Johan Wøller* og Overbibliotekar *K. Schmidt-Phiseldeck*.

Yderligere vil der ske det, at Forfatterinden *Karen Blixen*, som ogsaa er varm Tilhænger af det gamle System, om nogle Dage udsender en Pjece i Spørgsmaalet. Nyt Røre kan altsaa ventes.

bene.

For Sandhedens Domstol

I „Berlingske Aftenavis"s Kronik afslutter Pastor Oluf Rothe i Dag sin Gennemgang af Kirkelæren og stiller endnu et Par Spørgsmaal til de teologiske Professorer.

Se Side 4.

Haar hang ned over Skuldrene, han havde ingen Sko paa, og han var klædt i sin Søsters Tøj. Han var ikke selv klar over, om han var en Dreng eller en Pige.

Drengen var yderst forbavset over sit første Kik ind i den Verden, han aldrig havde lært at kende. Han havde f. Eks. aldrig smagt et Æble eller en Appelsin, og han faldt i stor Forundring over en Kat.

Mrs. Sullivan har desuden to Sønner paa 19 og 20 Aar samt en Datter paa 12 Aar. En af Sønnerne fortæller, at de godt var klar over, at der fandtes et Værelse bag den laasede Dør, men de havde aldrig faaet opklaret, hvad Moderen skjulte bag Døren.

Den unaturlige Moder har tilstaaet sig skyldig i Mishandling og er fængslet.

Hvordan faar jeg mest ud

Og i Gaar rejste et Par Kriminalbetjente til Gedser med Meeritz. Da Færgen kom ind frà Warnemünde, stod Dahl, ledsaget af et Par russiske Politifolk paa Færgen, mens det danske Politi stod paa Kajen med Meeritz og ventede. Efter en kort Udveksling blev Meeritz overgivet de russiske Politifolk, og Dahl blev overgivet de danske, hvorefter disse med det samme trak sig tilbage.

En stor Del af Dahls Familie var mødt op, og Gensynet efter 6 Aars Uvished om hans Skæbne var hjertegribende. Det fortælles, at Hakon Dahl, der netop er fyldt 40 Aar, lignede en 70-aarig. Han var stadig iført russisk Fangedragt og kunde knap gaa.

„Berlingske Aftenavis" har senere faaet bekræftet, at Hakon Dahl forsig om Nevøens Befindende eller om hans Beretning om Aarene i russisk Fangenskab.

Naar Hakon Dahl er kommet lidt til Kræfter, rejser han til Fyn til en anden Onkel.

Glæde hos Myndighederne

I øvrigt lægges der ikke Skjul paa, at det har kostet store Anstrengelser at faa Udvekslingen gennemført. Kontorchef Vetli i Justitsministeriet, der har ført Forhandlingerne paa Ministeriets Vegne, bekræfter, at en saadan Udveksling er en meget sjælden Begivenhed, men Kontorchefen ønsker i øvrigt ikke at udtale sig.

Heller ikke Rigspolitichef Begtrup-Hansen vilde sige noget om Sagen. Han lagde dog ikke Skjul paa sin Glæde over, at Meeritz var vel ude af Landet, en Glæde, som blev yderligere forhøjet ved den Kendsgerning, at hans Person er erstattet af en dansk Statsborger, som Danmark intet har at sige paa. -*inc.*

Udenrigs-Dagbog

15. Marts 1949

A-Pagten og Vestunionen

VESTUNIONENS permanente Raad holder Møde i London for at drøfte Forsvarssystemet i Lys af den kommende Atlanterhavspagt. Vestunionens fem Lande har allerede en fælles Generalstab under Montgomerys Ledelse, men denne maa nu udvides til at dække de nye Medlemmer i Atlanterhavspagten, bl. a. Danmark og Norge.

Nye Personskifter i Sovjet

I Sovjetregeringens Planlægningskommission, i Politbureau og i en Række Ministerier finder i disse Dage Personskifter Sted, som staar i Forbindelse med Molotovs Forflyttelse fra Udenrigsministeriet.

Italiens Stilling

ITALIENS Tilslutning til Atlanterhavspagten truer med at fremkalde omfattende kommunistiske Strejker og et Forsøg fra kommunistisk Side paa at samle Stemmer til Krav om en Folkeafstemning.

Nervøsitet i Iran

IRAN har paa ny udtrykt Nervøsitet for Ruslands Planer. Den iranske Ambassadør i Washington har haft et Møde med Udenrigsminister Acheson og forelagt denne Oplysninger om øget Sovjetpropaganda i Iran i den sidste Tid.

Atomkraft til Ubaade og Skibe

Store Forsøg i U. S. A.

WASHINGTON, TIRSDAG (AP.)

Et vældigt Projekt, der skal fremstille Atomkraft til Ubaade og Skibe, vil om kort Tid blive paabegyndt i U. S. A. Atomenergikommissionen har bevilget 500 Mill. Doll. (2½ Milliard Kr.) til Formaalet.

Projektets Gennemførelse vil strække sig over 5—6 Aar og beskæftige flere tusinde Arbejdere. Atomkommissionens Formand, Senator *Brien McMahon*, udtaler, at man efter Projektets Fuldendelse haaber at kunne vise, at ambulante Atomkraftværker ikke blot eksisterer i Fantasien, men ogsaa i Virkeligheden.

der maatte foreligge en Forgiftning. Skibet var Mellemtiden afsejlet paa Vej til Sjamerika, men man satte sig i Radioforbindelse med Skibet og ges bort. Inden for den svenske Koloni hævder man, at Sagen let kan afhjælpes, saafremt den svenske Udenrigsledelse hurtigt tager fat.

Overmandet under Mord-Forsøg mod seks Mennesker

Fodermesteren sprang med en Dyne som Skjold mod den bevæbnede, gale Mand

HADERSLEV, TIRSDAG. (RB.)

I et Anfald af Sindsforvirring har den 31-aarige Daglejer Marius Jepsen hos Gaardejer H. Østergaard, Gabøl, i Aftes forsøgt at skyde seks Mennesker, hvorefter han vilde tage Livet af sig selv. Inden han naaede at udføre sit Forehavende, blev han imidlertid overmandet af Fodermester Carl Schmidt, i hvis Soveværelse han var trængt ind bevæbnet med et Jagtgevær. Han blev overgivet til Politiet og indsat i Arresten i Haderslev. I Formiddags blev han fremstillet i Grundlovsforhør og fængslet.

Marius Jepsen, der beskrives som en brutal Natur, har været Daglejer hos Gaardejer Østergaard siden November. For et Par Maaneder siden tilsluttede han sig Jehovas Vidner, og i Søndags deltog han i et Stævne, denne Bevægelse holdt i Vejle. Da han om Aftenen kom hjem, havde hans Hustru forladt Hjemmet sammen med Børnene og var rejst til Als, hvor hendes Familie bor. Hun kunde ikke holde Samlivet med Manden ud.

Jepsen var meget nedtrykt over at finde Hjemmet tomt, men passede sit Arbejde om Mandagen. Om Aftenen var han ovre hos Gaardejeren for at afregne, men kunde ingen Penge faa, da han i Forvejen skyldte Penge, ligesom Konen havde faaet et Beløb om Søndagen. Jepsen besluttede derefter at skyde sig selv i Laden, men kom forinden i Tanke om, at en Medtjener havde sagt, at han uretmæssigt havde taget forskellige Produkter paa Gaarden. Det ønskede han at hævne ved at skyde Fodermester Schmidt, hans Hustru og Familiens to Børn, derefter en anden Daglejer samt Gaardens Karl.

Da Fodermesterfamilien var gaaet i Seng, trængte han ind i Soveværelset efter forgæves at have forsøgt at skyde ned gennem Loftet. Han sigtede først paa Fru Schmidt, der var sprunget om bag en Dør. Han havde hørt, at hun havde skaffet hans Hustru en Vogn til at køre væk i, og derfor skulde hun først af alle skydes. Endnu inden han havde naaet at affyre Skuddet, var Schmidt sprunget ind paa ham, idet han holdt en Dyne foran sig for at afbøde Skuddet. Det kom til en voldsom Kamp, hvorunder Fru Schmidt flygtede med Børnene for at tilkalde Politiet. De to Mænd kæmpede med hinanden et Kvarter, inden Jepsen, der var meget ophidset, blev overmandet. Under Kampen gik Geværet af, men Skuddet ramte Gulvet. Da Jepsen var afvæbnet, bad han om Lov til at laane Geværet for at skyde sig selv. Han havde taget syv Patroner med, en til hver af Gaardens Folk og den syvende til sig selv.

af min Rejse-

Ikke været i Seng i tyve Aar

Fra vor Korrespondent.

HJØRRING, TIRSDAG

En usædvanlig Livsskæbne er afsluttet paa Sygehuset i Dronninglund, hvor den 78-aarige Gaardejer Th. Petersen, „Lille Skellet" ved Agersted er død. Petersen drev endnu, trods sin meget høje Alder, sammed med en Søn sin Gaard, skønt en ondartet Astma har plaget ham i mange Aar. Han har saaledes i tyve Aar ikke kunnet ligge ned, men sad paa en Stol og sov om Natten. Trods den haarde Skæbne kunde han arbejde om Dagen i sin Bedrift og har været virksom omtrent lige til den allersidste Dag.

Berlings
Serie m
rejsende
aabnet f
Planlæg

Regeringe
Skridt, end d
til Befolknin
Lande.

I Afspærr
mægtig Rejs
hvem vil vel
med dens Af
vi slet ikke k
plet provins

Der vinkes Farvel til „Nord-Ekspr

lertid blev Hedin saa syg paa Hospitalet, at Legerne var klar over, at der maatte foreligge en Forgiftning. Skibet var i Mellemtiden afsejlet paa Vej til Sydamerika, men man satte sig i Radioforbindelse med Skibet og

Udviklingen gaar hurtigt derhen, at den svenske Indsats i Abessinien afbrydes, og de 400 Svenskere tvinges bort. Inden for den svenske Koloni hævder man, at Sagen let kan afhjælpes, saafremt den svenske Udenrigsledelse hurtigt tager fat.

Overmandet under Mord-Forsøg mod seks Mennesker

Fodermesteren sprang med en Dyne som Skjold mod den bevæbnede, gale Mand

HADERSLEV, TIRSDAG. (RB.)

I et Anfald af Sindsforvirring har den 31-aarige Daglejer Marius Jepsen hos Gaardejer H. Østergaard, Gabøl, i Aftes forsøgt at skyde seks Mennesker, hvorefter han vilde tage Livet af sig selv. Inden han naaede at udføre sit Forehavende, blev han imidlertid overmandet af Fodermester Carl Schmidt, i hvis Soveværelse han var trængt ind bevæbnet med et Jagtgevær. Han blev overgivet til Politiet og indsat i Arresten i Hadersley. I Formiddags blev han fremstillet i Grundlovsforhør og fængslet.

Marius Jepsen, der beskrives som en brutal Natur, har været Daglejer hos Gaardejer Østergaard siden November. For et Par Maaneder siden tilsluttede han sig Jehovas Vidner, og i Søndags deltog han i et Stævne, denne Bevægelse holdt i Vejle. Da han om Aftenen kom hjem, havde hans Hustru forladt Hjemmet sammen med Børnene og var rejst til Als, hvor hendes Familie bor. Hun kunde ikke holde Samlivet med Manden ud.

Jepsen var meget nedtrykt over at finde Hjemmet tomt, men passede sit Arbejde om Mandagen. Om Aftenen var han ovre hos Gaardejeren for at afregne, men kunde ingen Penge faa, da han i Forvejen skyldte Penge, ligesom Konen havde faaet et Beløb om Søndagen. Jepsen besluttede derefter at skyde sig selv i Laden, men kom forinden i Tanke om, at en Medtjener havde sagt, at han uretmæssigt havde taget forskellige Produkter paa Gaarden. Det ønskede han at hævne ved at skyde Fodermester Schmidt, hans Hustru og Familiens to Børn, derefter en anden Daglejer samt Gaardens Karl.

Da Fodermesterfamilien var gaaet i Seng, trængte han ind i Soveværelset efter forgæves at have forsøgt at skyde ned gennem Loftet. Han sigtede først paa Fru Schmidt, der var sprunget om bag en Dør. Han havde hørt, at hun havde skaffet hans Hustru en Vogn til at køre væk i, og derfor skulde hun først af alle skydes. Endnu inden han havde naaet at affyre Skuddet, var Schmidt sprunget ind paa ham, idet han holdt en Dyne foran sig for at afbøde Skuddet. Det kom til en voldsom Kamp, hvorunder Fru Schmidt flygtede med Børnene for at tilkalde Politiet. De to Mænd kæmpede med hinanden et Kvarter, inden Jepsen, der var meget ophidset, blev overmandet. Under Kampen gik Geværet af, men Skuddet ramte Gulvet. Da Jepsen var afvæbnet, bad han om Lov til at laane Geværet for at skyde sig selv. Han havde taget syv Patroner med, en til hver af Gaardens Folk og den sjvende til sig selv.

Ikke været i Seng i tyve Aar

Fra vor Korrespondent.

HJØRRING, TIRSDAG

En usædvanlig Livsskæbne er afsluttet paa Sygehuset i Dronninglund, hvor den 78-aarige Gaardejer Th. Petersen, „Lille Skellet" ved Agersted er død. Petersen drev endnu, trods sin meget høje Alder, sammed med en Søn sin Gaard, skønt en ondartet Astma har plaget ham i mange Aar. Han har saaledes i tyve Aar ikke kunnet ligge ned, men sad paa en Stol og sov om Natten. Trods den haarde Skæbne kunde han arbejde om Dagen i sin Bedrift og har været virksom omtrent lige til den allersidste Dag.

Hvordan faar jeg mest ud af min Rejse-Valuta?

Berlingske Aftenavis indleder her en Artikel-Serie med praktiske Raad og Vink for de rejsende til de Lande, der nu ventes aabnet for danske Turister
Planlæggelsen er det afgørende

Af JØRGEN BAST

Regeringen har næppe foretaget et mere populært Skridt, end da den vedtog at søge fremmed Valuta stillet til Befolkningens Disposition til Rejser til en Række Lande.

I Afspærringens bitre Aar har der oparbejdet sig en mægtig Rejsetrang hos Tusinder af Mennesker — og hvem vil vel heller nægte, at Rejsen til fremmede Lande med dens Afveksling og Oplevelser er en Berigelse, som vi slet ikke kan undvære, hvis vi ikke vil ende som komplet provinsielle?

Det er rigtigt, at en stor Del af Europa af haarde Valutagrunde endnu er et lukket Omraade for den almindelige Turist — men Beslutningen er alligevel et vigtigt Skridt i den rigtige Retning — og med Adgangen aaben til Frankrig, England, Holland, Irland, Norge, Sverige og Island vil der blive skabt Muligheder

Der vinkes Farvel til „Nord-Ekspressen"

Byget Vejr

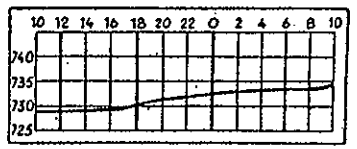

Barometret i Dag

Vejrudsigten gældende til Onsdag Middag for hele Landet: Langsomt aftagende Vind mellem Vest og Nord med uændret eller lidt lavere Temperatur og enkelte Byger.

Bryllup i Tower of Londons Kapel

Den 21-aarige Miss Bertha Burrows, hvis Fader er Vagt-Chef i Tower of London, en af de saakaldte „beef-eaters", gik til Kirken, da hun forleden holdt sit Bryllup med Sergeant Leslie Stevens. Vielsen foregik i det kongelige Kapel, St. Peter ad Vincula, der er tilknyttet Tower of London, og Gaderne ved Tower of London er saa snævre, at det er umuligt for Køretøjer at komme igennem. Paa Billedet ses Bruden og Brudgommen, Brudepigerne samt Brudens Fader, der er klædt i sin Uniform.

for et Rejse- og Ferieliv, der bringer saa de saakaldte „Spisebilletter", der ves-Pakke paa 5 Kilo — og til Daasemad regner jeg ogsaa de friske Pakninger med smaa trekantede Oste i Staniol.

Med en saadan 5 Kilos Pakke har man straks Grundlaget for en Leveform, som jeg ikke stærkt nok kan anbefale dem, der vil gøre deres Ophold i det Fremmede saa langt som bare muligt: Man indretter sig saaledes, at man spiser sit ene Hovedmaaltid paa Restaurant, mens man selv sørger for Hovedmaaltid Nr. 2 paa sit Hotelværelse. Overalt vil man kunne supplere den medbragte Konserves med frisk Paalæg, friske Salater o. s. v. — og det er jo ingen Hemmelighed, at Vin og Øl overalt er meget dyrere paa Restaurant end i Butik.

Jeg maa tilstaa, at faa Hoteller er begejstrede for at udlevere Service til disse *Picknicks* paa Værelset — og jeg raader derfor dem, der vil forsøge Systemet, til at medbringe Spisebestik og en Tallerken af Metal eller et af de nye Patentmaterialer plus det uundværlige Viskestykke.

Folk med bare Antydningen af Eventyrlyst vil finde disse Indkøbsekspeditioner i de smaa Gader og de spejderagtige Maaltider paa Værelset meget fornøjelige — ja, vil komme til at sætte Pris derpaa som en virkelig Rejseoplevelse.

Farvel til Luksus-Hotellerne

Hvad selve Hotellet angaar, da er det jo særlig vanskeligt at komme med gode Raad. Der er Folk, der ikke kan leve uden et komplet udstyret Badeværelse, og der er dem, der kan klare sig med den rene Primitivitet.

Men saa meget vil jeg dog sige, at under de nuværende Forhold bør man absolut ikke ofre mere paa sit Hotelværelse end 15 Kr. pr. Nat inklusive Morgenmaaltid. Det er naturligvis *Farvel til Luksushotellerne*, men man maa ikke glemme, at i stor Stil er man nu Europa over ved at indrette Hotellerne med de beskedne Turister for Øje — og Deres Rejsebureau vil baade i Storbyerne og

500 danske Kroner, man nu har Lov at føre ud, med de 5 Kilo Proviant, med fast Vilje til ikke at gaa over de 15 Kroner for Værelse pr. Nat, med praktisk Bagage og Selvproviantieringssystemet som ovenfor skildret vil man opdage, at de 500 Kroner slet ikke slaar saa daarligt til. Jeg vil mene, at de strækker til en Ferie, der bortset fra Rejsen, omfatter ca. 12 Dage — og endnu gunstigere stiller det sig for to Mennesker, der raader over 1000 Kroner, idet der er en Række Omraader, Drosker, Hoteller o. s. v., hvor man sparer Penge ved at være to.

Selvfølgelig skal man ud og more sig, naar man rejser, og ingen vil besøge Paris uden at gaa i et godt Teater eller opleve en Folies-Bergère-Revue eller en Natklub, men man vil hurtigt opdage, at de allerstørste Rejseforlystelser er komplet gratis — og en af denne Artikelseries Opgaver skal netop være rundt om i de nye Valuta-Lande at udpege saadanne gratis Forlystelser.

Husk: Ikke en Indkøbsrejse

Men der er een Ting, jeg ikke kan understrege stærkt nok — og jeg er vel ikke ugalant, naar jeg siger, at mine Ord navnlig gælder de henrivende Kvinder. Det er dette: Husk, at det drejer sig om en *Ferierejse og ikke en Indkøbsrejse*. For det første er det ulovligt at bruge sin Rejse-Valuta til Indkøb i større Stil — og for det andet ryger ethvert Budget i Luften i samme Nu, man tager fat paa Indkøbene. Bevares, det er haardt at gaa ned ad Champs Elysées, ad Kalverstraat, ad Bond Street, ad Princess Street og se paa Herligheder, som man er komplet afskaaret fra, men man maa hærde sit Sind ved Bevidstheden om, at *absolut Afholdenhed fra det elskelige Køberi er Forudsætningen for overhovedet at komme ud at rejse i 1949.*

Og i en Række Artikler skal jeg saa prøve paa i Detailler at skildre de Rejsemuligheder, der foreligger.

JØRGEN BAST

Næste Artikel i Torsdag.

Rundetaarn slipper ikke for sin Stormskærm i Sommer

Pudset falder af og der er ingen Bevilling til Reparation endnu

Rundetaarn er blevet udstyret med et Stillads og en Skærm, der rager langt ud fra Taarnet, dog efter Erfaringerne fra de sidste Par Dage ikke nær langt nok. Det viser sig, at Pudset paa Taarnet falder af i store Flager, og af Vinden føres ud over det Omraade, Skærmen beskytter. Til disse praktiske Ulemper kommer saa det æstetiske. Stilladset pynter na-

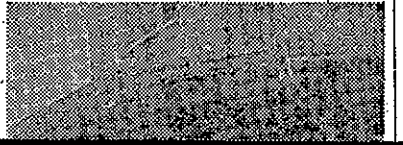

foretage nogle Eksperimenter for at finde den rette Metode til Reparationen, men den egentlige Reparation har vi ingen Bevilling til. Vi haaber at kunne finde en Løsning i Løbet af kort Tid, men vi skal være meget heldige, om Arbejdet kan gøres færdigt i Løbet af dette Aar. *flm.*

„Svale-Larsen" død

Restauratør *Alfred Larsen* er i Nat afgaaet ved Døden som Følge af et Hjerteslag, 68 Aar gammel I mere end en Menneskealder har han un-

Inte
fra
Avan
Frim

Der hersk
mest afgjor
frygtblandet
derne, og er
skatteretten
Navnet bliv
der faar Fo
Forlystelses
ligning. Og
at Landsska
fælde afkra
man er naa
Skattemynd
ver et Vær
lokalt præ
Usikkerhed
Administrat

Cigarh

Som et
Sag kan fr
ling Afgøre
nævnes en
ber 1948 o
havde selv
3686 Krone
raad forhøj
Skatteraade
var en Ava
mærkesaml
havde solgt

Landsska
Skatteydere
hans Indko
givne Beløb
kesamlinge
lang Aarr
Grund af g
den ikke ha
garhandlere

i Tower
hun for-
foregik i
Tower of
t det er
ruden og
edt i sin

ves-Pakke paa 5 Kilo — og til Daasemad regner jeg ogsaa de friske Pakninger med smaa trekantede Oste i Staniol.

Med en saadan 5 Kilos Pakke har man straks Grundlaget for en Leveform, som jeg ikke stærkt nok kan anbefale dem, der vil gøre deres Ophold i det Fremmede saa langt som bare muligt: Man indretter sig saaledes, at man spiser sit ene Hovedmaaltid paa Restaurant, mens man selv sørger for Hovedmaaltid Nr. 2 paa sit Hotelværelse. Overalt vil man kunne supplere den medbragte Konserves med frisk Paalæg, friske Salater o. s. v. — og det er jo ingen Hemmelighed, at Vin og Øl overalt er meget dyrere paa Restaurant end i Butik.

Jeg maa tilstaa, at faa Hoteller er begejstrede for at udlevere Service til disse *Picknicks* paa Værelset — og jeg raader derfor dem, der vil forsøge Systemet, til at medbringe Spisebestik og en Tallerken af Metal eller et af de nye Patentmaterialer plus det uundværlige Viskestykke.

Folk med bare Antydningen af Eventyrlyst vil finde disse Indkøbsekspeditioner i de smaa Gader og de spejderagtige Maaltider paa Værelset meget fornøjelige — ja, vil komme til at sætte Pris derpaa som en virkelig Rejseoplevelse.

Farvel til Luksus-Hotellerne

Hvad selve Hotellet angaar, da er det jo særlig vanskeligt at komme med gode Raad. Der er Folk, der ikke kan leve uden et komplet udstyret Badeværelse, og der er dem, der kan klare sig med den rene Primitivitet.

Men saa meget vil jeg dog sige, at under de nuværende Forhold bør man absolut ikke ofre mere paa sit Hotelværelse end 15 Kr. pr. Nat inklusive Morgenmaaltid. Det er naturligvis *Farvel til Luksushotellerne*, men man maa ikke glemme, at i stor Stil er man nu Europa over ved at indrette Hotellerne med de beskedne Turister for Øje — og Deres Rejse-500 danske Kroner, man nu har Lov at føre ud, med de 5 Kilo Proviant, med fast Vilje til ikke at gaa over de 15 Kroner for Værelse pr. Nat, med praktisk Bagage og Selvproviantanteringssystemet som ovenfor skildret vil man opdage, at de 500 Kroner slet ikke slaar saa daarligt til. Jeg vil mene, at de strækker til en Ferie, der bortset fra Rejsen, omfatter ca. 12 Dage — og endnu gunstigere stiller det sig for to Mennesker, der raader over 1000 Kroner, idet der er en Række Omraader, Drosker, Hoteller o. s. v., hvor man sparer Penge ved at være to.

Selvfølgelig skal man ud og more sig, naar man rejser, og ingen vil besøge Paris uden at gaa i et godt Teater eller opleve en Folies-Bergère-Revue eller en Natklub, men man vil hurtigt opdage, at de allerstørste Rejseforlystelser er komplet gratis — og en af denne Artikelseries Opgaver skal netop være rundt om i de nye Valuta-Lande at udpege saadanne gratis Forlystelser.

Husk: Ikke en Indkøbsrejse

Men der er een Ting, jeg ikke kan understrege stærkt nok — og jeg er vel ikke ugalant, naar jeg siger, at mine Ord navnlig gælder de henrivende Kvinder. Det er dette: Husk, at det drejer sig om en *Ferierejse og ikke en Indkøbsrejse*. For det første er det ulovligt at bruge sin Rejse-Valuta til Indkøb i større Stil — og for det andet ryger ethvert Budget i Luften i samme Nu, man tager fat paa Indkøbene. Bevares, det er haardt at gaa ned ad Champs Elysées, ad Kalverstraat, ad Bond Street, ad Princess Street og se paa Herligheder, som man er komplet afskaaret fra, men man maa hærde sit Sind ved Bevidstheden om, at *absolut Afholdenhed fra det elskelige Køberi er Forudsætningen for overhovedet at komme ud at rejse i 1949.*

Og i en Række Artikler skal jeg saa prøve paa i Detailler at skildre de Rejsemuligheder, der foreligger.

JØRGEN BAST

Næste Artikel i Torsdag.

Rundetaarn slipper ikke for sin Stormskærm i Sommer

Pudset falder af og der er ingen Bevilling til Reparation endnu

Rundetaarn er blevet udstyret med et Stillads og en Skærm, der rager langt ud fra Taarnet, dog efter Erfaringerne fra de sidste Par Dage ikke nær langt nok. Det viser sig, at Pudset paa Taarnet falder af i store Flager, og af Vinden føres ud over det Omraade, Skærmen beskytter. Til disse praktiske Ulemper kommer saa det æstetiske. Stilladset pynter na-

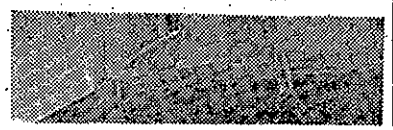

foretage nogle Eksperimenter for at finde den rette Metode til Reparationen, men den egentlige Reparation har vi ingen Bevilling til. Vi haaber at kunne finde en Løsning i Løbet af kort Tid, men vi skal være meget heldige, om Arbejdet kan gøres færdigt i Løbet af dette Aar.

flm.

„Svale-Larsen" død

Restauratør *Alfred Larsen* er i Nat afgaaet ved Døden som Følge af et Hjerteslag, 68 Aar gammel. I mere

Interessante Afgørelser fra Landsskatteretten

Avancen fra Cigarhandlerens private Frimærker var skattefri

Der hersker i Befolkningen den mest afgjorte Respekt, ofte tildels frygtblandet, for Skattemyndighederne, og en Institution som Landsskatteretten maa alene i Kraft af Navnet blive omfattet med Følelser, der faar Fogedretten til at ligne et Forlystelsesetablissement i Sammenligning. Og saa er Virkeligheden den, at Landsskatteretten i adskillige Tilfælde afkræfter de Beslutninger, man er naaet til i de kommunale Skattemyndigheder og saaledes bliver et Værn for Skatteyderne mod lokalt præget Vilkaarlighed eller Usikkerhed i Skatfelovgivningens Administration.

Cigarhandlerens private Frimærker

Som et Eksempel paa en saadan Sag kan fra den nu udsendte Samling Afgørelser fra Landsskatteretten nævnes en Kendelse afsagt i November 1948 om en Cigarhandler, der havde selvangivet sin Indkomst til 3686 Kroner, mens det lokale Skatteraad forhøjede den med ca. 6000 Kr. Skatteraadet hævdede, at de 6000 Kr. var en Avance ved Salg af en Frimærkesamling, som Skatteyderen havde solgt for 10,000 Kr.

Landsskatterettens Afgørelse gav Skatteyderen Medhold og nedsatte hans Indkomst til det af ham selv opgivne Beløb. Det viste sig, at Frimærkesamlingen var opbygget gennem en lang Aarrække, væsentligst paa Grund af gamle Familiebreve, og at den ikke havde været inddraget i Ci-

nævnes en Afgørelse, der vedrører det Problem, hvor lang Tid der maa gaa efter en Ægtefælles Død, før Enken sælger Forretningen uden at blive skattepligtig af Indkomsten derved. En Enkefrue, der havde faaet sin skattepligtige Indkomst sat op fra 4000 Kroner til 21,000 Kroner, klagede over denne Beslutning. Skatteraadet motiverede Forhøjelsen med, at hun først havde solgt sin Ægtefælles Forretning 9 Maaneder efter hans Død. Undersøgelsen ved Landsskatteretten viste, at hun ikke havde kunnet sælge Forretningen før, dels af Hensyn til Aftaler blandt Arvingerne, dels paa Grund af visse kontraktlige Forpligtelser, som Forretningen havde indgaaet. Kendelsen kom derfor til at gaa ud paa, at hendes Indtægt ved Salg af Forretningen for good-will og Materiel ikke kunde anses for indkomstskattepligtig.

Hele Præmien var skattepligtig

Man skal dog ikke tro, at Landsskatteretten ligefrem principielt giver Skatteyderen Ret imod de lokale Skattemyndigheder. En Skatteyder, som havde vundet 400 Kroner i en Præmiekonkurrence, klagede over, at man havde lagt dette Beløb til Indkomsten. Pengene var vundet i en Konkurrence i et Dagblad. Deltagerne skulde gætte Navnene paa 10 kendte Skuespillere eller Sportsfolk, hvis Billeder fandtes i Bladet.

Afgørelsen blev, at Indkomsten skulde forhøjes med de 400 Kroner. Med følgende Motivering: Da Præmiekonkurrencen ikke hvilede paa nogen officiel Organisation, d. v. s.

for et Rejse- og Ferieliv, der bringer de gode, gamle Dage i Erindring.

Det er ogsaa rigtigt, at det Beløb paa 500 danske Kroner, som man faar stillet til Disposition til Køb af fremmed Valuta, kun er saare beskedent – men det skal indrømmes, at det alligevel er nok til *en Rejse, der virkelig kan kaldes en Rejse* – NB hvis man administrerer Beløbet paa den rigtige Maade.

En Hjælp til Læserne

Der er da ikke Tvivl om, at der i disse Dage Danmark over sidder Tusinder af Mennesker og beskæftiger sig med, hvad der paa mange Maader er det allerdejligste ved en Rejse til det fremmede: *Forberedelsen*, Udvælgelsen af det Sted, hvor man vil tage hen, Planlæggelsen af alle de Oplevelser, Rejsen skal byde paa.

Her er det, *Berlingske Aftenavis* gerne vil være sine Læsere behjælpelig – ud fra den Betragtning, at Hjælp denne Gang virkelig er nødvendig, dels fordi selv rejsevante Danske staar usikre overfor det helt nye Europa, der er dukket op af Krigens Kaos, og dels fordi Rejsens Succes eller Fiasko afhænger af, hvorledes man anvender sin knebne Rejse-Valuta.

Rejse-Valuta! Vi husker Begrebet fra Aarene efter sidste Krig, men den Gang betød det for de fleste Danskes Vedkommende, at de kunde drage ud med meget rigelige Midler og endda i adskillige Lande blev betragtet som „Valuta-Svin".

Denne Gang er det helt anderledes. Da kommer vi som de meget beskedne, der maa vende hver Skilling, saa vi praktisk talt maa rejse, som de Unge gjorde det i gamle Dage og saaledes, at Rejsen stundom ligefrem kan faa Karakteren af en Ekspedition ... men skal vi ikke være enige om, at tager man det med godt Humør, saa kan det endda forøge Rejsens Charme?

Det store Lyspunkt

Planlæggelsen er alt afgørende – og idet man sætter sig ned for at stille Tallene op, ser man straks et stort Lyspunkt: Det er kun Opholdet i selve det fremmede Land, der skal betales med den knebne Valuta, mens bogstaveligt talt alle Udenomsudgifter

saa de saakaldte „Spisebilletter", der straks sparer En for et Beløb i fremmed Mønt. De kan udfærdiges saaledes, at de ikke blot dækker Maden, men ogsaa Drikkepengene og til de to Hovedmaaltider en Flaske Øl eller Mineralvand plus Kaffe.

Vil man være meget sparsommelig ogsaa med sine danske Penge, kan man naturligvis tage Proviant med, men enhver, der har rejst, ved, at Maaltiderne i Spisevognen er en Oplevelse og en Afveksling, som man kun i Nødstilfælde skal give Afkald paa. Naar man faar sin lille, lilla *„ticket"* hos Spisevognskonduktøren, naar man arbejder sig frem i Spisevognen gennem de gyngende Waggoner, og naar man spiser sit Maaltid, mens Landskabet farer forbi derude, saa er det, man til Bunden af sit Hjerte føler Rejsens Glæde.

Tag Proviant med

Noget helt andet er, at *man absolut skal tage Proviant med* – men NB. til Fortæring paa de Steder, hvor man kommer hen. Som bekendt maa enhver tage 5 Kilo Fødevarer med ud af Landet – og ved at gøre det, sparer man straks et betydeligt Valutabeløb.

Lad mig dog straks understrege, at man kun bør tage Daasevarer med, da man meget hurtigt vil fortryde „aabne" Skinker, Spegepølser, haardkogte Æg o. s. v. Man maa huske paa, at den mindste Smule Varme meget hurtigt ødelægger disse Ting, men selv om Kødvarer paa Daaser praktisk talt er forsvundet, kan man faa sin Urtekræmmer til at sammensætte en saare afvekslende Konser-

bureau vil baade i Storbyerne og rundt om i Landskaberne kunne reservere Dem udmærkede Hoteller i denne Prisklasse.

I Storbyerne skal man gerne være saa uafhængige som muligt. I en Bjergegn eller ved Havet kan det ofte være praktisk at tage Pension – men efter min Mening kun *Halvpension*, det vil sige, at man kun er bundet til eet Hovedmaaltid om Dagen.

Til det andet kan man enten selv proviantere eller indtage det paa en Restaurant uden for Hotellet. Det giver Afveksling – og man bliver ganske anderledes Herre over sin Dag, end hvis man absolut skal halse hjem til et Maaltid til en bestemt Tid.

En anden Ting, der er af ganske afgørende Betydning ved Rejseplanlæggelsen, er Bagagen. De fleste Mennesker slæber alt for meget med sig paa Rejse – hvilket medfører ganske overflødig Udgift og Ulejlighed. Der stilles paa de Steder, hvor den beskedne danske Turist kommer til at færdes, slet ikke de Krav til Elegance som i gamle Dage. Mand eller Kvinde – en Turist bør i 1949 kunne klare sig med en rummelig Haandkuffert plus en Haandtaske. Man vil da hurtigt opdage, at man i mange Tilfælde slet ikke behøver en Drager, men kan bære sin Bagage selv med en dejlig Følelse af at have sparet Valuta til en Drink eller en Biograftur – og selv hvor Drager er nødvendig, bliver jo Udgiften for den lille, praktiske Bagage mindre end for alle Overflødighederne.

Med saa meget som muligt betalt paa Forhaand i dansk Mønt, med de

Rundetaarn med dets lidet pyntelige Skærm.

turligvis ikke paa Taarnet, der er et af Byens smukkeste Bygningsværker, og alle ønsker derfor, at Reparationsarbejdet kan blive færdigt i Løbet af kort Tid. Saaledes vil det ikke gaa, efter hvad kgl. Bygningsinspektør *Thomas Havning* i Dag udtaler.

– Det har desværre vist sig, at Skaden paa Taarnet er større, end man oprindeligt regnede med. Taarnet blev for nogle Aar siden repareret udvendig, og da var man enige om at bevare saa meget af det gamle Puds fra 1869 som muligt. Nu river den nye Puds sig løs navnlig paa de Steder, hvor den gamle og den nye Puds mødes. Vi har Bevilling til at

der Navnet „Svale-Larsen" været kendt af mangfoldige Mennesker, især paa Dyrehavsbakken, hvor han en Aarrække var Formand for Teltholderforeningen og takke være sit bramfri Væsen og sunde Syn paa Tingene gennemførte adskillige Forbedringer. For faa Aar siden trak han sig tilbage, men videreførte sin Café „Svalen" i Blaagaardsgade.

Smaa Bud paa franske Bøger

Der var ikke større Interesse for Madame *Hollatz'* Bøger aa Fransk hos Hee i Dag. La Fontaine: *Fables* i Halvlæder med Graver naaede en af Formiddagens støste Priser. 60 Kr. Victor Hugos Les *Miserables* kunde faas i fire indbunde Bind for ialt 7 Kr. for at nævne et typisk Eksempel, og 52 indbundne franske Børnebøger kostede tilsammen 90 Kr. Godt en Snes Bind af *Fliegende Blätter* blev betalt med 60 Kr. Det mest overraskende af Dagens Bud var 59 Kr. for et Glansbilledalbum med franske Billeder.

garhandleren
ning med
Samlingen
Hjem. Paa de
cen ved Salg
tragtes som

500 Kron paa Gad

En Møbels
ført 500 Kro
hans Lærlin
paa Gaden,
angivelse m
kale Skatte
været ude f
dring for M
Kroneseddel
Det var imid
Huset blev
vejen kom
skemylderet
Der blev gi
værnet, men
Landsskat
koen ved sa
maa anses f
rens Forret
derfor Frad
Af de me

Omfattende Ny af Sovjet-Regeri

Antallet af Ministre nedskæres Ministerier slaaet sammen me

LONDON, TIRSDAG. (RB. fra Reuter).

Moskva Radio bragte i Dag en Meddelelse om en Nyordning af de russiske Ministerier. En Del Ministerier er slaaet sammen, medens der samtidig oprettes en Række nye. Beslutningen om Nyordningen er blevet truffet af den øverste Sovjet, hvis 5. Møde sluttede i Aftes.

Ministerierne for Forsyninger og Raavarereserver slaas sammen til et Ministerium for Raavarereserver. Ministerierne for Forstvæsenet og for Cellulose- og Papirindustrien

(Olie-Prod
(Fiskeri),
dustrien),
ler).

Videre
Sovjet hav
sen af *A.*
mand for
raad.

Medlem
kifor Nata
for sine Ti
sili Koslov
terfølger.

Bran

BRIDGE *ved K. H.*

Om at holde tilbage

I Sanskontrakter er det god Latin, at Melderen holder sin eneste Indstikker tilbage saa længe som nødvendigt i Modpartens Angrebsfarve, men det er dog ikke altid, at denne Regel har Gyldighed.

Nord er Kortgiver. Ingen i Farezonen.

♠ E 8 6
♡ 10 8
◇ E K 7 5 2
♣ D 8 5

♠ D 10 7 5 2 — ♠ K 4

Til de 5 af disse Stik kunde V. afkaste Ru. 6, og Sp. 5, men saa kom Spørgsmaalet, om han skulde opgive Holdet i Sp. eller i Kl. Han havde imidlertid nøje fulgt Ø.s Afkast, og da Ø. var en meget fin Modspiller, der ikke var skødesløs med selv en saa værdiløs Haand, valgte han til de 5 første Trumfstik at afkaste Kl. 4, 5 og 7. Da V. saa Kl. 7, var han straks klar over, at S. maatte sidde med Kl. 6, og at Ø.s Afvisning i Kl. ligeledes placerede Kl. E og K hos S. Dermed var S.s oprindelige Fordeling klarlagt: Sp. E, seks Hj., tre Ru. og Kl. E, K, 6. Følge-

Sans, og N. har aabnet med Sp. 6. S. stak med Kongen. Hvad skal V. nu gøre? Tilsyneladende har S. 10 Stik uden Vanskelighed, nemlig 1 i Sp., 2 i Hj., 1 i Ru. og 6 i Kl., medmindre S. har Kl. B. xxx. Imidlertid har V. kun Brug for 5 Klørstik, og han har en sikker Spillemaade til at sikre sig 5 Klørstik, naar blot Fordelingen ikke er 5—0. V. skal gaa over paa Bordet med en lille Hjerter til Hj. E og spille Kl. 4. Naar S. spiller lavt til Stikket, kniber V. med Kl. 9. Selv om N. skulde faa Kl. B blank hjem, har V. altid sin Kontrakt hjemme. I det foreliggende Tilfælde havde S. Kl. B 7 6 2, og da V. begyndte med Kl. D og fortsatte med Kl. 9, var han fortabt. Dette kunde have været undgaaet

vitet.

Men saa meget vil jeg dog sige, at under de nuværende Forhold bør man absolut ikke ofre mere paa sit Hotelværelse end 15 Kr. pr. Nat inklusive Morgenmaaltid. Det er naturligvis *Farvel til Luksushotellerne*, men man maa ikke glemme, at i stor Stil er man nu Europa over ved at indrette Hotellerne med de beskedne Turister for Øje — og Deres Rejsebureau vil baade i Storbyerne og rundt om i Landskaberne kunne reservere Dem udmærkede Hoteller i denne Prisklasse.

I Storbyerne skal man gerne være saa uafhængige som muligt. I en Bjergegn eller ved Havet kan det ofte være praktisk at tage Pension — men efter min Mening kun *Halvpension*, det vil sige, at man kun er bundet til eet Hovedmaaltid om Dagen.

Til det andet kan man enten selv proviantere eller indtage det paa en Restaurant uden for Hotellet. Det giver Afveksling — og man bliver ganske anderledes Herre over sin Dag, end hvis man absolut skal halse hjem til et Maaltid til en bestemt Tid.

En anden Ting, der er af ganske afgørende Betydning ved Rejseplanlæggelsen, er Bagagen. De fleste Mennesker slæber alt for meget med sig paa Rejse — hvilket medfører ganske overflødig Udgift og Ulejlighed. Der stilles paa de Steder, hvor den beskedne danske Turist kommer til at færdes, slet ikke de Krav til Elegance som i gamle Dage. Mand eller Kvinde — en Turist bør i 1949 kunne klare sig med en rummelig Haandkuffert plus en Haandtaske. Man vil da hurtigt opdage, at man i mange Tilfælde slet ikke behøver en Drager, men kan bære sin Bagage selv med en dejlig Følelse af at have sparet Valuta til en Drink eller en Biograftur — og selv hvor Drager er nødvendig, bliver jo Udgiften for den lille, praktiske Bagage mindre end for alle Overflødighederne.

Med saa meget som muligt betalt paa Forhaand i dansk Mønt, med de

nær langt nok. Det viser sig, at Pudset paa Taarnet falder af i store Flager, og af Vinden føres ud over det Omraade, Skærmen beskytter. Til disse praktiske Ulemper kommer saa det æstetiske. Stilladset pynter na-

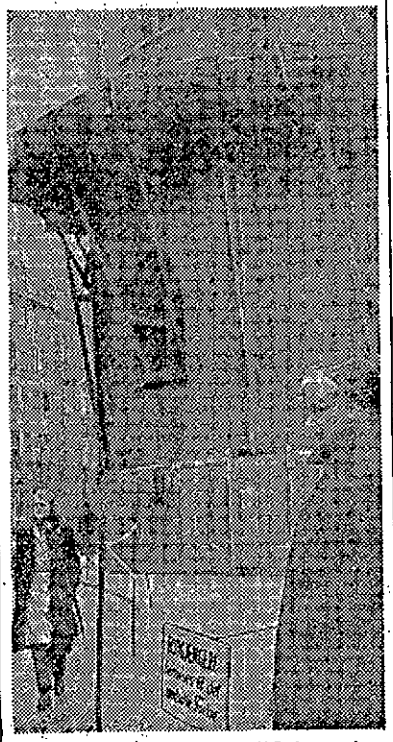

Rundetaarn med dets lidet pyntelige Skærm.

turligvis ikke paa Taarnet, der er et af Byens smukkeste Bygningsværker, og alle ønsker derfor, at Reparationsarbejdet kan blive færdigt i Løbet af kort Tid. Saaledes vil det ikke gaa, efter hvad kgl. Bygningsinspektør *Thomas Havning* i Dag udtaler.

— Det har desværre vist sig, at Skaden paa Taarnet er større, end man oprindeligt regnede med. Taarnet blev for nogle Aar siden repareret udvendig, og da var man enige om at bevare saa meget af det gamle Puds fra 1869 som muligt. Nu river den nye Puds sig løs navnlig paa de Steder, hvor den gamle og den nye Puds mødes. Vi har Bevilling til at

kort Tid, men vi skal være meget heldige, om Arbejdet kan gøres færdigt i Løbet af dette Aar. *flm.*

„Svale-Larsen" død

Restauratør *Alfred Larsen* er i Nat afgaaet ved Døden som Følge af et Hjerteslag, 68 Aar gammel. I mere end en Menneskealder har han under Navnet „Svale-Larser" været kendt af mangfoldige Mennesker, især paa Dyrehavsbakken, hvor han en Aarrække var Formand for Teltholderforeningen og takket være sit bramfri Væsen og sunde Syn paa Tingene gennemførte adskilige Forbedringer. For faa Aar siden trak han sig tilbage, men videreførte sin Café „Svalen" i Blaagaardgade.

Smaa Bud paa franske Bøger

Der var ikke større Interesse for Madame *Hollatz'* Bøger paa Fransk hos Hee i Dag. La Fontaine: *Fables* i Halvlæder med Gravure naaede en af Formiddagens største Priser, 60 Kr. Victor Hugos *Les Miserables* kunde faas i fire indbundne Bind for ialt 7 Kr. for at nævne et typisk Eksempel, og 52 indbundne franske Børnebøger kostede tilsammen 90 Kr. Godt en Snes Bind af *Flieende Blätter* blev betalt med 60 Kr. Det mest overraskende af Dagens Bud var 59 Kr. for et Glansbilledalbum med franske Billeder.

mærkesamling, som Skatteyderen havde solgt for 10,000 Kr.

Landsskatterettens Afgørelse gav Skatteyderen Medhold og nedsatte hans Indkomst til det af ham selv opgivne Beløb. Det viste sig, at Frimærkesamlingen var opbygget gennem en lang Aarrække, væsentligst paa Grund af gamle Familiebreve, og at den ikke havde været inddraget i Cigarhandlerens almindelige Omsætning med Frimærker i Butikken. Samlingen blev i Cigarhandlerens Hjem. Paa det Grundlag kunde Avancen ved Salg af Samlingen ikke betragtes som indkomstskattepligtig.

500 Kroner, som blev tabt paa Gaden, var Driftstab

En Møbelsnedker, der havde ført 500 Kroner som Driftstab, fordi hans Lærling havde tabt Pengene paa Gaden, havde forhøjet sin Selvangivelse med dette Beløb af det lokale Skatteraad. Lærlingen havde været ude for at indkassere en Fordring for Mesteren. Han fik en 500-Kroneseddel og lagde i sin Tegnebog. Det var imidlertid den Dag, da Shell-Huset blev bombet, og paa Hjemvejen kom Lærlingen ind i Menneskemylderet. Han tabte Tegnebogen. Der blev givet Anmeldelse til Vagtværnet, men uden Resultat.

Landsskatteretten hævder, at Risikoen ved saadanne Pengetransporter maa anses for et Led i Møbelsnedkerens Forretningsrisiko og godkendte derfor Fradraget i Selvangivelsen.

Af de mere principielle Sager kan

en Konkurrence i et Dagblad. Deltagerne skulde gætte Navnene paa 10 kendte Skuespillere eller Sportsfolk, hvis Billeder fandtes i Bladet.

Afgørelsen blev, at Indkomsten skulde forhøjes med de 400 Kroner. Med følgende Motivering: Da Præmiekonkurrencen ikke hvilede paa nogen officiel Organisation, d. v. s. paa en særskilt Bevilling eller lignende, og da Klageren ikke har betalt noget egentligt Vederlag for Deltagelsen i Konkurrencen, skal Beløbet fuldtud indregnes i den skattepligtige Indkomst. *flm.*

De sidste Dødsfald

København, d. 14. 3. 49. Bager Carl Johan Hugo Tokking. Musiker Hansens Hustru, Augusta Marie Elisabeth. Oberstløjtnant Frederik Christian August Vilhelm Dreyer. Kontrollør Lauritz Fokdal. Detailhandler Christian Marius Sølbeck. Arbejdsmand Axel Christian Johansen. Johanne Marie Nielsen, f. Hansen. Enke Emilie Amanda Nielsen. Christine Petersen. Maskintegner Anton Monge. Pens. Overbetjent Lauritz Svendsen. Enke Julie Struer. Fru Amalie Laura Bondesen. Enke Ane Nielsen, f. Hansen. Jenny Theresia Dalmund, f. Svendsson. Enke Kaja Holm, f. Rørdam. Fru Henriette Johanne Petersen. Fru Anna Dorthea Johanne Hansen. Emilie Vilhelmine Ludovica Hansen. Inspektør Erling Berthelsen. Direktør Schultz' Hustru, Grethe Binderup. Fhv. Proprietær Thygesens Hustru, Susanne Christine. Fhv. Dameskrædderinde Inger Marie Petersen. Grosserer Charles Schaffalitzky Quist Bredal Elle van der Buchwald. Arbejdsmand Jens Anton Jensen. Malermester Leo Tom Eigil Olesen. Enke Dagmar Dorthea Rasmussen. Fhv. Kusk Theodor Alfred Jespersen. Pens. Sygeplejerske Jensigne Nielsen. Ellen Agnes Valborg Hagemann. Havnearbejder Josef Krolak. Musiklærerinde Joseph Sophie Blom. Cigarmager Thorvald Kristian Nielsen Koppelgaard. Enke Martha Louise Jensen. Arbejdsmand Knud Arthur Knutson. Pensionist Niels Vilhelm Birger Christiansen. Arbejdsmand Nielsens Hustru, Anne Marie. Niels Peter Hansen. Kok Leopold Emil Dorch. Enke Laura Hansine Føhns. Inkassator Jens Oscar Iversen Vandug. Fhv. Slagtermester Mendel Kupferstich. Fhv. Grønthandler Rudolf Hansen. Enke Marie Cecilie Jensen. Enke Elise Jensen.

Omfattende Nyordning af Sovjet-Regeringen

Antallet af Ministre nedskæres, en Række Ministerier slaaet sammen med andre

LONDON, TIRSDAG. (RB. fra Reuter).

Moskva Radio bragte i Dag en Meddelelse om en Nyordning af de russiske Ministerier. En Del Ministerier er slaaet sammen, medens

(Olie-Produktionen), *A. Meshkov* (Fiskeri), *A. F. Zasaido* (Kulturindustrien), *V. P. Zorov* (Levnedsmidler).

Videre meddeltes, at den øverste Sovjet havde godkendt Udnævnelsen af *A. I. Yerfremov* til Vicefor-

Gulvtæpper

renses på 3-4 dage.

Hentes og bringes.
Præcis levering.

ECLIPSE

Sans, og N. har aabnet med Sp. 6. S. stak med Kongen. Hvad skal V. nu gøre? Tilsyneladende har S. 10 Stik uden Vanskelighed, nemlig 1 i Sp., 2 i Hj., 1 i Ru. og 6 i Kl., medmindre S. har Kl. B. xxx. Imidlertid har V. kun Brug for 5

om, at tager man det med godt Humør, saa kan det endda forøge Rejsens Charme?

Det store Lyspunkt

Planlæggelsen er alt afgørende — og idet man sætter sig ned for at stille Tallene op, ser man straks et stort Lyspunkt: Det er kun Opholdet i selve det fremmede Land, der skal betales med den knebne Valuta, mens bogstaveligt talt alle Udenomsudgifter, *inklusive Rejsen hen og hjem*, kan betales med danske Penge, saaledes at man her er afhængig af sin egen Pung og *ikke* af Nationalbanken.

Det vil igen sige, at Valutahensynet ikke behøver at spille ind, naar man vælger Stedet, hvor man vil holde Ferie. Enten det nu er en Plet i Norge eller Sverige, som man kan naa paa nogle Timer, eller f. Eks. en romantisk Egn i det høje Skotland eller i de fjerne Pyrenæer — naar man ankommer, skulde man kunne have for 500 Kr. Valuta praktisk talt ubeskaaret til sin Disposition.

Normalt er det jo at lade sin Rejse ordne af et af de anerkendte Rejsebureauer — og der skal man insistere paa at faa ikke blot sine Billetter til Tog og eventuelt Sovevogn, men og-

Spiller De

Bridge?

Læs da Ely Culbertson's nye bog „Kontraktbridge for alle" — en yperlig vejledning med uddrag af de nye officielle love!

BECK *Kr. 7.50*

Om at holde tilbage

I Sanskontrakter er det god Latin, at Melderen holder sin eneste Indstikker tilbage saa længe som nødvendigt i Modpartens Angrebsfarve, men det er dog ikke altid, at denne Regel har Gyldighed.

Nord er Kortgiver. Ingen i Farezonen.

	♠ E 8 6 ♡ 10 8 ◇ E K 7 5 2 ♣ D 8 5	
♠ D 10 7 5 2 ♡ K 6 4 ◇ 10 6 ♣ B 4 3	N V Ø S	♠ K 4 ♡ 7 5 3 2 ◇ D B 9 ♣ 10 7 6 2
	♠ B 9 3 ♡ E D B 9 ◇ 8 4 3 ♣ E K 9	

N. har aabnet med 1 Ru., S. har svaret med 1 Hj. og er efter N.s Genmelding 2 Ru. gaaet i 3 Sans. V. aabner med Sp. 5. Hvad skal S. gøre? Mange vil formentlig spille lavt fra Bordet og haabe, at V. har abnet fra K D xxx eller K D xx i Spar, og hvis V. virkelig har baade Sp. K og Sp D, er det selvfølgelig rigtigt. Det er dog langt mere sandsynligt, at V. har aabnet fra K 10 eller D 10 fjerde eller femte. Er V.s Sparfarve en Firefarve, rummer den ingen Fare, men er det en Femfarve, er det afgørende, hvad S. gør i 1. Stik, da den eneste Knibning, der skal tages, er op til V. i Hjerter. S. bør stikke for med Sp. E og haabe, at Ø. har K x eller D x, i hvilket Tilfælde Honnørkortet blokerer Farven. Ø. bør, naar Esset sættes i, afblokere Farven ved at lægge Sp. K, da han har Chance for Indkomst i Ruder. Her bliver det dog uden Betydning, da S. ikke spiller paa Ruderfarven, men paa Hjerterfarven. K. H.

Oplysende Afkast

En god Modspiller følger nøje sin Makkers Afkast, og kun derved lykkedes det V. at finde Vejen til Undertrækket i nedenstaaende Spil.

Nord er Kortgiver. Alle i Farezonen.

	♠ D B 10 8 2 ♡ 8 5 ◇ 10 3 2 ♣ B 10 8	
♠ K 6 5 ♡ 10 9 7 ◇ E K D 6 ♣ D 3 2	N V Ø S	♠ 9 7 4 3 ♡ 4 2 ◇ 8 5 4 ♣ 9 7 5 4
	♠ E ♡ E K D B 6 3 ◇ B 9 7 ♣ E K 6	

Efter to Pas aabningsmeldte S. 2 Hj., V. Pas, N. 2 Sans, S. 3 Hj., N. 3 Sp. og S. 4 Hj., der blev Kontrakten.

V. vandt de 3 første Stik med Ru. E, K og D, hvorefter han spillede Hj. 10 ud, og S. tog alle sine 6 Trumstik hjem. Til de 5 af disse Stik kunde V. afkaste Ru. 6 og Sp. 5, men saa kom Spørgsmaalet, om han skulde opgive Holdet i Sp. eller i Kl. Han havde imidlertid nøje fulgt Ø.s Afkast, og da Ø. var en meget fin Modspiller, der ikke var skødesløs med selv en saa værdiløs Haand, valgte han til de 5 første Trumfstik at afkaste Kl. 4, 5 og 7. Da V. saa Kl. 7, var han straks klar over, at S. maatte sidde med Kl. 6, og at Ø.s Afvisning i Kl. ligeledes placerede Kl. E og K hos S. Dermed var S.s oprindelige Fordeling klarlagt: Sp. E, seks Hj., tre Ru. og Kl. E, K, 6. Følgelig afkastede V. Sp. 6 og fik Undertrækket hjem for Kl. D. As.

Dronningegambit

Dette har intet med Skak at gøre, hvor Udtrykket hører hjemme, men i nedenstaaende Spil spændte V. Ben for S.s Spilleplan ved Hjælp af en Dame og udførte derfor en Gambit.

Syd er Kortgiver. Alle i Farezonen.

	♠ 8 4 ♡ 8 7 4 ◇ B 9 ♣ E B 8 7 5 4	
♠ 9 ♡ 10 5 3 ◇ K D 10 8 5 2 ♣ D 9 2	N V Ø S	♠ E 10 6 2 ♡ K 9 2 ◇ E 7 4 3 ♣ 10 3
	♠ K D B 7 5 3 ♡ E D B 6 ◇ 6 ♣ K 6	

S. har faaet Spillet for Kontrakten 4 Sp. og trumfer anden Omgang Ruder, idet V. aabner med Ru. K og Ru. D, I 3. Stik spiller S Sp. K, der gaar hjem, men da V. viser ud til Sp. D, er S. klar over, at han maa afgive 2 Trumfstik, og da han allerede har givet 1 Ruderstik og sandsynligvis maa af med 1 Stik til Hj. K, er Udsigterne ikke lyse. Dog, hvis V. har Kl. D og Ø. Hj. K, kan han skaffe sig 2 Indkomster paa Bordet til Hjertergennemspil gennem Ø. Imidlertid har Ø. taget Sp. D med Esset og spillet Ru. E, som S. har trumfet. S. spillede nu Kl. 6 i den Hensigt at knibe, men V. satte uden Betænkning Kl. D paa, og S.s Plan røg i Lufte. Han maatte aflevere et Hjertestik til Ø. og gik derfor 1 ned. K. H.

Ugens Problem

Problemet i Dag viser et Safety Spil. Melderen behøver kun 5 Stik af en Langfarve paa 6 Kort og tager en ualmindelig Knibning, hvorved han tilmed faar et Overtræk.

	♠ 6	
♠ E B 9 ♡ K 5 4 ◇ D 9 7 4 2 ♣ D 9	N V Ø S	♠ 4 ♡ E 10 8 6 ◇ E 6 ♣ E K 10 8 5 4
	♠ K	

V. har faaet Spillet for Kontrakten 3 Ru. og 6 i Kl., medmindre S. har Kl. B. xxx. Imidlertid har V. kun Brug for 5 Klørstik, og han har en sikker Spillemaade til at sikre sig 5 Klørstik, naar blot Fordelingen ikke er 5—0. V. skal gaa over paa Bordet med en lille Hjerter til Hj. E og spille Kl. 4. Naar S. spiller lavt til Stikket, kniber V. med Kl. 9. Selv om N. skulde faa Kl. B blank hjem, har V. altid sin Kontrakt hjemme. I det foreliggende Tilfælde havde S. Kl. B 7 6 2, og da V. begyndte med Kl. D og fortsatte med Kl. 9, var han fortabt. Dette kunde have været undgaaet med 100 pCt.s Sikkerhed, hvis V. havde fulgt ovenstaaende Spilleplan. K. H.

Ely Culbertson: Kontraktbridge for alle

For nogle Maaneder siden kunde man hos Boghandlerne finde en ny amerikansk Bogserie: Signet Books, og i denne Serie var bl. a. Ely Culbertson's „Contract Bridge for Everyone". Denne Bog, der er udgivet af Josephine Culbertson og Albert H. Morehead, foreligger nu i dansk Oversættelse fra Thorkild Becks Forlag. Oversættelsen skyldes den kendte Bridgeredaktør, Ingeniør H. Dedichen. Bogen, der er paa 128 Sider, er mere end en Summary, netop saa meget mere, at den kan tjene som Lærebog for alle, der ønsker at dygtiggøre sig i Bridge, og for alle Begyndere. Bogen giver nemlig Hovedreglerne i Culbertsons System og det logiske Grundlag for disse, medens de talrige subtile Enkeltheder, der gør, at Guldbogen virker afskrækkende paa mange, er udeladt. Desuden indeholder Bogen lidt om Farvebehandling under Spillet samt et Uddrag af de nye Love, der er gældende fra 1. Nov. 1948. Man maa give Culbertson Ret, naar han i Forordet til Bogen siger, at han burde have skrevet den for længe siden. Det er netop den Bog, der hidtil har været savnet. Enhver Bridgespiller vil have Glæde af denne Bog, der i Ing. Dedichens fortrinlige Oversættelse vil være kærkommen Læsning ogsaa for Viderekomne. Desværre bærer Bogens Udgivelse Præg af Hastværksarbejde. En grundigere Korrekturlæsning vilde ikke have skadet. Navnlig i Eksemplerne er der en Del meningsforstyrrende Fejl, og paa Side 77 og 94 er henholdsvis en Linie og et helt Underafsnit faldet ud, hvilket naturligvis ikke kan undgaa at skæmme den i øvrigt fortræffelige Bog, men trods dette anbefaler vi alle Bridgeinteresserede at anskaffe Bogen. K. H.

russiske Ministerier. En Del Ministerier er slaaet sammen, medens der samtidig oprettes en Række nye. Beslutningen om Nyordningen er blevet truffet af den øverste Sovjet, hvis 5. Møde sluttede i Aftes.

Ministerierne for Forsyninger og Raavarereserver slaas sammen til et Ministerium for Raavarereserver. Ministerierne for Forstvæsenet og for Cellulose- og Papirindustrien slaas sammen til et Ministerium for Forstvæsenet og Papirindustrien. Ministerierne for den kemiske Industri og for Gummiindustrien slaas sammen til et Ministerium for den kemiske Industri. Ministerierne for den lette Industri og for Tekstilindustrien forenes. Ministerierne for Oliefelterne i Syd, Vest og Øst og de tre Gascentrer Glavgasstopprom, Glavneftegastroy og Glavneftesnab forenes. Ministerierne for Fiskeriet i de østlige Egne og de vestlige Egne forenes. Ministerierne for Kuldistrikterne i Vesten, i Østen samt Brændselsministeriet forenes. Ministerierne for Levnedsmidler og for Restaurationsindustrien forenes. Ministerierne for Oprettelse af Industrier for Hæren og Flaaden samt Glavmashtrov (Maskinindustrien) forenes. Der skabes et Ministerium for Metal-Produktionen. Ministeriet for Medicinal-Industrien nedlægges.

Videre nævnte Moskva Radio følgende Ministerudnævnelser: *V. G. Zhavorenkov* (Handel), *D. Ksurcev* (Trafik), *G. P. Beshchev* (Trafik), *D. I. Fomin* (Statsforsyninger og Raavarer), *S. M. Orlov* (Forstvæsen og Papirindustrien), *I. T. Sevastian* (Metalindustrien), *M. G. Pervukhin* (Den kemiske Industri), *N. V. Novikov* (Andelsmarinen), *N. Kosygin* (Den lette Industri), *N. K. Baibakev*

Videre m
Sovjet hav
sen af *A.*
mand for
raad.
Medlem a
kifor Natal
for sine Til
sili Koslov
terfølger.

Bran
paa t

Brandvæs
haft Prøve
tageslottet
Den først
ken 10,06
Klokken 10
om Brand p
væsenet m
rykning, d.
fra Københ
samt med
havn og Ø
var Øvelser

MO
Overlæg
Medicinsk
Gigt- og
Rekonvale
Kurprise
Rekonvales

Store B
samt gl. Gu
ste Pris.
Skindergade

NATIONAL

FORSIKRINGSAKTIESELSKA
NATIONA
Al Forsikring

I D G E *ved K. H.*

bage

god Latin, at
ste Indstikker
vendigt i Mod-
n det er dog
l har Gyldig-

i Farezonen.

5 2

K 4
7 5 3 2
D B 9
10 7 6 2

9

, S. har svaret
s Genmelding
abner med Sp.
lange vil for-
rdet og haabe,
xxx eller K D
elig har baade
elvfølgelig rig-
re sandsynligt,
10 eller D 10
s Sparfarve en
gen Fare, men
det afgørende,
la den eneste
er op til V. i
med Sp. E og
D x, i hvilket
okerer Farven.
es i, afblokere
K, da han har
der. Her bliver
g, da S. ikke
men paa Hjer-
K. H.

ast

ilger nøje sin
derved lykke-
til Undertræk-

le i Farezonen.
10 8 2

2
8
9 7 4 3
4 2
8 5 4
9 7 5 4

D B 6 3

6
meldte S. 2 Hj.,
Hj., N. 3 Sp. og
rakten.
Stik med Ru. E,
spillede Hj. 10
Trumstik hjem.

Til de 5 af disse Stik kunde V. afkaste Ru. 6 og Sp. 5, men saa kom Spørgsmaalet, om han skulde opgive Holdet i Sp. eller i Kl Han havde imidlertid nøje fulgt Ø.s Afkast, og da Ø. var en meget fin Modspiller, der ikke var skødesløs med selv en saa værdiløs Haand, valgte han til de 5 første Trumfstik at afkaste Kl. 4, 5 og 7. Da V. saa Kl. 7, var han straks klar over, at S. maatte sidde med Kl. 6, og at Ø.s Afvisning i Kl. ligeledes placerede Kl. E og K hos S. Dermed var S.s oprindelige Fordeling klarlagt: Sp. E, seks Hj., tre Ru. og Kl E, K, 6. Følgelig afkastede V. Sp. 6 og fik Undertrækket hjem for Kl. D. As.

Dronningegambit

Dette har intet med Skak at gøre, hvor Udtrykket hører hjemme, men i nedenstaaende Spil spændte V. Ben for S.s Spilleplan ved Hjælp af en Dame og udførte derfor en Gambit.

Syd er Kortgiver. Alle i Farezonen.

S. har faaet Spillet for Kontrakten 4 Sp. og trumfer anden Omgang Ruder, idet V. aabner med Ru. K og Ru. D. I 3. Stik spiller S Sp. K, der gaar hjem, men da V. viser ud til Sp. D, er S. klar over, at han maa afgive 2 Trumfstik, og da han allerede har givet 1 Ruderstik og sandsynligvis maa af med 1 Stik til Hj. K, er Udsigterne ikke lyse. Dog, hvis V. har Kl. D og Ø. Hj. K, kan han skaffe sig 2 Indkomster paa Bordet til Hjertergennemspil gennem Ø. Imidlertid har Ø. taget Sp. D med Esset og spillet Ru. E, som S. har trumfet. S. spillede nu Kl. 6 i den Hensigt at knibe, men V. satte uden Betænkning Kl. D paa, og S.s Plan røg i Luften. Han maatte aflevere et Hjerterstik til Ø. og gik derfor 1 ned.
K. H.

Ugens Problem

Problemet i Dag viser et Safety Spil. Melderen behøver kun 5 Stik af en Langfarve paa 6 Kort og tager en ualmindelig Knibning, hvorved han tilmed faar et Overtræk.

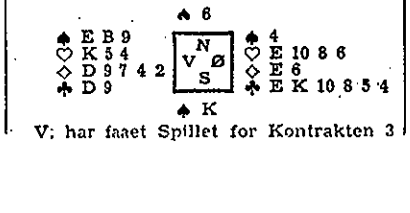

V. har faaet Spillet for Kontrakten 3 stak med Kongen. Hvad skal V. nu gøre? Tilsyneladende har S. 10 Stik uden Vanskelighed, nemlig 1 i Sp., 2 i Hj., 1 i Ru. og 6 i Kl., medmindre S. har Kl. B. xxx. Imidlertid har V. kun Brug for 5 Klørstik, og han har en sikker Spillemaade til at sikre sig 5 Klørstik, naarblot Fordelingen ikke er 5—0. V. skal gaa over paa Bordet med en lille Hjerter til Hj. E og spille Kl. 4. Naar S. spiller lavt til Stikket, kniber V. med Kl. 9. Selv om N. skulde faa Kl. B blank hjem, har V. altid sin Kontrakt hjemme. I det foreliggende Tilfælde havde S. Kl. B 7 6 2, og da V. begyndte med Kl. D og fortsatte med Kl. 9, var han fortabt. Dette kunde have været undgaaet med 100 pCt.s Sikkerhed, hvis V. havde fulgt ovenstaaende Spilleplan. K. H.

Ely Culbertson: Kontraktbridge for alle

For nogle Maaneder siden kunde man hos Boghandlerne finde en ny amerikansk Bogserie: Signet Books, og i denne Serie var bl. a. Ely Culbertson's „Contract Bridge for Everyone". Denne Bog, der er udgivet af Josephine Culbertson og Albert H. Morehead, foreligger nu i dansk Oversættelse fra Thorkild Becks Forlag. Oversættelsen skyldes den kendte Bridgeredaktør, Ingeniør H. Dedichen. Bogen, der er paa 128 Sider, er mere end en Summary, netop saa meget mere, at den kan tjene som Lærebog for alle, der ønsker at dygtiggøre sig i Bridge, og for alle Begyndere. Bogen giver nemlig Hovedreglerne i Culbertsons System og det logiske Grundlag for disse, medens de talrige subtile Enkeltheder, der gør, at Guldbogen virker afskrækkende paa mange, er udeladt. Desuden indeholder Bogen lidt om Farvebehandling under Spillet samt et Uddrag af de nye Love, der er gældende fra 1. Nov. 1948. Man maa give Culbertson Ret, naar han i Forordet til Bogen siger, at han burde have skrevet den for længe siden. Det er netop den Bog, der hidtil har været savnet. Enhver Bridgespiller vil have Glæde af denne Bog, der i Ing. Dedichens fortrinlige Oversættelse vil være kærkommen Læsning ogsaa for Viderekomne. Desværre bærer Bogens Udgivelse Præg af Hastværksarbejde. En grundigere Korrekturlæsning vilde ikke have skadet. Navnlig i Eksemplerne er der en Del meningsforstyrrende Fejl, og paa Side 77 og 94 er henholdsvis en Linie og et helt Underafsnit faldet ud, hvilket naturligvis ikke kan undgaa at skæmme den i øvrigt fortræffelige Bog, men trods dette anbefaler vi alle Bridgeinteresserede at anskaffe Bogen. K. H.

Moskva Radio bragte i Dag en Meddelelse om en Nyordning af de russiske Ministerier. En Del Ministerier er slaaet sammen, medens der samtidig oprettes en Række nye. Beslutningen om Nyordningen er blevet truffet af den øverste Sovjet, hvis 5. Møde sluttede i Aftes.

Ministerierne for Forsyninger og Raavarereserver slaas sammen til et Ministerium for Raavarereserver. Ministerierne for Forstvæsenet og for Cellulose- og Papirindustrien slaas sammen til et Miniserium for Forstvæsenet og Papirindustrien. Ministerierne for den kemiske Industri og for Gummiindustrien slaas sammen til et Ministerium for den kemiske Industri. Ministerierne for den lette Industri og for Tekstilindustrien forenes. Ministerierne for Oliefelterne i Syd, Vest og Øst og de tre Gascentrer Glavgasstopprom, Glavneftegastroy og Glavneftesnab forenes. Ministerierne for Fiskeriet i de østlige Egne og de vestlige Egne forenes. Ministerierne for Kuldistrikterne i Vesten, i Østen samt Brændselsministeriet forenes. Ministerierne for Levnedsmidler og for Restaurationsindustrien forenes. Ministerierne for Oprettelse af Industrier for Hæren og Flaaden samt Glavmashtrov (Maskinindustrien) forenes. Der skabes et Ministerium for Metal-Produktionen. Ministeriet for Medicinal-Industrien nedlægges.

Videre nævnte Moskva Radio følgende Ministerudnævnelser: *V. G. Zhavorenkov* (Handel), *D. Ksurcev* (Trafik), *G. P. Beshchev* (Trafik), *D. I. Fomin* (Statsforsyninger og Raavarer), *S. M. Orlov* (Forstvæsen og Papirindustrien), *I. T. Sevastian* (Metalindustrien), *M. G. Pervukhin* (Den kemiske Industri), *N. V. Novikov* (Andelsmarinen), *N. Kosygin* (Den lette Industri), *N. K. Baibakev* (Industrien), *V. P. Zorov* (Levnedsmidler).

Videre meddeltes, at den øverste Sovjet havde godkendt Udnævnelsen af *A. I. Yerfremov* til Viceformand for Sovjetunionens Ministerraad.

Medlem af den øverste Sovjet, *Nikifor Natalevitch* er blevet fritaget for sine Tillidshverv i Raadet. *Vassili Koslov* er udnævnt til hans Efterfølger.

Brandøvelse paa to Slotte

Brandvæsenet har i Formiddags haft Prøveudrykninger til Eremitageslottet og til Sorgenfri Slot.

Den første Alarmering kom Klokken 10,06 fra Eremitageslottet, og Klokken 10,20 blev der ogsaa meldt om Brand paa Sorgenfri Slot. Brandvæsenet mødte med den store Udrykning, d. v. s. med Slukningstog fra København, Lyngby og Gentofte samt med Hjælp fra Falck i København og Ørnegaarden. Ved 11-Tiden var Øvelsen afsluttet.

Præcis levering.

ECLIPSE

Industrihuset — Borgergade 2
Palæ 567 - C. 5710 - C. 6471
Strandvej 199 — HE 6491

Hatte — Helen Oppen's Etft.
Pilestræde 6 - Husk 1. Sal - PA. 4300

Det er fastslaaet lige siden 1904
Det gamle Husmiddel
Decrottes
er den bedste Hals- og Brystsalt for Voksne og Børn. Anbefales overalt
Fabrik: Tlf. Centr. 2613
Kgl. Dansk Patent

Kuranstalten
MONTEBELLO
Overlæge Dr. med. Eigar Rud
Medicinske Sygd., Nervesygdomme
Gigt- og rheumatiske Sygdomme
Rekonvalescens. Tlf. Helsingør 830
Kurpriser fra Kr. 26.- til 38,50
Rekonvalescens fra Kr. 17,50 til 30,-

Store Brillantsmykker
samt gl. Guld og Sølv købes til højeste Pris. — Antikvitetsforretningen, Skindergade 35, lige for Frue Plads.

FORSIKRINGSAKTIESELSKABET
NATIONAL
NØRREVOLD 5
TELF. 7565
Al Forsikring

Presning mens De venter i **Jorcks Pass.**

98% RÅ-% GUMMI
Huntinga
fugesko
forlang 6362
fra 11.45
Hector
Barn elg drengesko
fra 27.20
forlang 6937
varme, praktiske og solide —
Kun hos Hector.

Expres-Nationaltid
Udgave
81 Aarg... Nr. 7
Dagens Nyheder

Skoleskibet „Danmark“ naaet i Havn igen

Skoleskibet »Danmark« vendte i Gaar hjem fra det seks Maaneder lange Vintertogt til Sydafrika og blev ved Langelinie budt velkommen hjem af mindst 10.000 Københavnere — og et Brev fra Kong Frederik, der takkede for Fødselsdagshilsenen fra Besætning og Elever. Billederne viser Skoleskibet og en af de 116 Elever, der fik et rigtigt Velkomstkys af sin Moder. — Se Omtalen af Skibets Sydafrika-Tur paa Side 5.

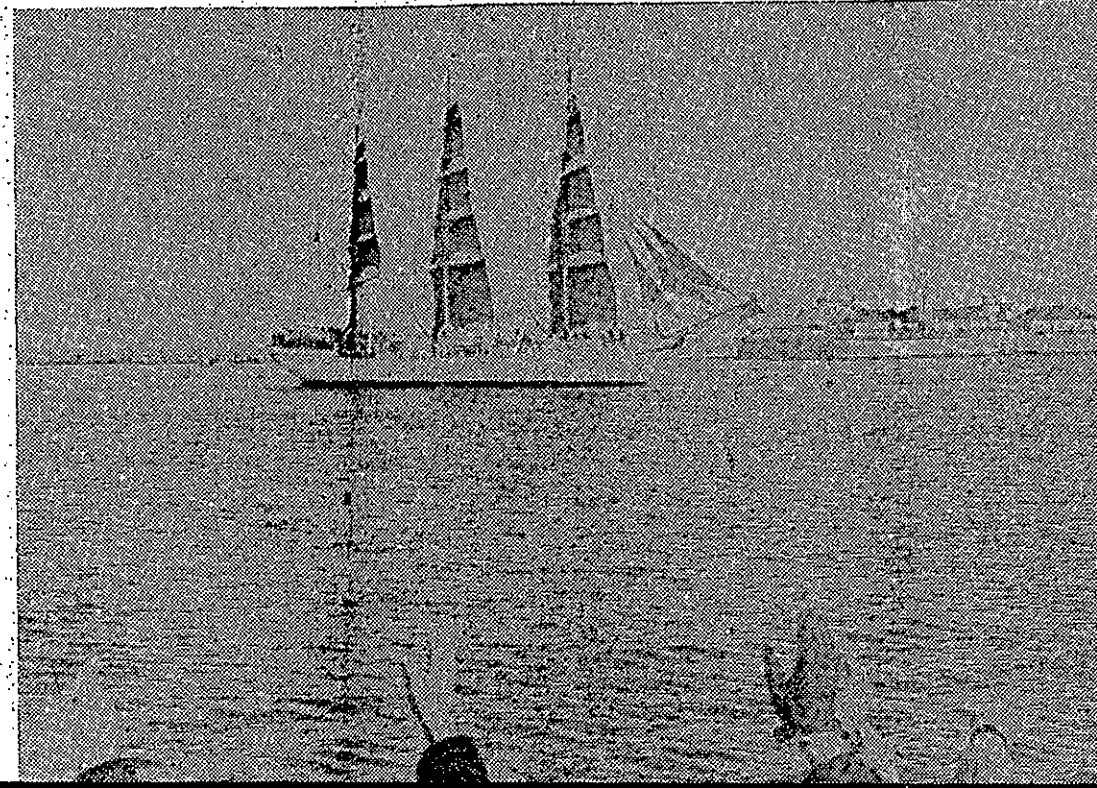

Dansk
6½ Aa
Sovjet

Hjemsendelsen fre
den for Mord

STÆRKT afkræftet, n
den 44-aarige Dansk
Dahl, Odense, og Nevø
Nordfalster, Mandag N
hold i russiske Fangele

Fantastiske Lidelser har
igennem siden han i 1942 lø
finsk-russiske Front for
Maade at komme i engels
Hakon Dahl har før Krigen i
holdt sig i Afrika, og han
paa Ferie i Danmark, da ha
ket inde af Krigen. Som et s
paa at komme tilbage til d
Verden lod han sig hverve t
paa finsk Side mod Russer
var hans Hensigt at løbe ov
sisk Side, naar Lejlighed
derefter at komme videre
som det paa dette Tidspun

...es-Nationaltidende
...dgave
Dagens Nyheder
Onsdag d. 16. Marts 1949

„Danmark" naaet i Havn igen

...det seks Maaneder lange Vintertogt til Sydafrika ...f mindst 10.000 Københavnere — og et Brev fra ...nen fra Besætning og Elever. Billederne viser ...rigtigt Velkomstkys af sin Moder. — Se Omtalen

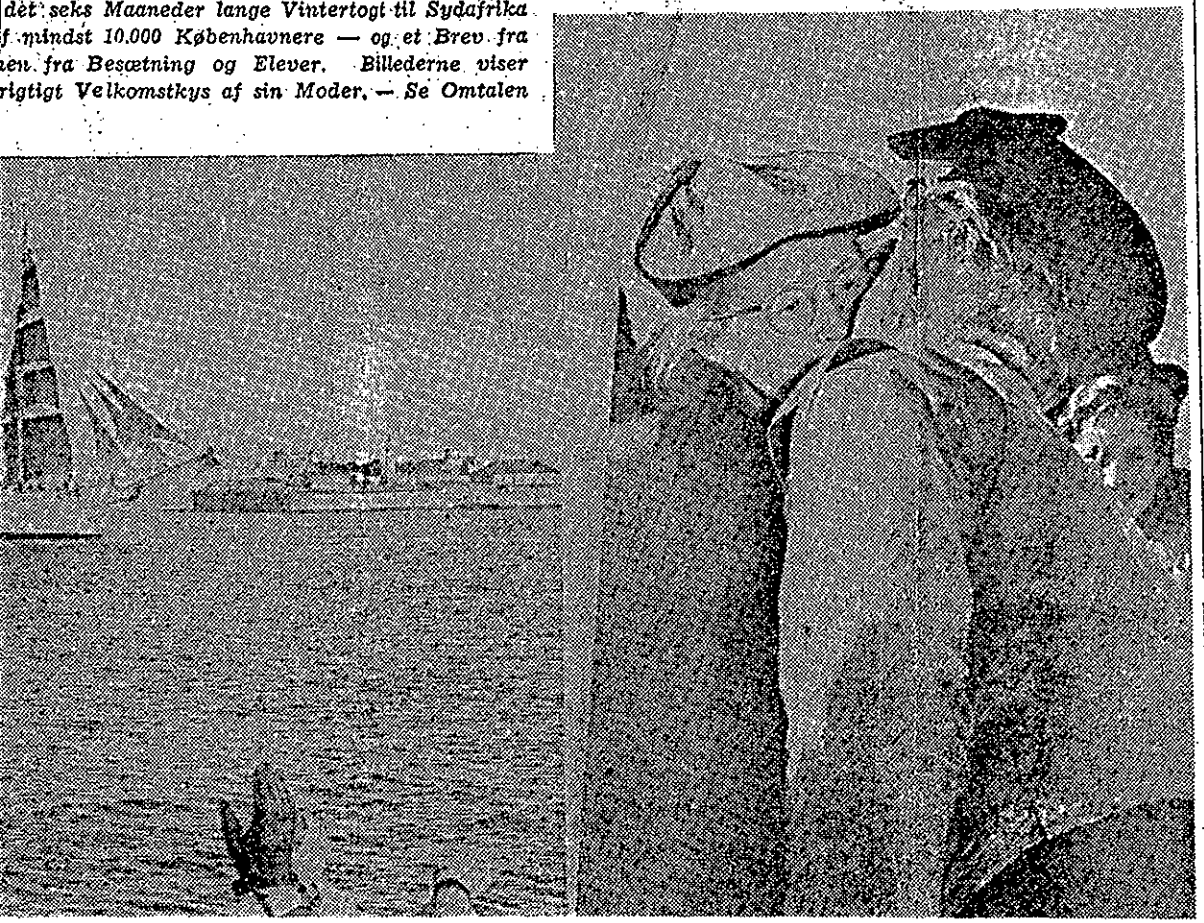

Dansker hjem fra 6½ Aars Ophold i Sovjet-Fangelejre

Hjemsendelsen fremskyndet ved Udveksling med den for Mord dømte Sovjet-Agent Meeritz

STÆRKT afkræftet, nærmest af Udseende som en Olding, kom den 44-aarige Dansker Hakon Dahl, Broder til Direktør Niels Dahl, Odense, og Nevø til Godsejer Chr. P. Dahl, »Valnæs« paa Nordfalster, Mandag Nat tilbage til Danmark efter 6½ Aars Ophold i russiske Fangelejre.

Fantastiske Lidelser har han været igennem siden han i 1943 løb over den finsk-russiske Front for paa denne Maade at komme i engelsk Tjeneste. Hakon Dahl har før Krigen i 14 Aar opholdt sig i Afrika, og han var hjemme paa Ferie i Danmark, da han blev lukket inde af Krigen. Som et sidste Forsøg paa at komme tilbage til den engelske Verden lod han sig hverve til at kæmpe paa finsk Side mod Russerne, idet det var hans Hensigt at løbe over paa russisk Side, naar Lejlighed bød sig, for derefter at komme videre til England, som det paa dette Tidspunkt ikke var

husker fra Mordsagen fra Kongelunden. En lettisk Flygtning blev myrdet, og Liget blev opløst i Natronlud. Rester af det blev fundet gravet ned i et Kolonihavehus i Kongelunden. Meeritz blev i Midten af Trediverne idømt livsvarigt Fængsel, men ved Sagens Genoptagelse i 1947 ændredes hans Dom til Fængsel i 16 Aar, hvoraf han har udstaaet de 13 Aar. Han har opført sig godt i Fængslet, og for at faa Hakon Dahl hurtigere udleveret, har Meeritz faaet eftergivet Resten af Straffen og er udvekslet med Russernes danske Fange.

Siden Hakon Dahls Tilfangetagelse af

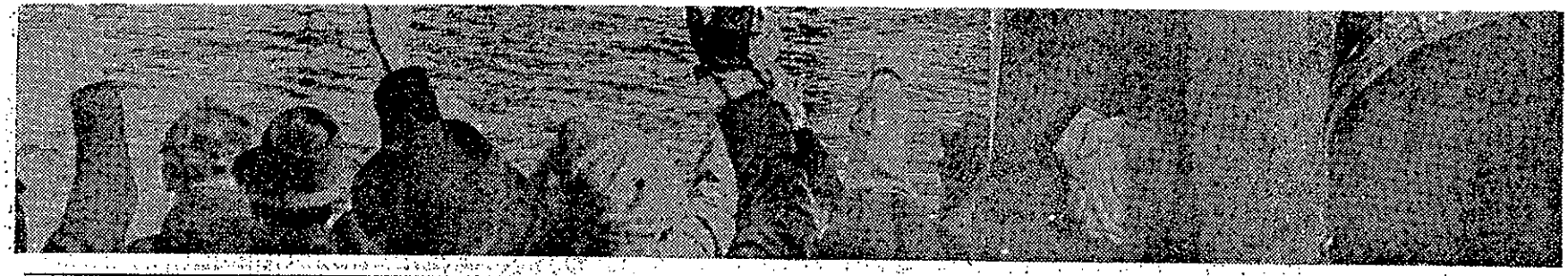

paa finsk Side mod Russern
var hans Hensigt at løbe ove
sisk Side, naar Lejlighed b
derefter at komme videre t
som det paa dette Tidspunk
han muligt at komme til via
Resultatet af hans Bestræbels
aarelangt rædselsfuldt Opho
ske Fangelejre.

Hakon Dahl blev udveksle
lettiske Sovjetagent *Meeritz*,

Den ny Retskrivning kræves ophævet

Hvis det sker, gaar Hartvig Frisch

En Kreds af kendte Professorer, Forfattere og Kritikere kræver den nye Retskrivningsreform ophævet.

Reformen betegnes som hvilende paa forældede Principer og som et pædagogisk og socialt Tilbageskridt, der hemmer bredere Kredses Læsning.

Hartvig Frisch erklærer imidlertid, at hvis den nye Retsskrivning ophæves, gaar han af som Minister!

Se Side 5.

Ekstra-Smør-Mærket til April er i Fare

Ventes udsat paa Grund af den store Fedteksport

Det var Meningen, at Ekstra-Mærket til Smør, Fedt eller Margarine skulde frigives til 1. April. Det viser sig imidlertid nu, at der er Fare for, at man paa Trods af Beregningerne maa udsætte Frigivelsen af dette Mærke.

Handelsministeriet er ved at foretage en Opgørelse over Beholdninger og Tilførsler af de nævnte Levnedsmiddelgrupper i den nærmeste Fremtid, og meget tyder paa, at man ikke vil have Fedt nok til Dækning af Mærkerne, idet Produktionen er haardt beslaglagt til Eksport. *g.*

Washington-Drøftelsen afsluttet:

Danmark fik fuld Klarhed over Atlant-Problemerne

USA ønsker ikke Baser i Danmark og nærer ikke Planer om at udvide de grønlandske Baser

Gustav Rasmussen flyver i Dag hjem — Communique efter Mødet understreger, at

Af EIGIL STEINMETZ
NATIONALTIDENDE's udsendte Medarbejder

WASHINGTON.

U.S.A. ønsker ikke Baser i Danmark og betragter ikke Drøftelsen af Baser som Betingelse for Underskrivelse af Atlantpagten.

U. S. A. nærer ikke Planer om at udvide de grønlandske Baser og regner med, at dette Problem i det Øjeblik, da man har underskrevet Pagten, ikke længere er et dansk-amerikansk Anliggende, men et Problem for det kommende transatlantiske Forsvarsraad, selv om Grønlands-Aftalen ikke af den Grund automatisk ophæves.

U. S. A. har tidligere faaet forelagt de danske Ønsker om Vaaben, men har ifølge Sagens Natur ikke kunnet afgive definitive Løfter, da Vaabenfordelingen er et Problem, der først kan afgøres, naar den nye Laane- og Lejelov er vedtaget.

Ny timelang Samtale med Acheson

Dette er Resultatet af Udenrigsminister *Gustav Rasmussens* Drøftelser i Washington. De afsluttedes i Gaar Middags med en timelang Samtale med Udenrigsminister *Dean Acheson* og med Udsendelse af et Communiqué, hvori det understreges, at Pagtens Formaal er *at bevare Freden, at dens Karakter er rent defensiv, og dens Indhold bygger paa FN's Charta.* Det blev slaaet fast, at de dansk-amerikanske Drøftelser blev gennemført i en aabenhjertig og venskabelig Aand. I Gaar Aftes tog Gustav Rasmussen og Minister *Hvass* med Toget til New York, og i Dag flyver de videre til København.

Ambassadør *Kauffmann* forhandlede i Aftes med den islandske Udenrigsminister, hvad Gustav Rasmussen ikke har

har faaet detailleret Information om meget, man ikke vidste angaaende Danmark, og maaske faaet rettet enkelte gale Opfattelser.

Gustav Rasmussens Udsendelse er af en saadan Karakter, at en Aftale hverken skulde eller kunde træffes, men det er aabenbart, at man er kommet saa langt i Realitetsdrøftelserne, *at en Pagtunderskrivelse forsaavidt kunde ske i det Øjeblik, der meldes klar fra København.* Udenrigsministeren regner selv med, at den danske Rigsdagsdebat kan finde Sted om en Uge. Giver denne et positivt Resultat, meddeles det USA, at Danmark er rede til at modtage Indbydelse til Atlantunionen, saaledes at Danmark kan være med ved Underskrivelsen den 4. April.

Grønland paany Hovedspørgsmaalet

Gustav Rasmussen udtalte til Nationaltidende efter det afsluttende Møde, at det ikke blot var pæne Ord, naar han udtalte sin store Glæde over den virkelige Forstaaelse ogo Velvilje, Danskerne havde mødt i det amerikanske Udenrigsministerium. Vi har, sagde han, faaet Svar paa alle de Spørgsmaal,

Udenrigsnæv møddes Mand

Udenrigsministeren terer Regeringen i Mi møde Fredag

Efter Forhandling mellem nisteren og forskellige Repr for Partierne har man nu f udenrigspolitiske Nævns Mø dag i næste Uge.

Udenrigsministeren kom tidligere meddelt, hjem Tors Om Fredagen vil Udenrig orientere den samlede Reg Ministermøde, og det udenr Nævns Møde maa derfor u Mandag. Her vil man saa stemmelse om den udenr Debat, som det foreløbig er at søge afholdt senere paa

Den Si Morde

Til stor For Undersøgelse t

TIL stor Forbavselse

Regulær Splittelse blandt

Verden lod han sig hverve til at kæmpe paa finsk Side mod Russerne, idet det var hans Hensigt at løbe over paa russisk Side, naar Lejlighed bød sig, for derefter at komme videre til England, som det paa dette Tidspunkt ikke var han muligt at komme til via Stockholm. Resultatet af hans Bestræbelser blev et aarelangt rædselsfuldt Ophold i russiske Fangelejre.

Hakon Dahl blev udvekslet med den lettiske Sovjetagent *Meeritz*, som man

og for at faa Hakon Dahl hurtigere udleveret, har Meeritz faaet eftergivet Resten af Straffen og er udvekslet med Russernes danske Fange.

Siden Hakon Dahls Tilfangetagelse af Russerne har hans Familie intet hørt til ham før for ganske nylig. Man fik da et Livstegn fra ham, og da man erfarede, at han var i Live, satte Familien sig i Forbindelse med Myndighederne for at faa gennemført en Udlevering. Der blev udfoldet stærke Bestræbelser, men de syntes længe ikke at skulle føre til noget Resultat.

Udvekslet i Warnemünde Mandag Nat

Udvekslingen af Hakon Dahl og Meeritz skete ved 24-Tiden Mandag Nat. Danske Politimænd førte Meeritz til Gedser, hvor han blev overgivet til russiske Politifolk, og samtidig blev Hakon Dahl overgivet til Medlemmer af sin Familie, som var taget til Warnemünde for at hente ham.

Man saa straks, at han ikke havde overdrevet i det udsmuglede Brev. Det hastede i allerhøjeste Grad. Hakon Dahl var saa medtaget, at han næppe kunde gaa, og trods sine 44 Aar lignede han en 70-aarig. Hans var stadig iført russisk Fangedragt, og de tilstedeværende Familiemedlemmer var dybt rystet over at møde ham i en saadan Forfatning. Sammen med sin Broder kørte han til Onkelens Gods »Valnæs«, hvor han overnattede, og hvorfra Turen i Gaar gik til Fyn.

Hakon Dahl kom ret hurtigt nogenlunde til Kræfter, og hans Aandsevner har ikke taget Skade. Men der vil gaa

Fortsættes Side 2, Sp. 3

Washington-Drøftelsen afsluttet:

anmark fik fuld Klarhed ver Atlant-Problemerne

nsker ikke Baser i Danmark og nærer ikke Planer om at udvide de grønlandske Baser

Rasmussen flyver i Dag hjem — Communique efter Mødet understreger, at

Af EIGIL STEINMETZ
NATIONALTIDENDE's udsendte Medarbejder

WASHINGTON.

ønsker ikke Baser i Danmark og betragter ikke Drøftelsen af Baser som Betingelse for Underskrivelse af Atlantpagten.

nærer ikke Planer om at udvide de grønlandske Baser og regner e Problem i det Øjeblik, da man har underskrevet Pagten, ikke t dansk-amerikansk Anliggende, men et Problem for det kommenntiske Forsvarsraad, selv om Grønlands-Aftalen ikke af den Grund phæves.

har tidligere faaet forelagt de danske Ønsker om Vaaben, men har s Natur ikke kunnet afgive definitive Løfter, da Vaabenfordelingen n, der først kan afgøres, naar den nye Laane- og Lejelov er ved-

har faaet detailleret Information om meget, man ikke vidste angaaende Danmark, og maaske faaet rettet enkelte gale Opfattelser.

Gustav Rasmussens Udsendelse er af en saadan Karakter, at en Aftale hverken skulde eller kunde træffes, men det er aabenbart, at man er kommet saa langt i Realitetsdrøftelserne, *at en Pagtunderskrivelse forsaavidt kunde ske i det Øjeblik, der meldes klar fra København.* Udenrigsministeren regner selv med, at den danske Rigsdagsdebat kan finde Sted om en Uge. Giver denne et positivt Resultat, meddeles det USA, at Danmark er rede til at modtage Indbydelse til Atlantunionen, saaledes at Danmark kan være med ved Underskrivelsen den 4. April.

elang Samtale med Acheson

Resultatet af Udenrigsmini- *Rasmussens* Drøftelser i De afsluttedes i Gaar Mid- en timelang Samtale med ister *Dean Acheson* og med af et Communiqué, hvori

det understreges, at Pagtens Formaal er *at bevare Freden, at dens Karakter er rent defensiv, og dens Indhold bygger paa FN's Charta.* Det blev slaaet fast, at de dansk-amerikanske Drøftelser blev gennemført i en aabenhjertig og venskabelig Aand. I Gaar Aftes tog Gustav Rasmussen og Minister *Hvass* med Toget til New York, og i Dag flyver de videre til København.

Ambassadør *Kauffmann* forhandlede i Aftes med den islandske Udenrigsmi-

Grønland paany Hovedspørgsmaalet

Gustav Rasmussen udtalte til Nationaltidende efter det afsluttende Møde, at det ikke blot var pæne Ord, naar han udtalte sin store Glæde over den virkelige Forstaaelse ogo Velvilje, Danskerne havde mødt i det amerikanske Udenrigsministerium. Vi har, sagde han, faaet Svar paa alle de Spørgsmaal,

Udenrigsnævnet mødes Mandag

Udenrigsministeren orienterer Regeringen i Ministermøde Fredag

Efter Forhandling mellem Statsministeren og forskellige Repræsentanter for Partierne har man nu fastlagt det udenrigspolitiske Nævns Møde til Mandag i næste Uge.

Udenrigsministeren kommer, som tidligere meddelt, hjem Torsdag Aften. Om Fredagen vil Udenrigsministeren orientere den samlede Regering i et Ministermøde, og det udenrigspolitiske Nævns Møde maa derfor udskydes til Mandag. Her vil man saa træffe Bestemmelse om den udenrigspolitiske Debat, som det foreløbig er Hensigten at søge afholdt senere paa Ugen.

Den Sigtede i Gift-Mordet er løsladt

Til stor Forbavselse for den svenske Undersøgelsesleder, der i Dag kommer til København

TIL stor Forbavselse for det

Regulær Splittelse blandt de czekiske Kommunister

Præsident Gottwald i Spidsen for en moderat Fløj mod Partiets General sekretær Slansky

LONDON (Privat)

DET er kommet til Uoverensstemmelser mellem de czekiske Kommunister indbyrdes i den sidste Tid, og efter alt at dømme er der ved at opstaa en regulær Splittelse i det czekiske Kommunistparti, fremgaar det af samstemmende Rapporter fra Praha til den engelske Hovedstad.

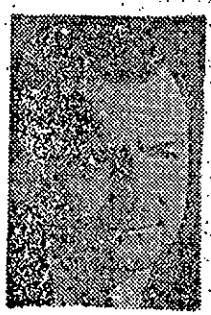

Gottwald.

Splittelsen tog sin Begyndelse i Januar, da Kommunistpartiet viste Tegn til at lade sig opdele i en moderat og en yderligtgaaende Gruppe. Denne Splittelse er siden øget væsentligt, og for Øjeblikket staar den moderate Fraktion under Ledelse af Præsident *Gottwald* personlig skarpt overfor Partiets yderligtgaaende Fløj, der ledes af det czekiske Kommunistpartis Generalsekretær *Rudolf Slansky*. Præsident Gottwald støttes af Indenrigsminister *Nosek* og flere ledende Partimedlemmer og Medlemmer af Regeringen, men til Gengæld støttes Rudolf Slansky af Kominform, som han har svoret ubrydelig Troskab. Mellem de to Grupper staar Premierminister *Zapotocky*, der spiller Mæglerens Rolle og gør alt for at bilægge Striden, saa Partiet ikke skal tabe Ansigt udadtil paa sin indre Splittelse.

Hidtil er Zapotockys Mæglingsbestræbelser dog slaaet fejl, da Modsætningerne mellem de to Fløje har dybe Rødder. Præsident Gottwald og hans Tilhængere er bl. a. udtalte Modstandere af det organiserede Røveri, Partiet i den sidste Tid har ført ud i Livet. *Dette Røveri gaar ud paa, at den saakaldte Arbejdermilits uden Lovhjemmel trænger ind i private Lejligheder og »rekvirerer« saakaldte Regime-Modstanderes Ejendom.*

Bombemaskine flyver 1080 km i Timen

Maskinen, der indgaar i USA's første Jet-Bomber-Formation

EDMONTON, CANADA (United)

Kaptajn Louis Stokes har sat en uofficiel Hastighedsrekord for Bombemaskiner med en af det amerikanske Luftvaabens nye, reaktionsdrevne XB—45 Maskiner, som over en længere Distance opnaaede en Gennemsnitsfart af 1080 km i Timen.

PS Jet-Bomberen, der har sat den nye Rekord, har fire Mands Besætning og er i Stand til at bære en 10 Tons Bombe ca. 1450 km. Denne Aktionsradius ventes udvidet, og XB—45 betegner en Milepæl i Flyvningens Historie, idet Verdens første Jet-Bombe-Formation, 47. Wing i U.S.A.s 12. Luftstyrke, udrustes med den. Maskinen, som vil være i Stand til at bære Atombomben, fløj paa sin Rekordflyvning hurtigere end Verdens hurtigste Standard-Jagere. *E—2.*

nister, hvad Gustav Rasmussen ikke har faaet Tid til, og aflægger saa i Dag i New York Rapport til den danske Udenrigsminister inden Afrejsen.

Communiqueet mere vidtgaaende end det norske

Bag Communiqueet, der forsaavidt kan siges at være mere vidtgaaende end det, der udsendtes efter de norske Forhandlinger, ligger den Kendsgerning, at Danmark har faaet virkelig Klarhed over en lang Række Problemer og har faaet spredt noget af Frygten, medens USA paa sin Side

man, faaet Svar paa alle de Spørgsmaal, vi stillede, og vi er blevet fyldestgørende orienteret. Han udtalte, at Hovedspørgsmaalene under den sidste Samtale med Acheson havde været Grønland, Vaabenleverancerne og desuden enkelte i denne Sammenhæng mindre Spørgsmaal som Erstatninger for de danske Skibe fra den anden Verdenskrig. Der er jo om de resterende Erstatningsbetalinger opstaaet et juridisk Problem, som man søgte klaret ved denne Lejlighed.

Man kan i Washington forstaa, at der

Fortsættes Side 2, Sp. 1.

Pyroman tænder Baal i Struer Kirke og Biograf

Brandsikkert Loft hindrede Ilden i at brede sig i Kirken — Ilden i Biografen opdaget under sidste Forestilling

STRUER (Privat).

EN Pyroman har Natten til i Gaar gjort Forsøg paa at sætte Struer Kirke i Brand, og kun den Omstændighed, at der er brandsikkert Loft over Fyrkælderen under Kirkens Kor, hindrede Ilden i at brede sig til Kirkerummet. Endvidere har antagelig den samme Pyroman forsøgt at sætte Kino-Biografen i Struer i Brand, men her blev Ilden hurtigt opdaget og slukket.

Brandstiftelsen i Kirken blev opdaget, da Kirkebetjenten kom for at rense Fyret ud. Han saa da, at de 33 Ruder i Kælderens Vinduer var knust, og paa Vinduer og Døre var der tydelige Spor af Ild. Af Politiets Undersøgelser fremgaar det, at Pyromanen sandsynligvis har dirket sig ind i Fyrkælderen i Nattens Løb, og her har han sat Ild til en Kasse med Træuld og Papir.

Knust Ruderne for at give Ilden Ilt

For at give Ilden Luft har han knust samtlige Ruder i Kælderen. Udover en kraftig Røglugt i Kirkerummet er der imidlertid intet sket, hvorfor man antager, at den paasatte Ild er gaaet ud af sig selv. Politiet har faaet Assistance med Opklaringen af Branden fra Rigspolitiets tekniske Afdeling i Aarhus, og man har allerede gode Spor at gaa efter.

Ilden i Kino-Teatret blev opdaget under Teatrets sidste Forestilling. Operatøren bemærkede, at der trængte Røg op i Gangen til Operatørrummet, og en Undersøgelse viste, at der var stukket Ild til en Sæk med Papir. Selv om Biografgæsterne opdagede Ilden, idet der blev lukket op ind til Salen, opstod der ingen Panik, og det lykkedes meget hurtigt at faa slukket Branden.

TIL stor Forbavsels
svenske Politi ble
aarige Tjenerlærling
Rosborg i Gaar sat p
Som bekendt var Ros
for at have sendt forgi
lade far sin daværend
Norge til den norsk
Oddvar Eiken i Lun
havde til Følge, at d
Marianne Svensson dø
have spist af Chokolad

— Jeg er meget forbav
høre, at Rosborg er sat fri,
svenske Undersøgelsesleder
ged *Eliasson*, Malmö, i A
tionaltidende. Jeg har ta
danske Kriminalpoliti her t
der blev ikke nævnt et Ord
om jeg maa sige, at jeg
fandt paa at spørge om nog
Jeg kommer imidlertid selv
havn i Morgen med det
Materiale, som vi har sam
fra Politiet i Norge og her

Sigtelsen ændret til »Manddrab«

Vicepolitiinspektør *Glu*
nægtede i Aftes at udtale
gens nærmere Enkeltheder
visning til, at det drejede
svensk Sag, som de svenske
der maatte give Oplysnin
Jeg kunde godt tænke mig
gen til Løsladelsen er at fi
borgs unge Alder, udtalte
Eliasson i Aftes.

Medvirkende til det dansk
Skridt har sikkert ogsaa
Omstændighed, at Sigtelsen
tilsyneladende har ændret s
telse for uagtsomt Manddrab
ske Undersøgelser har godtgj
Gift, der dræbte den lille P

lse blandt
nmunister

n moderat Fløj mod
er Slansky

g slaaet fejl, da Modsætninger-
m de to Fløje har dybe Rød-
esident Gottwald og hans Til-
er bl. a. udtalte Modstandere
rganiserede Røveri, Partiet i
e Tid har ført ud i Livet. *Dette*
aar ud paa, at den saakaldte
milits uden Lovhjemmel træn-
private Lejligheder og »rekvi-
saakaldte Regime-Modstanderes

bemaskine flyver
80 km i Timen

inen, der indgaar i USA's
e Jet-Bomber-Formation

MONTON, CANADA (United)
n Louis Stokes har sat en uof-
astighedsrekord for Bombema-
ed en af det amerikanske Luft-
nye, reaktionsdrevne XB—45
r, som over en længere Distan-
ede en Gennemsnitsfart af 1080
men.

Jet-Bomberen, der har sat
den nye Rekord, har fire
Mands Besætning og er i
Stand til at bære en 10 Tons
ca. 1450 km. Denne Aktions-
ventes udvidet, og XB—45 be-
n Milepæl i Flyvningen. Histo-
Verdens første Jet-Bombe-For-
47. Wing i U.S.A.s 12. Luft-tyr-
ustes med den. Maskinen, som
e i Stand til at bære Atombom-
j paa sin Rekordflyvning hur-
nd Verdens hurtigste Standard-

E—2.

Ambassadør *Kauffmann* forhandlede i Aftes med den islandske Udenrigsminister, hvad Gustav Rasmussen ikke har faaet Tid til, og aflægger saa i Dag i New York Rapport til den danske Udenrigsminister inden Afrejsen.

Communiqueet mere vidtgaaende end det norske

Bag Communiqueet, der forsaavidt kan siges at være mere vidtgaaende end det, der udsendtes efter de norske Forhandlinger, ligger den Kendsgerning, at Danmark har faaet virkelig Klarhed over en lang Række Problemer og har faaet spredt noget af Frygten, medens USA paa sin Side

ske Udenrigsministerium. Vi har, sagde han, faaet Svar paa alle de Spørgsmaal, vi stillede, og vi er blevet fyldestgørende orienteret. Han udtalte, at Hovedspørgsmaalene under den sidste Samtale med Acheson havde været Grønland, Vaabenleverancerne og desuden enkelte i denne Sammenhæng mindre Spørgsmaal som Erstatninger for de danske Skibe fra den anden Verdenskrig. Der er jo om de resterende Erstatningsbetalinger opstaaet et juridisk Problem, som man søgte klaret ved denne Lejlighed.

Man kan i Washington forstaa, at der

Fortsættes Side 2, Sp. 1.

Pyroman tænder Baal i Struer Kirke og Biograf

Brandsikkert Loft hindrede Ilden i at brede sig i Kirken — Ilden i Biografen opdaget under sidste Forestilling

STRUER (Privat).

EN Pyroman har Natten til i Gaar gjort Forsøg paa at sætte Struer Kirke i Brand, og kun den Omstændighed, at der er brandsikkert Loft over Fyrkælderen under Kirkens Kor, hindrede Ilden i at brede sig til Kirkerummet. Endvidere har antagelig den samme Pyroman forsøgt at sætte Kino-Biografen i Struer i Brand, men her blev Ilden hurtigt opdaget og slukket.

Brandstiftelsen i Kirken blev opdaget, da Kirkebetjenten kom for at rense Fyret ud. Han saa da, at de 33 Ruder i Kælderens Vinduer var knust, og paa Vinduer og Døre var der tydelige Spor af Ild. Af Politiets Undersøgelser fremgaar det, at Pyromanen sandsynligvis har dirket sig ind i Fyrkælderen i Nattens Løb, og her har han sat Ild til en Kasse med Træuld og Papir.

Knust Ruderne for at give Ilden Ilt

For at give Ilden Luft har han knust samtlige Ruder i Kælderen. Udover en kraftig Røglugt i Kirkerummet er der imidlertid intet sket, hvorfor man antager, at den paasatte Ild er gaaet ud af sig selv. Politiet har faaet Assistance med Opklaringen af Branden fra Rigspolitiets tekniske Afdeling i Aarhus, og man har allerede gode Spor at gaa efter.

Ilden i Kino-Teatret blev opdaget under Teatrets sidste Forestilling. Operatøren bemærkede, at der trængte Røg op i Gangen til Operatørrummet, og en Undersøgelse viste, at der var stukket Ild til en Sæk med Papir. Selv om Biografgæsterne opdagede Ilden, idet der blev lukket op ind til Salen, opstod der ingen Panik, og det lykkedes meget hurtigt at faa slukket Branden.

til København

TIL stor Forbavselse for det svenske Politi blev den 18-aarige Tjenerlærling Flemming Rosborg i Gaar sat paa fri Fod. Som bekendt var Rosborg sigtet for at have sendt forgiftet Chokolade far sin daværende Bopæl i Norge til den norske Student Oddvar Eiken i Lund, hvilket havde til Følge, at den 8-aarige Marianne Svensson døde efter at have spist af Chokoladen.

— Jeg er meget forbavset over at høre, at Rosborg er sat fri, udtalte den svenske Undersøgelsesleder, Landsfoged *Eliasson*, Malmö, i Aftes til *Nationaltidende*. Jeg har talt med det danske Kriminalpoliti her til Aften, og der blev ikke nævnt et Ord derom, selv om jeg maa sige, at jeg heller ikke fandt paa at spørge om noget saadant. Jeg kommer imidlertid selv til København i Morgen med det omfattende Materiale, som vi har samlet sammen fra Politiet i Norge og her i Landet.

Sigtelsen ændret til »uagtsomt Manddrab«

Vicepolitiinspektør *Glud-Johansen* nægtede i Aftes at udtale sig om Sagens nærmere Enkeltheder under Henvisning til, at det drejede sig om en svensk Sag, som de svenske Myndigheder maatte give Oplysninger om. — Jeg kunde godt tænke mig, at Aarsagen til Løsladelsen er at finde i Rosborgs unge Alder, udtalte Landsfoged Eliasson i Aftes.

Medvirkende til det danske Politis Skridt har sikkert ogsaa været den Omstændighed, at Sigtelsen for Mord tilsyneladende har ændret sig til Sigtelse for uagtsomt Manddrab. De svenske Undersøgelser har godtgjort, at den Gift, der dræbte den lille Pige, var et

Tjenerlærling Flemming Rosborg, der i Gaar blev sat paa fri Fod.

Brækmiddel Emetin. Selv om dette Brækmiddel er kraftigt og desuden dødsensfarligt for Børn, kan man tænke sig, at der bag Afsendelsen af Chokoladen laa Tanken om en grovkornet Spøg. Chokoladen ankom i fire Tændstikæsker, hvad der ogsaa kan lede Tanken hen paa, at den frygtelige Begivenhed havde en forholdsvis uskyldig Oprindelse.

★

De to norske Studenter, Muren og Eiken, har for første Gang kunnet afhøres i længere Tid i Gaar. De har bekræftet, at Rosborg gennem længere Tid har sendt Truselsbreve til Murens Søster og til Eiken.

Det norske Politis Afhøringer i Kri-

stiansand har fastslaaet, at Rosborg i Fredags havde en Samtale med Frk. Muren.

Ved dette Møde anvendte han et meget kraftigt Sprog og meddelte iøvrigt, at han den næste Dag forlod Landet. Det anses for udelukket, at Roosborg har været i Kristianssand den Dag, da Pakken med Chokoladen blev afsendt. Det norske Politi har endnu ikke talt med den, der afleverede Pakken til Postvæsenet, og man regner med, at Vedkommende har handlet i god Tro.

Rosborg nægter stadig at have noget med Giftattenteet at gøre, og i Dag vil han paany blive kaldt til Afhøring af det danske Politi og stillet overfor det Materiale, som Landsfoged Eliasson medbringer fra Lund. *bac.*

Terroristens Simuleren endt i Sindssyge

Ib Birkedal-Hansen har i de sidste Maaneder maattet ligge i Spændetrøje

et Retsmøde i Odense i Gaar i Anledningen af Landsretsbehandlingen af Teroristen *Ib Birkedahl-Hansens* Sag, oplystes det, at Birkedahl-Hansen, der efter sin Tilfangetagelse i Tyskland forsøgte at simulere sindssyg, nu virkelig er blevet sindssyg. Han har igennem længere Tid maatte ligge i Spændetrøje i en Sikkerhedscelle, og man har helt maattet opgive at afhøre den nu 40-aarige Forbryder i Forbindelse med Landsretssagen. Det er ikke muligt at faa nogen sammenhængende Forklaring fra ham.

Landsretsbehandlingen af hans og en Del af hans Bande begyndte i Odense i Gaar med Afhøring af en Række fynske Vidner. Birkedahl-Hansen var naturligvis under de foreliggende Omstændigheder ikke til Stede i Retten, men Anklageren i Sagen, Statsadvokatfuldmægtig *Salomonsen*, oplyser paa vor Henvendelse, at Sagen ubetinget vil blive fortsat. Han bekræfter iøvrigt, —

Har Russerne nu Atom-Vaaben og Dødsstraaler?

Tysk Nobelpristager og Atomforsker er sikker paa, at Sovjet nu har Produktion af A-Vaaben i Gang

GÖTTINGEN (United).

Russerne fremstiller nu Atomvaaben bag Ural, udtaler den tyske Nobelpristager, Professor Werner Heisenberg i et Interview med United Press. Det var Professor Heisenberg, der under Krigen ledede Tysklands Atomforskning og Fremstillingen af V-1 og V-2 Raketterne.

Den russiske Atomforskning har været skjult under et usædvanligt hemmelighedsfuldt Slør, siger den tyske Videnskabsmand, men der er alligevel kommet saa mange Oplysninger gennem Jerntæppet, at jeg er overbevist om, at det er lykkedes Russerne at producere Atomvaaben.

Werner Heisenberg, der i 1932 fik Nobelprisen for sit Arbejde indenfor Atomforskningen, udtaler som sin Overbevisning, at de russiske Atomfabriker findes bag Uralbjergene i Byerne *Uchta* og den nylig grundlagte *Atomgrad*. Begge Byerne ligger Sydvest for Sibiriens Hovedstad *Irkutsk*.

Der er tillige Beviser for, at Sovjet har gjort farlige Opdagelser med Dødsstraaler, erklærer Heisenberg; endnu har Straalerne imidlertid ikke Værdi som militært Vaaben, fordi de russiske Videnskabsmænd endnu kun er paa Forsøgsstadiet med dette Arbejde.

Ogsaa andre tyske Videnskabsmænd fra Göttingens Universitet er overbevist om, at de russiske Eksperimenter i Atomgrad drejer sig om Atomforskning. De begrunder denne Formodning med, at adskillige tyske Atomeksperter er ansat der.

Professor Werner Heisenberg.

STOCKHOLM (TT)

I Mandags Eftermiddag skete der en Kollision mellem to ensædede Jagere af Svea Flyverafdeling, hvorved den ene Fører omkom. Den anden reddede sig i Faldskærm.

Dansk Fange hjem

Fortsat fra Side 1

Aar, før han paany bliver fuldt arbejdsdygtig. Han har bl. a. paadraget sig en alvorlig Knæskade, som nu maa under Specialistbehandling. Han — og iøvrigt hans Familie — indtog det Standpunkt, at man indtil videre ikke vil udtale sig om, hvad den tidligere russiske Fange har været igennem. Det eneste, der oplystes, var, at han kom fra en Fangelejr ved Frankfurt a. d. Oder, hvor han havde opholdt sig siden Januar. Tidligere havde han opholdt sig i en Fangelejr ved Moskva.

Flere af dansk Nationalitet i Sovjet-Lejrene

I Justitsministeriet giver man Udtryk for, at Omstændighederne omkring Udvekslingen ikke er af saa ekstraordinær Karakter. Man regnede med før eller siden at have faaet Hakon Dahl udleveret, men den Omstændighed, at man har kunnet benaade og udvise Meeritz, har utvivlsomt fremskyndet Russernes Udlevering af Hakon Dahl. I Betragtning af den Tilstand, den 44-aarige Dansker, som har maattet gennemgaa saa utrolige Lidelser, var i ved Hjemkomsten, maa denne Fremskyndelse af Sagen siges at have været af overordentlig stor Betydning.

Endnu sidder Personer af dansk Nationalitet i russiske Fangelejre. Det er i alt Fald for største Delens Vedkommende næppe Folk, der som Hakon

Fortsætter vi paa den Maade, vil det

Sovjet anvender Bud som Diplomat i Note-

Man vil nu sa Gang i Arbej med Forfatnin

Forfatningskommissio nedsætter Underudvalg behandle de enkelte Om

Valgretsalderen er et af de stæ stridte Problemer for Forfatnin missionen, og selv om den ikke Dagsordenen for Kommissionens Gaar, optog en Diskussion hér adskilligt af Mødets Tid. For i at komme i Gang med Arbejdet enedes om foreløbig at lade de blem ligge og begynde et grundi ligt Arbejde med en Række and fatningsproblemer, der lægges u skellige Underudvalg. Det vigtig sultat af Mødet i Gaar var, at n Tilslutning til et Forslag af St ster Hedtoft om en Opdeling af det i følgende Udvalg, der skal tige sig med de nedenfor Spørgsmaal:

Underudvalgenes Arbejd

Udvalg 1: Rigsdagens Sammen Spørgsmaalet om et eller to T Folketingets fremtidige Stilling og keafstemning.

Udvalg 2: Ministres Udnævn Afskedigelse, Ministeransvarlig Spørgsmaalet om at indføre St tærer.

Udvalg 3: Lovraad til at paas nes juridiske Formulering, Rig Kontrol med Administrationen, I se af en »Justitiombudsmand« man har det i Sverige, Offent Administrationen og Forvaltnin stolene.

Udvalg 4: Grundlovens Frih grafer.

Statsministeren har anmodet store gamle Partier — Socialde tiet, Venstre, Konservative og — om at stille Formand til hve disse Udvalg. Det skal nu næ Partierne drøftes, hvilke Formæ vil indstille, og hvilket Udval enkelt Parti skal have Forman

ar Russerne nu Atom-aaben og Dødsstraaler?

Nobelpristager og Atomforsker er sikker paa, at Sovjet nu har Produktion af A-Vaaben i Gang

GÖTTINGEN (United).

ne fremstiller nu Atomvaa-Ural, udtaler den tyske No-er, Professor Werner Hei-i et Interview med United t var Professor Heisenberg, r Krigen ledede Tysklands kning og Fremstillingen af -2 Raketterne.

siske Atomforskning har væ-under et usædvanligt hemme-lt Sigr, siger den tyske Vi-and, men der er alligevel a mange Oplysninger gennem t, at jeg er overbevist om, at kedes Russerne at producere n.

Heisenberg, der i 1932 fik No-or sit Arbejde indenfor Atom-, udtaler som sin Overbevis-russiske Atomfabriker findes ergene i Byerne *Uchta* og den llagte *Atomgrad*. Begge Byer-Sydvest for Sibiriens Hoved-k.

Der er tillige Beviser for, at Sovjet har gjort farlige Opdagelser med Dødsstraaler, erklærer Heisenberg; endnu har Straalerne imidlertid ikke Værdi som militært Vaaben, fordi de russiske Videnskabsmænd endnu kun er paa Forsøgsstadiet med dette Arbejde.

Ogsaa andre tyske Videnskabsmænd fra Göttingens Universitet er overbevist om, at de russiske Eksperimenter i Atomgrad drejer sig om Atomforskning. De begrunder denne Formodning med, at adskillige tyske Atomeksperter er ansat der.

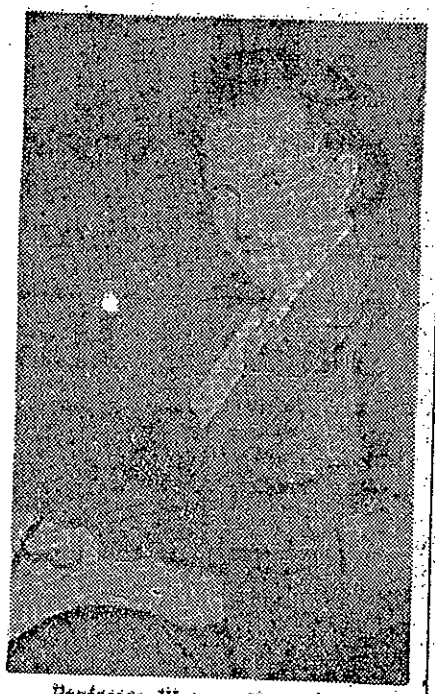

Professor Werner Heisenberg.

STOCKHOLM (TT)

s Eftermiddag skete der en ellem to ensædede Jagere af rafdeling, hvorved den ene m. Den anden reddede sig i

Dansk Fange hjem

Forisat fra Side 1

Aar, før han paany bliver fuldt arbejdsdygtig. Han har bl. a. paadraget sig en alvorlig Knæskade, som nu maa undersøges Specialistbehandling. Han — og iøvrigt hans Familie — indtog det Standpunkt, at man indtil videre ikke vil udtale sig om, hvad den tidligere russiske Fange har været igennem. Det eneste, der oplyses, var, at han kom fra en Fangelejr ved Frankfurt a. d. Oder, hvor han havde opholdt sig siden Januar. Tidligere havde han opholdt sig i en Fangelejr ved Moskva.

Flere af dansk Nationalitet i Sovjet-Lejrene

I Justitsministeriet giver man Udtryk for, at Omstændighederne omkring Udvekslingen ikke er af saa ekstraordinær Karakter. Man regnede med før eller siden at have faaet Hakon Dahl udleveret, men den Omstændighed, at man har kunnet benaade og udvise Meeritz, har utvivlsomt fremskyndet Russernes Udlevering af Hakon Dahl. I Betragtning af den Tilstand, den 44-aarige Dansker, som har maattet gennemgaa saa utrolige Lidelser, var i ved Hjemkomsten, maa denne Fremskyndelse af Sagen siges at have været af overordentlig stor Betydning.

Endnu sidder Personer af dansk Nationalitet i russiske Fangelejre. Det er i alt Fald for største Delens Vedkom-

Man vil nu sætte Gang i Arbejdet med Forfatningen

Forfatningskommissionen nedsætter Underudvalg til at behandle de enkelte Områder

Valgretsalderen er et af de stærkt omstridte Problemer for Forfatningskommissionen, og selv om den ikke stod paa Dagsordenen for Kommissionens Møde i Gaar, optog en Diskussion herom dog adskilligt af Mødets Tid. For imidlertid at komme i Gang med Arbejdet er man enedes om foreløbig at lade dette Problem ligge og begynde et grundigt, sagligt Arbejde med en Række andre Forfatningsproblemer, der lægges ud i forskellige Underudvalg. Det vigtigste Resultat af Mødet i Gaar var, at man gav Tilslutning til et Forslag af Statsminister Hedtoft om en Opdeling af Arbejdet i følgende Udvalg, der skal beskæftige sig med de nedenfor nævnte Spørgsmaal:

Underudvalgenes Arbejdsstof

Udvalg 1: Rigsdagens Sammensætning, Spørgsmaalet om et eller to Ting, om Folketingets førende Stilling og om Folkeafstemning.

Udvalg 2: Ministres Udnævnelse og Afskedigelse, Ministeransvarlighedslov, Spørgsmaalet om at indføre Statssekretærer.

Udvalg 3: Lovraad til at passe Lovenes juridiske Formulering, Rigsdagens Kontrol med Administrationen, Indførelse af en „Justitieombudsmand", som man har det i Sverige, Offentlighed i Administrationen og Forvaltningsdomstolene.

Udvalg 4: Grundlovens Frihedsparagrafer.

Statsministeren har anmodet de tre store gamle Partier — Socialdemokratiet, Venstre, Konservative og Radikale — om at stille Formand til hver sit af disse Udvalg. Det skal nu nærmere i Partierne drøftes, hvilke Personer man

BREVE TIL REDAKTIONEN

Atlantpagten og Danmark

Jeg takker Red. for Optagelsen af mit Læserbrev d. 13/3 og for Red.s Svar. Begge Dele medvirker til at sprede det ideologiske Taageslør og faa Realiteterne frem i Dagens Lys.

Det maa være klog Taktik for et Land — Bernstorffernes Politik i det 18. Aarhundrede lærte os det — at gøre alt for at holde sig uden for krigerske Forviklinger. Særlig smaa Lande kommer som Regel galt af Sted, naar de vil være Krigsdeltagere.

Naar Tilslutning til Atlantpagten medfører, at Norge—Danmark oplades med Vaaben og yderligere forpligter sig til at anlægge Vaabenfabriker, maa dette nødvendigvis forøge Spændingen mellem Øst og Vest, medens en alliancefri, væbnet nordisk Blok vilde have haft den modsatte Virkning. Ved Brudet i Oslo opgav Norden de Muligheder, vi havde for at paavirke Udviklingen i Retning af en Udjævning af Modsætningsforholdet. Norden lod en Opgave ligge, som de nordiske Idealer forpligtede til, og som hele Verden vilde have takket os for, om vi havde holdt den fast. I Stedet er Spændingen øget mellem Vest og Øst.

Idet det nordiske Sammenhold saaledes er brustet, bliver Spørgsmaalet, om Danmark skal følge Norges Vej, d. v. s. opgive sin Neutralitet og paa Forhaand melde sig som Krigsdeltager. Hvad Norge kun med Ris ko for Sønderlemmelse kan gøre, er Danmark paa Forhaand udelukket fra paa Grund af sin Beliggenhed. Alene den Mulighed, hvortil Red. hentyder i sit Svar, at vi ved en Vestpagt kunde blive forpligtet til under et Sammenskud at lukke Bælterne for russiske Undervandsbaade, er en saadan Udæskning til Kolossen mod Øst, at man paa Forhaand kan sige sig selv, at det slipper vi ikke godt fra.

Vi kan ikke tage Skade paa vor Sjæl ved at gøre vor Pligt, og de Venner, der vilde laste os herfor, kan ikke være vore sande Venner. Vor geografiske Beliggenhed anviser os den Opgave ikke at spærre, men at sikre fri Passage gennem Bælterne, en nødvendig Betingelse for fredelige Tilstande i

sætter vi paa Maade, vil det

Sovjet anvender Bud som Diplomat i Note-

turligvis under de forenggende Omstændigheder ikke til Stede i Retten, men Anklageren i Sagen, Statsadvokatfuldmægtig *Salomonsen*, oplyser paa vor Henvendelse, at Sagen ubetinget vil blive fortsat. Han bekræfter iøvrigt, — ligesom Birkedahl-Hansens Forsvarer, LRS *Viggo Olsen* — at der er indtraadt den omtalte Ændring i Ib Birkedahl-Hansens Tilstand. Overlæge *Stürup* og Dr. *Finn Larsen* har underkastet Birkedahl-Hansen en Undersøgelse, og man er tilbøjelig til at tro, at hans Simuleren efterhaanden er blevet virkelig Sindssyge.

Et tidligere Tilfælde

Ved Underretten idømtes Ib Birkedal-Hansen til Døden, og der rejser sig det Spørgsmaal, om man — i Tilfælde af, at Landsret og Højesteret ogsaa afsiger Dødsdom — vil kunne eksekvere Dommen over en sindssyg. Hvis der ikke indtræffer nogen Ændring i hans Tilstand, vil Dommen næppe kunne fuldbyrdes, og man maa i Stedet indlægge ham til Behandling paa et Sindssygehospital.

I et tidligere Tilfælde blev en dødsdømt Besættelsestids-Forbryder sindssyg. Det var et Medlem af Brøndum-Banden, som fik en saadan Grad af Fængselspsykose, at det drejede sig om Sindssygdom. Senere ændrede hans Tilstand sig saadan, at Dødsdommen kunne fuldbyrdes.

Bos.

Udvidet Værnepligt i Czekoslovakiet

PRAHA (REUTER).

Et Udkast til en ny Hærlov, der i Gaar blev forelagt en Komité af den czekoslovakiske Nationalforsamling, ændrer de czekoslovakiske væbnede Styrkers Status, saa de kan intervenere i en væbnet Konflikt, selv om Cekoslovakiet ikke selv angribes.

I Henhold til det nye Lovudkast er Indbyggerne militærpligtige fra 17 til 60 Aar, i Stedet for som hidtil fra 20 til 50 Aar. Tjenestetiden vil være to Aar under Fanerne, efterfulgt af kortvarige yderligere Uddannelsesperioder.

Washington

Fortsat fra Side 1.

til de danske Forhandlere og de islandske klart er blevet sagt, at U. S. A. ikke har Planer om at kræve Baser paa dansk eller islandsk Omraade. Naar Atlant-Samarbejdet er blevet en Kendsgerning, vil det i det store Forsvarssystems Generalstab blive drøftet, om Udvidelse af eksisterende Flyvepladser

Fortsætter vi paa den Maade, vil det ende med Krig —

Trygve Lie advarer mod fortsat »kold Krig«

ORONO, Maine (Reuter).

FN-Generalsekretær *Trygve Lie* erklærede i Gaar paa Maines Universitet, at dersom Fjendtligheden mellem den østlige og den vestlige Gruppe af Nationer fortsatte, vilde den føre til Krig, og en saadan Krig vilde betyde Civilisationens Endeligt.

Trygve Lie.

FN kunde ikke ved sin blotte Eksistens fjerne disse Uoverensstemmelser paa fredelig Maade. Det var umuligt at overvurdere den Tillid og Tro, som Menneskeheden havde bragt FN i Møde. Ingen burde begaa den Fejl at undervurdere dette. Jeg vil hellere have dette, erklærede Trygve Lie, end alle Jordens Hære og Flaader og deres hemmelige Vaaben.

Opnaas Enighed om nordisk Toldunion i København-Mødet?

Hvis Enighed opnaas, skal endeligt Forslag forelægges paa Ministermødet i Stockholm i April

Sikre Forlydender vil vide, at der paa Mødet mellem de tekniske Udvalg for nordisk økonomisk Samarbejde og Told-Union, der begyndte i Danmarks Nationalbank i Gaar, vil blive truffet ret afgørende Beslutninger. Man vil muligvis naa til endelig Overensstemmelse om Forslag til en Told-Union og eventuelt ogsaa faa mere klare Linier i hele det øvrige økonomiske Samarbejde.

Et evt. Toldunions-Forslag vil herefter blive forelagt paa Mødet i Stockholm i Begyndelsen af April, hvor Handelsministrene og muligvis ogsaa Stats- og Udenrigsministrene samles for at tage Stilling til hele Problemet.

Forhandlingerne foregik hele Dagen

Sovjet-diplomat — som Diplomat i Note-Krigen mod Sverige

— men sender hel Delegation til Stockholm-Bladene for at aflevere Notens Ordlyd

STOCKHOLM (TT)

Den nye sovjetrussiske Note angaaende Balterne kom ikke Udenrigsministeren eller nogen anden udenrigsministeriel Embedsmand i Hænde før i Gaar Morges.

Udenrigsministeriet meddeler til »Expressen«, at Noten blev afleveret ved 17,30-Tiden i Mandags af et Bud fra Ambassaden, men Kuverten var ikke adresseret til nogen bestemt Afeling eller Tjenestemand. Noten blev derfor liggende sammen med den øvrige Post til i Gaar Morges. Den studeredes i Gaar nærmere i Udenrigsministeriet. Afleveringen til Bladene af Noten foregik betydeligt højtideligere, idet der til Bladene ankom en hel Delegation fra den sovjetrussiske Ambassade.

P S

»Dagens Nyheter« bemærkede i sin Leder i Gaar ironisk, at den russiske Stockholm-Ambassade bliver stadig mere imødekommende overfor Pressen, men at dette ogsaa er det eneste bemærkelsesværdige i Forbindelse med den seneste Note.

Køkkentrappe-Diplomatiet, saaledes som Øst-Blokkens Lande nu er begyndt at praktisere dette, har vi forøvrigt her i Landet allerede haft Lejlighed til at stifte Bekendtskab med. Fornylig tilstillede den polske Legation i København de danske Blade Ordlyden af en Udtalelse, som først flere Dage senere mundtligt blev meddelt Udenrigsminister *Gustav Rasmussen* af den herværende polske Gesandt. Dr. *Kelles-Krauz*. I denne Udtalelse blev Danmark underrettet om den polske Regerings Syn paa Atlant-Pagten.

24,000 Flygtninge fra Slesvig-Holsten til den franske Zone

Et ganske utilstrækkeligt Antal

Betydning.

Endnu sidder Personer af dansk Nationalitet i russiske Fangelejre. Det er i alt Fald for største Delens Vedkommende næppe Folk, der som Hakon Dahl har valgt Krigstjenesten paa Østfronten for at komme over paa engelsk Side, men det er ikke desto mindre Mennesker, som ikke hører hjemme i russiske Lejre, men som bør bringes til Danmark.

— Hvormange af dansk Nationalitet sidder endnu i russiske Lejre? har vi spurgt Minister *Scheste*d, Udenrigsministeriet, under hvem disse Sager sorterer.

— Det er ikke noget stort Antal, lyder Svaret, men vi kender det ikke nøjagtigt. Alle Opgivelser er saa vage. Nogle er kommet hjem, og Resten vil efterhaanden komme hjem. Vi har forhandlet med Russerne derom, men det vil næppe nytte noget at søge. Sagen fremskyndet. De danske Fanger hjemsendes lidt efter lidt. Det drejer sig for de flestes Vedkommende om Folk, som har været i den tyske Hær, og Russerne betragter dem som tyske Tropper og lader dem indgaa som Led i hele Afviklingen.

Bos.

— om at stille Formand i disse Udvalg. Det skal n Partierne drøftes, hvilke I vil indstille, og hvilket enkelt Parti skal have Fo l. Hvert af Underudvalget af to Mænd fra hvert af t Partier, samt een fra Ret een Kommunist.

Et Forretnings- og I udvalg

Endelig nedsættes et fe val, der skal være en Slag udvalg. Det skal gennemg loven paa Grundlag af 1939 og senere fremkom skal til sin Tid fungere so udvalg. For dette femte Statsministeren være For

Vedtagelsen af denne af Arbejdet med en rät af Arbejdsområderne kæ lægges som et Tegn paa, se at faa Realitetsdrøfte Forfatningskommissionen at det Dødvande, den i la nes at have befundet sig

England stadig ik økonomisk uafhæn

Manende økonomisk Rapport fra Stafford Cripps kan love Befolkningen Lettelser

Fra vor London-Redaktion

STORBRITANNIEN har endnu ikke vundet Slaget om den haarde Valuta, og da Dollar-Underskudet nu som før er Landets farligste økonomiske Fjende, er der intet Tegn paa, at de økonomiske Byrder, Befolkningen i Øjeblikket maa være, kan lettes i det kommende Aar.

De Erobringer, der blev gjort i Fjor, maa konsolideres i Aar, og skal der skabes en Bedring i Nationens økonomiske Stilling, maa »det store Angreb for at erobre det store Marked for britiske Varer, intensiveres til det yderste.«

Dette er Hovedresulta minister Sir *Stafford Cr* nomiske Oversigt, som stemmelse med Traditio liggjort kort før Budge gelse i Parlamentet. *S tannien har opnaaet Ba udenlandske Markeder, fortsat ikke økonomi* Med Slutningen af 1948 dre uventet Overskud balancen, men skjult i endnu et Dollar-Unders 1500 Mill. Pund, som ville ændre sig væsentl mende Aar.

Inflationen maa be alle Midl

Rapporten nævner vi ikke kan blive Tale om n videlse af Hjemmemar ningen maa fortsat u Varer, som kan ekspo forbedre Nationens Stil meproduktionen udvid gerne maa bringes ned bekæmpes med alle Mid

Dokumentarfilm om Brandværn

Politiet, Lærerne og Samarbejdsudvalgene indleder Brandværns-Aktion

Justitsministeriets Filmudvalg har be-

sætter vi paa laade, vil det med Krig –

ie advarer mod fortsat »kold Krig«

RONO, Maine (Reuter). alsekretær *Trygve Lie* er- aar paa Maines Universi- tet, at dersom Fjendtligheden mellem den østlige og den vestlige Gruppe af Nationer fortsatte, vilde den føre til Krig, og en saadan Krig vilde betyde Civilisationens Endeligt.

Lie.

FN kunde ikke ved sin blotte Eksistens fjerne disse Uoverensstemmelser paa fredelig Maade. Det var overvurdere den Tillid og enneskeheden havde bragt . Ingen burde begaa den dervurdere dette. Jeg vil e dette, erklærede Trygve *le Jordens Hære og Flaa-* s hemmelige Vaaben.

as Enighed om sk Toldunion i nhavn-Mødet?

hed opnaas, skal endeligt orelægges paa Ministerø i Stockholm i April

rlydender vil vide, at der mellem de tekniske Udvalg økonomisk Samarbejde og , der begyndte i Danmarks nk i Gaar, vil blive truffet nde Beslutninger. Man vil aa til endelig Overensstem- Forslag til en Told-Union elt ogsaa faa mere klare ele det øvrige økonomiske e.

Toldunions-Forslag vil herforelagt paa Mødet i Stockegyndelsen af April, hvor nistrene og muligvis ogsaa Udenrigsministrene samles

Sovjet anvender Bud som Diplomat i Note-Krigen mod Sverige

— men sender hel Delegation til Stockholm-Bladene for at aflevere Notens Ordlyd

STOCKHOLM (TT)

Den nye sovjetrussiske Note angaaende Balterne kom ikke Udenrigsministeren eller nogen anden udenrigsministeriel Embedsmand i Hænde før i Gaar Morges.

Udenrigsministeriet meddeler til »Expressen«, at Noten blev afleveret ved 17,30-Tiden i Mandags af et Bud fra Ambassaden, men Kuverten var ikke adresseret til nogen bestemt Afeling eller Tjenestemand. Noten blev derfor liggende sammen med den øvrige Post til i Gaar Morges. Den studeredes i Gaar nærmere i Udenrigsministeriet. Afleveringen til Bladene af Noten foregik betydeligt højtideligere, idet der til Bladene ankom en hel Delegation fra den sovjetrussiske Ambassade.

— — —

BS »Dagens Nyheter« bemærkede i sin Leder i Gaar ironisk, at den russiske Stockholm-Ambassade bliver stadig mere imødekommende overfor Pressen, men at dette ogsaa er det eneste bemærkelsesværdige i Forbindelse med den seneste Note.

Køkkentrappe-Diplomatiet, saaledes som Øst-Blokkens Lande nu er begyndt at praktisere dette, har vi forøvrigt her i Landet allerede haft Lejlighed til at stifte Bekendtskab med. Fornylig tilstillede den polske Legation i København de danske Blade Ordlyden af en Udtalelse, som først flere Dage senere mundtligt blev meddelt Udenrigsminister *Gustav Rasmussen* af den herværende polske Gesandt. Dr. *Kelles-Krauz*. I denne Udtalelse blev Danmark underrettet om den polske Regerings Syn paa Atlant-Pagten.

24,000 Flygtninge fra Slesvig-Holsten til den fransk...

lige Lidelser, var i ved Hjemkomsten, maa denne Fremskyndelse af Sagen siges at have været af overordentlig stor Betydning.

Endnu sidder Personer af dansk Nationalitet i russiske Fangelejre. Det er i alt Fald for største Delens Vedkommende næppe Folk, der som Hakon Dahl har valgt Krigstjenesten paa Østfronten for at komme over paa engelsk Side, men det er ikke desto mindre Mennesker, som ikke hører hjemme i russiske Lejre, men som bør bringes til Danmark.

— Hvormange af dansk Nationalitet sidder endnu i russiske Lejre? har vi spurgt Minister *Sehested*, Udenrigsministeriet, under hvem disse Sager sorterer.

— Det er ikke noget stort Antal, lyder Svaret, men vi kender det ikke nøjagtigt. Alle Opgivelser er saa vage. Nogle er kommet hjem, og Resten vil efterhaanden komme hjem. Vi har forhandlet med Russerne derom, men det vil næppe nytte noget at søge Sagen fremskyndet. De danske Fanger hjemsendes lidt efter lidt. Det drejer sig for de flestes Vedkommende om Folk, som har været i den tyske Hær, og Russerne betragter dem som tyske Tropper og lader dem indgaa som Led i hele Afviklingen.

Bos.

Statsministeren har anmodet de fire store gamle Partier — Socialdemokratiet, Venstre, Konservative og Radikale — om at stille Formand til hver sit af disse Udvalg. Det skal nu nærmere i Partierne drøftes, hvilke Formænd man vil indstille, og hvilket Udvalg hvert enkelt Parti skal have Formandsposten i. Hvert af Underudvalgene skal bestaa af to Mænd fra hvert af de fire nævnte Partier, samt een fra Retsforbundet og een Kommunist.

Et Forretnings- og Redaktionsudvalg

Endelig nedsættes et femte Underudvalg, der skal være en Slags Forretningsudvalg. Det skal gennemgaa hele Grundloven paa Grundlag af Forslaget af 1939 og senere fremkomne Tanker, og skal til sin Tid fungere som Redaktionsudvalg. For dette femte Udvalg skal Statsministeren være Formand.

Vedtagelsen af denne Tilrettelægning af Arbejdet med en rationel Opdeling af Arbejdsområderne kan maaske udlægges som et Tegn paa, at man nu vil se at faa Realitetsdrøftelser i Gang i Forfatningskommissionen og komme ud af det Dødvande, den i længere Tid synes at have befundet sig i.

Kj.

England stadig ikke økonomisk uafhængig

Manende økonomisk Rapport fra Stafford Cripps, der ikke kan love Befolkningen Lettelser

Fra vor London-Redaktion

STORBRITANNIEN har endnu ikke vundet Slaget om den haarde Valuta, og da Dollar-Underskudet nu som før er Landets farligste økonomiske Fjende, er der intet Tegn paa, at de økonomiske Byrder, Befolkningen i Øjeblikket maa være, kan lettes i det kommende Aar.

De Erobringer, der blev gjort i Fjor, maa konsolideres i Aar, og skal der skabes en Bedring i Nationens økonomiske Stilling, maa »det store Angreb for at erobre det store Marked for britiske Varer, intensiveres til det yderste.«

Dette er Hovedresultatet af Finansminister Sir *Stafford Cripps'* store økonomiske Oversigt, som i Overensstemmelse med Traditionen er offentliggjort kort før Budgettets Forelæggelse i Parlamentet. *Selvom Storbritannien har opnaaet Balance paa visse udenlandske Markeder, er Nationen fortsat ikke økonomisk uafhængig.* Med Slutningen af 1948 opstod et mindre uventet Overskud paa Betalingsbalancen, men skjult i Tallene findes endnu et Dollar-Underskud paa ca. 1500 Mill. Pund, som ikke ventes at ville ændre sig væsentligt i det kommende Aar.

Inflationen maa bekæmpes med alle Midler

Rapporten nævner videre, at der ikke kan blive Tale om nogen større Udvidelse af Hjemmemarkedet. Befolkningen maa fortsat undvære vigtige Varer, som kan eksporteres. For at forbedre Nationens Stilling maa Hjem...

Dokumentarfilm om Brandværn

Politiet, Lærerne og Samarbejds-

Statsministeren har anmodet de fire store gamle Partier — Socialdemokratiet, Venstre, Konservative og Radikale — om at stille Formand til hver sit af disse Udvalg. Det skal nu nærmere i Partierne drøftes, hvilke Formænd man vil indstille, og hvilket Udvalg hvert enkelt Parti skal have Formandsposten i. Hvert af Underudvalgene skal bestaa af to Mænd fra hvert af de fire nævnte Partier, samt een fra Retsforbundet og een Kommunist.

Et Forretnings- og Redaktionsudvalg

Endelig nedsættes et femte Underudvalg, der skal være en Slags Forretningsudvalg. Det skal gennemgaa hele Grundloven paa Grundlag af Forslaget af 1939 og senere fremkomne Tanker, og skal til sin Tid fungere som Redaktionsudvalg. For dette femte Udvalg skal Statsministeren være Formand.

Vedtagelsen af denne Tilrettelægning af Arbejdet med en rationel Opdeling af Arbejdsområderne kan maaske udlægges som et Tegn paa, at man nu vil se at faa Realitetsdrøftelser i Gang i Forfatningskommissionen og komme ud af det Dødvande, den i længere Tid synes at have befundet sig i.

Kj.

laste os herfor, kan ikke være vore sande Venner. Vor geografiske Beliggenhed anviser os den Opgave ikke at spærre, men at sikre fri Passage gennem Bælterne, en nødvendig Betingelse for fredelige Tilstande i Europa. Denne Forpligtelse vilde ganske konsekvent ogsaa være tilfaldet det saa stærkt attraaede nordiske Forbund. Den Omstændighed, at dette bristede, og vore militære Muligheder derved blev mindre, ændrer intet heri. Det er Grundlaget for vor Eksistensberettigelse, geopolitisk set, og kun ved med alle Midler, efter fattig Evne, ogsaa militære, at søge at opfylde denne Forpligtelse, kan vi med rolig Samvittighed se Fremtiden i Møde.

Grønlandsspørgsmaalet trækker os over i den vestlige Interessesfære. Det er vanskeligt at se, hvordan vi kan bevare Suveræniteten over Grønland, hvis Territorium er nødvendig for U. S. A.s Forsvar. Men stor Valget mellem saa vidt muligt at sikre Danmarks Bestaaen ved en rigtig Holdning i Spørgsmaalet om Bælterne og at bevare Suveræniteten over Grønland, maa det rigtigste være at give Afkald paa denne sid te til Fordel for U. S. A., maaske mod Kompensation i visse Forrettigheder. Spørgsmaalet om Bælterne er det centrale og afgørende.

Man kan som læg Person ikke undgaa at undre sig over det paradoksale og slingr nde i Danmarks Udenrigspolitik i de senere Aar, en Holdning, der ikke lover godt. Først Staunings Nej i Lund til fælles nordisk Forsvar (»Lænkehunden«), nu Socialdemokratiets mislykkede Anstrengelser for at opnaa, hvad de dengang sagde nej til. Derpaa Munchs Ja til Hitlers Ikke-Angrebspagt, hvorved Danmark yderligere isolerede sig fra Sverige og Norge og alligevel blev overfaldet af Tyskland. Derefter Danmarks Nej til Englands venligtsindede Tilbud i Sept. 40 om Forhandlinger om en danskorienteret Ordning i Sydslesvig, hvor Frygt for et kommende Stor-Tyskland bragte os derhen, at vi hél- eller halvvejs har svigtet vor Tids største danske nationale Opgave. Endelig som Modsætning hertil Bestræbelserne for at bevare Grønland med sin Eskimobefolkning under dansk Suveræniteet, hvorved vi sandelig ikke synes at nære nogen Frygt for at foretage os Skridt, der er hundrede Gange farligere end at hævde vor Adkomst til at tale med om Sydslesvigs Fremtid.

Indrepolitisk er det lige saa paradoksalt at sætte saa store Kræfter i Bevægelse imod et Parti, hvis Ideplogi ingen Jordbund har i Danmark — med mindre vi ved uklog Holdning selv forøger dets Muligheder.

Fridtjof Bang,
Læge, Dr. med.

— — —

Vi er enige med Dr. Bang i, hvad han skriver om dansk Sydslesvig-Politik. Hvad han iøvrigt fremfører i sit Indlæg, maa vi nøjes med at imødegaa i al Korthed, da vi allerede tidligere har gjort op med vistnok hvert eneste af de Ræsonnementer, han støtter sin Opfattelse paa. Denne Opfattelse

systems Generalstab blive drøftet, om Udvidelse af eksisterende Flyvepladser, Havne etc. er nødvendige ud fra militære Forudsætninger. Men der vil ikke blive Tale om Udstationering af amerikanske eller andre Tropper paa noget af de deltagende Landes Omraader, medens Freden er en Kendsgerning.

Danmarks særlige Problem, Grønland, vil, dette har Forhandlingerne vist, lettere kunne lade sig løse inden for Atlant-Unionens Rammer end udenfor. Det bliver et Spørgsmaal for det nye Forsvarssamarbejdes øverste Raad, og et Spørgsmaal, der da angaar *Danmarks* Forsvar mindst lige saa meget som U. S. A.s. Grønlands Opgaver er defensive Opgaver set herfra, blev det jo understreget, fordi Amerikas strategiske Grænser med Pagten er skudt frem til Europa. Dette vil antagelig give sig Udtryk i, at Basernes Mandskab ikke øges, men tværtimod skæres ned.

84-aarig USA-Præst den jydske Udstillings Gæst

Født i Vedersø og repræsenterer de jydske Udvandrere

Det er i Gaar bestemt, at den gamle dansk-amerikanske Jyde, som skal flyve til København med SAS for at være Æresgæst ved den jydske Udstilling i Forum, bliver den 84-aarige Pastor emeritus *Tarpgaard*, der er født i Vedersø-Sogn. Pastor Tarpgaard er rede til at flyve og glæder sig til Turen, paa hvilken han vil blive fejret paa forskellig Maade.

Iøvrigt meddeles fra Udstillingen, at Balletmester Paul Huld har komponeret en speciel Asani-Ballet til Udstillingen »Jylland i København«. Den vil vise Glimt af den jydske Hosekræmmers Historie gennem 100 Aar, og Hovedpartierne danses af *Elsebeth Rex, Birthe Bøgelund* og *Ejgil Carlsen*.

Kuranstalten
MONTEBELLO
Medicinske Sygd., Nervesygdomme
Rekonvalescens. Tlf. Helsingør 830
Kurpriser fra Kr. 26 til 38,50
Rekonvalescens fra Kr. 17,50 til 30,-

met.

Forhandlingerne foregik hele Dagen i Gaar og sluttedes først ved 18-Tiden. Der fortsættes i Dag og i Morgen. Danske Toldeksperter vil blive tilkaldt i Dag.

I Forhandlingerne deltager fra Norge: Disponent *Semmingsen*, der forøvrigt nu gaar ud af Udvalget og erstattes af Kontorchef *Glesvik*, der er med i Forhandlingerne denne Gang. Fra Sverige deltager Kancelliraad v. *Horn* og Professor *Ingvar Svennilson*. Island er repræsenteret ved Kommitteret *Jon Krabbe* og cand. polit. *Birger Kjaran*. g

Da red den Herre alene -

Harald Petersen ene om at stemme med Kommunisterne mod 15 Mands Udvalg

Det vakte i sidste Uge en vis Sensation i Folketinget, da Harald Petersen (V) efter Behandlingen af Forslaget om 21 Aars Valgretsalder ved kommunale Valg støttede et kommunistisk Forslag om at sende Forslaget i et 16 Mands Udvalg, efter at der fra socialdemokratisk Side efter Sædvane var foreslaaet 15 Mands Udvalg, i hvilket Kommunisterne ikke repræsenteres.

I Gaar kom de to Forslag til Afstemning, og det viste sig da, at Venstre ikke fulgte Harald Petersen. Forslaget om 15 Mands Udvalg vedtoges med 91 Stemmer mod 10 — Kommunisterne og Harald Petersen. Et Par Venstremænd undlod at stemme, mens de øvrige stemte med Flertallet for 15 Mands Udvalget. *Kj.*

Det er fastslaaet lige siden 1904
Det gamle Husmiddel
Decrottes
er den bedste Hals- og Brystsalf for Voksne og Børn. Anbefales overalt
Fabrik: Tlf. Centr. 2613

Kgl. dansk Patent

Et ganske utilstrækkeligt Antal, erklærer man i Kiel

FLENSBORG. (Sydsl. Nyhedstj.)

Den franske Militærguvernør, General *Koenig*, har udstedt en Anordning om, at 24,000 Flygtninge fra Dobbeltzonen kan anbringes i den franske Zone.

Denne Anordning betegnes i Dag af Kredse inden for det kielske Socialministerium som »fuldstændig utilstrækkelig«. Alene fra Sydslesvig og Holsten maa man evakuere mindst 300,000 Flygtninge, for at der kan tilvejebringes nogenlunde normale Forhold.

I Slesvig-Holsten bør, understreger man, Flygtningene frem for alt flyttes fra de rent landbrugsmæssige Omraader mod Nord og Øst. Industridistrikterne omkring Hamburg maa være indstillet paa at skaffe Arbejdspladser til Flygtningene i disse Egne.

Truman lider Nederlag paa Sørøver-Taktiken

Sydstatssenatorerne taler nu uafbrudt

WASHINGTON (Reuter)

Senatorerne fra Sydstaterne har vundet en Sejr over Regeringen, idet dennes Forslag, der forbød endeløse Debatter med det Formaal at sabotere et Lovforslag, er faldet bort.

Sydstatssenatorerne benytter sig nu af deres gamle Taktik med endeløse Tale for at forhindre, at Regeringens Lovforslag om borgerlige Rettigheder, der vil være til Fordel for Negrene, bliver vedtaget. En saadan Taktik har nu foregaaet i to Uger og opretholdtes endnu, da Senatet Natten til i Gaar afbrød sit Møde. Alene Senator Ellender fra Louisiana talte i 12 Timer 25 Minuter, hvilket menes at være Rekord.

Kvindelig Læseforening, Gl. Mont 1. (kvindelige og mandlige Medlemmer) Danske og udenl. Bøger. Foredrag. Bridge og Restaurant. Kr. 3,75 pr. Maaned, Central 9413.

Aktion

Justitsministeriets Filmudvalg har besluttet at lade optage en dokumentarisk Film om *Brandværn* i Landbrug, Industri og Husholdning. Dansk Kulturfilm skal indspille Filmen efter Samraad med Dansk Brandværns-Komité, og Filmen skal vises i samtlige Biografer Landet over.

Samtidig har Komiteen indledet Samarbejde med Rigspolitiet, der afholder Særkursus paa Statens Politiskole, hvor dels de unge Elever og dels de ældre Politifolk fra alle Landets Kredse gøres fortrolige med det nye Fag: Brandværn. Det er Henrigten, at de brandværnsudannede Politimænd skal afholde lokale Møder Landet over og vise den nye Brandværns-Film for at lære Befolkningen Brandhygiejne. Man arbejder efter samme Retningslinier som under Trafikpropagandaen, der gav Politiets Færdselsfilm stor Sukces. Ogsaa Politiets tekniske Afdelinger og Lærerne paa ca. 600 Skoler vil nu sætte ind paa Brandværnsarbejdet. Det samme er Tilfældet med Samarbejdsudvalgene under Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund.

Baggrunden for Aktionen er bl. a., at Uforsigtigheds-Brandene er i foruroligende Stigning. Siden 1930 har der været 23,024 Uforsigtigheds-Brande med en samlet Skade paa 137 Mill. Kr. Sagerne er afgjort med Bøder paa tilsammen 722,000 Kr., og der er sket Afkortning i Assurancebeløbene paa ialt 1,7 Mill. Kr., fordi Brandaarsagen var Uforsigtighed. I Aar har der været 218 Brande i de Virksomheder, der staar under Brandværns-Komiteens Tilsyn, og den samlede Skade var 3,3 Mill. Kr. I eet Tilfælde kostede en Tankeløshed en halv Million Kroner. *IB.*

Med et Kvarters Mellemrum blev der i Gaar Formiddags slaaet Brandalarm fra Eremitageslottet og Sorgenfri Slot. Det drejede sig om fingerede Brande, og det er første Gang, der afholdes to Prøveudrykninger paa omtrent samme Tid. — Saavel Københavns Brandvæsen som Omegns-Brandvæsenerne og Redningskorpsene mødte planmæssigt, og Øvelsen viste, at man kan klare to Slotsbrande samtidig.

gerne maa bringes ned og In
bekæmpes med alle Midler. Da
tiske Industri ikke kan regne
gen større Arbejdskraft, end
der over i Øjeblikket, og efter
pitalinvesteringen ikke kan øg
Industrien i udstrakt Grad ge
af Opfindsomhed og nye Meto
bejdskraft og Raamaterialer
nyttes paa bedst mulig Maade.

Rapporten opstiller en lans
nye Produktionsmaal. Kulprod
i 1949 skal op paa mellem 21
Millioner Tons, hvilket er 7—
Tons mere end i Fjor. Staalpr
nen skal i 1949 op paa 15¼ M
og skal stige til 17½ Mill. Ton

Gravet 65 Meter Tunnel fra Fæng med Knive og Ga

80 Fanger i fransk Fæ fanget, da de dukkede Tunnelens Udgang

PARIS (R

80 politiske og kriminelle blev i Gaar ført tilbage til F i Beauregard, efter at de hav søgt at flygte gennem en 65 Tunnel, som de havde grav deres Knive og Gafler. Fo vogterne opdagede i sidste Tunnelen, som det havde tag gerne tre Maaneder at grav arresterede Fangerne, efterl som de dukkede op i Tunnel gang paa Vej til »Friheden«.

Et andet Flugtforsøg i Provence-Fængslet i Syd blev hurtigt kvalt af Politifo ninger.

Blumensaadts Sæbe

Udenrigsministrene samles
e Stilling til hele Proble-

lingerne foregik hele Dagen
sluttedes først ved 18-Tiden.
ettes i Dag og i Morgen.
oldeksperter vil blive til-
g.
ndlingerne deltager fra Nor-
nent *Semmingsen*, der for-
gaar ud af Udvalget og er-
Kontorchef *Glesvik*, der er
rhandlingerne denne Gang.
ge deltager Kancelliraad v.
Professor *Ingvar Svennilson*.
repræsenteret ved Kommit-
Krabbe og cand. polit. *Bir-*
n. *g*

den Herre alene -

d Petersen ene om at ned Kommunisterne mod 5 Mands Udvalg

te i sidste Uge en vis Sensa-
ketinget, da Harald Petersen
Behandlingen af Forslaget om
Valgretsalder ved kommunale
ede et kommunistisk Forslag
le Forslaget i et 16 Mands Ud-
at der fra socialdemokratisk
Sædvane var foreslaaet 15
valg, i hvilket Kommunister-
epræsenteres.
kom de to Forslag til Afstem-
et viste sig da, at Venstre ikke
ald Petersen. Forslaget om 15
dvalg vedtoges med 91 Stem-
10 — Kommunisterne og Ha-
ersen. Et Par Venstremænd
stemme, mens de øvrige stem-
lertallet for 15 Mands Udval-
Kj.

en speciel Asani-Ballet til
gen »Jylland i København«.
vise Glimt af den jydske Ho-
ners Historie gennem 100
Hovedpartierne danses af
Rex, Birthe Bøgelund og
lsen.

astslaaet lige siden 1904
le Husmiddel
Grottes
edste Hals- og
for Voksne og
befales overall
Tl. Centr. 2613
Kgl. dansk Patent

til den franske Zone

Et ganske utilstrækkeligt Antal, erklærer man i Kiel

FLENSBORG. (Sydsl. Nyhedstj.)

Den franske Militærguvernør, General *Koenig*, har udstedt en Anordning om, at 24,000 Flygtninge fra Dobbeltzonen kan anbringes i den franske Zone.

Denne Anordning betegnes i Dag af Kredse inden for det kielske Socialministerium som »fuldstændig utilstrækkelig«. Alene fra Sydslesvig og Holsten maa man evakuere mindst 300,000 Flygtninge, for at der kan tilvejebringes nogenlunde normale Forhold.

I Slesvig-Holsten bør, understreger man, Flygtningene frem for alt flyttes fra de rent landbrugsmæssige Omraader mod Nord og Øst. Industridistrikterne omkring Hamburg maa være indstillet paa at skaffe Arbejdspladser til Flygtningene i disse Egne.

Truman lider Nederlag paa Sørøver-Taktiken

Sydstatssenatorerne taler nu uafbrudt

WASHINGTON (Reuter)

Senatorerne fra Sydstaterne har vundet en Sejr over Regeringen, idet dennes Forslag, der forbød endeløse Debatter med det Formaal at sabotere et Lovforslag, er faldet bort.

Sydstatssenatorerne benytter sig nu af deres gamle Taktik med endeløse Taler for at forhindre, at Regeringens Lovforslag om borgerlige Rettigheder, der vil være til Fordel for Negrene, bliver vedtaget. En saadan Taktik har nu foregaaet i to Uger og opretholdtes endnu, da Senatet Natten til i Gaar afbrød sit Møde. Alene Senator Ellender fra Louisiana talte i 12 Timer 25 Minuter, hvilket menes at være Rekord.

Kvindelig Læseforening. Gl. Mont 1. (Kvindelige og mandlige Medlemmer) Danske og udenl. Bøger. Foredrag, Bridge og Restaurant. Kr. 3,75 pr. Maaned, Central 9413.

Politiet, Lærerne og Samarbejdsudvalgene indleder Brandværns-Aktion

Justitsministeriets Filmudvalg har besluttet at lade optage en dokumentarisk Film om *Brandværn* i Landbrug, Industri og Husholdning. Dansk Kulturfilm skal indspille Filmen efter Samraad med Dansk Brandværns-Komité, og Filmen skal vises i samtlige Biografer Landet over.

Samtidig har Komiteen indledet Samarbejde med Rigspolitiet, der afholder Særkursus paa Statens Politiskole, hvor dels de unge Elever og dels de ældre Politifolk fra alle Landets Kredse gøres fortrolige med det nye Fag: Brandværn. Det er Henrigten, at de brandværnsudannede Politimænd skal afholde lokale Møder Landet over og vise den nye Brandværns-Film for at lære Befolkningen Brandhygiejne. Man arbejder efter samme Retningslinier som under Trafikpropagandaen, der gav Politiets Færdselsfilm stor Sukces. Ogsaa Politiets tekniske Afdelinger og Lærerne paa ca. 600 Skoler vil nu sætte ind paa Brandværnsarbejdet. Det samme er Tilfældet med Samarbejdsudvalgene under Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund.

Baggrunden for Aktionen er bl. a., at Uforsigtigheds-Brandene er i foruroligende Stigning. Siden 1930 har der været 23,024 Uforsigtigheds-Brande med en samlet Skade paa 137 Mill. Kr. Sagerne er afgjort med Bøder paa tilsammen 722,000 Kr., og der er sket Afkortning i Assurancebeløbene paa ialt 1,7 Mill. Kr., fordi Brandaarsagen var Uforsigtighed. I Aar har der været 218 Brande i de Virksomheder, der staar under Brandværns-Komiteens Tilsyn, og den samlede Skade var 3,3 Mill. Kr. I eet Tilfælde kostede en Tankeløshed en halv Million Kroner. *IB.*

Med et Kvarters Mellemrum blev der i Gaar Formiddags slaaet Brandalarm fra Eremitageslottet og Sorgenfri Slot. Det drejede sig om fingerede Brande, og det er første Gang, der afholdes to Prøveudrykninger paa omtrent samme Tid. — Saavel Københavns Brandvæsen som Omegns-Brandvæsenerne og Redningskorpsene mødte planmæssigt, og Øvelsen viste, at man kan klare to Slotsbrande samtidig.

Varer, som kan eksporteres. For at forbedre Nationens Stilling maa Hjemmeproduktionen udvides, Omkostningerne maa bringes ned og Inflationen bekæmpes med alle Midler. Da den britiske Industri ikke kan regne med nogen større Arbejdskraft, end den raader over i Øjeblikket, og eftersom Kapitalinvesteringen ikke kan øges, maa Industrien i udstrakt Grad gøre Brug af Opfindsomhed og nye Metoder. Arbejdskraft og Raamaterialer maa udnyttes paa bedst mulig Maade.

Rapporten opstiller en lang Række nye Produktionsmaal. Kulproduktionen i 1949 skal op paa mellem 215 og 220 Millioner Tons, hvilket er 7—12 Mill. Tons mere end i Fjor. Staalproduktionen skal i 1949 op paa 15½ Mill. Tons og skal stige til 17½ Mill. Tons i 1954. *G. H.*

Gravet 65 Meter lang Tunnel fra Fængsel med Knive og Gafler

80 Fanger i fransk Fængsel fanget, da de dukkede op i Tunnelens Udgang

PARIS (Reuter)

80 politiske og kriminelle Fanger blev i Gaar ført tilbage til Fængslet i Beauregard, efter at de havde forsøgt at flygte gennem en 65 m lang Tunnel, som de havde gravet med deres Knive og Gafler. Fængselsvogterne opdagede i sidste Øjeblik Tunnelen, som det havde taget Fangerne tre Maaneder at grave. De arresterede Fangerne, efterhaanden som de dukkede op i Tunnelens Udgang paa Vej til »Friheden«.

Et andet Flugtforsøg i Gaar i Provence-Fængslet i Sydfrankrig blev hurtigt kvalt af Politiforstærkninger.

Blumensaadts Sæber

hvert eneste at de Ræsonnementer, han støtter sin Opfattelse paa. Denne Opfattelse hviler paa den fundamentale Misforstaaelse, at Danmark *bringer* sig selv i Farezonen ved at tilslutte sig Atlant-Pagten. Det faktiske Forhold er, at Danmark *befinder* sig i Farezonen — af geografiske og strategiske eller, om man vil, geopolitiske Grunde. Spørgsmaalet er, hvordan vi — alene eller sammen med andre — *nedbringer* Faremomentet til det mindst mulige. Og ud fra denne Grundbetragtning, som vistnok er mere realistisk end Dr. Bangs, er Grønland ikke et farligt, undersøisk Skær, som vi skal holde os klar af, men en relativ tryg Ankerplads for dansk Udenrigspolitik. Takket være U. S. A.s Interesse, først og fremmest for Grønland og dernæst for Bælterne, kan Danmark blive Deltager i den vestlige Solidaritet, der sikrer os Vaabenfæller, hvis vi bliver overfaldet, men frem for alt bidrager til at mindske Krigsfaren ogsaa i vort lille Hjørne af Verden — ved at styrke Demokratierne og fastslaa, at det ekspansive Sovjet-Rusland ikke kan fortsætte med at tage ét Land ad Gangen, men maa afgøre, om det vil have Verdenskrig eller Verdensfred.

Vi staar derfor ikke over for noget Valg mellem at sikre Danmarks Bestaaen eller bevare Suveræniteten over Grønland. Snarere er Spørgsmaalet: om vi vil bevare Suveræniteten begge Steder eller opgive den over baade Grønland og Danmark — til henholdsvis U. S. A. og Sovjet. *Red.*

26-aarig Københavner falsk Læge i Aarhus

Foretaget Undersøgelser paa 7—8 Kvinder og afsløret paa Amtssygehuset i Aarhus

AARHUS (Privat)

En 26-aarig Københavner er blevet afsløret som falsk Læge. Han har foretaget Undersøgelser paa 7—8 Kvinder, sendt Breve til sig selv, tituleret som Læge, og har endog, efter at være kommet i Arresten, bildt sine Medfanger ind, at han var Læge.

Det drejer sig om en tidligere polyteknisk Studerende, *Gunnar De Olsen*, der nu sigtes for Overtrædelse af Lægeloven. Ogsaa over for sin Familie foregav han at være Læge saaledes har han sagt, at han var ansat paa Hospitalet, paa Militærhospitalet som Kirurg paa Amtssygehuset i Aarhus, hvor han er blevet afsløret.

Brevet från fångne dansken nära bli "cigarrettpapper"

Forts. fr. sid. 1

1942 måste Dahl fly från Danmark och tog sig via Sverige och Finland till ryska gränsen vid Archangelsk, där han skulle gå ombord på ett engelskt fartyg. Ryssarna vägrade emellertid att tro, att han var i engelsk tjänst och satte honom i fängläger. Sedan dess har han suttit i åtskilliga fängelser och krigsfånglägér i olika delar av Ryssland, bl. a. i Moskva och Odessa. Slutligen hamnade han i Krasnogorsk, där samtidigt af Sandeberg satt fången.

Lasarettet ett smutsigt inferno

Vi låter af Sandeberg själv skildra hur han kom i kontakt med Dahl och den rad av egendomliga tillfälligheter, som resulterade i danskens frigivning ur fångenskapen.

— När den danske krigsfångesekreteraren Christian Christiansen och jag 24 november 1945 fick lämna Butyrki-fängelset i Moskva efter 100 dagars fångenskap, fördes vi till den s. k. arbetszonen i krigsfånglägret i Krasnogorsk. Det dröjde emellertid flera veckor innan vi fick höra, att ytterligare en dansk befann sig bland de c:a 5.000 tyskarna i lägret. Orsaken till, att vi inte tidigare fick reda på hans existens var, att han var mycket svårt sjuk och hade tagits in i lägrets lasarettsbarack.

Jag kommer aldrig att kunna glömma vårt första besök hos Dahl. Lasarettsbaracken var ett sannskyldigt inferno av stank, smuts och ohyra. Antalet sängar var ytterst begränsat, och därför fick ofta flera patienter dela säng. För att få tillstånd att besöka de sjuka måste vi muta de ovänliga sjukvårdarna med papyrossi eller bröd.

Haakon Dahl hade haft turen att få en säng för sig själv. Han var oerhört avmagrad och hade långt skägg, febern glänste i hans insjunkna ögon, och hans kropp var delvis förlamad. Han var fullt övertygad om, att han inte hade långt kvar att leva, och läkarna, som vi talade med, var av samma uppfattning. Dahl blev givetvis mycket glad över det oväntade besöket av en landsman men bad oss lova att inte berätta för hans släktingar om hans tillstånd, om vi någonsin fick återvända hem. Han ville inte att de skulle få reda på, i vilket elände han dött i en nedlusad rysk fångbarack.

"Jeg vil hjem!"

Christiansen och jag flyttades så småningom över till en annan lägerzon, och dagen innan förflyttningen ägde rum, besökte den danske krigsfångesekreteraren sin landsman för sista gången. När han kom tillbaka från lasarettsbaracken visade han mig en bit brunt papper, på vilket Dahl på danska skrivit ett brev till "Herrar kommissarier i Kreml".

— Jeg vil hjem, skrev Dahl, og det med den første transport i retning mod mit hjemland. I fortsättningen framhöll Dahl, att han under förhören kunnat bevisa, att han arbetat i engelsk tjänst och alltså var att betrakta som en allierad. Han underströk, att han fått sin svåra sjukdom till följd av umbäranden och dålig behandling i läger och fängelser och sade sig vilja kräva Sovjet på ersättning, när han kom till Danmark. Han skulle nog visa herrarna i Kreml att de inte kunde tillåta sig vad som helst med en dansk medborgare.

Dahl hade bett Christiansen se till, att brevet blev avsänt till vederbörande myndighet. Då den danske ingenjören varit mycket svag och nere, hade Christiansen inte velat neka hoom den tjänsten, men för Dahls egen skull hade han nog ingen tanke på att uppfylla detta löfte. Både Christiansen och jag visste av egen erfarenhet, att dylika skrivelser ofelbart hamnade i lägerkommendantens papperskorg. Vi visste också, att brevskrivarna ofta råkade ut för repressalier, om de försökte beklaga sig för högre myndigheter.

Förtvivlat rop på hjälp

Dahls brev gjorde ett mycket djupt intryck på mig. Det var ett sista desperat försök, ett patetiskt rop på hjälp från en människa, som kände hoppet om liv och frihet ebba ut. De suddiga blyertsraderna talade visserligen ett morskt språk, men jag visste, att de endast var ett camouflage för hjälplös förtvivlan och pressande ångest. Jag kunde inte komma mig för att förstöra den bruna lappen utan stoppade den i fickan på mina smutsiga lägerbyxor.

Ungefär två månader senare slog äntligen frihetens timme för mig. 2 april 1946 fördes jag från den s. k. generalzonen i Krasnogorsk till Moskva, och en vecka senare befann jag mig på tåget mot Frankfurt an der Oder.

Då jag anade, att ryssarna skulle undersöka mina tillhörigheter, innan de släppte mig på allvar, började jag systematiskt förstöra alla papper jag hade på mig. Det var huvudsakligen smålappar med adresser på anhöriga till mina tidigare medfångar, som bett mig överbringa hälsningar.

Jag rullade cigarretter av de små lapparna och såg dem på så sätt gå upp i rök, samtidigt som jag försökte inpränta adresserna i min hjärna. Hade ryssarna fått tag på lapparna, hade både jag och de tidigare medfångarna haft obehagliga förhör att genomgå, det visste jag.

Så småningom hamnade jag i Lübeck, och där fick jag vänta c:a sex veckor på engelskt utresetillstånd. När jag en dag vände ut och in på min ryggsäck för att göra den ren, rullade den hopknyckade papperslappen ut. Greve Folke Bernadotte, som befann sig i staden, erbjöd sig att ta med några brev till mina släktingar, och i ett av dem skickade jag lappen.

Jag hade säkert varit hemma ett år, då jag en dag blev uppringd av en fru Energren vid Nordiska rörbolaget. Hon hade av företagets danske direktör M. C. Dahl blivit anmodad att höra sig för med mig, om jag möjligtvis träffat hans kusin i Ryssland. Hon bad att få skicka över ett fotografi, men när jag fick det, kunde jag inte spåra ett drag av likhet. Bilden visade en ung man i 32—33-årsåldern, under det min medfånge i Krasnogorsk sett ut, som om han vore 70 år. Jag skickade tillbaka fotot och bifogade för säkerhets skull den lilla bruna lappen. En halvtimme senare fick jag veta, att brevet skrivits av den danske direktörens kusin.

Några dagar senare kom direktör Dahl till Stockholm, och jag kunde då ge honom alla detaljer om, var hans släkting befann sig och hur han hade det. Ungefär vid samma tid for en högt uppsatt dansk person i speciellt uppdrag till Moskva, och tack vare honom inleddes de underhandlingar, vilka nu lett till att Haakon Dahl åter befinner sig i sitt hemland.

U. len men. där i nezueli rige, Pe kollchefen Ramel.

— I septem Sverige tre ve Herrera Uslar på då inbjuden i ege redaktör för Caracas ra ("Nu") och hann lä om Stockholm. För övr redan en massa goda vä och är glad att ha fått Sver första placering inom diploma

Den nye ministern är jur. dr har tidigare varit verksam s advokat.

TELEFON: C. 65 71
201. Aargang Nr. 75, 22 Sider

Berlingske Tidende

Grundlagt 1749 af E. H. Berling

Hjem efter 6½ Aars russisk Fangenskab

Mineingeniør Haakon Dahl, som i 1942 forsøgte via Sverige og Archangelsk at flygte til England, blev udvekslet med den for Mord dømte Kommunistagent

Dahl, som ikke var paafaldende mærket af Opholdet i de russiske Fangelejre, har tilbragt de sidste Maaneder i Frankfurt an der Oder

En usædvanlig Begivenhed fandt Sted Mandag Aften i Gedser. Efter 6½ Aars Fangenskab i sovjetrussiske Lejre vendte den 43-aarige danske Mineingeniør Haakon Dahl hjem til Danmark. Han var paa Færgen ledsaget af et Par russiske Politifolk. Haakon Dahl, der endnu bar sin Fangedragt, gik fra Borde støttet til en Stok. Dahl er ikke paafaldende mærket efter det lange Ophold i de russiske Fangelejre, men han har paadraget sig en alvorlig Skade ved Knæene, antagelig Rheumatisme. En tysk Læge i Frankfurt an der Oder, som har tilset ham, mente dog, at han i Løbet af nogen Tid vilde faa sin Førlighed tilbage.

I Gedser Havn blev Haakon Dahl udvekslet med den lettiske Journalist, den 40-aarige Johannes Meeritz, kaldet Loring, som i 1936 begik det sensationelle Mord i Kongelunden, hvor en lettisk Flytning blev myrdet og Liget søgt opløst i Natronlud. Meeritz blev anholdt under Besættelsen og idømt livsvarigt Fængsel, men

sentanter og deres Holdning over for ham at kunne skønne, at de havde Respekt for ham.

Mineingeniør Haakon Dahl blev i Gedser Havn, da det danske Politi havde afsluttet Udvekslingsformaliteterne, overgivet til sin Familie, der var mødt op i stort Tal. Haakon Dahl

70 Divisioner?

Formodninger om Vestunionens Frontstyrke

Fra vor Korrespondent.

LONDON, TIRSDAG AFTEN

Den belgiske Rigsdags Forsvarsudvalg ønsker Landets militære Styrke forøget. Antagelig ligger et Skøn over Vestunionens samlede Styrke til Grund for Overvejelserne.

Forsvarsudvalget ønsker, at Belgien til Frontkerne skal stille seks Divisioner, foruden en Brigade luftbaarne Tropper og pansrede Styrker.

Belgien (der har dobbelt saa mange Indbyggere som Danmark) har en Tolvtedel af Befolkningen i Vestunionen.

Hvis de andre Lande præsterer forholdsvis lige saa store Styrker — og der er al Grund til at vente Byrderne ligeligt fordelt — skal Vestunionens Fronthær bestaa af 70 Divisioner.

Eftertryk ikke tilladt. H. K.

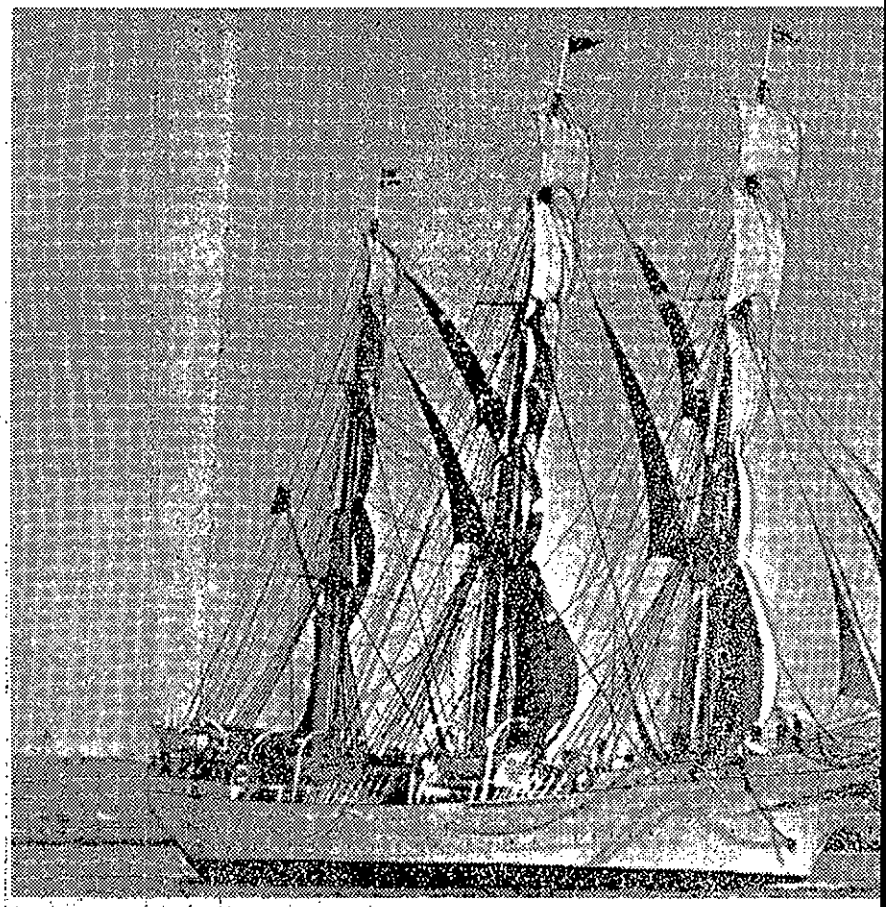

Den ene Dag Storm og Skyer, den næste Solskin og en tilpas frisk Brise. Der er Billede, vi i Gaar bragte af Skoleskibet „Danmark", opankret paa Helsingør Red, r der saa lige truende ud, og dette, hvor det med Trekroner i Baggrunden staar Ko Sejl med Dannebrog under Mesannokken og — som en Hyldest til det Land, Skibe paa Fortoppen. Lad os haabe, at „Danmark"s lykkelige Hjemkomst efter sit lange Foraarets Ankomst.

Passagererne har søgt at komme ud af Torlak Viking'

Berlingske Tidende

Grundlagt 1749 af E. H. Berling

ONSDAG
København, 16. Marts 1949

r 6½ Aars ngenskab

2 forsøgte
England,
dømte

t af Ophol-
gt de sidste
der

Mandag Af-
sovjetrussi-
Mineingeniør
paa Færgen
akon Dahl,
de støttet til
et efter det
en han har
ne, antage-
furt an der
han i Løbet
e.

oldning over for
ne, at de havde

kon Dahl blev i
et danske Politi

70 Divisioner?

Formodninger om Vest-unionens Frontstyrke

Fra vor Korrespondent.
LONDON, TIRSDAG AFTEN

Den belgiske Rigsdags Forsvarsudvalg ønsker Landets militære Styrke forøget. Antagelig ligger et Skøn over Vestunionens samlede Styrke til Grund for Overvejelserne.

Forsvarsudvalget ønsker, at Belgien til Frontkerne skal stille seks Divisioner, foruden en Brigade luftbaarne Tropper og pansrede Styrker.

Belgien (der har dobbelt saa mange Indbyggere som Danmark) har en Tolvtedel af Befolkningen i Vestunionen.

Hvis de andre Lande præsterer forholdsvis lige saa store Styrker — og der er al Grund til at vente Byrderne ligeligt fordelt — skal Vestunionens Fronthær bestaa af 70 Divisioner.

Eftertryk ikke tilladt. *H. K.*

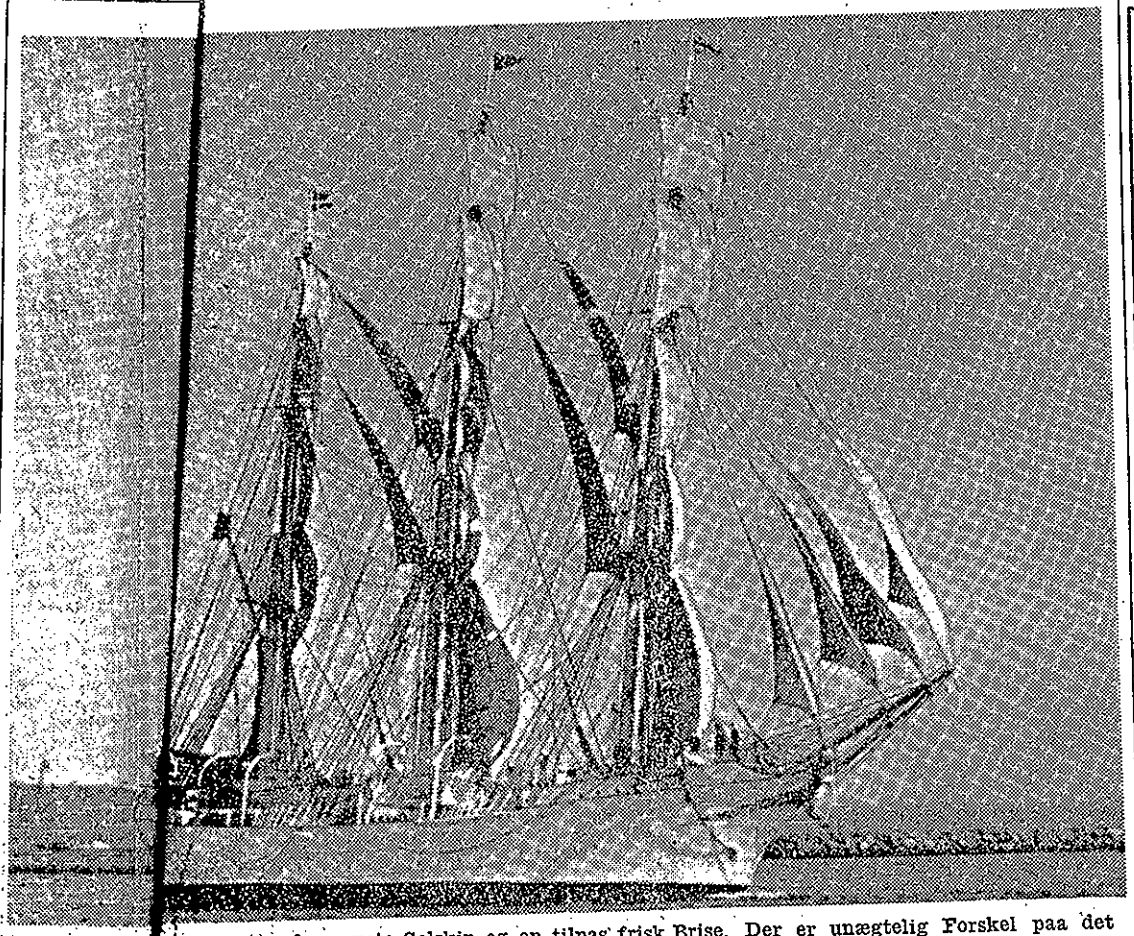

Den ene Dag Sne og Skyer, den næste Solskin og en tilpas frisk Brise. Der er unægtelig Forskel paa det Billede, vi i Gaar bragte af Skoleskibet „Danmark", opankret paa Helsingør Red, mellem en Himmel og et Hav, der saa ligesaa ud, og dette, hvor det med Trekroner i Baggrunden staar Københavns Havn ind for fulde Sejl med Dannebrog under Mesannokken og — som en Hyldest til det Land, Skibet kommer fra — Union Jack paa Fortoppen. Ad os haabe, at „Danmark"s lykkelige Hjemkomst efter sit lange Vintertogt definitivt varsler Foraarets Ankomst.

Britisk Salgs-Fremstød paa USA's Marked

Storbritanniens Handelsbalance er i Orden

Men England mangler stadig Dollars

Fra vor Korrespondent.
LONDON, TIRSDAG AFTEN

England forbereder et vældigt Salgs-Fremstød paa det nordamerikanske Marked. Regeringen vil yde betydelig Støtte til denne Dollar-Offensiv. Om et Par Uger vil Handelsministeren give Underhuset Meddelelse om Slagplanen.

Finansminister, Sir Stafford Cripps gav denne Oplysning, da han i Dag forelagde Pressen Englands Økonomiplan for i Aar. Slaget om Handelsbalancen er blevet vundet, idet Udførslen nu betaler Indførslen, men med det store Forbehold, at England ikke tjener nok Dollars til at betale for Raastoffer, som kun kan faas i Amerika.

Derfor startes Eksport-Offensiven, der skal erobre Dollars. Amerikas Nationalindtægt er større end nogen Sinde. Udsigterne for forøget Salg af Industrivarer er meget lovende. Vi

Fortsættes paa Side 2. (3

Passagererne har øgt at

og Liget søgt optøst i Natronlud. Meeritz blev anholdt under Besættelsen og idømt livsvarigt Fængsel, men i 1947 blev Dommen ændret til 16 Aars Fængsel. Meeritz blev ført til Gedser af danske Politifolk, som ganske kort foretog den formelle Udvekslingsproces med de russiske Politirepræsentanter, hvorefter Meeritz gik om Bord i Warnemünde-Færgen.

Øjenvidner mener af Meeritz' Optræden over for de russiske Repræ-

teterne, overgivet til sin Familie, der var mødt op i stort Tal. Haakon Dahl er Søn af afdøde Direktør Niels Dahl, Medindehaver af N. C. Breit & Co. i København, og han er Nevø til Godsejer Chr. S. Dahl, Valnæs paa Nordfalster. Familien tog ham til Valnæs, men allerede i Gaar Eftermiddags afrejste han mod ukendt Bestemmelsessted.

Afslutningen paa et Eventyr

Mineingeniør Haakon Dahls Liv har formet sig som en Roman. Han var oprindelig Landvæsenselev paa Sauntegaard, men allerede som 17-aarig rejste han ud i Verden. Det var i 1925 han tog Afsked med Danmark og drog til Sydafrika, hvor han i et Par Aar arbejdede paa en sydafrikansk Farm. Saa saa han sin Chance i Guldminerne i Transwaal. Gennem 8 Aar arbejdede han der og blev uddannet som Mineingeniør. I 1936, da han kom hjem paa Besøg, var Faderen død. Han tog Ophold hos sin Broder i Hellerup. Det var et Rekreationsbesøg. Han havde netop rejst sig efter 8 Maaneders Hospitalsophold, som en Knæskade havde paatvunget ham.

Det var en Annonce i Herregaardenes Adresseavis, der havde ført ham ud paa det sydafrikanske Eventyr. Man søgte en ung Dansker til en Farm, Dahl reflekterede og fik Stillingen. Han fortalte, at det var to Aars hyggeligt Farmerliv, afbrudt af Storvildtjagt, men saa kom Chancen ved Guldminerne. Som alle Hvide, der gaar i Minerne, maatte Dahl lære at bruge Bor, Dynamit og afstive Minegange, det er en Slags Skole, de skal igennem, før de kommer ned i selve Minearbejdet. Det er et haardt Job, som ikke er uden Risiko. Haakon Dahl kom ud for det Uheld, at han snublede over et Tipvognsspor, netop som han havde ladet 40—50 Huller med Dynamit og antændt Lunten. Knæet gik af Led, og han laa uden at kunne røre sig. De første Eksplosioner var allerede begyndt, men saa kom en Kaffer løbende og fik trukket ham om bag nogle Bjælker, og den danske Mineingeniør reddede Livet.

Efter Besøget i Danmark i 1936 vilde Haakon Dahl til Guldkysten for at fortsætte som Mineingeniør, men kort før Krigen var han atter i København efter at have været rundt omkring i Verden. Da den finsk-russiske Krig brød ud, meldte Haakon Dahl sig som frivillig, men efter Vinterkrigen vendte han tilbage til København og tog Del i Modstandsbevægelsens første Arbejde. Han var med til at organisere den

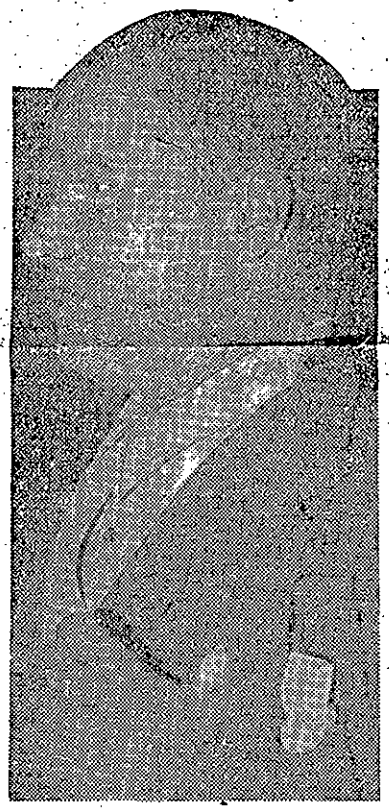

Haakon Dahl, da han sidst var i København.

England for at indtræde i Militæret, men han maatte blive i Fangelejren, og gennem 6½ Aar har skiftende Lejre været den danske Mineingeniørs Hjem.

Ad Omveje fik Familien at vide, at han sad som Fange i Rusland, og gennem den danske Repræsentation i Moskva ansøgtes om Løsladelse. Familien fik intet Svar, men fik efterhaanden Oplysninger om, hvor han befandt sig. Der blev optaget nye Forhandlinger mellem Udenrigsministeriet og de sovjetrussiske Myndigheder, og omsider blev Løsningen fundet.

Det var Minister Sehested i Udenrigsministeriet og Kontorchef Vetli i

komme ud af „Torlak Viking"

Besætningen findes ikke i Cockpittet, og Nøddørens Udløsningsmekanisme har været anvendt

I Gaar Eftermiddags Klokken 14,25 hentede Marinens Dykker, Kvartermester Jensen det første Offer op fra „Torlak Viking"s Vrag. Det var en af de spanske Passagerer, en ca. 50-aarig Mand. Han blev bragt om Bord paa Mineskibet „Laaland", og senere over paa Søpolitiets Baad, der i Aftes bragte den Omkomne til Havnegade, hvorfra Falck førte Liget til Retsmedicinsk Institut.

Strømforholdene har ikke tilladt yderligere Dykkervirksomhed. Marinefartøjet MSK 6 og Svitzers Dykkerbaad gik i Aftes til Barsebæck, mens „Laaland" blev paa Stedet Natten over med to Kriminalbetjente og Kontrolmester Nielsen fra DDL om Bord.

Man havde haabet i Gaar at have faaet flere af de omkomne op, men der indtraf et mindre Uheld med Dykkergrejet, og Reservedele maatte sendes ud med Motorbaad. Man vil imidlertid forsøge i Dag fra Daggry at fortsætte med at hente omkomne op fra Vraget, og Luftfartstilsynets Ledelse har givet Tilladelse til, at man fjerner alt fra selve Kabinen, foruden Passagerer og Besætning kan der blive Tale om Bagage og lignende. Derimod maa Dykkerne intet røre i Maskinens Førerkabine.

Af den Beretning, som foreligger fra Dykkeren i Gaar, synes det at fremgaa, at Passagererne og Besætning har søgt at komme ud af Maskinen i Ulykkesøjeblikket. Besætningen findes ikke paa deres Pladser i Cockpittet, og nede i Kabinens Agterende findes 12—14 af Passagererne samlet nær Udgangsdøren. Det fremgaar ogsaa af de foreliggende Oplysninger, at Nøddørens Udløsningsmekanisme har været taget i Anvendelse under Forsøgene paa at komme ud og op. Enkelthederne som vil tegne det fuldstændige Billede af Ulykkesøjeblikket, vil dog først foreligge efterhaanden som Dykkerarbejdet skrider frem. Det er paakrævet, at to Dykkere deltager i Arbejdet i Kabinen i Dag.

Hvornaar hæves Vraget?

DDLs Ledelse har i Gaar drøftet Mulighederne for at fremskynde Hævningen af „Torlak Viking"s

ve at finde Maskinen og være behjælpelig med Dykkerarbejdet. Selve Bjærgningsopgaven vil paahvile Det Danske Luftfartselskab med Assistance fra de Myndigheder, der hidtil, trods alle de store Vanskeligheder, Vejret har budt, med ukuelig Energi har arbejdet med Opgaven, en Energiudfoldelse, som jo gav til Resultat, at man i sidste Øjeblik fandt Vraget, til Trods for at Ordren til Afblæsning var givet.

Det synes, som om Flydekranen under de herskende Vejrforhold ikke er det mest velegnede Hjælpemiddel til Bjærgningen af Luftfartøjet, fordi Kranen ikke kan arbejde i Sø af Betydning. Derfor har man bedt Switzer om i Malmø, Göteborg eller danske Havne at skrive af finde et egnet Fartøj, som trods Vejrforholdene kan gennemføre Bjærgningen. I Frederikshavn har man fundet et oplagt Skib med en Kran, som kan bjærge „Torlak Viking", men det vil tage nogle Dage at faa denne Bjærgningsdamper gjort klar.

Et moderligt Velkomstkys over Lønningen. N
følge hans Færd gennem de korte Positionsm
Hjemkomst at vente med d

Næste Uge paa Ch
vil staa i Atlant

Udenrigsnævnet er indkaldt til Møde paa Mandag, og de
Debat ventes Onsdag eller Torsdag

Det har været nødvendigt at aflyse Finanslovdebatten, o
om Rigsdagen kan blive færdig til 8. A

Da Udenrigsminister Gustav Rasmussen først kan ventes til København i Løbet af Torsdagen, kan der ikke, som formodet, blive Møde i Det udenrigspolitiske Nævn allerede om Fredagen, idet der maa afsættes en passende Tid til Udenrigsministerens Orientering af Regeringen.

Mødet i Nævnet er derfor blevet fastsat til Mandag

„S
Ne
WASH
Sena
vundet
Forsla

komme ud af „Torlak Viking"

Besætningen findes ikke i Cockpittet, og Nøddørens Udløsningsmekanisme har været anvendt

I Gaar Eftermiddags Klokken 14,25 hentede Marinens Dykker, Kvartermester Jensen det første Offer op fra „Torlak Viking"s Vrag. Det var en af de spanske Passagerer, en ca. 50-aarig Mand. Han blev bragt om Bord paa Mineskibet „Laaland", og senere over paa Søpolitiets Baad, der i Aftes bragte den Omkomne til Havnegade, hvorfra Falck førte Liget til Retsmedicinsk Institut.

Strømforholdene har ikke tilladt yderligere Dykkervirksomhed. Marinefartøjet MSK 6 og Svitzers Dykkerbaad gik i Aftes til Barsebæck, mens „Laaland" blev paa Stedet Natten over med to Kriminalbetjente og Kontrolmester Nielsen fra DDL om Bord.

Man havde haabet i Gaar at have faaet flere af de omkomne op, men der indtraf et mindre Uheld med Dykkergrejet, og Reservedele maatte sendes ud med Motorbaad. Man vil imidlertid forsøge i Dag fra Daggry at fortsætte med at hente omkomne op fra Vraget, og Luftfartstilsynets Ledelse har givet Tilladelse til, at man fjerner alt fra selve Kabinen, foruden Passagerer og Besætning kan der blive Tale om Bagage og lignende. Derimod maa Dykkerne intet røre i Maskinens Førerkabine.

Af den Beretning, som foreligger fra Dykkeren i Gaar, synes det at fremgaa, at Passagererne og Besætning har søgt at komme ud af Maskinen i Ulykkesøjeblikket. Besætningen findes ikke paa deres Pladser i Cockpittet, og nede i Kabinens Agterende findes 12—14 af Passagererne samlet nær Udgangsdøren. Det fremgaar ogsaa af de foreliggende Oplysninger, at Nøddørens Udløsningsmekanisme har været taget i Anvendelse under Forsøgene paa at komme ud og op. Enkelthederne som vil tegne det fuldstændige Billede af Ulykkesøjeblikket, vil dog først foreligge efterhaanden som Dykkerarbejdet skrider frem. Det er paakrævet, at to Dykkere deltager i Arbejdet i Kabinen i Dag.

Hvornaar hæves Vraget?

DDL's Ledelse har i Gaar drøftet ve at finde Maskinen og være behjælpelig med Dykkerarbejdet. Selve Bjærgningsopgaven vil paahvile Det Danske Luftfartselskab med Assistance fra de Myndigheder, der hidtil, trods alle de store Vanskeligheder, Vejret har budt, med ukuelig Energi har arbejdet med Opgaven, en Energiudfoldelse, som jo gav til Resultat, at man i sidste Øjeblik fandt Vraget, til Trods for at Ordren til Afblæsning var givet.

Det synes, som om Flydekranen under de herskende Vejrforhold ikke er det mest velegnede Hjælpemiddel til Bjærgningen af Luftfartøjet, fordi Kranen ikke kan arbejde i Sø af Betydning. Derfor har man bedt Switzer om i Malmø, Göteborg eller danske Havne at prøve at finde et egnet Fartøj, som trods Vejrforholdene kan gennemføre Bjærgningen. I Frederikshavn har man fundet et oplagt Skib med en Kran, som kan bjærge „Torlak Viking", men det vil tage nogle Dage at faa denne Bjærgningsdamper gjort klar.

Et moderligt Velkomstkys over Lønningen. Naar man i et halvt Aar har maattet savne sin Dreng og kun kunnet følge hans Færd gennem de korte Positionsmeldinger og enkelte Breve med langt imellem, er det svært ved hans Hjemkomst at vente med den første Omfavnelse, til Landgangen bliver fri.

Næste Uge paa Christiansborg vil staa i Atlant-Pagtens Tegn

Udenrigsnævnet er indkaldt til Møde paa Mandag, og den udenrigspolitiske Debat ventes Onsdag eller Torsdag

Det har været nødvendigt at aflyse Finanslovdebatten, og det er tvivlsomt, om Rigsdagen kan blive færdig til 8. April

Da Udenrigsminister Gustav Rasmussen først kan ventes til København i Løbet af Torsdagen, kan der ikke, som formodet, blive Møde i Det udenrigspolitiske Nævn allerede om Fredagen, idet der maa afsættes en passende Tid til Udenrigsministerens Orientering af Regeringen.

„Sørøverne" sejrede

Nederlag for Truman i Senatet

WASHINGTON, TIRSDAG. Reuter.

Senatorerne fra Sydstaterne har

Canadas Forsvar øges 50 Procent

Blandt andet under Henvisning til de Farer, Atlantpagten skal afværge

Fra vor Korrespondent.

LONDON, TIRSDAG AFTEN

Canadas nye Finanslovforslag sætter Forsvarsudgifterne

ker, og den danske Mineingeniør reddede Livet.

Efter Besøget i Danmark i 1936 vilde Haakon Dahl til Guldkysten for at fortsætte som Mineingeniør, men kort før Krigen var han atter i København efter at have været rundt omkring i Verden. Da den finsk-russiske Krig brød ud, meldte Haakon Dahl sig som frivillig, men efter Vinterkrigen vendte han tilbage til København og tog Del i Modstandsbevægelsens første Arbejde. Han var med til at organisere den engelske Efterretningstjeneste i Danmark. Han lagde imidlertid ikke Skjul paa, at han syntes, at det gik for langsomt. Han vilde med i de direkte Aktioner og besluttede at gaa i engelsk Tjeneste. I 1942 flygtede han via Sverige, gik over den russiske Grænse for over Archangelsk at komme med et engelsk Forsyningsskib. *Saa var Uheldet efter ham. Han blev taget af Russerne og sat i Fangelejr.* Han forsøgte at bevise, at han var i engelsk Tjeneste og vilde til

Ad Omveje fik Familien at vide, at han sad som Fange i Rusland, og gennem den danske Repræsentation i Moskva ansøgtes om Løsladelse. Familien fik intet Svar, men fik efterhaanden Oplysninger om, hvor han befandt sig. Der blev optaget nye Forhandlinger mellem Udenrigsministeriet og de sovjetrussiske Myndigheder, og omsider blev Løsningen fundet.

Det var Minister Sehested i Udenrigsministeriet og Kontorchef Vetli i

Fortsættes paa Side 2. (1

ningsmekanisme har været taget i Anvendelse under Forsøgene paa at komme ud og op. Enkelthederne som vil tegne det fuldstændige Billede af Ulykkesøjeblikket, vil dog først foreligge efterhaanden som Dykkerarbejdet skrider frem. Det er paakrævet, at to Dykkere deltager i Arbejdet i Kabinen i Dag.

Hvornaar hæves Vraget?

DDLs Ledelse har i Gaar drøftet Mulighederne for at fremskynde Hævningen af „Torlak Viking"s Vrag. Marinen har nu løst sin Opga-

En Trusel

Pessimistisk U.S.A.-Udtalelse om Sovjets Luftstyrke

CINCINNATI, TIRSDAG (Reuter).

En af De forenede Staters største Flyvemaskinefabrikanter, Præsidenten for Curtiss Wright Corporation, William C. Jordan, udtalte i Dag, at de sovjetrussiske Resultater paa Flyvemaskineindustriens Omraade var en afgjort Trusel mod den amerikanske Overlegenhed i Luften.

Han sagde, at han ikke gerne vilde være Flyver i den første amerikanske Bombemaskine, der kom ind over Rusland, da den sandsynligvis vilde blive mødt af en Sky af Luftjagere.

Vi taler om, at vore Maskiner flyver meget højt, sagde han i et Interview her, men Russerne har Maskiner, der flyver højere endnu. Vi siger, vi producerer meget stærkt, men Russerne producerer stærkere endnu.

Gustav Rasmussen gaar ind for Danmarks Tilslutning til Atlanterhavs-Pagten

„Jeg gaar ud fra, at man hjemme følger min Indstilling"

Washington-Forhandlingerne sluttet med Fælles-Communiqué

Fra vor Korrespondent. WASHINGTON, TIRSDAG AFTEN

— Jeg er taknemlig for al den Forstaaelse og Velvilje, jeg har mødt under mit Ophold herovre. Under Forhandlingerne har vi faaet Svar paa alle de Spørgsmaal, vi stillede. Vi har faaet en fyldestgørende Orientering, og vi har til Gengæld været i Stand til at besvare alle Amerikanernes Spørgsmaal. Samtalerne har saaledes været fuldt tilfredsstillende.

Denne Udtalelse fremsatte Udenrigsminister Gustav Rasmussen over for Berlingske Tidende, da han i Dag havde taget Afsked med Udenrigsminister Dean Acheson efter en Times afsluttende Samtale. Samtidig udsendtes et fælles dansk-amerikansk Communiqué.

Af Communiqueets Ordlyd er det navnlig værd at lægge Mærke til, at det udtrykkeligt fremhæves, at Udenrigsminister Acheson og hans Raadgivere under de fire Dages Samtaler ikke blot har understreget, at Atlantpagtens Formaal er Fredens Bevarelse, men ogsaa, at man fra amerikansk Side har peget paa dens rent defensive Karakter og paa den Kendsgerning, at Pagtens Indhold er udformet i nøje Overensstemmelse med De forenede Nationers Charter.

Det var netop de Hovedpunkter, Gustav Rasmussen havde til Opgave at søge nærmere Informationer om under sit Besøg herovre. Af den Grund kan man uden at gaa for vidt fastslaa, at Samtalerne har været en Sukces, og man har Lov til at drage den Konklusion, at Udenrigsministeren i sin Rapport til Regeringen og Rigsdagen vil gaa ind for, at Danmark uden Tøven tilslutter sig Atlantpagten.

En Journalist spurgte, om Gustav Rasmussen vilde anbefale den danske Rigsdag, at Danmark gaar ind i Atlantblokken. Udenrigsministeren svarede:

— Jeg vil overlade det til Dem selv at drage den eneste forstandige Slutning.

De amerikanske Journalister var interesseret i at faa oplyst, om Danmarks Tilslutning til Pagten efter de vellykkede Samtaler kunde tages som en Kendsgerning. Hertil svarede Udenrigsministeren, at Bestemmelsen ene og alene laa hos den danske Rigsdag.

Gustav Rasmussen tilføjede, at det

Fortsættes paa Side 2. (2

Her vil Udenrigsministeren indgaaende gøre Rede for sine Forhandlinger i Washington, ligesom der vil finde en Drøftelse af hele den foreliggende Situation Sted.

Det næste Skridt hen mod Danmarks Indtræden i Atlantunionen bliver saa den udenrigspolitiske Debat, og den finder antageligt Sted Onsdag eller Torsdag i næste Uge.

Som alt har udviklet sig, kan man forudse, at Debatten vil munde ud i, at i hvert Fald Socialdemokratiet, de Konservative og Venstre godkender, at Udenrigsministeren paany rejser til Washington — denne Gang for at underskrive Pagten! Rigsdagens Ratifikation af Pagten vil først finde Sted senere.

Hvilken Stilling de Radikale sluttelig vil indtage, lader sig ikke sige i Dag. De har jo meddelt, at de først vil se de Oplysninger, Udenrigsministeren har med hjem fra Amerika, inden de træffer deres endelige Stilling; men givet er det, at Statsministeren i Nævnets Møde paa Mandag kraftigt vil opfordre alle demokratiske Partier til at staa bag den Beslutning, der nu skal træffes.

Hele den udenrigspolitiske Aktivitet, der vil komme til at præge næste Uge, kan naturligvis ikke undgaa at faa Indflydelse paa det almindelige politiske Arbejde. Oprindeligt var det saaledes Meningen, at Finanslovdebatten skulde indledes paa Tirsdag, men nu er det besluttet, at der ingen Debat skal være. Den vil blive henlagt til Behandling af Tillægsbevillingsloven.

I det hele taget hober der sig mere og mere Arbejde op, og der blev i Gaar i politiske Kredse givet Udtryk for, at det sikkert bliver meget vanskeligt at blive færdig med Samlingen til den 8. April, som det længe har været Meningen. *new.*

Om Rigsdagen kan blive klædt af til 8. April

Da Udenrigsminister Gustav Rasmussen først kan ventes til København i Løbet af Torsdagen, kan der ikke, som formodet, blive Møde i Det udenrigspolitiske Nævn allerede om Fredagen, idet der maa afsættes en passende Tid til Udenrigsministerens Orientering af Regeringen.

Mødet i Nævnet er derfor blevet fastsat til Mandag Klokken 16.

„Sørøverne

Nederlag fo Sen

WASHINGTON, T

Senatorerne fra vundet en Sejr Forslaget om at Debatter, det ma „Sørøveri", med d botere et Lovforsl

Loven mod Obs ved Obstruktion. talte Senatorerne uafbrudt, og de Nat, da Senatet a Regeringen derm En af Senatorern at tale uafbrudt 1 nutter.

Sydstats-Senator Virkeligheden ret Lov, der skal give berettigelse. Nu e muligt ogsaa at ta

Engl Jet-

„Luftva

LONDON, T

Storbritanni kommende M doble sin Styrk Antallet af sva ner med stor ligeledes blive Nye Jet-Bomb modeller skal absolut kvalite genhed.

angelejren,
skiftende
Mineinge-

en at vide,
Rusland, og
ræsentation
ladelse. Fa-
n fik efter-
, hvor han
ptaget nye
Udenrigsmi-
siske Myn-
Løsningen

ted i Uden-
chef Vetli i

(1

Agterende findes 12—14 af Passagererne samlet nær Udgangsdøren. Det fremgaar ogsaa af de foreliggende Oplysninger, at Nøddørens Udløsningsmekanisme har været taget i Anvendelse under Forsøgene paa at komme ud og op. Enkelthederne som vil tegne det fuldstændige Billede af Ulykkesøjeblikket, vil dog først foreligge efterhaanden som Dykkerarbejdet skrider frem. Det er paakrævet, at to Dykkere deltager i Arbejdet i Kabinen i Dag.

Hvornaar hæves Vraget?

DDLs Ledelse har i Gaar drøftet Mulighederne for at fremskynde Hævningen af „Torlak Viking"s Vrag. Marinen har nu løst sin Opga-

Det har været nødvendigt at aflyse Finanslovdebatten, og det er tvivlsomt, om Rigsdagen kan blive færdig til 8. April

Da Udenrigsminister Gustav Rasmussen først kan ventes til København i Løbet af Torsdagen, kan der ikke, som formodet, blive Møde i Det udenrigspolitiske Nævn allerede om Fredagen, idet der maa afsættes en passende Tid til Udenrigsministerens Orientering af Regeringen.

Mødet i Nævnet er derfor blevet fastsat til Mandag Klokken 16.

... Rasmussen gaar ind ...anmarks Tilslutning ...tlanterhavs-Pagten

...l fra, at man hjemme følger ...min Indstilling"

...Forhandlingerne sluttet med ...elles-Communiqué

...dent. WASHINGTON, TIRSDAG AFTEN

...lig for al den Forstaaelse og Velvilje, ...er mit Ophold herovre. Under For... ...i faaet Svar paa alle de Spørgsmaal, ...faaet en fyldestgørende Orientering, ...ældværet i Stand til at besvare alle ...ørgsmaal. Samtalerne har saaledes ...sstillende.

...atte Uden... ...ussen over ...a han i Dag ... Udenrigs... ...fter en Ti... Samtidig ...ansk-ameri...

...dlyd er det ...ærke til, at det udtrykkeligt fremhæves, at Udenrigsminister Acheson og hans Raadgivere under de fire Dages Samtaler ikke blot har understreget, at Atlantpagtens Formaal er Fredens Bevarelse, men ogsaa, at man fra amerikansk Side har peget paa dens rent defensive Karakter og paa den Kendsgerning, at Pagtens Indhold er udformet i nøje Overensstemmelse med De forenede Nationers Charter.

Det var netop de Hovedpunkter, Gustav Rasmussen havde til Opgave at søge nærmere Informationer om under sit Besøg herovre. Af den Grund kan man uden at gaa for vidt fastslaa, at Samtalerne har været en Sukces, og man har Lov til at drage den Konklusion, at Udenrigsministeren i sin Rapport til Regeringen og Rigsdagen vil gaa ind for, at Danmark uden Tøven tilslutter sig Atlantpagten.

En Journalist spurgte, om Gustav Rasmussen vilde anbefale den danske Rigsdag, at Danmark gaar ind i Atlantblokken. Udenrigsministeren svarede:

— Jeg vil overlade det til Dem selv at drage den eneste forstandige Slutning.

De amerikanske Journalister var interesseret i at faa oplyst, om Danmarks Tilslutning til Pagten efter de vellykkede Samtaler kunde tages som en Kendsgerning. Hertil svarede Udenrigsministeren, at Bestemmelsen ene og alene laa hos den danske Rigsdag.

Gustav Rasmussen tilføjede, at det

Fortsættes paa Side 2. (2

Her vil Udenrigsministeren indgaaende gøre Rede for sine Forhandlinger i Washington, ligesom der vil finde en Drøftelse af hele den foreliggende Situation Sted.

Det næste Skridt hen mod Danmarks Indtræden i Atlantunionen bliver saa den udenrigspolitiske Debat, og den finder antageligt Sted Onsdag eller Torsdag i næste Uge.

Som alt har udviklet sig, kan man forudse, at Debatten vil munde ud i, at i hvert Fald Socialdemokratiet, de Konservative og Venstre godkender, at Udenrigsministeren paany rejser til Washington — denne Gang for at underskrive Pagten! Rigsdagens Ratifikation af Pagten vil først finde Sted senere.

Hvilken Stilling de Radikale sluttelig vil indtage, lader sig ikke sige i Dag. De har jo meddelt, at de først vil se de Oplysninger, Udenrigsministeren har med hjem fra Amerika, inden de træffer deres endelige Stilling; men givet er det, at Statsministeren i Nævnets Møde paa Mandag kraftigt vil opfordre alle demokratiske Partier til at staa bag den Beslutning, der nu skal træffes.

Hele den udenrigspolitiske Aktivitet, der vil komme til at præge næste Uge, kan naturligvis ikke undgaa at faa Indflydelse paa det almindelige politiske Arbejde. Oprindeligt var det saaledes Meningen, at Finanslovdebatten skulde indledes paa Tirsdag, men nu er det besluttet, at der ingen Debat skal være. Den vil blive henlagt til Behandling af Tillægsbevillingsloven.

I det hele taget hober der sig mere og mere Arbejde op, og der blev i Gaar i politiske Kredse givet Udtryk for, at det sikkert bliver meget vanskeligt at blive færdig med Samlingen til den 8. April, som det længe har været Meningen. *new.*

„Sørøverne" sejrede

Nederlag for Truman i Senatet

WASHINGTON, TIRSDAG. Reuter.

Senatorerne fra Sydstaterne har vundet en Sejr over Regeringen. Forslaget om at forbyde endeløse Debatter, det man i U.S.A. kalder „Sørøveri", med det Formaal at sabotere et Lovforslag, er faldet bort.

Loven mod Obstruktion blev kvalt ved Obstruktion. I to Uger i Træk talte Senatorerne fra Sydstaterne uafbrudt, og de var utrættelige i Nat, da Senatet afbrød sit Møde, og Regeringen dermed opgav Kampen. En af Senatorerne satte Rekord ved at tale uafbrudt 12 Timer og 25 Minutter.

Sydstats-Senatorernes Kamp er i Virkeligheden rettet mod Trumans Lov, der skal give Negrene fuld Ligeberettigelse. Nu er det nemlig stadig muligt ogsaa at tale denne Lov ihjel.

...øges 50 Procent

Blandt andet under Henvisning til de Farer, Atlantpagten skal afværge

Fra vor Korrespondent.
LONDON, TIRSDAG AFTEN

Canadas nye Finanslovforslag sætter Forsvarsudgifterne op med ikke mindre end 50 Procent.

Canada er som bekendt Medstifter af Atlant-Pagten og begrunder den halve Gangs Forøgelse af Forsvarsbudgettet med en Henvisning til „de samme Farer", som har ført til Forhandlingerne om Atlant-Pagten.

Udgifterne til Forsvaret udgør 17 Procent af Slutsummen paa den nye Finanslov. Desuden søges Bemyndigelse til at bruge godt halvt saa stort et Beløb i kommende Finansaar, fordi Nybygninger og Udrustningsprogrammet rækker ud over næste Finansaar. *H. K.*

Eftertryk ikke tilladt.

England fordobler Jet-Jager-Styrken

„Luftvaabnet skal kunne afskrække enhver Angriber"

LONDON, TIRSDAG AFTEN

Storbritannien agter i de kommende Maaneder at fordoble sin Styrke af Jet-Jagere. Antallet af svære Bombemaskiner med stor Aktionsradius vil ligeledes blive kraftigt øget. Nye Jet-Bomber- og Natjagermodeller skal skaffe R.A.F. en absolut kvalitetsmæssig Overlegenhed.

Ministeren for Luftvaabenet, Arthur Henderson, gav i Eftermiddags Underhuset Meddelelsen om de nye Planer for R.A.F.s Udvikling. Formaalet var, sagde Ministeren, at det britiske Luftvaaben skulde have en Størrelse og en Slagkraft, der i Forbindelse med ligesinde-

Fortsættes paa Side 2. (4

1) 6½ Aar i Fangenskab

Justitsministeriet, der forestod Arbejdet med at finde frem til Afslutningen paa Haakon Dahls Fangenskab. Den estiske Journalist Johannes Meeritz, som var Sovjetagent, stod over for Benaadning, efter at man gentagne Gange fra russisk Side havde søgt at faa ham løsladt. Og det blev saa foreslaaet at udveksle de to Fanger. Haakon Dahl var ganske vist ikke dømt i Sovjetrusland, han sad som almindelig Krigs- eller Koncentrationslejrfange. Man betragter ikke fra Myndighedernes Side det skete som „en Handel", men som en almindelig Udvekslingsaftale, der er kommet i Stand ad normale Kanaler. Saa snart Forhandlingerne var afsluttet blev Haakon Dahl ført til en Fangelejr ved Frankfurt an der Oder. Her har han tilbragt de sidste Maaneder. Russerne havde ønsket, at Udvekslingen skulde ske i Frankfurt, men det danske Udenrigsministerium foretrak at det skete ved Gedser.

I den sidste Tid, mens Forhandlingerne med de russiske Myndigheder stod paa, kom der fra Haakon Dahl et Brev til Familien, hvori der stod: *„Skynd jer for Himlens Skyld. Det haster."* Han var stærkt plaget af sin Knæskade, som muligvis stammer fra Uheldet i Guldminerne. Haakon Dahl skal nu under Lægebehandling.

Udvekslingsaftaler for andre danske Fanger i Rusland?

I de sovjetrussiske Fangelejre findes andre danske Fanger, som man søger at faa hjemført, og fra Myndighedernes Side arbejdes der paa at opnaa lignende Aftaler med Rusland, som den, der nu er gennemført. Hvor en Udvekslingsmulighed foreligger, vil den blive forsøgt, men i øvrigt søges der om Løsladelse paa almindelige Benaadningsvilkaar. Hvormange Danske, der endnu befinder sig i russiske Fangelejre, ønsker man ikke fra danske Autoriteters Side at give detaillerede Oplysninger om.

pw.

2) Atlant-Pagten

var hans Tanke, at Rigsdagen skulde samles midt i næste Uge for at diskutere hans Rapport, der dog forinden skal forelægges Regeringen og det udenrigspolitiske Nævn.

Og, sluttede Udenrigsministeren: — Jeg antager, min Indstilling vil blive godkendt af Regeringen.

Fra officiel anden Side antydes det i øvrigt, at Udenrigsministrenes Samtale i Dag drejede sig om Emnerne Grønland og Vaaben-Leverancer, idet Acheson gjorde en Del mere almindelige Bemærkninger om det danske Vaaben-Behov.

Derudover havde Gustav Rasmussen Lejlighed til at berøre visse Problemer i Forbindelse med de store Million-Erstatninger til dansk Skibsfart. Disse Erstatninger, der stammer fra Brugen af dansk Tonnage under Krigen, er ved at blive afviklede, men der mangler endnu at blive betalt nogle Millioner, og det er om Slutsummen, der er opstaaet visse juridiske Vanskeligheder.

Acheson, hvis berømte Wall Street Advokat-Firma varetog de danske Skibsrederes Efterkrigstids-Interesser over for den amerikanske Stat, og som paa denne Maade har det mest indgaaende Kendskab til disse Forhold, lovede at tage dem op til Behandling.

Det sidste Møde i Gaar

Den svenske Ambassadør *Eric Boheman* blev modtaget af Viceudenrigsminister *Webb*, medens den islandske Delegation var optaget af Forhandlinger med Achesons nærmeste Raadgivere.

Sir Oliver tilbragte tre Kvarter os den amerikanske Udenrigsminister, og den landflygtige ungarske Statsmand, tidligere Premierminister *Ferenc Nagy*, der i Parentes bemærket er en begejstret Tilhænger af Grundtvigs Tanker og Ideer, saas paa Vej ind i andre, udenrigsministerielle Kontorer, ledsaget af nogle landflygtige ungarske Parlamentsmedlemmer.

Minister Hvass havde i Formiddagens Løb en Samtale med General Lucius D. Clays politiske Raadgiver, *Frank Murphy*, der netop i disse Dage er ved at indrette sit nye Departement for Tyskland og Østrig.

Dansk Pressekonference i Washington

Efter at Gustav Rasmussen havde taget Afsked med den amerikanske Udenrigsminister og hans Raadgivere, naaede han kort at pleje sine egne kunstneriske Interesser, idet han spiste Lunch med en kendt ameri-

„Det bedste Grundlag"

Ordlyden af det fælles amerikansk-danske Communiqué

Det Communiqué, Udenrigsministrene *Gustav Rasmussen* og *Dean Acheson* i Gaar udsendte efter deres sidste Møde i Washington, havde følgende Ordlyd:

Hovedformaalet med den danske Udenrigsministers Besøg i Washington har været gennem Forhandlinger med det amerikanske Udenrigsministerium at faa Oplysninger om den nordatlantiske Pagt for paa denne Maade at skabe det bedste Grundlag for den danske Regering og den danske Rigsdag, naar disse skal træffe den endelige Beslutning om Danmarks Stilling til Pagten.

Under de Forhandlinger, der har fundet Sted mellem den danske Udenrigsminister og den amerikanske Udenrigsminister og dennes Raadgivere, er den foreslaaede Pagts Art og Konsekvenser frit blevet drøftet i en aaben og venskabelig Aand.

Den amerikanske Udenrigsminister understregede, at Pagtens Formaal er at opretholde Freden og at den er af rent defensiv Karakter. Udenrigsministeren understregede ligeledes, at Pagten er udformet i Overensstemmelse med De forenede Nationers Statutter.

4) England fordobler

de Magters Styrker var i Stand til at afskrække enhver mulig Angriber.

Udbygningen af R.A.F. skal være fuldført inden Juni næste Aar, og de vigtigste Ordrer er allerede placeret hos Fabrikkerne.

De mange nye Jet-Jagere bliver af en Type, hurtigere end nogen eksisterende. Arthur Henderson udtalte sin faste Overbevisning om, at den nye Model vilde gøre det muligt for Storbritannien at opretholde sin førende Stilling i Jagerforsvaret.

De nye Bombemaskiner bliver af en 2-Motorers Jet-Type, der baade i Fart og Aktionsradius er de nuværende overlegen. Fabrikkerne planlægger allerede nu endnu kraftigere og endnu hurtigere Bombere, men indtil disse Modeller er færdige og gennemprøvet, vil R.A.F. betjene sig af den mindre revolutionerende Type, der allerede er i Serieproduktion.

Natjagerstyrken og Kystkommando-

Billige Æg til England

Stigende Konkurrence fra Irland mod Danmark

Fra vor Korrespondent.
LONDON, TIRSDAG AFTEN

Med en ny Handelsaftale har England opnaaet den første anselige Prisnedsættelse for en Landbrugsvare, der ogsaa er en Del af Danmarks Eksport. Irlands Æg til England sættes ned i Pris med en Sjettedel.

Det er Englands Haab, at der skal komme en støt Prisnedgang for alle Levnedsmidler. Paa Kornbørsen i Chicago ligger Hvede i Dag en Trediedel lavere end for godt et Aar siden.

Den irske Landbrugsminister oplyser, at England vil aftage alle de Æg, som Irland kan levere i de næste to Aar (indtil 1. Februar 1951) og betale dem med 25 Shillings (96 Øre) for 120. Hidtil har Irland faaet 30 Shillings, hvilket ogsaa er Prisen til de engelske Landmænd.

Irlands Pris for Æg har hidtil ligget lige saa højt som den engelske Produktionspris, fordi for mange ellers blev transporteret fra den irske Fristat over den grønne Grænse til Nordirland, der baade politisk og økonomisk er en Del af England. Dette Forhold og den korte Transport er Aarsag til, at Irland altid har faaet Overpris i Forhold til Danmark.

For Tiden faar Danmark 26 Shillings for Æggene, hidtil 4 Sh. under Irlands Pris, nu 1 Sh. over den.

Seks brune Bjørne bryder Blokaden

Pudsigt Optrin ved Zone-

Hemmeligt tysk Møde

Sidste Forsøg paa at sikre Landets Enhed?

Alligevel en Forbindelse med Russernes Bestræbelser?

Fra vor Korrespondent.
DÜSSELDORF, TIRSDAG AFTEN

Dyb Tavshed omgiver en 6-Timers Øst-Vest-Konference mellem Kristne tyske Politikere og tidligere højtstaaende Diplomater, som sidste Weekend afholdtes i det berømmelige Bad Godesberg ved Rhinen.

Mødet fandt Sted paa Initiativ af den fhv. tyske Ambassadør i Moskva, Rudolf Nadolny, 74 Aar, der har høje Forbindelser i den russiske Militærregering, men som i de sidste 4 Maaneder har opholdt sig i Vesttyskland.

Tyske Kilder oplyser kun, at økonomiske Spørgsmaal mellem Øst og Vest blev drøftet, men det antages, at Mødet er et nyt tysk Forsøg paa i sidste Øjeblik at slaa Bro mellem Øst- og Vesttyskland Trods Modsætningsforholdet mellem de allierede Besættelsesmagter og skabe et neutralt Tyskland midt i Europa.

I Konferencen deltog foruden Nadolny, Overdirektøren for den vesttyske økonomiske Administration, Dr. Herman Pünder, den tidligere Ambassadør i Washington *von Prittwitz und Gaffron*, Chefen for Frankfurt-Administrationens økonomiske Departement, Professor *Ludwig Erhard* samt forskellige ledende økonomiske Eksperter.

Præsidenten for det parlamentariske Raad, Dr. *Konrad Adenauer*, og Ministerpræsidenten for Nordrhin-Westfalen *Karl Arnold* havde begge — skønt de er kristne Demokrater — ligesom Socialdemokraterne sendt Afbud til Drøftelserne.

Nadolny, som indtil November boede i Berlin, hvor han havde de fineste Kontakter i Karlhorst, regnedes i Berlins politiske Kredse for at være en af de fremmeste Forkæmpere for et Samarbejde med Rusland. Hans Indstillinge menes dog at være noget afkølet efter Blokaden.

Selv sy

Haardfør ulykket A

FREDE

En 30-aarig der var paa V Fods Sejlbaad blev i Gaar fu Risholmen i stærkt forkom

Han havde let, og under Skaden faldt h et Spiger rev Underliv.

Saaret havd af et Barberbl Naal og Traad Drenge og bra

Udlan

Stockh Stockholm, Bofors 201 (203). Investo Serie A. 256 256 (256). L. M (40). L. M. (40½). Svensk (78). Svea Rec Skand. Banken

Marke

Hø- og (Ved Kbh Prisen paa benhavn, har i i Øre pr. kg: Hvedehalm 6—

Kart Prisen for S 6.—12. Marts v (Ved Kbhvn no Kartofler: a —18,00, prima (Ved de sj No Pr. Sælgers Sjæll.: King 10,00—11,00. (Ved de jy og Kartoffelse Bintje 9,50— 11,00, Up to d

Pal Tirsdag 15. Banker 135 (÷ 0,54). Indu

Fyns Konse saa Akts. Fyn holdt General Driftsresultat tilfredsstillind som Omsætn Tildelingen a ske Marked e og for den k ærtefabrikati pakket i Alu

ske Udenrigsmini-
at det skete ved

l, mens Forhand-
russiske Myndig-
m der fra Haakon
amilien, hvori der
r *Himlens Skyld.*
var stærkt plaget
m muligvis stam-
i Guldminerne.
nu under Læge-

laler for an-
Fanger i
nd?

**e Fangelejre fin-
anger, som man
rt, og fra Myn-
bejdes der paa at
er med Rusland,
rennemført. Hvor
ghed foreligger,
t, men i øvrigt
ielse paa almin-
vilkaar. Hvor-
endnu befinder
ejre, ønsker man
oriteters Side at
lysninger om.**

pw.

Pagten

ssadør *Eric Bo-*
et af Viceuden-
nedens den is-
var optaget af
Achesons nær-

te tre Kvarter
Udenrigsmini-
gtige ungarske
Premierminister
arentes bemær-
Tilhænger af
og Ideer, saas
udenrigsmini-
dsaget af nogle
e Parlaments-

de i Formidda-
med General
ske Raadgiver,
top i disse Da-
sit nye Depar-
og Østrig.

resse-
nce
gton

mussen havde
amerikanske
ns Raadgive-
leje sine egne
er, idet han
kendt amoni

„Det bedste Grundlag"

Ordlyden af det fælles amerikanske Communiqué.

Det Communiqué, Udenrigsministrene *Gustav Rasmussen* og *Dean Acheson* i Gaar udsendte efter deres sidste Møde i Washington, havde følgende Ordlyd:

Hovedformaalet med den danske Udenrigsministers Besøg i Washington har været gennem Forhandlinger med det amerikanske Udenrigsministerium at faa Oplysninger om den nordatlantiske Pagt for paa denne Maade at skabe det bedste Grundlag for den danske Regering og den danske Rigsdag, naar disse skal træffe den endelige Beslutning om Danmarks Stilling til Pagten.

Under de Forhandlinger, der har fundet Sted mellem den danske Udenrigsminister og den amerikanske Udenrigsminister og dennes Raadgivere, er den foreslaaede Pagts Art og Konsekvenser frit blevet drøftet i en aaben og venskabelig Aand.

Den amerikanske Udenrigsminister understregede, at Pagtens Formaal er at opr Freden og at den er af rent defensiv Karakter. Udenrigsminist understregede ligeledes, at F er udformet i Overensstemmel De forenede Nationers Stat

4) *England fordobler*

de Magters Styrker var i Stand til at afskrække enhver mulig Angriber.

Udbygningen af R.A.F. skal være fuldført inden Juni næste Aar, og de vigtigste Ordrer er allerede placeret hos Fabrikkerne.

De mange nye Jet-Jagere bliver af en Type, hurtigere end nogen eksisterende. Arthur Henderson udtalte sin faste Overbevisning om, at den nye Model vilde gøre det muligt for Storbritannien at opretholde sin førende Stilling i Jagerforsvaret.

De nye Bombemaskiner bliver af en 2-Motorers Jet-Type, der baade i Fart og Aktionsradius er de nuværende overlegen. Fabrikkerne planlægger allerede nu endnu kraftigere og endnu hurtigere Bombere, men indtil disse Modeller er færdige og gennemprøvet, vil R.A.F. betjene sig af den mindre revolutionerende Type, der allerede er i Serieproduktion.

Billig Æg til England

Stigende Konkurrence fra Irland mærkes.

Fra vor Korrespondent.

LONDON, TIRSDAG AFTEN

Med en ny Handelstale har England opnaaet den ønskelige Prisnedsættelse for landbrugsvare, der ogsaa er en af Danmarks Eksport. Irlands Æg i England sættes ned i Pris med Sjettedel.

Det er Englands Ønske, at der skal komme en stød Nedgang for alle Levnedsmidler. I Kornbørsen i Chicago ligger Hvedet Dag en Tredjedel lavere end det et Aar siden.

Den irske Landbrugsminister oplyser, at England vil købe alle de Æg, som Irland kan levere de næste to Aar (indtil 1. Februar 1951) og betale dem med 25 Shillings (96 Øre) for 120. Hidtil har Irland faaet 30 Shillings, hvilket altså er Prisen til de engelske Landmænd.

Irlands Pris for Æg har hidtil ligget lige saa højt som den engelske Produktionspris, fordi for mange ellers blev transporteret fra den irske Fristat over den grønne Grænse til Nordirland, der både politisk og økonomisk er en del af England. Dette Forhold og de korte Transport er Aarsag til, at Irland altid har faaet Overpris i Forhold til Danmark.

For Tiden faar Danmark 26 Shillings for Æggene, altså 4 Sh. under Irlands Pris, nu 1 Skilling den.

Seks brunkjørne bryder Blokaden

Hemmeligt tysk Møde

Sidste Forsøg paa at sikre Landets Enhed?

Alligevel en Forbindelse med Russernes Bestræbelser?

Fra vor Korrespondent.

DUSSELDORF, TIRSDAG AFTEN

Dyb Tavshed omgiver en 6-Timers Øst-Vest-Konference mellem Kristne tyske Politikere og tidligere højtstaaende Diplomater, som sidste Weekend afholdtes i det berømmelige Bad Godesberg ved Rhinen.

Mødet fandt Sted paa Initiativ af den fhv. tyske Ambassadør i Moskva, Rudolf Nadolny, 74 Aar, der har høje Forbindelser i den russiske Militærregering, men som i de sidste 4 Maaneder har opholdt sig i Vesttyskland.

Tyske Kilder oplyser kun, at økonomiske Spørgsmaal mellem Øst og Vest blev drøftet, men det antages, at Mødet er et nyt tysk Forsøg paa i sidste Øjeblik at slaa Bro mellem Øst- og Vesttyskland Trods Modsætningsforholdet mellem de allierede Besættelsesmagter og skabe et neutralt Tyskland midt i Europa.

I Konferencen deltog foruden Nadolny, Overdirektøren for den vesttyske økonomiske Administration, Dr. Herman Pünder, den tidligere Ambassadør i Washington *von Prittwitz und Gaffron*, Chefen for Frankfurt-Administrationens økonomiske Departement, Professor *Ludwig Erhard* samt forskellige ledende økonomiske Eksperter.

Præsidenten for det parlamentariske Raad, Dr. *Konrad Adenauer*, og Ministerpræsidenten for Nordrhin-Westfalen *Karl Arnold* havde begge — skønt de er kristne Demokrater — ligesom Socialdemokraterne sendt Afbud til Drøftelserne.

Nadolny, som indtil November boede i Berlin, hvor han havde de fineste Kontakter i Karlhorst, regnedes i Berlins politiske Kredse for at være en af de fremmeste Forkæmpere for et Samarbejde med Rusland. Hans Indstillinge menes

Selv syet sit Saar

Haardfør Nordmand forulykket paa Rejse til Amerika

FREDERIKSSTAD, TIRSDAG (NTB.)

En 30-aarig Mekaniker fra Oslo, der var paa Vej til Amerika i en 26 Fods Sejlbaad for at bosætte sig der, blev i Gaar fundet paa det ubeboede Risholmen i Nærheden af Hangø i stærkt forkommen Tilstand.

Han havde faaet Havari paa Sejlet, og under Forsøg paa at udbedre Skaden faldt han ned fra Masten, og et Spiger rev en dyb Flænge i hans Underliv.

Saaret havde han renset ved Hjælp af et Barberblad og syet sammen med Naal og Traad. Han blev fundet af to Drenge og bragt paa Sygehuset.

Udlandets Børser

Stockholms Aktiekurser

Stockholm, Tirsdag. RB.

Bofors 201 (202). Grängesberg 203 (203). Investor 1015 (1010). Kullager, Serie A. 256 (256). Kullager, Serie B. 256 (256). L. M. Ericsson, Serie A. 40½ (40). L. M. Ericsson, Serie B. 40½ (40½). Svenska Sockerfabriks AB. 77½ (78). Svea Rederi-Aktiebolag 40 (40½). Skand. Banken 255 (255).

Markedsberetninger

Hø- og Halmnoteringen.

(Ved Kbhvn.s Landboforening.)

Prisen paa Hø og Halm, leveret i København, har i Ugen 6.—12. Marts været i Øre pr. kg: Hø 19—22, Rughalm 6—8, Hvedehalm 6—8, Havrehalm 6—8.

Kartoffelnoteringen.

Prisen for Spisekartofler har for Ugen 6.—12. Marts været i Kr. pr. 100 kg:

(Ved Kbhvn.s Grønttorvs Kartoffelnoteringsudvalg.)

Kartofler: alm. 13,00—15,00, fine 15,00—18,00, prima 18,00—20,00.

(Ved de sjæll. Landboforeningers Noteringsudvalg.)

Pr. Sælgers Station eller Ejendom, Sjæll.: King Edward 9,50—10,50, Bintje 10,00—11,00.

(Ved de jydske Landboforeningers og Kartoffelsektioners Noteringsudvalg.)

Bintje 9,50—11,00, King Edward 9,50—11,00, Up to date 9,50—11,00.

Palsbys Kursindeks

Tirsdag 15. Marts.

Banker 135,52 (+ 0,16). Skibe 228,41 (÷ 0,54). Industri 182,94 (÷ 0,30).

Fyns Konservesfabrik, hvorunder ogsaa Akts. Fyns Vin-Kompagni hører, har holdt Generalforsamling. Det oplystes, at Driftsresultatet havde været særdeles tilfredsstillinde, og at saavel Produktion som Omsætning var steget betydeligt. Tildelingen af Daaser til det indenlandske Marked er stadig stærkt begrænset, og for den kommende Sæson vil Grøn-

Landmandsbanken holdt i Gaar Generalforsamling under Ledelse af HRS. K. Steglich-Petersen. Bankraadets Formand, Skibsreder A. P. Møller udtalte Mindeord om afdøde statsautoriseret Revisor Johs. Strobel, der var Bankens Revisor siden 1929. Han fremlagde derefter Beretning og Regnskab, der er omtalt før, og det vedtoges at udbetale 6½ pCt. i Udbytte. Til Bankraadet genvalgtes Grosserer Andreas Jacobsen og Direktør Vilhelm Nielsen. Som Revisor genvalgtes O. Henningsen og nyvalgtes den hidtidige Suppleant, nyvalgtes den hidtidige Suppleant Vilh. Jensen. Da statsautoriseret Revisor Frans Bruun ikke ønskede Genvalg som Suppleant, nyvalgtes to Suppleanter: de statsautoriserede Revisorer, cand. jur. C. N. M. Christiansen og Alex C. Ankjær-Jensen.

HEROFON

har det hele!

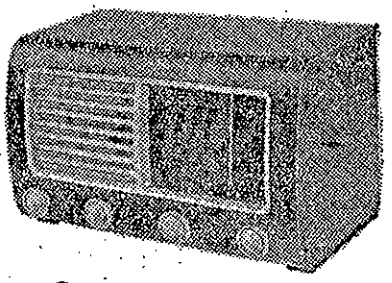

Storsuperen i en Nøddeskal

HEROFON's nye 5 Rørs Universalsuper er som skabt for den, der søger en Modtager, der hverken fylder eller dominerer — men som har alt og tager alt. Det er en lille og væver Super, hvor alle de nye tekniske Finesser er samlet i smukt moderne Kabinet af Nød eller Cuba Mahogni. Den har 3-farvet Skala, Tonekontrol og en sjælden Evne til at tage fjerntliggende Stationer — selv under vanskelige Antenneforhold. **Ny Pris .. 295**

+ Afg. Kr. 16,05.

Vore kendte lempelige Vilkaar vil lette Dem Anskaffelsen.

i Gaar

Ligefrem Kø foran Achesons Kontor

Mødet i Dag skulde begynde Kl. 11,30, men da Gustav Rasmussen ankom til State Department, ledsaget af Minister *Frants Hvass*, Ambassadør *Henrik Kauffmann* og Ambassaderaad *Bang Jensen*, var Acheson optaget af en Konference med den britiske Ambassadør, Sir *Oliver Franks*.

Den danske og den amerikanske Udenrigsministers Møde blev derfor udskudt et Kvarter.

Sir Oliver oplyste bagefter, at han bl. a. havde diskuteret visse praktiske Foranstaltninger i Forbindelse med Udenrigsminister Bevins kommende Besøg i Washington. Bevin, oplyste Ambassadøren, ventes at komme hertil omkring den 31. Marts og forbliver en otte Dages Tid i Amerika for bl. a. at underskrive Atlantpagten og overvære De forenede Nationers Møde.

De europæiske Nationers herværende diplomatiske Repræsentationer stod i øvrigt i Dag nærmest i Kø for at komme til Konferencer i det amerikanske Udenrigsministerium.

kunstneriske Interesser, idet han spiste Lunch med en kendt amerikansk Kunsthistoriker.

Senere paa Dagen modtog Gustav Rasmussen de syv københavnske Journalister, der har opholdt sig den sidste Uge i Washington. Han havde indbydt dem alle til sin Suite paa Hotel „Shoreham", og over en drink fortalte han om sine Rejseindtryk. Han var i glimrende Humør og understregede paa ny, at Samtalerne herovre havde været meget tilfredsstillende.

Kort efter kørte Udenrigsministeren til Banegaarden, og ved 22-Tiden i Aften naaede han til New York.

Udenrigsministeren tog ind paa Hotel „*Pierre*". Ambassadør Kauffmann tog først Nattoget til New York, idet han forinden var til Middag i den islandske Legation, hvor han blev informeret om de islandsk-amerikanske Samtaler, der uden Forudiskontering af Begivenhederne med Sikkerhed kan antages at føre til, at Island, dersom Danmark underskriver som den 9. vesteuropæiske Magt, da selv bliver den 10.

I Morgen tidlig Kl. 11 sættes Kursen mod København fra *Idlewild* Lufthavn i en af SASs store DC-6-Maskiner.

Baserne paa Grønland

Den allerførste Bladkommentar til de sidste Dages Forhandlinger fremkommer til Morgen i „*New York Herald Tribune*", der skriver om Grønland og Island, som „i Luftfartens Aarhundrede er Trappetrin paa Vejen over Atlanten".

Bladet mener som Konklusion, at der ikke vil rejse sig alvorlige Hindringer for en Ordning med Danmark og Island, og den Ordning vil sprede Frygten hos disse smaa Nationer, og den vil ikke give Rusland Skygge af Aarsag til legitime Klager.

Man synes i officielle danske Kredse at have samme Opfattelse.

Grønland er blevet diskuteret herovre, men ikke i det Omfang, man maaske havde ventet, idet Problemet saa at sige løser sig selv i Tilfælde af, at Danmark gaar ind i det fælles nordatlantiske Sikkerhedssystem.

Grønland vil fortsat bevare sin strategisk vigtige defensive Karakter, men Spørgsmaalet om Lufthavne, Radarsystemer og Radiostationer vil da ikke længere være et dansk-amerikansk Anliggende, men et Forhold, der er henlagt under Medlemsstaternes fælles Atlantpagt-Generalstab i Fontainebleau.

For selve det danske Hoved-

Staternes Auspicier, men med Støtte og Hjælp fra de øvrige Medlems-Nationer. *B. S.*

Eftertryk ikke tilladt.

3) Britisk Fremstød

kan aldrig faa gunstigere Betingelser end i Dag.

Englands Økonomi har gjort store Fremskridt i Fjor, og derfor kan i Aar kun ventes forholdsvis begrænset Forøgelse af Eksporten. Den var sidste Halvaar i Fjor 43 Procent over 1938's i Mængde, skal stige til 50 Procent over i første og 55 Procent over i andet Halvaar i Aar.

Kuleksporten, der i Fjor var 16 Mill. T. (af en samlet Kulbrydning paa 208 Mill. T.) skal kun gaa et Par Millioner Tons op. Der vil stadig være Mangel paa Staal.

Saa stærkt som nogen Sinde forkynder Cripps, at Inflation skal forhindres, fordi den truer Pristallet. Produktionsomkostningerne maa bringes ned, navnlig for Eksportvarer. Produktiviteten, Ydelsen pr. Mand og Time, maa øges ved Hjælp af større Dygtighed og Energi, en dristig Fremskridtsaand hos Fabrikkerne samt Beredvillighed hos Arbejderne til at tage imod nye og bedre Metoder.

Landbruget fik 50,000 nye Arbejdere i Fjor. Dets Produktion skal navnlig forøges ved mere rationel

at den mindre revolutionerende Type, der allerede er i Serieproduktion.

Natjagerstyrken og Kystkommandoen skal ligeledes moderniseres og udbygges. Under Krigen blev en Trediedel af de sænkede tyske U-Baade ødelagt af Kystkommandoens Flyvere, hvorfor Ministeren mente, at man gjorde klogt i ogsaa at styrke denne Gren af Forsvaret.

Kontrol- og Navigationssystemet, som var opbygget i Forbindelse med Luftbroen, var, sagde Ministeren, „second to none", og det muliggjorde, at Maskinerne med Forsyninger til den blokerede By ankom og afgik lige saa præcist som Londons Undergrundstog. Hvert 90. Sekund lander eller starter en R.A.F.-Maskine i Gatow Lufthavn. *het.*

Eftertryk ikke tilladt.

Sveriges nye Operettestjerne

Til Sommerkoncert i København

GÖTEBORG, TIRSDAG AFTEN

Sveriges Operettesanger Nr. 1, den unge Sanger *Per Grunden*, som for Tiden spiller i „Annie get your gun" paa Store Teatern i Göteborg, kommer til København til Sommer. Først skal han til Stockholm og spille Sporting Life i „Porgy and Bess" og derefter til Oslo for at spille den mandlige Hovedrolle i „Oklahoma". Men nu har Danskerne opdaget ham. Hr. *Ejner Gylling* fra Vilhelm Hansens Forlag i København sad i Store Teatern og saa „Annie get your gun" og blev interesseret i at faa Per Grunden til København paa en Gæsteoptræden. Der blev talt om Optræden i Tivoli sammen med den unge danske Skuespillerinde Lily Broberg, eller ogsaa skulde Hr. Grunden komme til København til Sommer og give en selvstændig Koncert. *C.*

Eftertryk ikke tilladt.

Pudsigt Optrin ved Zonegrænsestation i Tyskland

DÜSSELDORF, TIRSDAG AFTEN

Seks brune Bjørne — en paa Cykle og en paa Løbehjul — brød i Gaar Blokaden og krydsede den spærrede Zonegrænse fra Øst til Vest ved Vorsfelde Nordøst for Braunschweig.

De seks Brumbasser havde Pas paa tre Sprog, Tysk, Russisk og Engelsk, udstedt af den sovjetiske Overkommando i Portsdam med store og dyre Stempler.

De kom fra en Cirkus i den russiske Zone og skulde nu paa Tournée i den engelske Zone. De var slaaet af et Tog i Vorsfelde for at gaa over Grænsen og tage et Vest-Tog.

Men Forhandlingerne ved Grænsebommen varede dem for længe. De to af Bjørnene blev sure og krøb op i et Træ. De russiske, engelske og tyske Vagtposter skændtes, først med Bjørnene og saa med hinanden, men uden Resultat. De to Sure blev siddende.

Grænse-Episoden klaredes, da en Vogter lod Bommen gaa op og trak Cykle-Bjørnen og Løbehjuls-Bjørnen over paa engelsk Omraade. Saa blev de to i Træerne bange, hoppede ned og vraltede brummende bagefter. *Nør.*

Moder paa 10 Aar

WILMINGTON, TIRSDAG, AP.

En 10-aarig Negerpige, hvis Navn tilbageholdes, har i Dag paa Wilmington Memorial Hospital født en Datter paa syv Pund. Begge har det godt.

Ifølge de medicinske Annaler kender man eet Tilfælde, hvor en endnu yngre Pige er blevet Moder. I 1939 fik den 5½-aarige *Lina Medina* fra *Lima* i Peru en Dreng efter en Kejsersnitsoperation.

Rusland. Hans Indstillinge menes dog at være noget afkølet efter Blokaden.

I Slutningen af November flyttede han til Düsseldorf, hvor han nu bor med sin Datter.

Den nuværende Leder af den ensrettede østtyske kristne demokratiske Union, Otto Nuschke, var for en Maaned siden paa en politisk Rundrejse i Vesttyskland, hvor han ogsaa forhandlede med Nadolny og andre kristne Ledere i det politiske Rhinland, men det benægtes i Dag paa det bestemteste, at Weëk-end-Mødet i Bad Godesberg har nogen som helst Forbindelse med hans Besøg.

Den amerikanske Militærguvernør, General *Lucius D. Clay*, udtalte i Eftermiddags i Frankfurt, at Tyskerne ikke har Pligt til at sige Militærregeringerne, hvilke private Møder de vil holde eller har holdt.

Imidlertid oplyste han, at han i Formiddags var blevet underrettet drøftet i Godesberg, men heller ikke Clay saa nogen Grund til at røbe Tyskernes Hemmeligheder. *Nør.*

Eftertryk ikke tilladt.

FLORIGAN

Glycerin Gelé

– gør huden blød og hvid

Brug PEPSODENT *med* IRIUM

– gør smilet strålende

Det er Irium, der gør Pepsodent så virkningsfuld. Irium fjerner den gule „Film" fra tænderne og renser dem grundigt. Pepsodent har en dejlig, frisk smag og giver behagelig ånde.

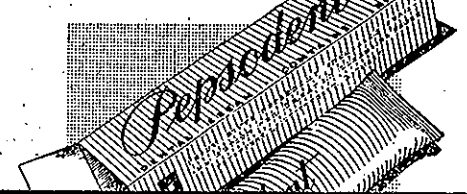

gennemprøvet, vil R.A.F. betjene sig af den mindre revolutionerende Type, der allerede er i Serieproduktion.

Natjagerstyrken og Kystkommandoen skal ligeledes moderniseres og udbygges. Under Krigen blev en Trediedel af de sænkede tyske U-Baade ødelagt af Kystkommandoens Flyvere, hvorfor Ministeren mente, at man gjorde klogt i ogsaa at styrke denne Gren af Forsvaret.

Kontrol- og Navigationssystemet, som var opbygget i Forbindelse med Luftbroen, var, sagde Ministeren, „second to none", og det muliggjorde, at Maskinerne med Forsyninger til den blokerede By ankom og afgik lige saa præcist som Londons Undergrundstog. Hvert 90. Sekund lander eller starter en R.A.F.-Maskine i Gatow Lufthavn. *het.*

Eftertryk ikke tilladt.

Sveriges nye Operettestjerne

Til Sommerkoncert i København

GÖTEBORG, TIRSDAG AFTEN.

Sveriges Operettesanger Nr. 1, den *unge Sanger Per Grunden*, som for Tiden spiller i „Annie get your gun" paa Store Teatern i Göteborg, kommer til København til Sommer. Først skal han til Stockholm og spille Sporting Life i „Porgy and Bess" og derefter til Oslo for at spille den mandlige Hovedrolle i „Oklahoma". Men nu har Danskerne opdaget ham. Hr. *Ejner Gylling* fra Vilhelm Hansens Forlag i København sad i Store Teatern og saa „Annie get your gun" og blev interesseret i at faa Per Grunden til København paa en Gæsteoptræden. Der blev talt om Optræden i Tivoli sammen med den unge danske Skuespillerinde Lily Broberg, eller ogsaa skulde Hr. Grunden komme til København til Sommer og give en selvstændig Koncert. C.

Eftertryk ikke tilladt.

Bryder Blokaden

Pudsigt Optrin ved Zonegrænsestation i Tyskland

DÜSSELDORF, TIRSDAG AFTEN

Seks brune Bjørne — en paa Cykle og en paa Løbehjul — brød i Gaar Blokaden og krydsede den spærrede Zonegrænse fra Øst til Vest ved Vorsfelde Nordøst for Braunschweig.

De seks Brumbasser havde Pas paa tre Sprog, Tysk, Russisk og Engelsk, udstedt af den sovjettiske Overkommando i Portsdam med store og dyre Stempler.

De kom fra en Cirkus i den russiske Zone og skulde nu paa Tournée i den engelske Zone. De var staaet af et Tog i Vorsfelde for at gaa over Grænsen og tage et Vest-Tog.

Men Forhandlingerne ved Grænsebommen varede dem for længe. De to af Bjørnene blev sure og krøb op i et Træ. De russiske, engelske og tyske Vagtposter skændtes, først med Bjørnene og saa med hinanden, men uden Resultat. De to Sure blev siddende.

Grænse-Episoden blev, da en Vogter lod Bommen gaa op og trak Cykle-Bjørnen og Løbehjuls-Bjørnen over paa engelsk Omraade. Saa blev de to i Træerne bange, hoppede ned og vraltede brummende bagefter. *Nør.*

Moder paa 10 Aar

WILMINGTON, TIRSDAG. AP.

En 10-aarig Negerpige, hvis Navn tilbageholdes, har i Dag paa Wilmington Memorial Hospital født en Datter paa syv Pund. Begge har det godt.

Ifølge de medicinske Annaler kender man eet Tilfælde, hvor en endnu yngre Pige er blevet Moder. I 1939 fik den 5½-aarige *Lina Medina* fra *Lima* i Peru en Dreng efter en Kejsersnitsoperation.

Rusland. Hans Indstillinge „menes dog at være noget afkølet efter Blokaden.

I Slutningen af November flyttede han til Düsseldorf, hvor han nu bor med sin Datter.

Den nuværende Leder af den ensrettede østtyske kristne demokratiske Union, Otto Nuschke, var for en Maaned siden paa en politisk Rundrejse i Vesttyskland, hvor han ogsaa forhandlede med Nadolny og andre kristne Ledere i det politiske Rhinland, men det benægtes i Dag paa det bestemteste, at Weék-end-Mødet i Bad Godesberg har nogen som helst Forbindelse med hans Besøg.

Den amerikanske Militærguvernør, General *Lucius D. Clay*, udtalte i Eftermiddags i Frankfurt, at Tyskerne ikke har Pligt til at sige Militærregeringerne, hvilke private Møder de vil holde eller har holdt.

Imidlertid oplyste han, at han i Formiddags var blevet underrettet drøftet i Godesberg, men heller ikke Clay saa nogen Grund til at røbe Tyskernes Hemmeligheder. *Nør.*

Eftertryk ikke tilladt.

FLORIGAN

Glycerin Gelé

– gør huden blød og hvid

BAGGER Radio

Rosengrnsalle 2 - Nora *7590

Randsyede herresko

Dobbeltsålede

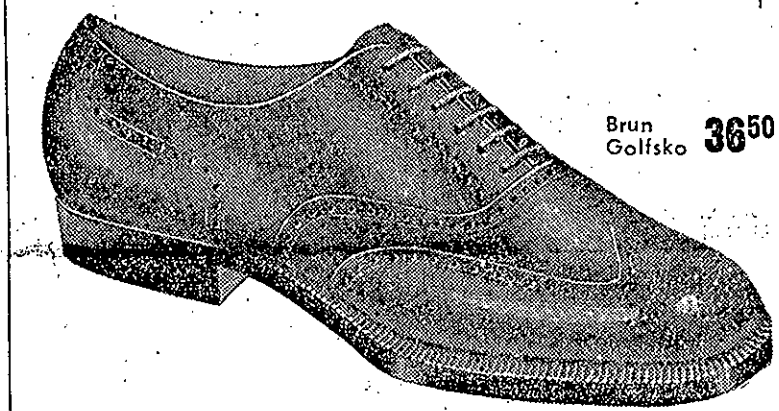

Brun Golfsko **36**50

Messen

– på Købmagergade, C. 766

Brug **PEPSODENT** *med* **IRIUM**

– gør smilet strålende

Det er Irium, der gør Pepsodent så virkningsfuld. Irium fjerner den gule „Film" fra tænderne og renser dem grundigt. Pepsodent har en dejlig,

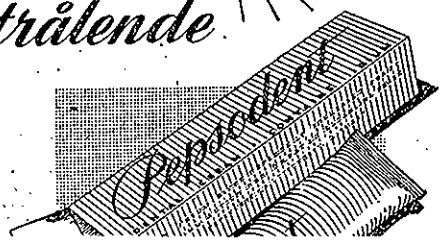

Annonce nr. 2 i serien „Den britisk kemiske industris forfædre".

universiteter under benævnelsen „The gown" stadig udgør en mindelse om de bånd, som en gang forenede Øster- og Vesterlandets studerende.

maaske havde ventet, idet Problemet saa at sige løser sig selv i Tilfælde af, at Danmark gaar ind i det fælles nordatlantiske Sikkerhedssystem.

Grønland vil fortsat bevare sin strategisk vigtige defensive Karakter, men Spørgsmaalet om Lufthavne, Radarsystemer og Radiostationer vil da ikke længere være et dansk-amerikansk Anliggende, men et Forhold, der er henlagt under Medlemsstaternes fælles Atlantpagt-Generalstab i Fontainebleau.

For selve det danske Hovedland vil der ikke blive Tale om Anlæggelse af amerikanske Baser i Fredstid. Det Løfte er afgivet fra amerikansk Side.

Grønlands Beliggenhed er imidlertid for det amerikanske Forsvar en saadan, at det indkalkuleres i den amerikanske Generalstabs defensive Planer.

Der vil i Tilfælde af dansk Tilslutning næppe blive Tale om automatisk Ophævelse af den nu eksisterende Grønlands-Traktat, men om visse Ændringer af den, og i samme Øjeblik, Grønland kommer til at sortere under selve Atlantpagten, kan det glimrende tænkes, at f. Eks. den amerikanske Belægning paa Grønland formindskes, og at Bevogtningsopgaver i videre Udstrækning overgaar til Danmark selv under Atlantpaa 206 Mill. Kr.) skal kun gaa et Par Millioner Tons op. Der vil stadig være Mangel paa Staal.

Saa stærkt som nogen Sinde forkynder Cripps, at Inflation skal forhindres, fordi den truer Pristallet. Produktionsomkostningerne maa bringes ned, navnlig for Eksportvarer. Produktiviteten, Ydelsen pr. Mand og Time, maa øges ved Hjælp af større Dygtighed og Energi, en dristig Fremskridtsaand hos Fabrikkelederne samt Beredvillighed hos Arbejderne til at tage imod nye og bedre Metoder.

Landbruget fik 50,000 nye Arbejdere i Fjor. Dets Produktion skal navnlig forøges ved mere rationel Dyrkning af Græsarealerne. Desuden forøges Summen til Import af Levnedsmidler (fra 7800 Mill. Kr. sidste Halvaar i Fjor til 8520 Mill. Kr. i indeværende Halvaar).

Dermed skal en Englænders Ernæring stige fra 2860 til 2990 Kalorier. Han vil faa mindre Kød end i Fjor, men flere Fedtstoffer og ikke mindst flere Grønsager.

Eftertryk ikke tilladt.

Grundet paa 50 Aars Jubilæum Torsdag d. 17. Marts er Forretningen kun aaben Kl. 10—3.

Firma **Fritz Heimbürger**
Købmagergade 63—65.

LITHROL
SUPER TÆNDVÆSKE —

giver en ren, klar, lugtfri flamme og får fyrtøjet til at virke **hver gang!** — også et glimrende rensemiddel mod fedtpletter.

NÆBBET gør det nemt at fylde Deres fyrtøj og koster kun **50 øre.**

LITHROL

PINCETTEN skal De bruge, når fyrtøjet skal åbnes for påfyldning — hvis vægen skal trækkes frem eller vat skiftes ud! — Pincettens anvendelighed står slet ikke i forhold til prisen, der kun er ..... **kr. 2,50**

Fås hos tobakshandlerne. SALGSKONTOR: **BELLAHØJVEJ 109, Fa 3390**

Brug **PEPSODENT** *med* **IRIUM**
— gør smilet strålende

Det er Irium, der gør Pepsodent så virkningsfuld. Irium fjerner den gule „Film" fra tænderne og renser dem grundigt. Pepsodent har en dejlig, frisk smag og giver behagelig ånde.

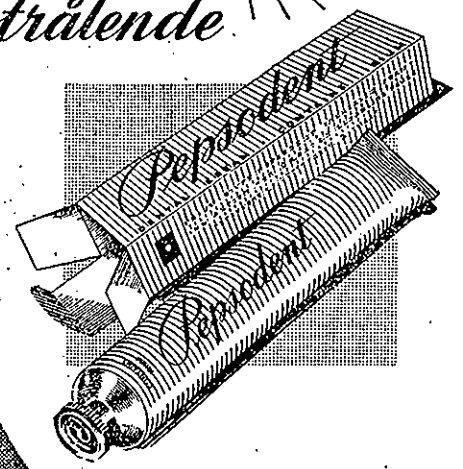

REN, FRISK SMAG
- RENE HVIDE TÆNDER

Generalagentur A. H. RIISE

PE 18—2003

Brug PEPSODENT med IRIUM
– gør smilet strålende

Det er Irium, der gør Pepsodent så virkningsfuld. Irium fjerner den gule „Film" fra tænderne og renser dem grundigt. Pepsodent har en dejlig, frisk smag og giver behagelig ånde.

REN, FRISK SMAG
- RENE HVIDE TÆNDER

Generalagentur A. H. RIISE

PE 18—2003

Robert af Chester

bragte for 800 år siden det første kendskab til kemi til Vesteuropa. Om denne mærkelige mands herkomst ved man kun lidt udover at han antagelig var født i Rutland. Det er en kendsgerning, at han fik sin første uddannelse ved den på dette tidspunkt berømte skole i Chester og derefter ifølge tidens skik studerede ved de moriske universiteter i Spanien. Morerne eller araberne var den gang kendt som verdens fornemste videnskabsmænd. Den 11. februar 1144 var Robert blevet færdig med en oversættelse til latin af en arabisk afhandling om kemi. Denne oversættelse blev Europas første kemiske lærebog.

Uden tvivl medførte han også fra Spanien den vide arabiske kappe, som ved de britiske universiteter under benævnelsen „The gown" stadig udgør en mindelse om de bånd, som en gang forenede Øster- og Vesterlandets studerende. Ligesåt lidt som han kunne have drømt om, hvilken betydning denne dragt senere ville få, ligesåt lidt kunne han have forestillet sig, hvilken betydning en anden arabisk afhandling, som han oversatte, ville få i fremtiden. Det var et arbejde af en anset matematiker, Khwarizine, om den gren af matematiken, som araberne specielt har udviklet og som af os stadig benævnes med sit arabiske navn, algebra. Foruden sine omfattende matematiske værker udførte Robert den første oversættelse til latin af Koranen. Europa står i uendelig taknemmelighedsgæld til denne englænder, idet Østerlandets kundskaber indenfor kemi og matematik måske var forblevet skjult for Vesterlandet i århundreder frem i tiden, såfremt Robert af Chester ikke havde gjort sin store indsats for disse kundskabers udbredelse.

ICI

Indrykket af
IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES LTD . LONDON . ENGLAND

POLITIKEN

65. aargang nr. 166. København, onsdag den 16. marts 1949

Atlant-indbydelse til Danmark paa fredag

Resultatet af vaaben-forhandlingerne betyder ikke et bidrag til nogen voldsom oprustning i Danmark

USA regner med forstaaelse om Grønlands-ordningen — Gustav Rasmussen tilfreds med orienteringen i USA

Af Sven Tillge-Rasmussen

Washington, tirsdag.

SAA er det i virkeligheden sket. Et sidste møde fandt sted i middags mellem Amerikas og Danmarks udenrigsministre. Det gik, som man efterhaanden maatte vide, at det ville gaa. Gustav Rasmussen vil paa grundlag af de oplysninger, han har faaet, anbefale regeringen, at Danmark ligesom Norge og formentlig ogsaa Island siger ja til at gaa ind i Atlantunionen.

Pagten offentliggøres

Han er hjemme paa torsdag. Den amerikanske indbydelse til Danmark

rigsministre atter mødes i Washington i de første dage af april.

cipiel erklæring om, hvad Danmark i givet fald tør vente af forsyninger.

Det anses for vigtigt for overvejelserne om den kommende forsvarsordning, der allerede har trukket længere ud, end man i militære kredse synes om.

Økonomisk genrejsning hovedopgaven

Formentlig har Dean Acheson deroverfor gentaget, hvad allerede er gjort klart flere gange, nemlig at det ville være en fejl af noget europæisk land at vente tilskud til enorme rustningsprogrammer. Hele systemet maa ses i sammenhæng med Marshallplanen. Den økonomiske genrejsning maa ikke gøres illuso-

POLITIKEN

København, onsdag den 16. marts 1949 — 16 sider

ydelse til aa fredag

gerne betyder ikke et bidrag ustning i Danmark

i Grønlands-ordningen — ed orienteringen i USA

, tirsdag.
iste møde
s og Dan-
an efter-
stav Ras-
, han har
ligesom
til at gaa

øres

es i Washing-

cipiel erklæring om, hvad Danmark i givet fald tør vente af forsyninger.

Det anses for vigtigt for overvejelserne om den kommende forsvarsordning, der allerede har trukket længere ud, end man i militære kredse synes om.

Økonomisk genrejsning hovedopgaven

Formentlig har Dean Acheson deroverfor gentaget, hvad allerede er gjort klart flere gange, nemlig at det ville være en fejl af noget europæisk land at vente tilskud til enorme rustningsprogrammer. Hele systemet maa ses i sammenhæng med Marshallplanen. Den økonomiske

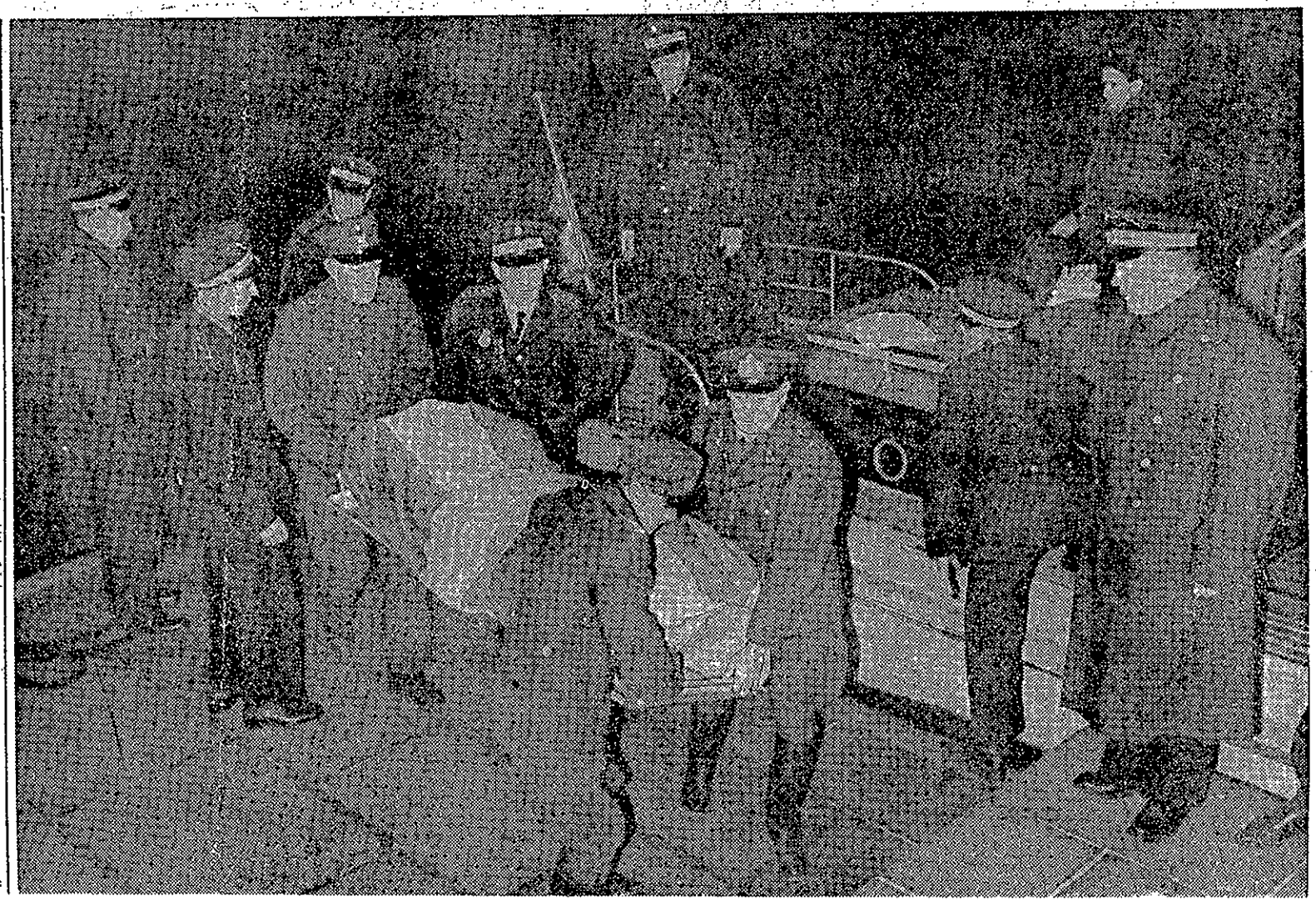

han er hjemme paa torsdag. Den amerikanske indbydelse til Danmark

Udenrigsminister Gustav Rasmussen uden for det amerikanske udenrigsministerium

kommer antagelig fredag samtidig med offentliggørelsen af pagtens tekst. Der foreligger ikke her endelig besked om, hvornaar rigsdagen vil drøfte indbydelsen. Man gaar imidlertid ud fra, at det sker, saaledes at et svar sendes til Washington i næste uge.

Mere bliver der saa ikke at tale om herovre, før Atlantlandenes udenrigsministre atter mødes i Washington i de første dage af april.

Det officielle communiqué

Efter mødet i dag udsendtes et fælles communiqué, hvori Atlantpagtens defensive karakter betones, og dens formaal fastslaas som fredens bevarelse. Communiqueet er af følgende ordlyd:

„Under de samtaler, der har fundet sted mellem udenrigsminister *Gustav Rasmussen* og den amerikanske udenrigsminister og hans raadgivere, drøftede man indgaaende og i en aabenhjertig og venskabelig aand den paatænkte Atlantpagts karakter og rækkevidde. Udenrigsminister *Acheson* understregede, at formaalet med pagten var opretholdelse af freden, og han fremhævede ligeledes den rent defensive karakter. Han fremhævede endvidere, at pagten var udarbejdet i nøje overensstemmelse med De forenede Nationers charta".

Amerikas stilling til Grønland præciseret

Samtalen i dag blev for saa vidt mere langvarig end ventet. Den strakte sig over tre kvarter *og gav Gustav Rasmussen anledning til endnu en gang at faa præciseret Amerikas indstilling til Grønlandsspørgsmaalet.*

Han understregede ogsaa, at det ville være vigtigt for Danmark at faa del i vaabenleverancer. Men paa dette punkt gik udenrigsministeren ikke i enkeltheder. Emnet var udtømt under mandagens møder.

Der er fra dansk side udtrykt ønske om, at det ikke varer for længe, før der kan gives en prin-

marshallplanen. Den økonomiske genrejsning maa ikke gøres illusorisk gennem overordentlige bevillinger til militæret.

Det afgørende efter amerikansk opfattelse — og den tanke, der ligger bag de amerikanske bevillinger — er en genopbygning, der hindrer kommunismen i at faa socialt fodfæste og et udgangspunkt for at ska-

Fortsættes side 2, sp. 1.

Det første af ofrene fra „Thorlak Viking" bjærge

ud af den sunkne maskine. En af søpolitiets baade kom sent i aftes ind til Havnegade m var lagt paa motorbaadens agterdæk indsvøbt i et stort dannebrogsflag. Paa vort bille

i øvrigt til artiklen inde i bladet.

Dansker hjem efter seks aars russisk fangenskab

Ingeniør Hakon Dahl udveksler med den lettiske kommunist-agent Meeritz, der dømtes for Kongelunds-mordet

Anholdt i Arkangelsk i 1943 uden begrundelse, flyttet rundt fra fængsel til fængsel, sultestrejket tre gange

DEN 43aarige danske ingeniør Hakon Dahl vendte natten til i gaar hjem til Falsters fede jord efter et over seks aar langt magert russisk fangenskab.

Det skete ved en mærkelig menneskeclearing, hvor danskerne udleverede den lettiske kommunistiske agent Meeritz, der blev idømt 16 aars tugthus for det saakaldte Kongelundsmord, ved hvilket den estiske flygtning Eldermann blev myrdet.

Udvekslingen fandt sted i Warnemünde. To danske kriminalbetjente afleverede Meeritz til russiske politifolk mod til gengæld at faa Hakon Dahl udleveret. Med betjentene fulgte to af Dahls slægtninge, hans fætter, der er søn af godsejer *Chr. P. Dahl*, „Valnæs" paa Falster, og broderen, direktør *Niels Dahl* fra Odense. De tog straks til „Valnæs", hvor den frigivne for første gang i 6½ aar boede bag en dør, der havde haandtag paa begge sider.

Godsejer Chr. P. Dahl fortæller om sin nevø og hans lange fangenskab:

— Det er to aar siden, vi for første gang fik bud om, hvor min nevø befandt sig. Vi vidste nok, at han var i russisk fangenskab, men det var umuligt at faa besked om, hvor han opholdt sig og hvad man sigtede ham for. Saa snart vi havde faaet beskeden om, hvilken fangelejr han opholdt sig i, bad vi udenrigsministeriet tage affære.

Gustav Rasmussen greb selv ind

Afdøde minister *Døssing* gjorde, hvad han magtede, for at udvirke en frigivelse, men det viste sig nytteløst, og Hakon forsvandt igen for os. Tilfældigvis modtog vi for faa maa-

Fortsættes side 10.

Gif m

Han erk

POLITIETS mystiske stede den lille staar i stamp som politiet i holdt, blev al fri fod,hvilke cierne anses I vort referat mand for R. vi i gaar hav rede han, at get imod at fulde navn, idet han ikke bevidst.

Han lagde i havde været i men han stod over for alt ham i forbind protesterede s at han nogen s Det, var opspi ganske forker

POLITIKEN

Telf. Cent. 8511, aaben døgnet rundt. „Oplysningen" hverd. 10-22. C. 12,235.

VEJRET. Udsigt for Jylland og øerne. Foreløbig aftagende nordvestlig kuling, senere paa ny opfriskende sydvestlig eller vestlig vind med ustadigt vejr og ret uændret temperatur. Bornholm: Jævn til frisk nordvestlig, mod vest eller sydvest drejende vind, ingen eller kun enkelte byger og ringe tempe-

Churchills erindringer 35

Vi følte æ

genrejsning maa ikke gøres illusorisk gennem overordentlige bevillinger til militæret.

Det afgørende efter amerikansk opfattelse — og den tanke, der ligger bag de amerikanske bevillinger — er en genopbygning, der hindrer kommunismen i at faa socialt fodfæste og et udgangspunkt for at ska-

Fortsættes side 2, sp. 1.

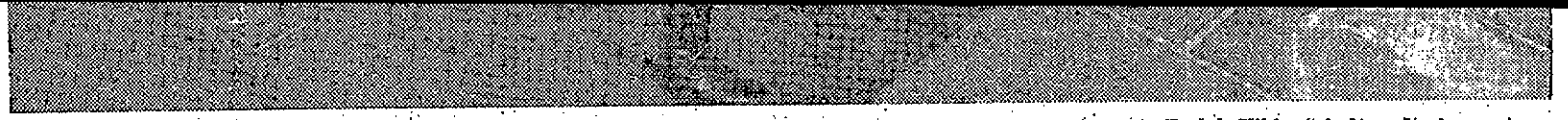

Det første af ofrene fra „Thorlak Viking" bjærget:

Bjærgningen af „Torlak Viking" indtraadte i gaar i en ny fase, idet Svitzer begyndte at bringe de omkomne ud af den sunkne maskine. En af søpolitiets baade kom sent i aftes ind til Havnegade med det første af katastrofens ofre, der smukt og enkelt var lagt paa motorbaadens agterdæk indsvøbt i et stort dannebrogsflag. Paa vort billede føres den omkomne i land i Havnegade. Vi henviser i øvrigt til artiklen inde i bladet.

Dansker hjem efter seks aars russisk fangenskab

Ingeniør Hakon Dahl udveksler med den lettiske kommunistagent Meeritz, der dømtes for Kongelunds-mordet

Anholdt i Arkangelsk i 1943 uden begrundelse, flyttet rundt fra fængsel til fængsel, sultestrejket tre gange

DEN 43aarige danske ingeniør Hakon Dahl vendte natten til i gaar hjem til Falsters fede jord efter et over seks aar langt magert russisk fangenskab.

Det skete ved en mærkelig menneskeclearing, hvor danskerne udleverede den lettiske kommunistiske agent Meeritz, der blev idømt 16 aars tugthus for det saakaldte Kongelundsmord, ved hvilket den estiske flygtning Eldermann blev myrdet.

Udvekslingen fandt sted i Warnemünde. To danske kriminalbetjente afleverede Meeritz til russiske politifolk mod til gengæld at faa Hakon Dahl udleveret. Med betjentene fulgte to af Dahls slægtninge, hans fætter, der er søn af godsejer *Chr. P. Dahl*, „Valnæs" paa Falster, og broderen, direktør *Niels Dahl* fra Odense. De tog straks til „Valnæs", hvor den frigivne for første gang i 6½ aar boede bag en dør, der havde haandtag paa begge sider.

Godsejer Chr. P. Dahl fortæller om sin nevø og hans lange fangenskab:

— Det er to aar siden, vi for første gang fik bud om, hvor min nevø befandt sig. Vi vidste nok, at han var i russisk fangenskab, men det var umuligt at faa besked om, hvor han opholdt sig og hvad man sigtede ham for. Saa snart vi havde faaet beskeden om, hvilken fangelejr han opholdt sig i, bad vi udenrigsministeriet tage affære.

Gustav Rasmussen greb selv ind

Afdøde minister *Døssing* gjorde, hvad han magtede, for at udvirke en frigivelse, men det viste sig nytteløst, og Hakon forsvandt igen for os. Tilfældigvis modtog vi for faa maa-

Fortsættes side 10.

Giftsagens unge mand løsladt

Han erklærer, at det meste, der er sagt om ham, er opspind

POLITIETS arbejde med den mystiske gifthistorie, som kostede den lille svenske pige livet, staar i stampe. Den unge mand, som politiet i forgaars havde anholdt, blev allerede i gaar sat paa fri fod, hvilket tyder paa, at indicierne anses for yderligt svage. I vort referat kaldte vi den unge mand for R. Under en samtale, vi i gaar havde med ham, erklærede han, at han ikke havde noget imod at figurere under sit fulde navn, Flemming Rosborg, idet han ikke var sig noget ondt bevidst.

Han lagde ikke skjul paa, at han havde været indtaget i *Randi Muren*, men han stod ganske uforstaaende over for alt det, der blev sagt om ham i forbindelse med hende. Han protesterede saaledes energisk mod, at han nogen sinde havde truet hende. Det var opspind. Ligeledes var det ganske forkert, naar det var blevet sagt, at han i ulide havde forladt det hotel, hvorpaa han var ansat som hotelelev, hotellet var nemlig brændt.

Fortsættes side 10.

Den 19aarige Flemming Rosborg efter løsladelsen.

Churchills erindringer 35

Vi følte ængstelse for

POLITIKEN

Telf. Cent. 8511, aaben døgnet rundt. „Oplysningen" hverd. 10-22. C. 12,235.

VEJRET. Udsigt for Jylland og øerne. Foreløbig aftagende nordvestlig kuling, senere paa ny opfriskende sydvestlig eller vestlig vind med ustadigt vejr og ret uændret temperatur. Bornholm: Jævn til frisk nordvestlig, mod vest eller sydvest drejende vind, ingen eller kun enkelte byger og ringe temperaturændring.

Ledere: Omplaceringerne i Rusland og spørgsmaalet Tyskland. — Bjærgningen af „Torlak Viking. — Domstolene og berusede bilister. (S. 9).

Professor, dr. polit. Jørgen Pedersen: Farerne for freden. (S. 9).

Den lille arbejdsløshed med den store virkning. (S. 7).

Modebrev fra Paris. (S. 5).

Den Gyldenblonde: Foraar paa Charlottenborg. (S. 7).

Titusind københavnere modtog skoleskibet. (S. 8).

Dagens navne. (S. 8). Døde. (S. 6).

KRONIKEN: Havearkitekt *Troels Erstad* og arkitekt *Ole Hagen* gennemgaar forudsætningerne for øjeblikkets diskussion om Søndermarken og fastslaar, at spørgsmaalet, der synes ret uvæsentligt, drejer sig om betydelige kulturværdier og tidens indstilling over for de store linjer i havekunsten.

Der er fra dansk side udtrykt ønske om, at det ikke varer for længe, før der kan gives en prin-

ioik mod til gengæld at faa Hakon Dahl udleveret. Med betjentene fulgte to af Dahls slægtninge, hans fæt-

den frigivne for første gang i 6½ aar boede bag en dør, der havde haandtag paa begge sider.

Einsteins fødselsdag: **Den verdensberømte videnskabsmand Albert Einstein fejrede sin 70 aars fødselsdag i mandags i sin villa i Princeton. Her modtog han én deputation af tvangsforflyttede personer, der for nylig er kommet til USA, bl. a. takket været Einsteins store indsats for disse flygtninge. Paa skødet sidder den lille femaarige Leonora Aragones, der sammen med de øvrige børn var ledsaget af præsidenten for den jødiske hjælpekomité, William Rosenwald. Einsteins hund, Chico, er øjensynligt i fint fødselsdagshumør.**

selv ind

Afdøde minister *Døssing* gjorde, hvad han magtede, for at udvirke en frigivelse, men det viste sig nytteløst, og Hakon forsvandt igen for os. Tilfældigvis modtog vi for faa maa-

Fortsættes side 10.

havde været inc
men han stod
over for alt d
ham i forbinde
protesterede sa
at han nogen si
Det var opspir
ganske forkert,

Churchills erindringer 35

Vi følte æ
truslerne c

Udskibningerne til det mell
Jagerforsvaret udnytt
Store bekymringer for det

Af Winston Churchill

SEPTEMBER var — ligesom juni — en
redte de ansvarlige for Storbritann
yderst alvorlige vanskeligheder. Luftslage
blevet beskrevet, og hvoraf alt afhang, ra
stor voldsomhed og arbejdede sig støt op

Et afgørende vendepunkt

Naar man nu ser tilbage, staar Royal Air Force's sejr den 15. september som et afgørende vendepunkt. Men dette stod os ikke klart paa det tidspunkt, og vi vidste heller ikke, om der var endnu haardere angreb i vente eller hvor længe de ville fortsætte.

Det gode vejr lettede i vid udstrækning dagkampene. Hidtil havde vi anset dette for en fordel, men da jeg i tredje uge af september besøgte 11. jagergruppe, bemærkede jeg en lille, men afgørende ændring i dette

synspunkt. Jeg s
for vejret og fi
ud til at blive
Dette syntes im
saa velset som i
neden. Jeg havd
af, at et vejrom
blive betragtet

Jagerforsva
til bristepu

Mens jeg opho
marskal *Parks* v
adskillige office
delelse fra flyv
man havde opbr

side udtrykt
e varer for
es en prin-

folk mod til gengæld at faa Hakon Dahl udleveret. Med betjentene fulgte to af Dahls slægtninge, hans fæt-

se. De tog straks til „Vaimæs", hvor den frigivne for første gang i 6½ aar boede bag en dør, der havde haandtag paa begge sider.

lselsdag: Den verdensberømte videnskabsmand Albert Einstein fejrede sin 70 aars fødselsdag i mandags i sin villa i Princeton. Her modtog han sforflyttede personer, der for nylig er kommet til USA, bl. a. takket været Einsteins flygtninge. Paa skødet sidder den lille femaarige Leonora Aragones, der sammen r ledsaget af præsidenten for den jødiske hjælpekomité, William Rosenwald. Einsteins hund, Chico, er øjensynligt i fint fødselsdagshumør.

Gustav Rasmussen greb selv ind

Afdøde minister *Døssing* gjorde, hvad han magtede, for at udvirke en frigivelse, men det viste sig nytteløst, og Hakon forsvandt igen for os. Tilfældigvis modtog vi for faa maa-

Fortsættes side 10.

Han lagde ikke skjul paa, at han havde været indtaget i *Randi Muren*, men han stod ganske uforstaaende over for alt det, der blev sagt om ham i forbindelse med hende. Han protesterede saaledes energisk mod, at han nogen sinde havde truet hende. Det var opspind. Ligeledes var det ganske forkert, naar det var blevet

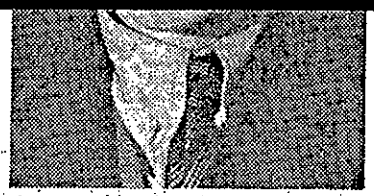

Den 19aarige Flemming Rosborg efter løsladelsen.

Churchills erindringer 35

Vi følte ængstelse for truslerne om invasion

Udskibningerne til det mellemste Østen maatte standses — Jagerforsvaret udnyttes lige til bristepunktet

Store bekymringer for det næsten helt forsvarsløse Malta

Af Winston Churchill

SEPTEMBER var — ligesom juni — en maaned, der beredte de ansvarlige for Storbritanniens krigsførelse yderst alvorlige vanskeligheder. Luftslaget, som allerede er blevet beskrevet, og hvoraf alt afhang, rasede videre med stor voldsomhed og arbejdede sig støt op mod klimaks.

Et afgørende vendepunkt

Naar man nu ser tilbage, staar Royal Air Force's sejr den 15. september som et afgørende vendepunkt. Men dette stod os ikke klart paa det tidspunkt, og vi vidste heller ikke, om der var endnu haardere angreb i vente eller hvor længe de ville fortsætte.

Det gode vejr lettede i vid udstrækning dagkampene. Hidtil havde vi anset dette for en fordel, men da jeg i tredje uge af september besøgte 11. jagergruppe, bemærkede jeg en lille, men afgørende ændring i dette synspunkt. Jeg spurgte om udsigterne for vejret og fik at vide, at det saa ud til at blive godt de første dage. Dette syntes imidlertid ikke at være saa velset som i begyndelsen af maaneden. Jeg havde en bestemt følelse af, at et vejromslag ikke mere ville blive betragtet i vor disfavør.

Jagerforsvaret udnyttet til bristepunktet

Mens jeg opholdt mig i viceflyvermarskal *Parks* værelse sammen med adskillige officerer, kom der meddelelse fra flyveministeriet om, at man havde opbrugt hele beholdningen af de Wilde ammunition. Det var den, som jagerpiloterne syntes bedst om. Fabriken, der fremstillede den, var blevet bombet. Jeg lagde mærke til, at dette slag ramte Park haardt. Efter at have sundet sig lidt, gav han det straalende svar: „Vi har før slaaet dem uden denne ammunition, og det kan vi gøre igen."

Under mine drøftelser med flyvermarskal *Dowding*, der plejede at køre over fra Uxbridge til Chequers paa weekend, gik det tydeligt op for mig, at jagerforsvaret blev udnyttet til bristepunktet. De ugentlige opgørelser viste, at vi raadede over et tilstrækkeligt antal enheder under forudsætning af, at de fjendtlige angreb ikke faldt med større kraft. Men de fysiske og aandelige anstrengelser, som flyverne blev udsat for, fremgik ikke af oversigterne.

„Natten eller Blücher"

Men hvor meget de end kæmpede med liv og sjæl, ofte alene mod fem eller seks modstandere, og selv

Fortsættes side 10.

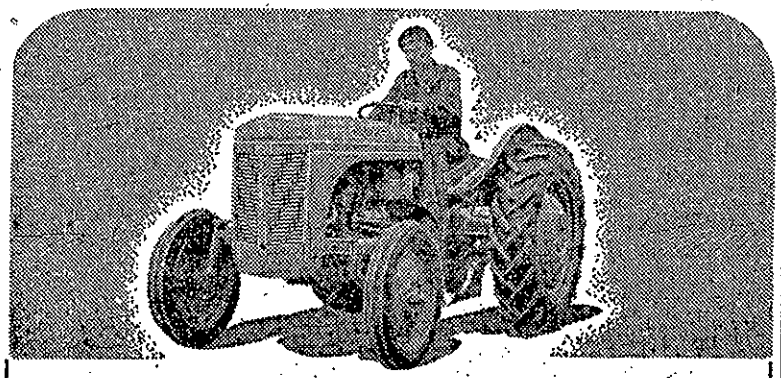

Slut op om
FERGUSON Systemet

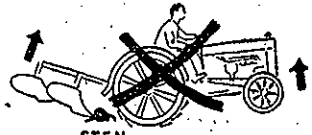

STEN

Med almindelig ophængning kan en skjult forhindring let ødelægge redskabet og forvolde ulykker.

Når De een gang har sat Dem til rette på førersædet af en Ferguson traktor, kan De blive der, indtil det arbejde, der skal udføres, er færdigt. Ved hjælp af KONTROL-HÅNDTAGET kan De løfte og sænke redskabet hydraulisk.

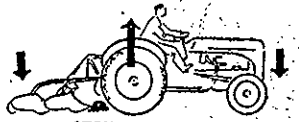

STEN

Med Ferguson Systemet kan De køre imod en skjult forhindring uden at skade redskabet, idet dette automatisk udløses, hvorved vægten tages fra traktorens baghjul.

Ferguson traktoren både BÆRER og TRÆKKER redskabet. — Dens egenvægt er kun 1100 kg, men den geniale 3-punktsophængning af redskabet bevirker, at en øget modstand på redskabet OVERFØRES til traktoren og derved forøger dennes vægt. — Derfor virker Ferguson traktoren som let traktor til let arbejde og som tung traktor til tungt arbejde.

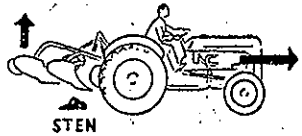

STEN

Ved hjælp af kontrolhåndtaget hæves redskabet hydraulisk, og arbejdet kan fortsættes.

Pris: Kr. 8.400.- incl. gummi, selvstarter, kraftoverføring m. v.

Til Ferguson traktoren kan leveres alle slags redskaber. De er alle

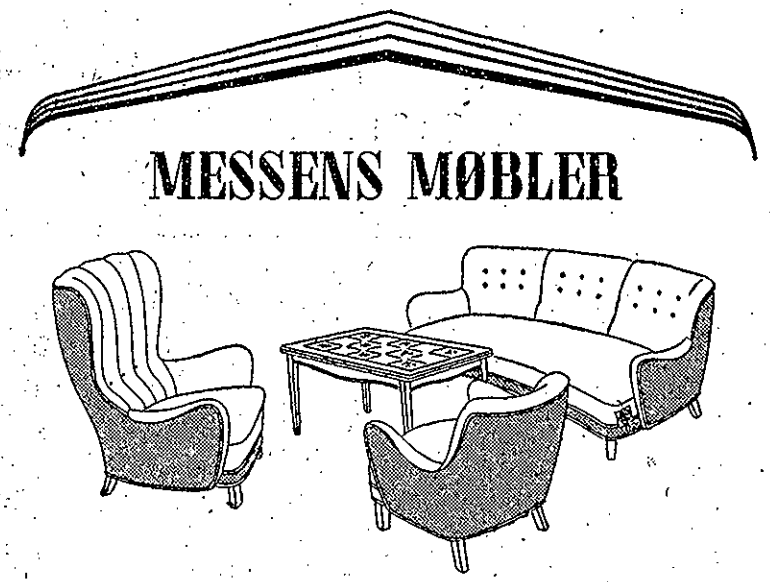

MESSENS MØBLER

På møbeludstillingen i Forum (Messens Stand Nr. 43-44) samt i Messens udstillingsvinduer på Købmagergade og i Frederiksberggade vil De finde mange gode møbelideer. Denne elegante dagligstue, overpolstret med uopskåret mekka, alt i 1. kl.s forarbejdning, forsynet med sadelmagerlaugets garantiplombe, koster kun — for sofa og to lænestole ..... **1585.—**

Messen

på Købmagergade — C. 766

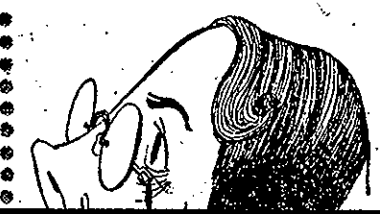

Agathon Adelheim

Gode stillinger tilbydes

Se i dag side 10 og 11

De vindgaar at fedte Hænderne

Brug Danapin Brillantine-Forstøveren — den fordeler Brillantinen i en støvfin Douche paa Haaret.

Danapin Brillantine fremstilles af de fineste lette Olier og er særlig velegnet til Forstøvning. Duften er frisk og diskret.

DANAPIN

BRILLANTINE-FORSTØVER

Stadig nøjso for englæn

MESSENS MØBLER

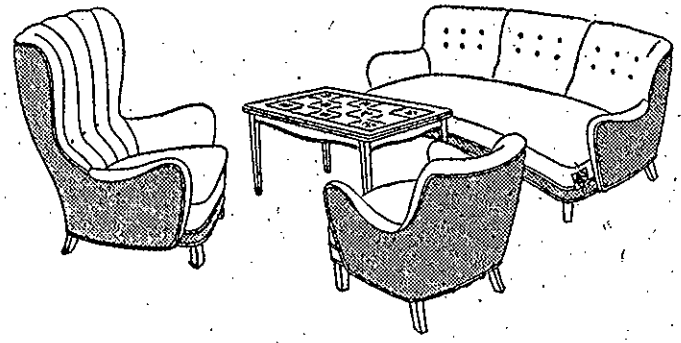

På møbeludstillingen i Forum (Messens Stand Nr. 43-44) samt i Messens udstillingsvinduer på Købmagergade og i Frederiksberggade vil De finde mange gode møbelideer. Denne elegante dagligstue, overpolstret med uopskåret mekka, alt i 1. kl.s forarbejdning, forsynet med sadelmagerlaugets garantiplombe, koster kun — for sofa og to lænestole ..... **1585.—**

Messen

på Købmagergade — C. 766

Gode stillinger tilbydes

Se i dag side 10 og 11

De undgaar at fedte Hænderne

Brug Danapin Brillantine-Forstøveren — den fordeler Brillantinen i en støvfin Douche paa Haaret.

Danapin Brillantine fremstilles af de fineste lette Olier og er særlig velegnet til Forstøvning. Duften er frisk og diskret.

DANAPIN

BRILLANTINE-FORSTØVER

LANDMANDEN er i Funktion fra tidlig Morgen til Sol gaar ned. Han maa stadig gaa foran i Arbejdet, og det er derfor af Vigtighed, at han ikke har unødvendige Vanskeligheder at kæmpe med. Landmanden ved, hvad gode stærke Tænder betyder for Fordøjelsen og det daglige Velvære.

En Protese fra LEO KÆRAA fungerer omtrent som naturlige Tænder. — Skriv eller ring efter Brochuren »Om kunstige Tænder«.

Leo Kæraa

exam. Tandteknikermester

Nørrevoldg. 9, Kbhvn. PAlæ 6750

ogsaa i Aarhus, Esbjerg, Holstebro, Struer, Kalundborg.

Agathon

Stadig nøjsomhed for englænderne

men stigningen vil overvejende falde paa raamaterialer

De vigtigste maal, sir Stafford Cripps sætter den engelske befolkning for 1949, er udvidelse af produktionen, især med hensyn til kul og staal, tekstilvarer og landbrugsprodukter.

Ved hjælp af kontrolhåndtaget hæves redskabet hydraulisk, og arbejdet kan fortsættes.

Pris: Kr. 8.400.- incl. gummi, selvstarter, kraftoverføring m. v.

Til Ferguson traktoren kan leveres alle slags redskaber. De er alle uden hjul, for traktoren både bærer og trækker redskaberne, så de let kan transporteres til og fra arbejdsstedet. Fra førersædet kan tallerkenharvens arbejdsvinkel justeres.

Der findes 150 aut. FERGUSON forhandlere og underforhandlere landet over, som er til Deres tjeneste med reservedele, redskaber og service. - DK 5

Nærmeste Ferguson forhandler opgives pd Central 3812.

FERGUSON SYSTEM

NORDISK TRACTOR COMPANY

(A/S NORDISK DIESELAUTO - ET B & W SELSKAB)

KØBENHAVN SV CENTR. 3812

SYGEFORSIKRING

Læge, Medicin og Hospital

BAUTA

Dansk Syge- og Ulykkesforsikring A/S - Skindergade 29 Byen 5470

Op age ndt li ca uanse Aarsindtæg og Formue

Agathon Adelhjem

(EN SNOB)

Agathon klamrer sig til sit stamtræ. Vil hellere vide, hvor en mand kommer fra, end hvor han går hen. Har superbe manerer, kræsne vaner — noblesse oblige. Derfor bruger han Colgate Barbersæbe — kun *den* findes værdig til at kærtegne hans kind, blandes med hans blå blod. Den *er* god! Selv ikke-aristokrater synes det. En lille smule gi'r godt med skum, den glider behageligt på huden og gør barberingen ekstra tæt! — Prøv det selv!

COLGATE

BARBERSÆBE

det går glat

Efter barberingen: Colgate Barber Lotion (Barbersprit) — stimulerer, forfrisker, gi'r velvære

Gustav Rasmussens resultater i USA

Fortsat fra side 1.

be uro. Men man har erfaret, i hvilken grad genrejsningen psykologisk hemmes i adskillige lande, fordi befolkningerne efter den tjekkiske krise sidste foraar nærer frygt. Derfor maa den økonomiske genrejsning konsolideres, dels gennem et kollektivt garantisystem, dels gennem bistand til at faa rammerne i orden for hvert enkelt lands egne forsvarskræfter. Men denne sekundære opgave bør paa intet tidspunkt stjæle ressourcer bort fra hovedopgaven.

Voldsom oprustning er udelukket

pa ude efter at faa Amerika til at betale ogsaa denne regning — og er det overhovedet sund politik at give Europa saa mange vaaben, at det i sig selv kan indebære en trusel?

Som dagene gaar, vokser paa dette punkt betænkelighederne i Washington.

Det er ikke usædvanligt at høre et ganske nyt argument fremdraget. Hvad nytter det, om vi nu forærer saa meget bort, at Amerika derved udsætter sin egen militære og økonomiske modstandsstyrke? Det er klart, at Vesteuropas lande ikke kan klare at forsyne sig selv med alle vaaben. Det ville rokke deres økonomi katastrofalt. Vi maa her levere visse materialer, som de ikke ejer — og de maa sikres imod, at arbejdskraften tages fra de genrejsningsarbejder, der er i gang med haab om sukces. Amerika maa der-

ten har to hensyn at varetage. Dens formaal er gennem opbygningen af et kollektivt garantisystem at afskrække en hvilken som helst anden magt fra at indlede eller bare true med angreb. Men der maa videre tages hensyn til, at denne hensigt kunne fejle. Der kan trods alt opstaa den situation, at et angreb truer.

I givet fald —

Dette nødvendiggør ikke baser paa forhaand. Men det er nødvendigt gennem stabsforhandlinger at have visse planer klare for den eventualitet, at undsætning maa sendes. Der behøves ikke baser, men der behøves en forstaaelse, hvorefter havne, flyvepladser og meldestationer er indrettet saaledes, at en undsætning kan ske umiddelbart, naar de politiske instanser har truffet beslutning om, at andre medlemslande skal gåa i aktion.

Den islandske udenrigsminister, der skal besøge Dean Acheson igen i morgen og derpaa flyver tilbage til Reykjavik, mener selv, at tilfredsstillende oplysninger er opnaaet.

Grønlands-traktaten

Vedrørende de muligheder for afviklingen af Grønlandstraktaten, som har vist sig under Gustav Rasmussens forhandlinger i lørdags og igen i dag, mener han at kunne give rigsdagen fuld og aaben besked under den kommende debat. Saa vidt man kan se, hæftes ingen klausuler hertil, som kræver større eller mindre hemmelighedsfuldhed. En løsning af dette problem vil i hovedsagen kunne ske efter de linjer, som allerede er

Amerikas nøglestilling i Atlantpagten kræver ikke amerikanske garnisoner paa ethvert punkt, der er truet inden for det omraade, pagten omfatter, eller amerikanske flyvemaskiner og personel permanent udstationeret paa enhver flyveplads. *Norge* har fundet det muligt at slutte sig til pagten, øjensynlig uden at opgive modstand mod oprettelsen af fremmede militære baser paa sin jord i fredstid. Paa dette tidspunkt kan det endnu ikke

Stadig højere for englæn

Men Stafford Cripps' sanering opviser nu imponerende r

London, tirsdag.

POLITIKEN PRIVAT

SIR Stafford Cripps offentliggjorde i eftermiddag sin aarlige hvidbog om Englands økonomiske situation. Den viser, at hans plan til sanering af Englands økonomi virker og allerede har givet resultater, der ihvert fald paa tryk tager sig intet mere end imponerende ud — men ogsaa, at der intet som helst haab er for befolkningen om at slippe ud af den nøjsomhed og strenghed, for hvilken den asketiske finansdiktator er blevet et efterkrigstidens magre vartegn.

Den fortæller, at sir Stafford har modstaaet fristelsen til at slække paa sine krav hen under parlamentsvalget til næste aar for at kunne sætte nogle fristende boller paa labourpartiets valgprogram.

Marshall-hjælpen stadig nødvendig

Og endelig fortæller den, at England ikke kan klare sig uden fortsat Marshallhjælp i det forudsete omfang. Fremgangen er sund og ægte, og Englands økonomi *paa vej* til sanering, men helbredelsen er helt og fuldt afhængig af dollarhjælpen fra USA. „Dollarunderskudet er og bliver det afgørende problem".

Hele sterling-omraadets guld- og dollarunderskud, der i 1947 var paa 1024 millioner pund, gik i 1948 ned til 423 millioner pund. Englands eget tab af guld og dollar var ringe.

I 1948 laa Englands eksport 4 3pct. over eksport halvaar af stige yderlig og ved slutn over eksport krigsaar.

Importen import og v

Ve L

I comm det fæll

KONFE unio finans- og til langt h efter seks handlinger møde.

Sent i af niqué, hvo at Vestuni havde over ling i forbi en Atlante undersøgt d forbindelse les forsvar forholdsreg cielt i forbi finansiering

Diverge

Videre raad udkas fælles euro

Gaullister stemte med kommunister

Fælles forsøg paa at styrte Queuille mislykkedes

Paris, tirsdag (UP).

Agathon

(EN SNOB)

Agathon klamrer sig til sit stamtræ. Vil hellere vide, hvor en mand kommer fra, end hvor han går hen. Har superbe manerer, kræsne vaner — noblesse oblige. Derfor bruger han Colgate Barbersæbe — kun *den* findes værdig til at kærtegne hans kind, blandes med hans blå blod. Den *er* god! Selv ikke-aristokrater synes det. En lille smule gi'r godt med skum, den glider behageligt på huden og gør barberingen ekstra tæt! — Prøv det selv!

Efter barberingen:
Colgate Barber Lotion (Barbersprit) — stimulerer, forfrisker, gi'r velvære

Grønlands-traktaten

Vedrørende de muligheder for afviklingen af Grønlandstraktaten, som har vist sig under Gustav Rasmussens forhandlinger i lørdags og igen i dag, mener han at kunne give rigsdagen fuld og aaben besked under den kommende debat. Saa vidt man kan se, hæftes ingen klausuler hertil, som kræver større eller mindre hemmelighedsfuldhed. En løsning af dette problem vil i hovedsagen kunne ske efter de linjer, som allerede er nævnt i *Politiken*.

Fra amerikansk side regner man med at en forstaaelse skal komme i stand, og at ordningen ikke vil betegne nogen politisk byrde for Danmark. Paa den anden side maa man nok regne med, at Grønlands forsvarsproblem ikke økonomisk ten har to hensyn at varetage. Dens formaal er gennem opbygningen af et kollektivt garantisystem at afskrække en hvilken som helst anden magt fra at indlede eller bare true med angreb. Men der maa videre tages hensyn til, at denne hensigt kunne fejle. Der kan trods alt opstaa den situation, at et angreb truer.

I givet fald —

Dette nødvendiggør ikke baser paa forhaand. Men det er nødvendigt gennem stabsforhandlinger at have visse planer klare for den eventualitet, at undsætning maa sendes. Der behøves ikke baser, men der behøves en forstaaelse, hvorefter havne, flyvepladser og meldestationer er indrettet saaledes, at en undsætning kan ske umiddelbart, naar de politiske instanser har truffet beslutning om, at andre medlemslande skal gaa i aktion.

Den islandske udenrigsminister, der skal besøge Dean Acheson igen i morgen og derpaa flyver tilbage til Reykjavik, mener selv, at tilfredsstillende oplysninger er opnaaet.

Amerikas nøglestilling i Atlantpagten kræver ikke amerikanske garnisoner paa ethvert punkt, der er truet inden for det omraade, pagten omfatter, eller amerikanske flyvemaskiner og personel permanent udstationeret paa enhver flyveplads. *Norge* har fundet det muligt at slutte sig til pagten, øjensynlig uden at opgive modstand mod oprettelsen af fremmede militære baser paa sin jord i fredstid. Paa dette tidspunkt kan det endnu ikke forudsiges, hvilke særlige ordninger der kan træffes med *Danmark* og *Island*. Imidlertid synes der ikke at være nogen alvorlig hindring for en overenskomst, der kan dæmpe disse to smaa nationers og Amerikas frygt, uden at det vil give Sovjet bare skygge af en berettiget indvending, slutter

Men Stafford Cripps' sanering af økonomien opviser nu imponerende resultater

London, tirsdag.
POLITIKEN PRIVAT

SIR Stafford Cripps offentliggjorde i eftermiddag sin aarlige hvidbog om Englands økonomiske situation. Den viser, at hans plan til sanering af Englands økonomi virker og allerede har givet resultater, der ihvert fald paa tryk tager sig intet mere end imponerende ud — men ogsaa, at der intet som helst haab er for befolkningen om at slippe ud af den nøjsomhed og strenghed, for hvilken den asketiske finansdiktator er blevet et efterkrigstidens magre vartegn.

Den fortæller, at sir Stafford har modstaaet fristelsen til at slække paa sine krav hen under parlamentsvalget til næste aar for at kunne sætte nogle fristende boller paa labourpartiets valgprogram.

Marshall-hjælpen stadig nødvendig

Og endelig fortæller den, at England ikke kan klare sig uden fortsat Marshallhjælp i det forudsete omfang. Fremgangen er sund og ægte, og Englands økonomi *paa vej* til sanering, men helbredelsen er helt og fuldt afhængig af dollarhjælpen fra USA. „Dollarunderskudet er og bliver det afgørende problem".

Hele sterling-omraadets guld- og dollarunderskud, der i 1947 var paa 1024 millioner pund, gik i 1948 ned til 423 millioner pund. Englands eget tab af guld og dollar var ringe.

I 1948 laa Englands eksport 4 3pct. over eksporten i 1938. I det første halvaar af 1949 ventes den at ville stige yderligere til 50 pct. over 1938, og ved slutningen af 1949 til 55 pct. over eksporten i det sidste fulde førkrigsaar.

Importen var i 1948 81 pct. af 1938s import og vil i 1949 stige til 83 pct., saa gode resultater i 1947 og 1948. Det vil sige, at staten fortsat maa konfiskere befolkningens penge i form af direkte og indirekte skatter, forbrugs- og omsætningsafgifter, lønstop og begrænsning af konsumvarer til hjemmemarkedet.

I slutningen af hvidbogen gennemgaar sir Stafford Cripps det økonomiske samarbejde mellem de europæiske lande „Det er første gang, noget i denne retning er blevet forsøgt i fredstid mellem uafhængige nationer. Det maa ikke slaa fejl". *H. R.*

Gaullister stemte med kommunister

Fælles forsøg paa at styrte Queuille mislykkedes

Paris, tirsdag (UP).

DEN franske nationalforsamling har i aften med 350 stemmer mod 228 (183 kommunister og 45 gaullister) afvist et angreb paa konsejlspræsident Henri Queuilles kabinet. Afstemningen gjaldt et mistil-

Vestunion-mødet i London afsluttet

I communiquéet konstateres, at problemerne om det fælles forsvar i forbindelse med Atlantpagten har været drøftet

London, tirsdag.
POLITIKEN PRIVAT

KONFERENCEN mellem Vestunionens udenrigsministre, finans- og forsvarsministre trak ud til langt hen paa aftenen, og først efter seks timers uafbrudte forhandlinger afsluttedes deres fjerde møde.

Sent i aftes udsendtes et communiqué, hvori det blot konstateredes, at Vestunionens permanente raad havde overvejet den seneste udvikling i forbindelse med forslaget om en Atlanterhavspagt. Raadet havde undersøgt de forskellige problemer i forbindelse med de fem magters fælles forsvar samt hvilke yderligere forholdsregler man skulle træffe, specielt i forbindelse med produktion og finansiering af militær udrustning.

Divergerende opfattelser

Videre drøftede det permanente raad udkastet til oprettelsen af et fælles europæisk raad. Man enedes om at bibeholde datoen den 28. marts til et forberedende møde, men da en del af de udenrigsministre, der oprindelig skulle have deltaget i mødet paa dette tidspunkt, vil være undervejs til Washington for at underskrive pæiske parlament og dets forfatning — angik kun de fem udenrigsministre, der danner Vestunionens permanente raad, og deres politiske raadgivere. Det er muligt, at det er forhandlingerne om dette punkt, der er trukket saa længe ud. Det ønskeligste ville naturligvis være, om dette parlament blev sammensat paa ensartet maade for de forskellige deltagende lande, men det er bekendt, at der er divergerende opfattelser paa dette punkt. Medens Frankrig og Beneluxlandene er stemt for, at hvert land med almindeligt valg skal sende sine repræsentanter til den raadgivende forsamling, ønsker den engelske regering selv at udpege de engelske repræsentanter. Det vil sige, at parlamentet for fastlandsmagternes vedkommende vil blive sammensat af repræsentanter for forskellige politiske partier, udvalgt efter den interesse, de har lagt for dagen for europæisk samarbejde, medens den engelske repræsentation ville blive en delegation fra regeringspartiet, hvorved de mange andre kræfter i England, som har været særdeles aktive for oprettelsen af europæisk samarbejde, ville blive udelukkede fra at deltage — deriblandt Churchill og hans kres, der har været foregangsmænd for Haag-konferencerne.

H. R.

Advarsel fra Trygve Lie

„Striden mellem øst og vest

se sidste foraar nærer frygt. Derfor maa den økonomiske genrejsning konsolideres, dels gennem et kollektivt garantisystem, dels gennem bistand til at faa rammerne i orden for hvert enkelt lands egne forsvarskræfter. **Men denne sekundære opgave bør paa intet tidspunkt stjæle ressourcer bort fra hovedopgaven.**

Voldsom oprustning er udelukket

Efter disse linjer tør man formode, at Acheson har forklaret sit lands indstilling. Hvor meget eller hvor lidt man nu har regnet med at faa i vaabenleverancer, saa staar det fast, at resultatet ikke bliver et bidrag til nogen voldsom oprustning hverken i Norge eller Danmark.

I denne indstilling vil der ingen ændring ske, med mindre der indtræffer en radikal forandring i den europæiske situation.

Vesteuropas overslag for vidtgaaende

James Reston, hvis viden om state departements synspunkter hviler paa et meget solidt fundament, fastslaar i dag i „New York Times" under en omtale af forhandlingerne om Danmarks og Islands deltagelse i Atlantpagten:

„Gustav Rasmussen skildrede under et næsten to timer langt møde med understatssekretær *Gross* sit lands udsatte militære position og definerede, hvad han anser nødvendigt for sit lands minimumforsvar mod luftangreb. Imidlertid videt det, at vesteuropæernes overslag over, hvad de betragter som „minimumsbehov", langt overstiger selv de mest vidtgaaende beregninger over, hvad den amerikanske regering føler, at den kan levere efter det foreslaaede vaabenprogram. Disse beregninger er allerede skaaret ned af den regeringskomite, som Gross staar i spidsen for, og da modstanden mod et stort oprustningsprogram er voksende, taler sandsynligheden for, at det paany vil blive skaaret ned".

James Reston giver her udtryk for de synspunkter, som møder en overalt i politiske krese. Det er sammen med en vis mistænksomhed. Er Europa ton.

Det er ikke usædvanligt at høre et ganske nyt argument fremdraget. Hvad nytter det, om vi nu forærer saa meget bort, at Amerika derved udsætter sin egen militære og økonomiske modstandsstyrke? Det er klart, at Vesteuropas lande ikke kan klare at forsyne sig selv med alle vaaben. Det ville rokke deres økonomi katastrofalt. Vi maa her levere visse materialer, som de ikke ejer — og de maa sikres imod, at arbejdskraften tages fra de genrejsningsarbejder, der er i gang med haab om sukces. Amerika maa derfor være villig til igen at yde. Men baade for Amerikas og Europas egen skyld maa disse forsyninger holdes inden for den strengest mulige økonomi.

1,2 milliard er maksimum

Sandsynligheden taler derfor imod, at vaabenhjælpen inden for det første aar kan overstige 1,2 milliard dollars. Det kan meget vel blive mindre. Bevillingerne vil antagelig blive givet gennem et maskineri, der bliver en parallel til Marshallhjælpens administration. Atlantlandenes raad under ét skal arbejde sig frem mod en fælles indstilling. Endelig afgørelse om fordelingen sker paa amerikanernes eget ansvar. Kravet herom vil sikkert blive stillet med adskillig skarphed, naar kongressen faar programmet forelagt.

Ingen konkrete løfter til Danmark

Hvad der i det specielle tilfælde er stillet Danmark i udsigt i disse dage, er formelt kun, at dersom Danmark tilslutter sig Atlantunionen, vil de danske ønsker blive gjort til genstand for sympatisk overvejelse. *Men konkrete løfter har man ifølge sagens natur hverken kunnet eller villet give.*

Ligesom i forholdet til Norge har Dean Acheson erklæret baade over for Gustav Rasmussen og den islandske udenrigsminister, at kun i de tilfælde, hvor et land selv ønsker det, vil Amerika foreslaa baser oprettet paa fremmed grund i fredstid. **Forsikringen herom er ubetinget i forholdet til egentligt dansk territorium.** Det har i øvrigt ikke mindst vakt interesse, at en tilsvarende forstaaelse er opnaaet med den islandske regering.

Imidlertid er det jo klart, som hele problemstillingen er, at Atlantpag-

Grønlands-traktaten

Vedrørende de muligheder for afviklingen af Grønlandstraktaten, som har vist sig under Gustav Rasmussens forhandlinger i lørdags og igen i dag, mener han at kunne give rigsdagen fuld og aaben besked under den kommende debat. Saa vidt man kan se, hæftes ingen klausuler hertil, som kræver større eller mindre hemmelighedsfuldhed. En løsning af dette problem vil i hovedsagen kunne ske efter de linjer, som allerede er nævnt i *Politiken*.

Fra amerikansk side regner man med at en forstaaelse skal komme i stand, og at ordningen ikke vil betegne nogen politisk byrde for Danmark. Paa den anden side maa man nok regne med, at Grønlands forsvarsproblem ikke økonomisk vil kunne løses af Danmark uden vidtgaaende bistand fra Amerika.

Det bliver jo rigtignok ogsaa via Grønland, at den danske regering ligesom kommer til at indfri billetten til det atlantiske garantisystem.

Skarpere end dette kan gøres under forhandlinger mellem diplomater, er det understreget i avisernes kommentarer til Danmarks, Islands og Portugals paa sin vis analoge situation. Baser skal ikke oprettes i fredstid. Men brugen af baserne maa være tilrettelagt.

Hvad Canada og USA maa sikre

I en ledende artikel i dag fastslaar „New York Herald Tribune", at en af Amerikas og Canadas første strategiske opgaver, dersom de to lande maa forsvare sig mod angreb østfra, maa være at hindre, at Island og Grønland kan tjene fjenden: „Hovedformaalet med den nordatlantiske pagt er at sikre de paagældende landes samarbejde i tilfælde af krig", skriver bladet. Det sekundære maal er i fredstid at forberede, saa det militære samarbejde kan blive saa virkningsfuldt som muligt. Der er ringe uenighed om det første maal ... Men naar først det store skridt for et fælles forsvar er taget, frembyder enkelthederne ved at organisere dette forsvar vanskeligheder. Den frelsende faktor i denne situation er, at naar først der er opnaaet enighed vedrørende princippet om kollektiv sikkerhed, findes mange maader, hvorpaa den kan gennemføres, uden at det unødigt udfordrer nationale følelser eller forstærker russisk frygt.

Amerikas nøglestilling i Atlantpagten kræver ikke amerikanske garnisoner paa ethvert punkt, der er truet inden for det omraade, pagten omfatter, eller amerikanske flyvemaskiner og personel permanent udstationeret paa enhver flyveplads. *Norge* har fundet det muligt at slutte sig til pagten, øjensynlig uden at opgive modstand mod oprettelsen af fremmede militære baser paa sin jord i fredstid. Paa dette tidspunkt kan det endnu ikke forudsiges, hvilke særlige ordninger der kan træffes med *Danmark* og *Island*. Imidlertid synes der ikke at være nogen alvorlig hindring for en overenskomst, der kan dæmpe disse to smaa nationers og Amerikas frygt, uden at det vil give Sovjet bare skygge af en berettiget indvending, slutter bladet.

Til København

Under sit besøg i Washington har Gustav Rasmussen haft lejlighed til at drøfte situationen med den britiske ambassadør Oliver Franks og den islandske udenrigsminister. Han fremhævede, da hans forhandlinger i middags sluttede i state department, at han mener at have faaet svar paa ethvert spørgsmaal, som den danske regering og offentlighed har haft at stille. Ud fra dette synspunkt tager han ikke i betænkinng at fastslaa, at besøget har været tilfredsstillende.

Han rejste til New York i aften med toget, ledsaget af minister *Frants Hvass*. De flyver hjem i morgen, og sidste akt er dermed henlagt til Christiansborg.

Det er endnu uvist, om Gustav Rasmussen, naar han antagelig skal herover igen, kan naa samme baad som sidst i marts fører udenrigsminister *Bevin* og premierminister *Spaak* derover, eller om han igen maa flyve.

Sven Tillge-Rasmussen.

Det hemmelige møde om Tysklands enhed

Frankfurt, tirsdag.
(RB fra Reuter).

Lederen af dobbeltzonens økonomiske raad, professor Ludwig Erhard, erklærede i aftes, at det hemmelige møde i søndags af tyske politikere i Godesberg ingenlunde var rettet mod vestmagterne. Paa mødet, som han selv overværede, drøftede man spørgsmaalet om Tysklands nationale enhed.

I 1948 laa Englands eksport 4 3pct.

Gaullister stemte med kommunister

Fælles forsøg paa at styrte Queuille mislykkedes

Paris, tirsdag (UP).

Den franske nationalforsamling har i aften med 350 stemmer mod 228 (183 kommunister og 45 gaullister) afvist et angreb paa konsejlspræsident Henri Queuilles kabinet. Afstemningen gjaldt et mistillidsvotum — det første i den fjerde franske republiks historie.

Afstemningen var gunstigere for regeringen end ventet. Det var første gang, at kommunister og gaullister klart sluttede sig sammen, om end fronten blev dannet stiltiende.

Queuille understregede i sin tale, at Frankrig vil modsætte sig enhver invasion, og han angreb kommunisterne og gaullisterne for deres forsøg paa at underminere Frankrigs stigende økonomiske stabilitet.

undersøgt de
forbindelse m
les forsvar
forholdsregle
cielt i forbin
finansiering a

Diverger

Videre dr
raad udkaste
fælles europ
om at bibeho
til et forbere
del af de ude
delig skulle h
dette tidspun
til Washingt
Atlanterhavs
ambassadører
drøftelser og
om en forfat
parlament, s
lægges en k
ministre fra
afholdt i a
konferencen.

Det sidste
— drøftelsen

Flere ministe
Sovjet lægge

Stærkere koncentration af rege

London, tirsdag.
POLITIKEN PRIVAT.

Moskva radio har i dag bragt meddelelse om en række ændringer af Sovjets ministerier. Nogle ministerier slaas sammen, og der oprettes en del nye.

Sammenlægningerne synes at vidne om en stærkere koncentration, idet der i flere tilfælde sker en forening af parallele ministerier, der hidtil har arbejdet for henholdsvis det østlige og det vestlige omraade.

Ny

En række
være udnævn
de her nævn
der saaledes
vet minister
for trafik.

Endelig me
den øverste
nævnelsen af
formand for
raad. Medler
Nikifer Nata
for sine tilli
Kosiof er u
følger.

Grønlands-traktaten

Vedrørende de muligheder for afviklingen af Grønlandstraktaten, som har vist sig under Gustav Rasmussens forhandlinger i lørdags og igen i dag, mener han at kunne give rigsdagen fuld og aaben besked under den kommende debat. Saa vidt man kan se, hæftes ingen klausuler hertil, som kræver større eller mindre hemmelighedsfuldhed. En løsning af dette problem vil i hovedsagen kunne ske efter de linjer, som allerede er nævnt i *Politiken*.

Fra amerikansk side regner man med at en forstaaelse skal komme i stand, og at ordningen ikke vil betegne nogen politisk byrde for Danmark. Paa den anden side maa man nok regne med, at Grønlands forsvarsproblem ikke økonomisk vil kunne løses af Danmark uden vidtgaaende bistand fra Amerika.

Det bliver jo rigtignok ogsaa via Grønland, at den danske regering ligesom kommer til at indfri billetten til det atlantiske garantisystem.

Skarpere end dette kan gøres under forhandlinger mellem diplomater, er det understreget i avisernes kommentarer til Danmarks, Islands og Portugals paa sin vis analoge situation. Baser skal ikke oprettes i fredstid. Men brugen af baserne maa være tilrettelagt.

Hvad Canada og USA maa sikre

I en ledende artikel i dag fastslaar „New York Herald Tribune", at en af Amerikas og Canadas første strategiske opgaver, dersom de to lande maa forsvare sig mod angreb østfra, maa være at hindre, at Island og Grønland kan tjene fjenden: „Hovedformaalet med den nordatlantiske pagt er at sikre de paagældende landes samarbejde i tilfælde af krig", skriver bladet. Det sekundære maal er i fredstid at forberede, saa det militære samarbejde kan blive saa virkningsfuldt som muligt. Der er ringe uenighed om det første maal ... Men naar først det store skridt for et fælles forsvar er taget, frembyder enkelthederne ved at organisere dette forsvar vanskeligheder. Den frelsende faktor i denne situation er, at naar først der er opnaaet enighed vedrørende princippet om kollektiv sikkerhed, findes mange maader, hvorpaa den kan gennemføres, uden at det unødigt udfordrer nationale følelser eller forstærker russisk frygt.

Amerikas nøglestilling i Atlantpagten kræver ikke amerikanske garnisoner paa ethvert punkt, der er truet inden for det omraade, pagten omfatter, eller amerikanske flyvemaskiner og personel permanent udstationeret paa enhver flyveplads. *Norge* har fundet det muligt at slutte sig til pagten, øjensynlig uden at opgive modstand mod oprettelsen af fremmede militære baser paa sin jord i fredstid. Paa dette tidspunkt kan det endnu ikke forudsiges, hvilke særlige ordninger der kan træffes med *Danmark* og *Island*. Imidlertid synes der ikke at være nogen alvorlig hindring for en overenskomst, der kan dæmpe disse to smaa nationers og Amerikas frygt, uden at det vil give Sovjet bare skygge af en berettiget indvending, slutter bladet.

Til København

Under sit besøg i Washington har Gustav Rasmussen haft lejlighed til at drøfte situationen med den britiske ambassadør Oliver Franks og den islandske udenrigsminister. Han fremhævede, da hans forhandlinger i middags sluttede i state department, at han mener at have faaet svar paa ethvert spørgsmaal, som den danske regering og offentlighed har haft at stille. Ud fra dette synspunkt tager han ikke i betænkinng at fastslaa, at besøget har været tilfredsstillende.

Han rejste til New York i aften med toget, ledsaget af minister *Frants Hvass*. De flyver hjem i morgen, og sidste akt er dermed henlagt til Christiansborg.

Det er endnu uvist, om Gustav Rasmussen, naar han antagelig skal herover igen, kan naa samme baad som sidst i marts fører udenrigsminister *Bevin* og premierminister *Spaak* derover, eller om han igen maa flyve.

Sven Tillge-Rasmussen.

Det hemmelige møde om Tysklands enhed

Frankfurt, tirsdag. (RB fra Reuter).

Lederen af dobbeltzonens økonomiske raad, professor Ludwig Erhard, erklærede i aftes, at det hemmelige møde i søndags af tyske politikere i Godesberg ingenlunde var rettet mod vestmagterne. Paa mødet, som han selv overværede, drøftede man spørgsmaalet om Tysklands nationale enhed.

til 423 millioner pund. Englands eget tab af guld og dollar var ringe.

I 1948 laa Englands eksport 4 3pct.

Gaullister stemte med kommunister

Fælles forsøg paa at styrte Queuille mislykkedes

Paris, tirsdag (UP).

Den franske nationalforsamling har i aften med 350 stemmer mod 228 (183 kommunister og 45 gaullister) afvist et angreb paa konsejlspræsident Henri Queuilles kabinet. Afstemningen gjaldt et mistillidsvotum — det første i den fjerde franske republiks historie.

Afstemningen var gunstigere for regeringen end ventet. Det var første gang, at kommunister og gaullister klart sluttede sig sammen, om end fronten blev dannet stiltiende.

Queuille understregede i sin tale, at Frankrig vil modsætte sig enhver invasion, og han angreb kommunisterne og gaullisterne for deres forsøg paa at underminere Frankrigs stigende økonomiske stabilitet.

Flere ministerier i Sovjet lægges om

Stærkere koncentration af regeringsmagten

London, tirsdag.
POLITIKEN PRIVAT

Moskva radio har i dag bragt meddelelse om en række ændringer af Sovjets ministerier. Nogle ministerier slaas sammen, og der oprettes en del nye.

Sammenlægningerne synes at vidne om en stærkere koncentration, idet der i flere tilfælde sker en forening af parallele ministerier, der hidtil har arbejdet for henholdsvis det østlige og det vestlige omraade.

Nye ministre

En række nye ministre synes at være udnævnt uden forbindelse med de her nævnte omlægninger. Det gælder saaledes *Zhavorenkof*, der er blevet minister for handel, og *Ksurcef* for trafik.

Endelig meddeler Moskva radio, at den øverste sovjet har godkendt udnævnelsen af *A. I. Yerfremof* til viceformand for Sovjetunionens ministerraad. Medlem af den øverste sovjet, *Nikifer Natalevitch*, er blevet fritaget for sine tillidshverv i raadet. *Vassili Koslof* er udnævnt til hans efterfølger.

Divergerende opfattelser

Videre drøftede det permanente raad udkastet til oprettelsen af et fælles europæisk raad. Man enedes om at bibeholde datoen den 28. marts til et forberedende møde, men da en del af de udenrigsministre, der oprindelig skulle have deltaget i mødet paa dette tidspunkt, vil være undervejs til Washington for at underskrive Atlanterhavspagten, skal de ti landes ambassadører i London overtage disse drøftelser og søge at naa til enighed om en forfatning for det europæiske parlament, som derefter skal forelægges en konference af udenrigsministre fra de ti lande, som vil blive afholdt i april efter Washingtonkonferencen.

Det sidste punkt paa dagsordenen — drøftelsen af det planlagte euro-

én Atlanterhavspagt. Raadet havde undersøgt de forskellige problemer i forbindelse med de fem magters fælles forsvar samt hvilke yderligere forholdsregler man skulle træffe, specielt i forbindelse med produktion og finansiering af militær udrustning.

af repræsentanter for forskellige politiske partier, udvalgt efter den interesse, de har lagt for dagen for europæisk samarbejde, medens den engelske repræsentation ville blive en delegation fra regeringspartiet, hvorved de mange andre kræfter i England, som har været særdeles aktive for oprettelsen af europæisk samarbejde, ville blive udelukkede fra at deltage — deriblandt Churchill og hans kres, der har været foregangsmænd for Haag-konferencerne.

H. R.

Advarsel fra Trygve Lie

„Striden mellem øst og vest kan føre til krig"

Orona (Maine), tirsdag. (RB, Reuter).

Generalsekretær Trygve Lie erklærede i dag paa Maine universitet, at dersom fjendtligheden mellem den østlige og den vestlige gruppe af nationer fortsatte, ville den føre til krig, og en saadan krig ville betyde civilisationens endeligt.

43 flyvepassagerer reddet i yderste øjeblik

London, tirsdag.
POLITIKEN PRIVAT

Treogfyrre passagerer og ni besætningsmedlemmer i en amerikansk AOA constellation-maskine var i aften i yderste livsfare over Irland og England.

Da maskinen var ankommet over Shannon flyveplads paa vej til USA, meddelte piloten i radio, at det ene landingshjul havde sat sig fast, og at han ville vende tilbage til London flyveplads og krese over den, til han ikke havde mere benzin, saa han uden brandfare kunne foretage en nødlanding.

Efter at have fløjet en time lykkedes det imidlertid piloten at frigøre landingshjulet, saaledes at de mange passagerer og besætningsmedlemmer kunne lande i god behold. De mange brandbiler og ambulancer, der var mødt op, blev der heldigvis ikke brug for. Passagererne er allerede paa vej over Atlanten i en anden maskine.

Politikens Hus
Raadhuspladsen
Girokonto 1190

POLITIKEN

Telefon C. 8511
til alle afdelinger
naab. hele døgnet

Oplysningen (hverdage kl. 10-22) Central 12,235 Billetsalg (alle hverdage) Central 6348
Aarhus red.: Banegaardspl. 9. Tlf. Aarhus 7342
Odense red.: Oppermannsvej 4. Tlf. Odense 10.860
London red.: Tlf. Western 4844 - Paris red.: Tlf. Chaville 500 . Stockholm red.: Tlf. 456145
Abonnement: Bladkompagniets bude (kun hverdage) kr. 15,50 pr. kvartal, kr. 5,35 pr. maaned. Postabonnement (alle dage) kr. 17,50 pr. kvartal, kr. 6,00 pr. maaned
Løssalg: hverdage 25 øre, søndag (eller lørdag) med Magasinet 35 øre.
Redaktører:
Niels Hasager (ansvarlig efter presseloven), *Poul Graae og Hakon Stephensen.*

Russisk foraars-politik

Der er kommet meddelelser om, at den øverste Sovjet har foretaget yderligere ændringer inden for Sovjetunionens ledelse. En af de vigtigste ændringer er, at det yngste medlem af politbureau *Nicolai Vosnesenski* er blevet „befriet" for sine poster som præsident for statens planlægningskommission og som viceformand for ministerraadet. Med disse omplaceringer og „befrielser" har den øverste Sovjet sluttet sine møder for denne gang, og det betyder antageligt, at saa kommer der ikke flere overraskelser foreløbig.

Nogen kommentar fra russisk side til de trufne beslutninger foreligger der som sædvanlig ikke. Der synes dog at være en vis linje i det, der er sket — den, at politbureaus medlemmer mere og mere fritages for direkte andel i den praktiske administration. I det store og hele har man et indtryk af, at der er foretaget en vis koncentration, som skyldes indrepolitiske hensyn, men at der ikke er sket nogen ændring i styrkeforholdet mellem grupperne inden for politbureau.

lovet tyskerne denne enhed. Sidst skete det ved nytaarsudsendelsen over Moskva radio.

Af meddelelser fra Tyskland fremgaar det, at der i den senere tid har været en ret livlig kontakt mellem tyske politikere paa begge sider jerntæppet om dette spørgsmaal — og noget af det nyeste er den plan, der er blevet udarbejdet af den saakaldte Nauheimkres, som er en gruppe af intellektuelle og forretningsfolk, ledet af professor *Noack* fra universitetet i Würzburg. Planen gaar ud paa, at stormagterne skal etablere kontrol med Tysklands demilitarisering, slutte fred med det og et aar efter fredsslutningen drage alle besættelsestyrker bort. I løbet af dette aar mellem fredsslutningen og troppernes fjernelse skulle der oprettes en tysk regering, og det skulle tillades landet at have en politistyrke til at opretholde ordenen. Marshallplanen skulle udstrækkes til at gælde hele Tyskland, og man skulle bestræbe sig for via Tyskland at faa den størst mulige vareudveksling i gang mellem øst og vest.

Om den politiske side af sagen

ning om udenrigspolitiske spørgsmaal af denne art"

Denne udtalelse kan kun skyldes, at statsministeren ikke er fuldt orienteret. Ved en forfatningsændring i Schweiz i 1921 gennemførtes det, at traktater med udlandet, der er indgaaet uopsigeligt eller for en tid af mere end 15 aar skal forelægges folket til vedtagelse eller forkastelse, hvis 30,000 vælgere eller 8 kantoner forlanger det, og allerede inden denne forfatningsændring blev vedtaget, havde Schweiz' indtræden i Folkeforbundet været forelagt befolkningen til godkendelse ved en folkeafstemning i 1920.

For den schweiziske befolkning var indtræden i Folkeforbundet et lige saa afgørende brud med en aarhundredlang neutralitet, som indtræden i Atlantunionen vil være det for det danske folk.

Helge Larsen.

Dag til Dag

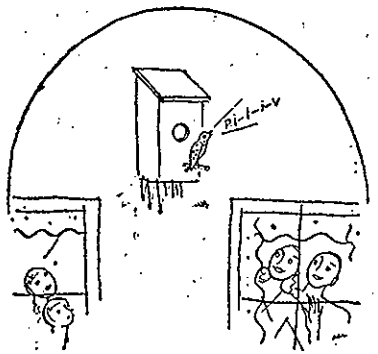

Stæren er kommet.

I GAAR kom stæren — i hvert fald til Pileallé. *Axel Nygaard* har en stærekasse hængende uden for sit vindue, og han benyttede straks lejligheden til at tegne efter levende model. Den muntre foraarsbebuder plejer ellers først at flytte ind hos ham omkring 1. april. I det milde vejr var der stor udrykning af

Han har selv som arbejder og sofyrbøder set det meste af verden og sætter nu hele sin arbejdskraft ind paa at bringe arbejdere ud at se andre lande i deres ferier. Han gør ingen røverkule af sin fortid og sin politiske omvendelse, der skete efter modent overlæg, og hans dybe sociale interesser vil trods alt hindre, at han bliver bedsteborger. Steincke kan med god samvittighed sende ham et lykønskningstelegram.

Rekommandøren.

Den canadiske minister *Henry Laureys* og frue afrejser i dag paa ferie til Rivieraen, og under ministerens fravær fungerer legationssekretær *Ross Campbell* som chargé d'affaires.

Overkirurg *E. Prip Buus*, Horsens kommunehospital, rejser i dag til USA, hvor han i tre maaneder skal studere kirurgi ved amerikanske hospitaler.

Einstein-ærespris

Paa Einsteins 70 aars dag indstiftede Det amerikanske institut for højere videnskabelig Forskning en ærespris, der bærer den berømte videnskabsmands navn.

Einsteinprisen bliver paa 15,000 dollars, som vil blive uddelt af institutet hvert tredje aar til en forsker, der har ydet fremtrædende bidrag til den matematiske forskning.

Den store fysiker tilbragte sin fødselsdag i sit hjem, hvor han dagen igennem modtog en række af USAs mest ansete videnskabsmænd, der kom for at ønske deres førstemand til lykke.

I dag kl. 9 begynder udleveringen af adgangskort til diskussionen i *Politikens* foredragssal i morgen aften om tidens møbler. En række møbelhandlere og arkitekter er indbudt. Formanden for Møbelhandlerforeningen, *E. Brundbjerg*, indleder sammen

sker i perioden til den 20. marts vil kunne lægge haand paa de smaa svaler. *a) den simple grund, at de først viser sig paa disse breddegrader sidst i april.* Plovmanden sidder stadig nær magisterens hjerte, og ideen med dyremishandling er kun et fatasibillede fostret af venlige sjæle, men ganske uden realitetsbaggrund.

Dyrenes mange beskyttere gør sagen en bjørnetjeneste ved harmfuldt at bekæmpe imaginære trolde —. Og de søde svaler — som vi alle holder af, inklusive Højgaard — sidder paa de snoede lianer i Afrikas jungler og nynner en lille sang uden at vide, at de er blevet udlagt som fem smækfede fasaner, der bliver mørbankede af grumme dyremishandlere. De synger: Den, som kun ta'r spøg for spøg — — — *Hammeren.*

I *Forældrebladets* martsnummer fortæller Ellen Hørup om Knut Brodins studier over skilsmissebørnenes billeder af huse og hjem. En norsk indsender skildrer sin forfærdelse over de danske forældres „kærlighed" til spanskrøret, og dr. med. Johanne Christiansen bringer en oversættelse af den engelske overlæge Camerons behandling af spørgsmaalet straf. Karen Blicher Dam behandler tilfældet Flemming, den niaarige dreng, der blev lænket til sin seng, og bladet har forskelligt andet aktuelt stof af interesse for forældre- og børnevenner.

Fødselsdag i hofboghandelen

TREDJE generation af dynastiet Prior i Den kgl. Hofboghandel paa Købmagergade, frk. *Estrid Prior*, fylder i dag 50 aar og vil for en gangs skyld blive draget frem fra sit stilfærdige privatliv af venner og kolleger. Efter overstaaet studentereksamen og en uddannelse

Kinderhemd, kur
En anden læser
ord fra en kab
mange aar før fo
L. Styrmer har f
det i versionen
ein Hühnerleiter,
bis unten." Her
saa erstattet med

Endelig er vi b
som paa den eng
Marles roman
Østrig. Romanen,
hedder „The Cro
som motto: Life
shirt, too short
Det angives som
og maa saa for
den tid, da Kroat
østrig-ungarske
Under alle oms
klar over, at St
ikke kan have p
det — som en af
ker — ikke er u
humorists frodig
en opfindelse u
allerede var gjor

Husk i dag at
ket til fordel fo
Værn". Man kan
løb til landsinds
1706.

3000 østrigske,
slesvigske børn
„Red barnet" pa
ophold i Danmar

Far

Bemærk

Profe
Pederse
indlæg
krig.

I DEN at kon

on C. 8511
e afdelinger
iele dagnet
Central 6348

.: Tlf. 456145
tal, kr. 5,35
pr. maaned
øre.

phensen.

K

nhed. Sidst
idsendelsen

Tyskland
den senere
livlig kon-
itikere paa
om dette
af det nye-
blevet ud-
e Nauheim-
e af intel-
sfolk, ledet
universite-
n gaar ud
kal etablere
demilitari-
det og et
gen drage
ort. I løbet
redsslutnin-
nelse skulle
regering, og
det at have
retholde or-
skulle ud-
hele Tysk-
estræbe sig
a den størst
i gang mel-

ning om udenrigspolitiske spørgsmaal af denne art"

Denne udtalelse kan kun skyldes, at statsministeren ikke er fuldt orienteret. Ved en forfatningsændring i Schweiz i 1921 gennemførtes det, at traktater med udlandet, der er indgaaet uopsigeligt eller for en tid af mere end 15 aar skal forelægges folket til vedtagelse eller forkastelse, hvis 30,000 vælgere eller 8 kantoner forlanger det, og allerede inden denne forfatningsændring blev vedtaget, havde Schweiz' indtræden i Folkeforbundet været forelagt befolkningen til godkendelse ved en folkeafstemning i 1920.

For den schweiziske befolkning var indtræden i Folkeforbundet et lige saa afgørende brud med en aarhundredlang neutralitet, som indtræden i Atlantunionen vil være det for det danske folk.

Helge Larsen.

Dag til Dag

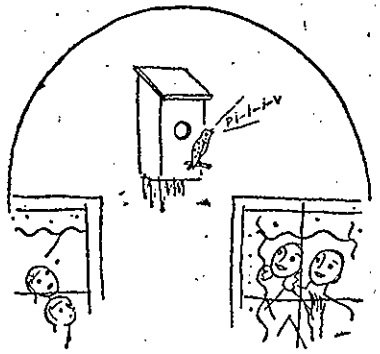

Stæren er kommet.

I GAAR kom stæren — i hvert fald til Pileallé. *Axel Nygaard* har en stærekasse hængende uden for sit vindue, og han benyttede straks lejligheden til at tegne efter levende model. Den muntre foraarsbebuder plejer ellers først at flytte ind hos

Han har selv som arbejder og søfyrbøder set det meste af verden og sætter nu hele sin arbejdskraft ind paa at bringe arbejdere ud at se andre lande i deres ferier. Han gør ingen røverkule af sin fortid og sin politiske omvendelse, der skete efter modent overlæg, og hans dybe sociale interesser vil trods alt hindre, at han bliver bedsteborger. Steincke kan med god samvittighed sende ham et lykønskningstelegram.

Rekommandøren.

Den canadiske minister *Henry Laureys* og frue afrejser i dag paa ferie til Rivieraen, og under ministerens fravær fungerer legationssekretær *Ross Campbell* som chargé d'affaires.

Overkirurg *E. Prip Buus*, Horsens kommunehospital, rejser i dag til USA, hvor han i tre maaneder skal studere kirurgi ved amerikanske hospitaler.

Einstein-ærespris

Paa Einsteins 70 aars dag indstiftede Det amerikanske institut for højere videnskabelig Forskning en ærespris, der bærer den berømte videnskabsmands navn.

Einsteinprisen bliver paa 15,000 dollars, som vil blive uddelt af institutet hvert tredje aar til en forsker, der har ydet fremtrædende bidrag til den matematiske forskning.

Den store fysiker tilbragte sin fødselsdag i sit hjem, hvor han dagen igennem modtog en række af USAs mest ansete videnskabsmænd, der kom for at ønske deres førstemand til lykke.

I dag kl. 9 begynder udleveringen af adgangskort til diskussionen i *Politikens* foredragssal i morgen aften om tidens møbler. En række møbelhandlere og arkitekter er indbudt. Formanden for Møbelhandlerforeninsker i perioden til den 20. marts vil kunne lægge haand paa de smaa svaler, *af den simple grund, at de først viser sig paa disse breddegrader sidst i april.* Plovmanden sidder stadig nær magisterens hjerte, og ideen med dyremishandling er kun et fatasibillede fostret af venlige sjæle, men ganske uden realitetsbaggrund.

Dyrenes mange beskyttere gør sagen en bjørnetjeneste ved harmfuldt at bekæmpe imaginære trolde —. Og de søde svaler — som vi alle holder af, inklusive Højgaard — sidder paa de snoede lianer i Afrikas jungler og nynner en lille sang uden at vide, at de er blevet udlagt som fem smækfede fasaner, der bliver mørbankede af grumme dyremishandlere. De synger: Den, som kun ta'r spøg for spøg — — — *Hammeren.*

I *Forældrebladets* martsnummer fortæller Ellen Hørup om Knut Brodins studier over skilsmissebørnenes billeder af huse og hjem. En norsk indsender skildrer sin forfærdelse over de danske forældres „kærlighed" til spanskrøret, og dr. med. Johanne Christiansen bringer en oversættelse af den engelske overlæge Camerons behandling af spørgsmaalet straf. Karen Blicher Dam behandler tilfældet Flemming, den niaarige dreng, der blev lænket til sin seng, og bladet har forskelligt andet aktuelt stof af interesse for forældre- og børnevenner.

Fødselsdag i hofboghandelen

TREDJE generation af dynastiet Prior i Den kgl. Hofboghandel paa Købmagergade, frk. *Estrid Prior*, fylder i dag 50 aar og vil for en gangs skyld blive draget frem fra sit stilfærdige privatliv af venner og kolleger. Efter overstaaet studentereksamen

Kinderhemd, kurz und beschissen". En anden læser erindrer det samme ord fra en kabaretscene i Berlin mange aar før første verdenskrig. C. L. *Styrmer* har for 40 aar siden hørt det i versionen „Das Leben ist wie ein Hühnerleiter, beschissen von oben bis unten." Her er barneskjorten altsaa erstattet med en hønsestige.

Endelig er vi blevet gjort opmærksom paa den engelske forfatter *T. B. Marles* roman fra *Dolfuss*-tidens Østrig. Romanen, som udkom i 1936, hedder „The Croation Shirt" og har som motto: Life is like a Croation shirt, too short and rather dirty". Det angives som et wiensk ordsprog og maa saa formentlig stamme fra den tid, da Kroatien hørte under det østrig-ungarske monarki.

Under alle omstændigheder er man klar over, at Storm Petersen heller ikke kan have paterniteten, selv om det — som en af indsenderne bemærker — ikke er umuligt, at den store humorists frodige fantasi har gjort en opfindelse uden at vide, at den allerede var gjort.

Husk i dag at købe 10-øres mærket til fordel for „Ensomme Gamles Værn". Man kan ogsaa sende et beløb til landsindsamlingen paa giro 1706.

3000 østrigske, italienske og sydslesvigske børn skal paa initiativ af „Red barnet" paa et tre maaneders ophold i Danmark. De første 200 børn fra Østrig er allerede kommet, og i gaar ankom yderligere 600 børn fra Wien, hvoraf ca. 100 skal fordeles hos plejeforældre i København og nærmeste omegn, mens resten finder ophold i provinsen.

Sømandsbasar i Karnappen.

I dag aabner en kres af 30 sømandshustruer en storstilet basar i Karnappen til fordel for sømandsenkerne og deres børns feriehjem i Marstal og ved Roskilde Fjord. Der er kommet en lang række af gaver fra søfarende, som gerne vil støtte dette formaal, og basaren strømmer over af eftertragtede varer, ananas, nylonstrømper, ris, svesker, kaffe, te, og blandt gevinsterne i tombolaen er appelsiner, rosiner og tyggegummi. Der bliver desuden bortloddet paa sedler à 50 øre en engelsk gummiredningsbaad med sejl og mast, af den type, som britiske flyvere brugte under krigen.

Marineministeriet flytter i dag en del af sine kontorer til Gernersgade 20 i Nyboder. Flytningen omfatter bl. a. chefen og souschefen for marinestaben, sektionerne A, C og F, Marinestabens ekspeditionskontorer, efterretningsstationen. Tlf. C. 16,271 med døgnvagt.

Runde aar i dag:

Statskonsulent *Th. J. Brask*, Fredericia, 70, oversignalingeniør *O. C. Gøtzsche* 60 og direktør *Johs. Sperling* 50 aar.

Farerne for freden

Bemærkninger i anledning af prof. Walter Engels kronik

Professor, dr. polit. *Jørgen Pedersen* skriver i følgende indlæg om konfliktstoffet for krig.

sige med sikkerhed, at der er rum for en meget betydelig stigning i den i forvejen meget høje levestandard uden nogen ekspansion af udenrigs-

holdet mellem grupperne inden for politbureau.

Endnu kan man ikke se, om Molotofs tilbagetræden og Visjinskis overtagelse af hans post som udenrigsminister betyder nogen ændring i den udenrigspolitiske taktik. Der er gaaet for kort tid. Det er en udbredt antagelse, at Molotofs opgave vil være at organisere østblokken som et modtræk mod Atlantunionen, og det forlyder, at der i en nær fremtid skal afholdes et møde i Debreczin i Ungarn, hvor ledende politikere sammen med Molotof vil drøfte dette spørgsmaal.

Ikke mindre interessant er det, hvilke planer Sovjetunionen har med hensyn til Tyskland. Samtidig med at den russiske besættelsesmagt har arbejdet med i praksis at gøre alt parat til, at dette omraade kunne blive et folkedemokrati, har den stadig fremholdt princippet om Tysklands enhed og mulige vareudveksling i gang mellem øst og vest.

Om den politiske side af sagen hedder det i planen, at „Tyskland vil ikke slutte sig til nogen af de bestaaende regionale pagter, men danne en særlig og isoleret gruppe sammen med Schweiz, Østrig og maaske Finland for at formindske verdensfriktionen". Og det mærkelige er, at „Tägliche Rundschau", der er officielt organ for den russiske militæradministration, gaar ind for tanken. I en ledende artikel beklager bladet vel, at planens ophavsmænd har forsømt at kræve en udholdende modstand mod de vestlige krigsmagere, men tilføjer, at dette svækker ikke den virkelige betydning af forslaget.

Der er meget, der tyder paa, at det er paa dette spørgsmaal, spørgsmaalet om Tysklands enhed og om fredsslutning med Tyskland og troppernes fjernelse, det diplomatiske slag vil blive indledet fra russisk side i dette foraar.

Bjærgningen af „Torlak Viking"

Med energi og præcision har luftfartsvæsenet foranstaltet og gennemført eftersøgningen af den forulykkede danske trafikmaskine „Torlak Viking", men nu en uge efter fundet af maskinen er det endnu ikke lykkedes at bringe den og de 28 ombordværende for dagens lys. Aarsagen angives at være de urolige vejrforhold i forbindelse med den omstændighed, at hverken orlogsværftet eller Svitzer er i besiddelse af en søgaaende kran, der kan tage maskinen op uden at risikere en beskadigelse, der kan forspilde chancerne for katastrofens opklaring.

Tiden maa imidlertid nu være inde

Paa ny beruset ved rattet

Det er et spørgsmaal, om ikke den berusede bilist, der i forgaars for *anden gang* ved dom mistede sit førerkort — for tre aar —, havde været bedre tjent med at miste det for stedse. Han indrømmede i retten, at han, inden han satte sig ved rattet, havde faaet ca. 20 genstande; han havde ikke været i stand til at tænke klart, og derfor havde han ikke noget egentligt begreb om, hvad det var, han foretog sig. Da dommen faldt, havde han, rent bortset fra sin paavirkede tilstand, slet ikke haft ret til at køre, idet en dom fra 1947 med 18 maaneders tab af førerkortet endnu ikke var udløbet.

Under disse omstændigheder maa det siges, at retten er langmodig, og at dommeren har lagt for dagen en

plejer ellers først at flytte ind hos ham omkring 1. april. I det milde vejr var der stor udrykning af mødre med barnevogne, drengene spændte rulleskøjterne paa, og paa raadhuspladsen sad folk paa bænkene og solede sig.

Solen staar op i dag kl. 6,26.
Solen gaar ned i dag kl. 18,12.
Dagen er tiltaget med 4 timer og 51 minuter.
Fuldmaane. Op 21,06.
Cyklelygten tændes ½ time efter solnedgang.

Kongen med følge rejser i dag fra København med Det Forenedes motorskib „C. F. Tietgen" til Aarhus.

Dronning *Ingrid* rejste i aftes, ledsaget af en hofdame, med færgen fra frihavnen kl. 22 til Stockholm paa familiebesøg.

Gesandt fru *Bodil Begtrup* kom i gaar hertil fra Island, lige tidsnok til at deltage i det sidste styrelsesmøde inden Danske Kvinders Nationalraads 50 aars jubilæum i morgen. Ved generalforsamlingen paa fredag vælges fru Begtrups efterfølger som raadets formand, og allerede lørdag forlader fruen atter Danmark og flyver til Libanon.

50 aar.

Direktør for „Folkeferie" Johannes Sperling.

I DAG fylder Danmarks største hoteldirektør, den forhenværende samfundsstormer *Johannes Sperling* 50 aar. Det vil være svært at sammentrænge hans fødselsdagsportræt

Formanden for Møbelhandlerforeningen, *E. Brundbjerg*, indleder sammen med arkitekt *Finn Juhl* og boligkonsulent fru *Bodil Illeris*.

Lederen af British museums orientalske afdeling *Basil Gray* vil i aften kl. 20 i Kunstindustrimuseet holde foredrag om indisk miniaturekunst. Mr. Gray var hovedarrangøren af den indiske udstilling i London, som vakte saa stor opmærksomhed i fjor. Foredraget i aften ledsages af farvelysbilleder, der vil være af særlig interesse for kunstnere.

Encyclopædia Britannica.

KØBENHAVN gæstes i disse dage af en repræsentant for det verdenskendte konversationsleksikon „Encyclopædia Britannica", mr. *H. X. Seneque*, der fortæller, at den nye udgave af Britannicaen fra 1947 netop i disse dage er ved at blive udsendt i de skandinaviske lande. Britannicaen, der blev stiftet saa langt tilbage som i 1768 i Edinburgh, bestaar af 24 bind og ikke færre end 38 millioner ord og 17,588 illustrationer. Abonnenter paa det store leksikon faar i aar en ganske særlig service, idet de kan skrive til hovedkontoret i London for at faa særlige oplysninger i studieøjemed om hvilket som helst emne. En stab paa 300 medarbejdere staar til disposition for at fremskaffe de rigtige oplysninger. I øvrigt suppleres leksikonet hvert aar med en aarbog med de sidste nyheder. Blandt de danske medarbejdere kan nævnes professor *Niels Bohr*.

Jens Sigsgaards og *Arne Ungermanns* efterhaanden internationalt berømte billedbog „Palle alene i verden", der snart faar première som film, udsendes om faa dage af Gyldendal i nyt oplag, hvorved bogen alene paa dansk er trykt i 75,000 eksemplarer.

I eftermiddag kl. 13 afholdes i Holmens Kirke en mindehøjtidelighed for de syv sømænd, som omkom ved damperen „Themis" forlis.

English Debating Clubs dramatiske Cirkel kunne ikke have fejret sin 10 aars fødselsdag paa en mere fornøjelig maade end med den kvikke og

Estrid Prior.

Efter overstaaet studentereksamen og en uddannelse i udlandet begyndte Estrid Prior i bogladen, hvor hun snart blev sin fars højre haand i det daglige arbejde, og ved hans død i 1936 overtog ledelsen af den gamle boghandel. Herfra vil hun være kendt af talrige kunder. Frk. Prior er meget afholdt af alle, der kommer i berøring med hende, men kun en inderkres ved, at den tilbageholdende dame ved passende lejligheder kan manifestere sine fine dannelse og sine litterære kundskaber som en fremragende taler. Ved siden af bøgerne har Estrid Prior mange interesser, saaledes er hun nu med liv og sjæl gaaet ind for bevægelsen „Een Verden".

Undtagelsesvis vil man i dag ikke finde den pligtopfyldende boghandler i forretningen, vennerne kræver hendes nærværelse andet sted, for at den runde fødselsdag kan blive fejret.

Nationalmuseets foredragsserie om haandværkets historie afsluttes i aften kl. 20 med et foredrag af museumsinspektør, arkitekt, dr. phil. *Aage Roussell* om „Bygningshaandværkeren".

Hæderslegat til Soya.

Bestyrelsen for Henrik Pontoppidans mindefond har tildelt forfatteren *Soya* dette aars hæderslegat paa 3000 kr. Mindefondet blev startet ved Dansk Forfatterforenings jubilæum i 1944, og hæderslegatet, som første gang uddeltes i 1946, er hidtil blevet givet til Johannes Jørgensen, Karin Michaëlis og Agnes Henningsen. Mindefondets bestyrelse bestaar af Forfatterforeningens formand, Cai M. Woel, dir. Poul Andersen, Privatbanken, sekretær Svend A. Holbæk, samt dir. Ingeborg Andersen, Gyldendal.

Den unge maler *Mogens Helms* er efter et kortere besøg herhjemme rejst tilbage til Cagnes for at fortsætte sine studier.

Diskussion om barneskjorten.

krig.

UDEN at kom
maalet om,
bør eller ikke b
pagten, vil jeg ge
et par bemærknir
for de strategiske
fessor Engel frem
12/3, idet deres
tvivlsom.

Professoren op
maal, om de styrk
staaende ved El
eller rygdækning,
det — og her ma

„Det sidste er d
det er ikke at f
komme nogen alv
liseret konflikt
Amerika. Derimo
synlighed for, at
tørne sammen i
kommer nødvendi
til at bruge Kina
nesker som mark
generationers sti
ring. Ellers maa
dermed USAs høj
nere paa et eller
har ganske den
grund af den k
hæng endnu stø
store afsætningsn
kulreserver. Selv
strielt er langt
og agter det at
stærkt for at hø
dette er ganske
gierne. Denne ud
lige meget om
diktatur eller de
udvikling vil be
modsætningerne
der sammen i Øs
ogsaa de meget
militære anlæg
paa Aleuterne.
den kommunist
Kina, der for vi
føre til en ekspl

Jeg vil først
ovenstaaende c
mærkninger. Hv
at levestandarde
afhængig af, at
millioner som „n
nes i det hele

plejer ellers først at flytte ind hos ham omkring 1. april. I det milde vejr var der stor udrykning af mødre med barnevogne, drengene spændte rulleskøjterne paa, og paa raadhuspladsen sad folk paa bænkene og solede sig.

Solen staar op i dag kl. 6,26.
Solen gaar ned i dag kl. 18,12.
Dagen er tiltaget med 4 timer og 51 minuter.
Fuldmaane. Op 21,06.
Cyklelygten tændes ½ time efter solnedgang.

Kongen med følge rejser i dag fra København med Det Forenedes motorskib „C. F. Tietgen" til Aarhus.

Dronning *Ingrid* rejste i aftes, ledsaget af en hofdame, med færgen fra frihavnen kl. 22 til Stockholm paa familiebesøg.

Gesandt fru Bodil *Begtrup* kom i gaar hertil fra Island, lige tidsnok til at deltage i det sidste styrelsesmøde inden Danske Kvinders Nationalraads 50 aars jubilæum i morgen. Ved generalforsamlingen paa fredag vælges fru Begtrups efterfølger som raadets formand, og allerede lørdag forlader fruen atter Danmark og flyver til Libanon.

50 aar.

Direktør for „Folkeferie" Johannes Sperling.

I DAG fylder Danmarks største hoteldirektør, den forhenværende samfundsstormer *Johannes Sperling* 50 aar. Det vil være svært at sammentrænge hans fødselsdagsportræt

Formanden for Møbelhandlerforeningen, *E. Brundbjerg*, indleder sammen med arkitekt *Finn Juhl* og boligkonsulent fru *Bodil Illeris*.

Lederen af British museums orientalske afdeling *Basil Gray* vil i aften kl. 20 i Kunstindustrimuseet holde foredrag om indisk miniaturekunst. Mr. Gray var hovedarrangøren af den indiske udstilling i London, som vakte saa stor opmærksomhed i fjor. Foredraget i aften ledsages af farvelysbilleder, der vil være af særlig interesse for kunstnere.

Encyclopædia Britannica.

KØBENHAVN gæstes i disse dage af en repræsentant for det verdenskendte konversationsleksikon „Encyclopædia Britannica", mr. *H. X. Seneque*, der fortæller, at den nye udgave af Britannicaen fra 1947 netop i disse dage er ved at blive udsendt i de skandinaviske lande. Britannicaen, der blev stiftet saa langt tilbage som i 1768 i Edinburgh, bestaar af 24 bind og ikke færre end 38 millioner ord og 17,588 illustrationer. Abonnenter paa det store leksikon faar i aar en ganske særlig service, idet de kan skrive til hovedkontoret i London for at faa særlige oplysninger i studiespørgsmål om hvilket som helst emne. En stab paa 300 medarbejdere staar til disposition for at fremskaffe de rigtige oplysninger. I øvrigt suppleres leksikonet hvert aar med en aarbog med de sidste nyheder. Blandt de danske medarbejdere kan nævnes professor *Niels Bohr*.

Jens Sigsgaards og *Arne Ungermanns* efterhaanden internationalt berømte billedbog „Palle alene i verden", der snart faar première som film, udsendes om faa dage af Gyldendal i nyt oplag, hvorved bogen alene paa dansk er trykt i 75,000 eksemplarer.

I eftermiddag kl. 13 afholdes i Holmens Kirke en mindehøjtidelighed for de syv sømænd, som omkom ved damperen „Themis" forlis.

English Debating Clubs dramatiske Cirkel kunne ikke have fejret sin 10 aars fødselsdag paa en mere fornøjelig maade end med den kvikke og

Estrid Prior.

Efter overstaaet studentereksamen og en uddannelse i udlandet begyndte Estrid Prior i bogladen, hvor hun snart blev sin fars højre haand i det daglige arbejde, og ved hans død i 1936 overtog ledelsen af den gamle boghandel. Herfra vil hun være kendt af talrige kunder. Frk. Prior er meget afholdt af alle, der kommer i berøring med hende, men kun en inderkres ved, at den tilbageholdende dame ved passende lejligheder kan manifestere sine fine dannelse og sine litterære kundskaber som en fremragende taler. Ved siden af bøgerne har Estrid Prior mange interesser, saaledes er hun nu med liv og sjæl gaaet ind for bevægelsen „Een Verden".

Undtagelsesvis vil man i dag ikke finde den pligtopfyldende boghandler i forretningen, vennerne kræver hendes nærværelse andet sted, for at den runde fødselsdag kan blive fejret.

Nationalmuseets foredragsserie om haandværkets historie afsluttes i aften kl. 20 med et foredrag af museumsinspektør, arkitekt, dr. phil. *Aage Roussell* om „Bygningshaandværkeren".

Hæderslegat til Soya.

Bestyrelsen for Henrik Pontoppidans mindefond har tildelt forfatteren *Soya* dette aars hæderslegat paa 3000 kr. Mindefondet blev startet ved Dansk Forfatterforenings jubilæum i 1944, og hæderslegatet, som første gang uddeltes i 1946, er hidtil blevet givet til Johannes Jørgensen, Karin Michaëlis og Agnes Henningsen. Mindefondets bestyrelse bestaar af Forfatterforeningens formand, Cai M. Woel, dir. Poul Andersen, Privatbanken, sekretær Svend A. Holbæk, samt dir. Ingeborg Andersen, Gyldendal.

Den unge maler *Mogens Helms* er efter et kortere besøg herhjemme rejst tilbage til Cagnes for at fortsætte sine studier.

Diskussion om barneskjorten.

krig.

UDEN at komme ind paa spørgsmaalet om, hvor vidt Danmark bør eller ikke bør tiltræde Atlantpagten, vil jeg gerne have lov at gøre et par bemærkninger til premisserne for de strategiske betragtninger, professor Engel fremsætter i sin kronik 12/3, idet deres rigtighed synes mig tvivlsom.

Professoren opstiller det spørgsmaal, om de styrker, som Rusland har staaende ved Elben, er stødtropper eller rygdækning, og derefter hedder det — og her maa jeg citere ordret:

„Det sidste er det sandsynligste, thi det er ikke at forvente, at der kan komme nogen alvorlig i Europa lokaliseret konflikt mellem Rusland og Amerika. Derimod er der stor sandsynlighed for, at deres interesser vil tørne sammen i Østasien. *Amerika kommer nødvendigvis før eller senere til at bruge Kinas 400 millioner mennesker som marked for de kommende generationers stigende industrialisering. Ellers maa denne udvikling og dermed USAs høje levestandard stagnere paa et eller andet trin.* Rusland har ganske den samme, maaske paa grund af den kontinentale sammenhæng endnu større interesse i dette store afsætningsmarked og dets store kulreserver. Selv om Rusland industrielt er langt tilbage, saa maa det og agter det at udvikle sin industri stærkt for at højne sin levefod. Alt dette er ganske uafhængigt af ideologierne. Denne udvikling maa komme, lige meget om landene regeres ved diktatur eller demokrati. Men denne udvikling vil bevirke, at interessemodsætningerne før eller senere støder sammen i Østasien. Herpaa tyder ogsaa de meget store amerikanske militære anlæg i Alaska og helt ud paa Aleuterne. Herpaa tyder ogsaa den kommunistiske virksomhed i Kina, der for vidt drevet godt kunne føre til en eksplosion."

Jeg vil først anholde de af mig i ovenstaaende citat udhævede bemærkninger. Hvad menes der med, at levestandarden i USA skulle være afhængig af, at det bruger Kinas 400 millioner som „marked", og hvad menes i det hele taget med „marked" uden nogen ekspansion af udenrigshandelen, ja selv om den i fremtiden skulle blive mindre, end den er, ville det ikke hindre en stigning i velstanden i USA. Langt vigtigere for levestandardens opretholdelse og forbedring end handel med udlandet er fredelige forhold i verden, saaledes at det kan undgaas at bruge store mængder af arbejdskraft og materiel til rustninger. Hvis prof. Engel derfor ikke kan paavise, at der i Kina findes et eller andet stof, som er en nødvendig betingelse for Amerikas velstand, og som et kommunistisk Kina maa befrygtes at forholde det, vil jeg tillade mig at paastaa, at en økonomisk begrundet konflikt mellem USA og Rusland om herredømmet i Kina langt fra at være nødvendig er fornuftstridig.

Det samme gælder, saa vidt jeg kan se, stort set alle andre steder i verden. Der er intet økonomisk konfliktstof mellem USA og Rusland, som er en krig eller blot en oprustning værd. Stigningen i levestandarden i Rusland er lige saa lidt som i USA et spørgsmaal om udenrigshandel eller interessesfærer, men om organisation og om fred, saa man kan komme af med de ulidelige rustningsbyrder. Jeg tager ikke i betænkning at paastaa, at hvis USA kunne købe sig tryghed og dermed fritagelse for rustningsudgifter mod vidtgaaende økonomisk isolation, ville dette fra et økonomisk synspunkt være en særdeles god forretning.

Vi maa derfor søge konfliktstoffet et andet sted; vi maa søge forklaringen i ideologierne eller i det som ideologi eller økonomisk interesse camouflerede magtbegær, der særlig har mulighed for at komme til udfoldelse i diktaturstater. Jeg tror vi maa komme til det paradoks, at en stat, som hylder den ideologi, at de økonomiske forhold med en naturlovs uafvendelighed driver historiens hjul, gennem selve denne ideologi bliver en hovedkraft i det historiske forløb.

Det er nemlig et hovedpunkt i den Leninistisk-Stalinistiske teori, at de voldsomme indre modsigelser, som er det kapitalistiske samfunds væsen, kun kan finde udløsning i krig, og samtidig at det er den kommunistiske stats mission at forcere denne katastrofe frem, naar tiden er moden der-

ues at bringe den og de zo ombord-værende for dagens lys. Aarsagen angives at være de urolige vejrforhold i forbindelse med den omstændighed, at hverken orlogsværftet eller Svitzer er i besiddelse af en søgaaende kran, der kan tage maskinen op uden at risikere en beskadigelse, der kan forspilde chancerne for katastrofens opklaring.

Tiden maa imidlertid nu være inde til, at der gøres en ekstra indsats for at faa „Torlak Viking" bragt i land. Det maa forekomme besynderligt, at en saa havomflydt søfartsnation som den danske ikke er i besiddelse af en kran, der undtagen under ganske særlig gunstige omstændigheder kan flyttes uden for Københavns Havn. Ganske vist er det første gang i dansk flyvnings historie, at man har skullet foretage et bjærgningsarbejde som dette, men for nogle aar siden havde marinen brug for at anvende den omtalte kran ved Taarbæk — med det resultat, at den væltede. Antagelig vil man med henblik paa kommende eventualiteter faa bygget en søgaaende kran, men i den foreliggende situation burde man allerede, saa snart vraget af maskinen var lokaliseret, have valgt det *hurtigste* middel til at faa den bragt op. Endnu er det ikke helt klarlagt, hvorfor dette ikke er sket.

Naturligvis er det pietetsfuldt, at man nu bringer de omkomne i land og herved søger at mildne de efterladtes sorg, men offentligheden maa tillige fastholde det krav, at ingen mulighed for opklaringen af katastrofen forspildes ved yderligere forsinkelse af bjærgningsarbejdet.

havde ikke været i stand til at tænke klart, og derfor havde han ikke noget egentligt begreb om, hvad det var, han foretog sig. Da dommen faldt, havde han, rent bortset fra sin paavirkede tilstand, slet ikke haft ret til at køre, idet en dom fra 1947 med 18 maaneders tab af kørekortet endnu ikke var udløbet.

Under disse omstændigheder maa det siges, at retten er langmodig, og at dommeren har lagt for dagen en virkelig tro paa straffens opdragende betydning. Men der *er* en risiko for, at mildheden i dommen kommer til at gaa ud over uskyldige trafikanter. Den berusede bilist, der paa grund af sin beruselse foraarsager ulykker, er en saa farlig person, at han ikke bør nyde det privilegium, som det er at køre bil. Han vil normalt, hvis han paa grund af sin tilstand afstedkommer et andet menneskes død, være ulykkelig over sin handling. Domstolene burde i gentagelsestilfælde hjælpe med til, at ingen kommer i den situation. En saadan hjælp kunne bedst ydes ved frakendelse af kørekortet for bestandigt.

Folkeafstemning og udenrigspolitik

Et eksempel fra Schweiz

Fra cand. mag. *Helge Larsen* har vi modtaget følgende indlæg:

I sin afvisning af kravet om folkeafstemning om Danmarks tilslutning til Atlantpagten udtalte statsminister Hans Hedtoft i søndags i Odense: „Mig bekendt har man ikke i noget frit land i verden udskrevet folkeafstem-

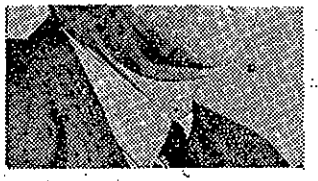

Direktør for „Folkeferie" Johannes Sperling.

I DAG fylder Danmarks største hoteldirektør, den forhenværende samfundsstormer *Johannes Sperling* 50 aar. Det vil være svært at sammentrænge hans fødselsdagsportræt til nogle faa linjer, saa dramatisk og bevæget hans livsbane har formet sig. Han startede i sin pure ungdom som rødglødende oprører og militærnægter, proklamerede i de berømte grøntorvsdage verdensrevolutionen fra taget af en linje 15 i Frederiksborggade og tog senere ved Steinckes indgriben omstigning til et borgerligt og fredsommeligt liv for at ende som samfundsstøtte. Da Steincke første gang blev justitsminister, kaldte han Sperling op til sig fra fængslet, hvor han afsonede tre aar for militærnægtelse, og holdt en tordentale til ham, hvorefter han satte ham paa fri fod. Sperling stak til søs, lagde penge op og anvendte dem til højskoleophold her og i England, og en skønne dag gik han ind i journalistik. Om journalistiken gælder det, at den fører til alt, naar man forlader den i tide, og nu er Sperling direktør for „Folkeferie". Sagde vi Danmarks største hoteldirektør? Det er ikke overdrevet. Sperling disponerer over adskilligt flere sengepladser end nogen anden dansk hotelchef. Han hersker over vældige feriebyer i hele landet og sender sine kunder, der væsentlig er arbejdere, til feriesteder i det ganske Europa. Af den ildsprudende idealisme, som førte ham ud i syndikalismen og oprøret mod samfundet, brænder der endnu gløder i ham, og de holder ilden vedlige i hans iver for at skaffe den mindre bemidlede del af befolkningen en billig ferie i landlige og komfortable omgivelser.

den", der snart taar premiere som film, udsendes om faa dage af Gyldendal i nyt oplag, hvorved bogen alene paa dansk er trykt i 75,000 eksemplarer.

I eftermiddag kl. 13 afholdes i Holmens Kirke en mindehøjtidelighed for de syv sømænd, som omkom ved damperen „Themis" forlis.

English Debating Clubs dramatiske Cirkel kunne ikke have fejret sin 10 aars fødselsdag paa en mere fornøjelig maade end med den kvikke og muntre opførelse af Noël Cowards „Liggende gæster", som man i aftes havde indbudt til i Borgernes Hus.

Den udsolgte sal jublede især over *H. B. Wards* fortrinlige, helt professionelle udførelse af Garry Essendines rolle. Hans kone, fru *Tove Lohmann*, havde med knap et døgns varsel maattet springe ind som Liz og klarede opgaven udmærket. Til slut samlede bifaldet sig om alle de medvirkende og forestillingens to dygtige instruktører, *Aggi Mortensen* og *Erik Hall*.

Svalens død.

MAGISTER *Mogens Højgaard* er blevet standset midt under en syndig svale-safari. Man erindrer, at Højgaard i fredags udlovede 500 kr. til den, der kunne bringe ham en svale — død eller levende — inden den 20. marts. Folkets humanistiske harme er skyllet over ham.

Dag til Dag har modtaget flere læserbreve om svaleaffæren. En foreslaar en endefuld i præmie til magisteren. En sikkert velmenende frue gaar et langt skridt videre, idet hun meddeler, at *Foreningen til Dyrenes Beskyttelse* er blevet underrettet, og at „der vil blive skredet ind".

Vi behøver ikke at forsvare magisteren, der ved flere lejligheder har demonstreret sine meningers mod og i øvrigt med aaben pande venter paa nyt fra Dyrenes Beskyttelse. Vi vil bare i al stilfærdighed minde de oprevne mennesker om, at ingen dan-

Mindefondets bestyrelse bestaar af Forfatterforeningens formand, Cai M. Woel, dir. Poul Andersen, Privatbanken, sekretær Svend A. Holbæk, samt dir. Ingeborg Andersen, Gyldendal.

Den unge maler *Mogens Helms* er efter et kortere besøg herhjemme rejst tilbage til Cagnes for at fortsætte sine studier.

Diskussion om barneskjorten.

Genstanden for det „bevingede ord"

Er barneskjorten kroatisk, eller er den i virkeligheden en hønsestige? Spørgsmaalet lyder mærkeligt, men er ganske korrekt, naar man sammenfatter de læserindlæg, som det formentlige *Storm Petersen*'ske sprichwort, har givet anledning til. Det viser sig nemlig, at ordets oprindelse sikkert er tysk, og at det i hvert fald var kendt i Tyskland flere aar før Storm Petersen benyttede det i den i 1915 udgivne samling fortællinger „Tretten øre".

„Histor" oplyser:

Bemærkningen kan ogsaa læses paa tryk i „Klods Hans" aargang 1904—05, hvor der findes en tysk tegning fra „Simplicissimus", forestillende en lazaron foran en baby-udstyrsforretning, og hans udbrud: Livet er en barneskjorte, kort og beskidt", er trykt under tegningen. Dette er ikke for at forklejne Storm, der har skabt den humoristiske litteratur flere indfald, end han har laant fra den.

Lærer *Gunnar Ylander*, Odense, fortæller, at han har hørt det citere paa tysk i 1914, da han boede i Libau. Det lød: „Das Leben gleicht einem

ogsaa de meget militære anlæg i paa Aleuterne. I den kommunistis Kina, der for vid føre til en eksplo

Jeg vil først a ovenstaaende ci mærkninger. Hva at levestandarden afhængig af, at d millioner som „m nes i det hele t i denne forbind det er nødvendi USA, at dette la og industrielle Kina, eller mene vendigt for USA ting fra Kina, h marked maa finc tale for dem?

Hvis det første dette ville jo fa marxistisk-leninis efter de kapitalis bestaa, saa læn omraader at dun produktion paa bede prof. Enge en befolknings vokse ved, at de mængder af vare at faa noget til

Hvis det and ningen med orc det er der nog prof. Engels ben lands økonomisk den tales om de for Kinas kul spørge, hvad d Kina har, og so dige for levest som det ikke k at faa herredøm gennem en krig

Jeg kender i Kinas økonomis kender en del

Direktør for „Folkeferie".
Johannes Sperling.

I DAG fylder Danmarks største hoteldirektør, den forhenværende samfundsstormer *Johannes Sperling* 50 aar. Det vil være svært at sammentrænge hans fødselsdagsportræt til nogle faa linjer, saa dramatisk og bevæget hans livsbane har formet sig. Han startede i sin pure ungdom som rødglødende oprører og militærnægter, proklamerede i de berømte grønttorvsdage verdensrevolutionen fra taget af en linje 15 i Frederiksborggade og tog senere ved Steinckes indgriben omstigning til et borgerligt og fredsommeligt liv for at ende som samfundsstøtte. Da Steincke første gang blev justitsminister, kaldte han Sperling op til sig fra fængslet, hvor han afsonede tre aar for militærnægtelse, og holdt en tordentale til ham, hvorefter han satte ham paa fri fod. Sperling stak til søs, lagde penge op og anvendte dem til højskoleophold her og i England, og en skønne dag gik han ind i journalistik. Om journalistiken gælder det, at den fører til alt, naar man forlader den i tide, og nu er Sperling direktør for „Folkeferie". Sagde vi Danmarks største hoteldirektør? Det er ikke overdrevet. Sperling disponerer over adskilligt flere sengepladser end nogen anden dansk hotelchef. Han hersker over vældige feriebyer i hele landet og sender sine kunder, der væsentlig er arbejdere, til feriesteder i det ganske Europa. Af den ildsprudende idealisme, som førte ham ud i syndikalismen og oprøret mod samfundet, brænder der endnu gløder i ham, og de holder ilden vedlige i hans iver for at skaffe den mindre bemidlede del af befolkningen en billig ferie i landlige og komfortable omgivelser.

manns efterhaanden internationalt berømte billedbog „Palle alene i verden", der snart faar première som film, udsendes om faa dage af Gyldendal i nyt oplag, hvorved bogen alene paa dansk er trykt i 75,000 eksemplarer.

I eftermiddag kl. 13 afholdes i Holmens Kirke en mindehøjtidelighed for de syv sømænd, som omkom ved damperen „Themis" forlis.

English Debating Clubs dramatiske Cirkel kunne ikke have fejret sin 10 aars fødselsdag paa en mere fornøjelig maade end med den kvikke og muntre opførelse af Noël Cowards „Liggende gæster", som man i aftes havde indbudt til i Borgernes Hus.

Den udsolgte sal jublede især over *H. B. Wards* fortrinlige, helt professionelle udførelse af Garry Essendines rolle. Hans kone, fru *Tove Lohmann*, havde med knap et døgns varsel maattet springe ind som Liz og klarede opgaven udmærket. Til slut samlede bifaldet sig om alle de medvirkende og forestillingens to dygtige instruktører, *Aggi Mortensen* og *Erik Hall*.

Svalens død.

MAGISTER *Mogens Højgaard* er blevet standset midt under en syndig svale-safari. Man erindrer, at Højgaard i fredags udlovede 500 kr. til den, der kunne bringe ham en svale — død eller levende — inden den 20. marts. Folkets humanistiske harme er skyllet over ham.

Dag til Dag har modtaget flere læserbreve om svaleaffæren. En foreslaar en endefuld i præmie til magisteren. En sikkert velmenende frue gaar et langt skridt videre, idet hun meddeler, at *Foreningen til Dyrenes Beskyttelse* er blevet underrettet, og at „der vil blive skredet ind".

Vi behøver ikke at forsvare magisteren, der ved flere lejligheder har demonstreret sine meningers mod og i øvrigt med aaben pande venter paa nyt fra Dyrenes Beskyttelse. Vi vil bare i al stilfærdighed minde de oprevne mennesker om, at ingen danskgivet til Johannes Jørgensen, Karin Michaëlis og Agnes Henningsen. Mindefondets bestyrelse bestaar af Forfatterforeningens formand, Cai M. Woel, dir. Poul Andersen, Privatbanken, sekretær Svend A. Holbæk, samt dir. Ingeborg Andersen, Gyldendal.

Den unge maler *Mogens Helms* er efter et kortere besøg herhjemme rejst tilbage til Cagnes for at fortsætte sine studier.

Diskussion om barneskjorten.

Genstanden for det „bevingede ord"

Er barneskjorten kroatisk, eller er den i virkeligheden en hønsestige? Spørgsmaalet lyder mærkeligt, men er ganske korrekt, naar man sammenfatter de læserindlæg, som det formentlige *Storm Petersen*'ske sprichwort, har givet anledning til. Det viser sig nemlig, at ordets oprindelse sikkert er tysk, og at det i hvert fald var kendt i Tyskland flere aar før Storm Petersen benyttede det i den i 1915 udgivne samling fortællinger „Tretten øre".

„Histor" oplyser:

Bemærkningen kan ogsaa læses paa tryk i „Klods Hans" aargang 1904—05, hvor der findes en tysk tegning fra „Simplicissimus", forestillende en lazaron foran en babyudstyrsforretning, og hans udbrud: Livet er en barneskjorte, kort og beskidt", er trykt under tegningen. Dette er ikke for at forklejne Storm, der har skabt den humoristiske litteratur flere indfald, end han har laant fra den.

Lærer *Gunnar Ylander*, Odense, fortæller, at han har hørt det citere paa tysk i 1914, da han boede i Libau. Det lød: „Das Leben gleicht einem

modsætningerne før eller senere støder sammen i Østasien. Herpaa tyder ogsaa de meget store amerikanske militære anlæg i Alaska og helt ud paa Aleuterne. Herpaa tyder ogsaa den kommunistiske virksomhed i Kina, der for vidt drevet godt kunne føre til en eksplosion."

Jeg vil først anholde de af mig i ovenstaaende citat udhævede bemærkninger. Hvad menes der med, at levestandarden i USA skulle være afhængig af, at det bruger Kinas 400 millioner som „marked", og hvad menes i det hele taget med „marked" i denne forbindelse? Menes der, at det er nødvendigt for velstanden i USA, at dette land dumper maskiner og industrielle forbrugsvarer paa Kina, eller menes der, at det er nødvendigt for USA at importere visse ting fra Kina, hvorfor et afsætningsmarked maa findes for at kunne betale for dem?

Hvis det første er meningen — og dette ville jo falde i traad med den marxistisk-leninistiske teori, hvorefter de kapitalistiske stater kun kan bestaa, saa længe de har koloniale omraader at dumpe deres overskudsproduktion paa — saa vil jeg gerne bede prof. Engel forklare, hvorledes en befolknings levestandard kan vokse ved, at den stadig sender store mængder af varer ud af landet uden at faa noget til gengæld.

Hvis det andet skulle være meningen med ordet „marked" — og det er der noget, som tyder paa i prof. Engels bemærkninger om Ruslands økonomiske interesse i Kina; thi der tales om den brug, Rusland har for Kinas kul — saa vil jeg gerne spørge, hvad det er for raastoffer, Kina har, og som er absolut nødvendige for levestandarden i USA, og som det ikke kan tilbytte sig uden at faa herredømmet over landet, evt. gennem en krig?

Jeg kender ikke noget videre til Kinas økonomiske geografi, men jeg kender en del til USAs, og jeg tør

har mulighed for at komme til udfoldelse i diktaturstater. Jeg tror vi maa komme til det paradoks, at en stat, som hylder den ideologi, at de økonomiske forhold med en naturlovs uafvendelighed driver historiens hjul, gennem selve denne ideologi bliver en hovedkraft i det historiske forløb.

Det er nemlig et hovedpunkt i den Leninistisk-Stalinistiske teori, at de voldsomme indre modsigelser, som er det kapitalistiske samfunds væsen, kun kan finde udløsning i krig, og samtidig at det er den kommunistiske stats mission at forcere denne katastrofe frem, naar tiden er moden dertil. Det er dette og ikke økonomiske interesser, der forklarer den af Rusland med ubønhørlig disciplin dirigerede kommunistiske aktivitet i alle verdenshjørner, ikke mindst i koloniale omraader, hvor man ikke aner noget om Marx, Engels eller Lenin. Denne tankegang findes helt tilbage i Det kommunistiske Manifest og gentages og udvikles i alle Stalins udtalelser, som er bestemt til internt brug. Jfr. artikel i tidsskriftet Foreign Affairs jan. 1949: Stalin on Revolution af pseudonymet Historicus. Artiklen indeholder en meget grundig analyse af Stalins skriftlige og mundtlige ytringer gennem 30 aar.

Naar derfor Amerika befæster Alaska og Aleuterne; naar det ikke slipper sin kontrol over Japan eller Korea, naar det laver Marshallplan og Atlantpagt er det ikke for at beskytte økonomiske interesser — dette ses jo ogsaa deraf, at USA med fanatisme søger at fremtvinge et europæisk forbund, der mest muligt er uafhængigt af tilførsler fra USA — men det er, fordi man i USA føler sig truet af ethvert yderligt kommunistisk fremstød. Det er ganske det samme motiv, som brød den haarde isolationisme i USA, da Hitler i 1940 naaede Atlanterhavets kyst og truede England.

Jørgen Pedersen.

Bøn om at professorer befries for pædagogik

Universitetet er som en mælkebøtte, der spreder de fleste af sine frø forgæves — Diskussion om videnskaben og staten i aftes

STUDENTERSAMFUNDET diskuterede i aftes statens forhold til videnskab og forskning, ikke blot den situation, der i øjeblikket er aktuel herhjemme, men ogsaa sagen set i et større sammenhæng, nemlig forskningens stilling under et liberalt og et autoritært styre. Professorerne *Carsten Høeg* og *Mogens Fog* var indledere.

Carsten Høeg var individualismens talsmand. Han fandt det forkert, naar det krævedes, at professorerne skulle være pædagoger. Jo højere maa kommer op i kundskabsudannelsen, jo mindre forskel er der paa ung og gammel. Jeg vil bede til guderne, at man aldrig vil indføre pædagogisk vejledning fra professorerne. Der maa være en uhyre spildprocent i videnskabeligt arbejde. Der er doktordisputatser, der kun læses af opponenterne, og bøger, der ligger i hundrede aar paa Det kgl. Bibliotek uden at blive læst.

Universitetet er som en mælkebøtte, der spreder sine frø ud, og det er ikke alt, der falder i god jord. Jeg er ikke tilhænger af Videnskabernes Selskab som forskningsraad, bl. a. fordi organisering af forskningen er farlig, men man kunne give universitetet friere hænder. Vort universitet burde have et beløb, f. eks. pr. femaar, og det skulle selv have lov til at fordele det, naturligvis under et vist ansvar. Staten bør give forskningen større støtte, og der bør være større elasticitet med kontrollen af de bevilgede midler.

Vestens videnskabelige

gens kaar i virkeligheden faldt sammen med August Kroghs. Med hensyn til praktiskvidenskabelige opgaver var der intet at sige til, at den russiske stat ville have haand i hanke med begivenhederne, men det var dumt at blande sig i grundforskningen. Her skulle politikerne hellere lade videnskabsmændene skændes i fred. Professor *Linderstrøm Lang* fremhævede, at Rusland havde skadet sig selv mere end andre ved sin stillingtagen i Lysenko-striden. Der burde være en vis videnskabelig sagkundskab med, naar politikerne traf beslutninger med hensyn til forskningsmæssige spørgsmaal. Dr. phil. *Mogens Westergaard* fremhævede, at videnskabskommissionen herhjemme maatte aktiveres. Det var af største vigtighed, at der blev foretaget en opgørelse over de muligheder og de maal, vor videnskab havde.

Efter at endnu en række talere havde haft ordet fremhævede *Carsten Høeg* i sine afsluttende bemærkninger, at videnskabskommissionen netop paany var gaaet i gang med sit arbejde med fornyet kraft.

El.

Opraab mod den nye retskrivning

Med opfordring om tilslutning

EN lille fremtrædende kres blandt den nye retskrivnings modstandere har udsendt et opraab, hvori man kalder paa tilslutning til kravet om, at det tidligere gældende skriftsprog genindføres.

Det hedder blandt andet i opraabet, at den indførte ændring hviler paa ganske forældede teorier samt

Klassisk motiv

(Caesars død i ny indstudering)

Med professor Brøndum-Nielsen som anstifter er der dannet en liga til bekæmpelse af Hartvig Frisch, bolle-å og smaa bogstaver.

— quod sine ulla sua noxa Idus Martiae adessent: Quamquam is venisse quidem eas diceret, sed non praeterisse — (Suetonius: Divus Julius, liber I, 81).

Hvilket er udlagt: — *at det nu var den 15. marts, og alligevel var der ikke tilstødt ham noget, selv om offertyderen ganske vist paastod, at dagen vel var kommen, men ikke gaaet ...*

lejligheder til mindre operationer, som alle ville afhænge af overraskelsesmomentet ved landsætning af let udrustede, hurtige styrker, vant til at fare omkring som et hunde-kobbel, i stedet for at blive flyttet rundt paa den besværlige maade, der maa anvendes over for regulære tropper.

Alt taler derfor for, at vi maa udvikle stormtropperne eller commando-styrkerne. Jeg har anmodet om 5000 faldskærmssoldater, og vi maa have mindst 10,000 af disse smaa „brødregrupper", som er i stand til at foretage lynaktioner. Kun paa denne maade vil man kunne sikre sig de positioner, hvorfra senere de veluddannede regulære tropper kan operere i større maalestok.

Krigsministeriet ydede kraftig modstand, som yderligere tog til, efterhaanden som man gik bort fra de professionelle soldaterbegreber. Den tanke, at store afdelinger særligt begunstigede soldater i lidet reglementeret paaklædning og ofte med skødesløs optræden, skulle kunne skabe tvivl om de gamle, faste bataljoners mod og dygtighed, vakte afsky hos de mænd, der havde viet den faste disciplin hele deres liv. Obersterne i mange af vore fineste regimenter følte sig brøstholdne. „Hvad kan de, som min bataljon ikke kan? Denne plan berøver hele hæren dens prestige og fjerner de bedste mænd. Vi havde dem ikke i 1918 — hvorfor saa nu?" Det var ikke vanskeligt at sætte sig ind i disse følelser, selv om man ikke delte dem. Krigsministeriet var lydhørt over for klagerne. Men jeg holdt fast ved mit standpunkt.

Italienernes fremmarch

Den 13. september begyndte de italienske hovedstyrkers længe ventede fremmarch over den ægyptiske grænse. De omfattede 6 infanteridivisioner og 8 kampvogns-bataljoner. Vore dækningstropper bestod af tre infanteribataljoner, en kampvogns-bataljon, tre batterier og to eskadroner panservogne. De fik ordre til at trække sig tilbage under modstand, en operation, hvortil deres kvalitet og duelighed i ørkenen gjorde dem

lejlighed t
bevægelser
ubeslutsom
forklaret,
sluttede at
gaaende be
centrere a
stre fløj fo
stød langs
Følgelig
masser sig
vejen i to
i bølger m
frem i 50
rede i løbe
der fast
skiftende
vi tilføjede
Den 17.
Sidi Barra
og saared
gange saa
lagte køret
forbindelse
get med 1
de næste
standig pl
kolonner.
at holde s

Bekym

Jeg nær
for Malta,
helt forsva
Premier
til underr
riets gene

Dette
nør og
kræfter
til Malta
gennems
er forsva
nævneva
greb, er
ningsstyr
vi ikke
Malta.
hængend
var brug
men i b
derne
vest. ma
tilfredse
der er g
ikke uov

ssorer
agogik

der spreder de
ussion om
tes

eligheden faldt sam-
Kroghs. Med hensyn
nskabelige opgaver
sige til, at den rus-
ave haand i hanke
erne, men det var
sig i grundforskning
politikerne hellere
ændene skændes i
Linderstrøm Lang
Rusland havde ska-
end andre ved sin
ysenko-striden. Der
videnskabelig sag-
aar politikerne traf
hensyn til forsk-
rgsmaal. Dr. phil.
rd fremhævede, at
sionen herhjemme
Det var af største
blev foretaget en
muligheder og de
ab havde.
en række talere
emhævede *Carsten*
tende bemærknin-
ommissionen netop
gang med sit ar-
kraft.

El.

nod den
krivning

om tilslutning

ende kres blandt
ivnings modstan-
et opraab, hvori
lutning til kravet
gældende skrift-

t andet i opraa-

Klassisk motiv

(Caesars død i ny indstudering)

Med professor Brøndum-Nielsen som anstifter er der dannet en liga til bekæmpelse af Hartvig Frisch, bolle-å og smaa bogstaver.

— quod sine ulla sua noxa Idus Martiae adessent: Quamquam is venisse quidem eas diceret, sed non praeterisse — (Suetonius: Divus Julius, liber I, 81).

Hvilket er udlagt: — *at det nu var den 15. marts, og alligevel var der ikke tilstødt ham noget, selv om offertyderen aanske vist* lejligheder til mindre operationer, som alle ville afhænge af overraskelsesmomentet ved landsætning af let udrustede, hurtige styrker, vant til at fare omkring som et hunde-kobbel, i stedet for at blive flyttet rundt paa den besværlige maade, der maa anvendes over for regulære tropper.

Alt taler derfor for, at vi maa udvikle stormtropperne eller commando-styrkerne. Jeg har anmodet om 5000 faldskærmssoldater, og vi maa have mindst 10,000 af disse smaa „brødregrupper", som er i stand til at foretage lynaktioner. Kun paa denne maade vil man kunne sikre sig de positioner, hvorfra senere de veluddannede regulære tropper kan operere i større maalestok.

Krigsministeriet ydede kraftig modstand, som yderligere tog til, efterhaanden som man gik bort fra de professionelle soldaterbegreber. Den tanke, at store afdelinger særligt begunstigede soldater i lidet reglementeret paaklædning og ofte med skødesløs optræden, skulle kunne skabe tvivl om de gamle, faste bataljoners mod og dygtighed, vakte afsky hos de mænd, der havde viet den faste disciplin hele deres liv. Obersterne i mange af vore fineste regimenter følte sig brøstholdne. „Hvad kan de, som min bataljon ikke kan? Denne plan berøver hele hæren dens prestige og fjerner de bedste mænd. Vi havde dem ikke i 1918 — hvorfor saa nu?" Det var ikke vanskeligt at sætte sig ind i disse følelser, selv om man ikke delte dem. Krigsministeriet var lydhørt over for klagerne. Men jeg holdt fast ved mit standpunkt.

Italienernes fremmarch

Den 13. september begyndte de italienske hovedstyrkers længe ventede fremmarch over den ægyptiske grænse. De omfattede 6 infanteridivisioner og 8 kampvogns-bataljoner. Vore dækningstropper bestod af tre infanteribataljoner, en kampvogns-bataljon, tre batterier og to eskadroner panservogne. De fik ordre til at lejlighed til at udmatte fjenden, hvis bevægelser forekom omflakkende og ubeslutsomme. *Graziani* har senere forklaret, at han i sidste øjeblik besluttede at ændre sin plan om en omgaaende bevægelse i ørkenen og „koncentrere alle mine styrker paa venstre fløj for at føre et lynsnart fremstød langs kysten til Sidi Barrani."

Følgelig bevægede de italienske masser sig langsomt frem langs kystvejen i to parallele spor. De angreb i bølger med infanteri, der blev sendt frem i 50 vogne ad gangen. Vi retirerede i løbet af fire dage langsomt under fast kommando fra Sollum til skiftende positioner, samtidig med at vi tilføjede fjenden alvorlig skade.

Den 17. naaede den italienske hær Sidi Barrani. Vore tab var 40 dræbte og saarede, og fjendens henved ti gange saa store, inklusive 150 ødelagte køretøjer. Her, hvor italienernes forbindelseslinjer var blevet forlænget med 100 km. slog de sig ned for de næste tre maaneder. De blev bestandig plaget af vore smaa mobile kolonner, og det kostede dem meget at holde stand.

Bekymringer for Malta

Jeg nærede hele tiden bekymringer for Malta, der syntes at være næsten helt forsvarsløs.

Premierministeren til general Ismay til underretning for chefen for imperiets generalstab.

21. september 1940.

Dette telegram (fra Maltas guvernør og øverstkommanderende) bekræfter min ængstelse med hensyn til Malta. Med kyststrækninger, der gennemsnitlig for hver 25 km kun er forsvaret af en bataljon og uden nævneværdige reserver til modangreb, er øen prisgivet en landsætningsstyrke. De maa huske paa, at vi ikke behersker havet rundt om Malta. Faren synes derfor overhængende. Jeg ville mene, at der var brug for endnu fire bataljoner, men i betragtning af vanskelighekum var træt og ør af mange intetsigende noder, før man naaede frem til aftenens væsentligste kunstværk.

V. H.

Vor samhandel med Østeuropa

Lille Marshall-diskussion i folketinget

UNDER folketingets 3. behandling i gaar af forslaget om bemyndigelse til finansministeren, saa han fortsat kan optage dollarlaan i forbindelse med Marshallplanen kom det til en uventet debat.

Aksel Larsen (km.) fandt det uheldigt, at binde Danmarks økonomi endnu tættere til den tvivlsomme Marshallplan. Han konkluderede i, at der tilsyneladende er tale om gennem denne plan at skade Østeuropa økonomisk.

Finansminister *H. C. Hansen:* — Marshallplanen skal ikke hindre et rimeligt dansk handelssamarbejde med Østeuropa.

Bertel Dahlgaard (r). fremhævede, at naar den økonomiske enhed i Europa ikke er tilstede, skyldes det ikke Marshallplanens grundlag.

Aksel Larsen (km.) sagde, at Danmark sælger smørret billigt til England, og man køber korn, der er 10 kr. dyrere end man kan faa det i Polen.

Finansministeren: — Vi ønskede at købe 135,000 tons byg i Sovjet, men der forlangtes 47 kr. tønden, og vi kan købe det i Canada for 32 kr. pr. tønde. Vi har for øvrigt en ret betydelig handel med Polen og er interesseret i den bedst mulige samhandel mesd Østeuropa.

Skakkampen Norge-Danmark

Axel Nielsen, Danmark, trak i gaar (19): g7×f6

de bevilgede midler.

Vestens videnskabelige frihed er i hovedsagen formel

Mogens Fog: Det er rigtigt, at videnskaben i de vestlige lande har en vis formel frihed. Jeg er i det store og hele ikke nogen særlig modstander af Carstens Høegs synspunkter, men selv om de vestlige forskere ikke direkte hemmes, saa begrænses deres muligheder dog af deres materielle kaar. Vi kender jo nok til disse forhold herhjemme og vi ved ogsaa, at først naar forskningen skal tjene bestemte maal skaffes der penge til den. Til gengæld er den ikke længer fri. Der er ikke saa forfærdelig megen forskel paa de faktiske forhold for videnskaben i øst og vest. Rusland giver ved sin rundelige støtte til forskningen videnskaben en bedre kulturel og samfundsmæssig placering, men det er rigtigt, at staten samtidig vil have et vist greb om tingene. Det kollektive system kræver det, men selv naar det politiske centralorgan vil træffe bestemmelse har det i videnskabelig søgen videnskabelig sagkundskab med i afgørelsen. Carsten Høegs forslag er idealet, men jeg har ikke set det realiseret noget sted.

Videnskabskommissionen atter i aktivitet

I diskussionen deltog bl. a. professor *Brandt Rehberg*, der fastslog, at Carsten Høegs ønsker for forskningen

Det hedder blandt andet i opraabet, at den indførte ændring hviler paa ganske forældede teorier samt paa forestillinger om, at det nordiske samarbejde fremmes ved afskaffelse af det danske skriftsprog. Saavel afskaffelsen af de *store* bogstaver i navneordene som indførelsen af *å* og *Å* betegnes som store tilbageskridt. De indførte former *kunne*, *skulle* og *ville* finder man kun egnede til at skabe forvirring.

Underskriverne anbefaler indtrængende, at det tidligere skriftsprog genindføres og opfordrer alle, der kan, til vedblivende at anvende det. Man kræver, at enhver reform sker under hensyn til sprogets kulturtraditioner. Vi er danske, udtales det, og vi vil vedblive at skrive og læse dansk.

Opraabet er underskrevet af professor *Johs. Brøndum-Nielsen*, fhv. seminarieforstander *J. Byskov*, professor *Christian Elling*, magister *Emil Frederiksen*, forfatteren *Martin A. Hansen*, professor *Flemming Hvidberg*, forfatteren *Johannes Jørgensen*, forfatteren *Kelvin Lindemann*, redaktør *P. Læssøe Müller*, forfatteren *Jacob Paludan*, professor *Paul V. Rubow*, overbibliotekar *K. Schmidt-Phiseldeck* og forfatteren og lægen *Johan Wøller*.

6 aar i sovjetfængsel

Fortsat fra side 1.

neder siden igen en oplysning om et nyt opholdssted, og udenrigsministeriet, der har vist en enestaaende interesse og hjælpsomhed, søgte atter at faa ham hjem. Den nye minister i Moskva, *Monrad Hansen*, blev instrueret, og jeg ved, at udenrigsminister *Gustav Rasmussen* personlig har henvendt sig til de russiske myndigheder i sagen.

Et ømfindtligt spil

Det har imidlertid været et ømfindtligt spil, hvor man ogsaa har skullet sørge for, at der ikke fra dansk side blev vist sagen saa vigtig opmærksomhed, at det ansporede det russiske politis mistænksomhed og gav anledning til at tro, at min nevøs politiske vigtighed stod i et ligefremt forhold til den interesse, man fra

gebetændelse, og jeg betragter det som udtryk for en enestaaende livsvilje og maaske navnlig en strengt behersket sindsligevægt, at han har staaet det igennem.

Sultestrejke tre gange

Han var ofte i forhør flere gange om dagen. I begyndelsen steg hidsigheden ham til hovedet, fordi han følte fængslingen urimelig og uretfærdig, men han lærte at være rolig. Han havde jo heller ikke tilstaaelser eller indrømmelser at gøre, men maaske navnlig har bevidstheden om den gode samvittighed gjort de talrige forhør til en ekstra byrdefuld belastning af nerverne. *Forplejningen var meget ringe, og ikke mindre end tre gange er han gaaet i sultestrejke, hver gang 30 dage i træk, og*

var der ikke tilstødt ham noget, selv om sjæleguderen ønskede det, paastod, at dagen vel var kommen, men ikke gaaet ...

Churchills erindringer

Fortsat fra side 1.

om de følte sig nok saa overlegne som følge af deres vedvarende sejre og de svære tab, de paaførte fjenden, er der grænser for den menneskelige udholdenhed. Der er noget, der hedder absolut udmattelse, baade sjæleligt og legemligt. Jeg tænkte paa Wellingtons sindsstemning om eftermiddagen under slaget ved Waterloo:

„Give Gud, at natten eller Blücher ville komme." Denne gang ønskede vi ikke, at Blücher skulle komme.

I mellemtiden blev alle tegn paa en forestaaende tysk invasion tydeligere og tydeligere. Vore luftfotografier viste, at hen mod 3000 motorpramme var samlet i de hollandske, belgiske og franske havne og flodmundinger. Det var ikke muligt at sige med nøjagtighed, hvor store reserver af større skibe der kunne være samlet i Rinens udløb eller i Østersøen, hvortil der stadig var passage gennem Kielerkanalen.

I min undersøgelse af invasionsproblemet har jeg fremført de grunde, hvorpaa jeg byggede min tro paa, at vi ville slaa dem, dersom de kom, og at de følgelig ikke ville komme, og jeg imødesaa fortsat muligheden med sindsro. Alligevel kunne man ikke lade være at føle ængstelse ved de stigende forberedelser, som de fremgik af luftfotografier og indberetninger. Saadan noget faar tag i én lidt efter lidt.

Værnscheferne var i det store og hele af den formening, at invasionen var umiddelbart forestaaende, medens jeg stillede mig skeptisk og gav udtryk for det modsatte synspunkt. Ikke desto mindre var det umuligt at undertrykke den indre ophidselse, der kommer af bestandig at balancere paa en farlig afgrund. Men vi anspændte os til det yderste for at være rede. Intet blev overset eller forsømt — takket været vore øverstkommanderendes omhu og opfindsomhed, takket være vore nu store og frygtindgydende styrkers aarvaagenhed, og takket være hele folkets ukuelige og frygtløse kampaand.

Midt i september var invasionstruslen saa tydelig, at vi standsede yderligere udskibninger til det mellemste Østen, især da fartøjerne maatte søge syd om Afrika.

Efter et besøg i Doveromraadet, hvor spændingen var stærkt udtalt, udsatte jeg nogle uger New Zeelændernes og de resterende to tankbataljoners afgang til det mellemste Østen. Samtidig holdt jeg vore tre hurtige transportskibe i beredskab for at de i nødsfald kunne tage chancen gennem Middelhavet.

Nyt flag paa admiralitetsbygningen

Læseren maa undskylde mig følgende memorandum.

Premierministeren til marineministeren.

18. september 1940.

Det maa være muligt at anskaffe et nyt flag til admiralitetsbygningen. Det bedrøver mig hver morgen at se den snavsede genstand, der nu hænger der.

Jeg blev lettet over de resultater, den nye minister for flyvemaskineproduktionen præsterede.

Premierministeren til lord Beaverbrook.

12. september 1940.

Det er straalende tal, De opgav mig for perioden 10. maj til 30. august angaaende forbedringen af de forskellige typer. Hvis tilsvarende tal kan opretholdes indtil den 30. september, som der ikke er længe til, vil jeg foretrække at læse dem op for kabinettet i stedet for at lade dem cirkulere. Hvis tallene fra september imidlertid ikke kan fremkomme før sent i oktober, vil jeg læse dem, jeg nu har for kabinettet. Landet staar i gæld til Dem og Deres ministerium.

Premierministeren til lord Beaverbrook.

25. september 1940.

I anledning af de vidunderlige resultater, De har opnaaet trods stadig stigende vanskeligheder, skal jeg bede Dem overbringe Deres ministerium regeringens varmeste tak

trække sig tilbage under modstand, en operation, hvortil deres kvalitet og duelighed i ørkenen gjorde dem særligt velegnede.

Det italienske angreb aabnede med en voldsom spærreild mod vore stillinger ved grænsebyen Sollum. Da støvskyerne og røgen var drevet bort, saa man de italienske styrker opstillet i bemærkelsesværdig orden. Forrest motorcyklister i nøjagtige formationer fra flanke til flanke; bag dem var lettere kampvogne og talrige rækker motoriserede befordringsmidler. Som en britisk oberst udtrykte det, lignede det „et fødselsdagsselskab i Aldershot". Det tredje Coldstream garderregiment, som stod ansigt til ansigt med denne imponerende opstilling, trak sig langsomt tilbage, og vort artilleri tog for sig af de straalende retter, der blev serveret for dem.

Længere sydpaa bevægede to store fjendtlige kolonner sig over den aabne ørken syd om den lange højderyg, der løber parallelt med havet, og som man kun kunne komme over ved Halfaya — „Helvedesild-passet", som spillede en stor rolle i alle vore senere kampe. Hver italiensk kolonne bestod af mange hundrede køretøjer med kampvogne, panserværnskanoner og artilleri forrest og med kørende infanteri i midten. Denne formation, som ofte blev anvendt, kaldte vi „Pindsvinet".

Vore styrker veg tilbage for disse store enheder, men benyttede enhver

„Messias" i London

kineserne

Ny

N. V. B

DER ske
Bentz
certer er
bringer os
som vi ell
trods de o
rierende k
sion og br
men, hvilk

Program
en smørrel
væsentligst
med et i
grad bar
man fik
musik ude
derfor ud
tydning. D
gra, for
unge amer

Copyri
wealth
„New
lande,
World
saa i
alle s
Eneret

Churchills erindringer

Fortsat fra side 1.

om de følte sig nok saa overlegne som følge af deres vedvarende sejre og de svære tab, de paaførte fjenden, er der grænser for den menneskelige udholdenhed. Der er noget, der hedder absolut udmattelse, baade sjæleligt og legemligt. Jeg tænkte paa Wellingtons sindsstemning om eftermiddagen under slaget ved Waterloo:

„Give Gud, at natten eller Blücher ville komme." Denne gang ønskede vi ikke, at Blücher skulle komme.

I mellemtiden blev alle tegn paa en forestaaende tysk invasion tydeligere og tydeligere. Vore luftfotografier viste, at hen mod 3000 motorpramme var samlet i de hollandske, belgiske og franske havne og flodmundinger. Det var ikke muligt at sige med nøjagtighed, hvor store reserver af større skibe der kunne være samlet i Rinens udløb eller i Østersøen, hvortil der stadig var passage gennem Kielerkanalen.

I min undersøgelse af invasionsproblemet har jeg fremført de grunde, hvorpaa jeg byggede min tro paa, at vi ville slaa dem, dersom de kom, og at de følgelig ikke ville komme, og jeg imødesaa fortsat muligheden med sindsro. Alligevel kunne man ikke lade være at føle ængstelse ved de stigende forberedelser, som de fremgik af luftfotografier og indberetninger. Saadan noget faar tag i én lidt efter lidt.

Værnscheferne var i det store og hele af den formening, at invasionen var umiddelbart forestaaende, medens jeg stillede mig skeptisk og gav udtryk for det modsatte synspunkt. Ikke desto mindre var det umuligt at undertrykke den indre ophidselse, der kommer af bestandig at balancere paa en farlig afgrund. Men vi anspændte os til det yderste for at være rede. Intet blev overset eller forsømt — takket været vore øverstkommanderendes omhu og opfindsomhed, takket være vore nu store og frygtindgydende styrkers aarvaagenhed, og takket være hele folkets ukuelige og frygtløse kampaand.

Midt i september var invasionstruslen saa tydelig, at vi standsede yderligere udskibninger til det mellemste Østen, især da fartøjerne maatte søge syd om Afrika.

Efter et besøg i Doveromraadet, hvor spændingen var stærkt udtalt, udsatte jeg nogle uger New Zeelændernes og de resterende to tankbataljoners afgang til det mellemste Østen. Samtidig holdt jeg vore tre hurtige transportskibe i beredskab for at de i nødsfald kunne tage chancen gennem Middelhavet.

Nyt flag paa admiralitetsbygningen

Læseren maa undskylde mig følgende memorandum.

Premierministeren til marineministeren.

18. september 1940.

Det maa være muligt at anskaffe et nyt flag til admiralitetsbygningen. Det bedrøver mig hver morgen at se den snavsede genstand, der nu hænger der.

Jeg blev lettet over de resultater, den nye minister for flyvemaskineproduktionen præsterede.

Premierministeren til lord Beaverbrook.

12. september 1940.

Det er straalende tal, De opgav mig for perioden 10. maj til 30. august angaaende forbedringen af de forskellige typer. Hvis tilsvarende tal kan opretholdes indtil den 30. september, som der ikke er længe til, vil jeg foretrække at læse dem op for kabinettet i stedet for at lade dem cirkulere. Hvis tallene fra september imidlertid ikke kan fremkomme før sent i oktober, vil jeg læse dem, jeg nu har for kabinettet. Landet staar i gæld til Dem og Deres ministerium.

Premierministeren til lord Beaverbrook.

25. september 1940.

I anledning af de vidunderlige resultater, De har opnaaet trods stadig stigende vanskeligheder, skal jeg bede Dem overbringe Deres ministerium regeringens varmeste tak og lykønskning.

og duelighed i ørkenen gjorde dem særligt velegnede.

Det italienske angreb aabnede med en voldsom spærreild mod vore stillinger ved grænsebyen Sollum. Da støvskyerne og røgen var drevet bort, saa man de italienske styrker opstillet i bemærkelsesværdig orden. Forrest motorcyklister i nøjagtige formationer fra flanke til flanke; bag dem var lettere kampvogne og talrige rækker motoriserede befordringsmidler. Som en britisk oberst udtrykte det, lignede det „et fødselsdagsselskab i Aldershot". Det tredje Coldstream garderregiment, som stod ansigt til ansigt med denne imponerende opstilling, trak sig langsomt tilbage, og vort artilleri tog for sig af de straalende retter, der blev serveret for dem.

Længere sydpaa bevægede to store fjendtlige kolonner sig over den aabne ørken syd om den lange højderyg, der løber parallelt med havet, og som man kun kunne komme over ved Halfaya — „Helvedesild-passet", som spillede en stor rolle i alle vore senere kampe. Hver italiensk kolonne bestod af mange hundrede køretøjer med kampvogne, panserværnskanoner og artilleri forrest og med kørende infanteri i midten. Denne formation, som ofte blev anvendt, kaldte vi „Pindsvinet".

Vore styrker veg tilbage for disse store enheder, men benyttede enhver ikke uovervindelige vanskeligheder med hensyn til indkvarteringen.

Naar jeg tænker tilbage paa alle disse bekymringer, mindes jeg historien om den gamle mand, der paa dødslejet sagde, at han i sit liv havde haft en mængde bekymringer, hvoraf de fleste havde været uden grund. Dette kan man ogsaa sige om min tilværelse i september 1940. Tyskerne blev slaaet i luftslaget om England. Der blev ikke forsøgt nogen invasion i England. *Hitler* havde paa dette tidspunkt faktisk allerede vendt blikket mod øst.

Italienerne satte ikke pres paa deres angreb paa Ægypten. Den kampvogns-brigade, der var sendt hele vejen rundt Kap det gode Haab, ankom i god tid, ganske vist ikke tidsnok til at deltage i forsvaret af Mersa Matruh i september, men til gengæld blev den saa meget mere værdifuld under de senere operationer. Vi fandt udveje til at forstærke Maltas forsvar, inden øen blev udsat for alvorlige luftangreb, og ingen turde paa noget tidspunkt forsøge en landgang paa øen. Saaledes gik september.

WINSTON CHURCHILL.

Copyright i *The British Commonwealth „Daily Telegraph; i USA „New York Times" og i alle andre lande „Cooperation Press Service".* World Copyright. Gengivelse ogsaa i uddrag strengt forbudt paa alle sprog.
Eneret for Danmark „Politiken".

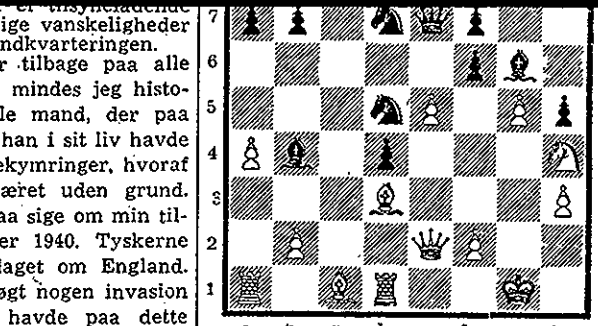

a b c d e f g h

(Erling Myhre)

(Axel Nielsen)

Norge (hvid):	Danmark (sort):
14. Sc3—e4	14. h7—h6.
15. g2—g4.	15. Lh5—g6.
16. Lc4—d3	16. c6—c5.
17. g4—g5.	17. h6—h5.
18. Sf3—h4.	18. c5×d4
19. Se4—f6 †	19. g7×f6.

Gift-sagen

Fortsat fra side 1.

Ved den lejlighed havde han mistet baade pas og tøj.

Det var rigtigt, at han havde været i Kviteseid en tur, men ikke for at købe noget paa apoteket, men derimod for at hente et nyt pas. I øvrigt havde han været i Kviteseid den 11. ds., mens pakken med chokoladen var afsendt fra Kristianssand den 9. ds. Og i Kristianssand havde han overhovedet ikke sat sine ben i den periode, hvilket ogsaa fra anden side er blevet godtgjort. Den unge mand oplyste, at det norske politi havde sat hans ven, Rangval Johnskaar, under anholdelse i samme sag, og at Johnskaar nu var blevet løsladt ligesom han selv.

I forgaars var Rosborg blevet afhørt af svenske politimænd oppe paa Politigaarden. De havde været temmelig bryske. Derimod havde han intet at beklage sig over den afhøring, han lige havde været til hos det danske politi. Man havde ladet ham skrive seks konvolutter med Eikens (den formodede rivals) navn, tre med blokskrift og tre med al-

„Messias" i London

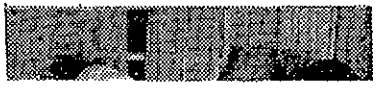

kineserne

Ny klavermusik

N. V. Bentzons sidste sonate

DER sker noget, naar *Niels Viggo Bentzon* spiller op. Hans koncerter er altid interessante, for de bringer os i kontakt med en musik, som vi ellers ikke faar at høre, og trods de opførte værkers stærkt varierende kvalitet, skaber de diskussion og bringer lidt røre i andedammen, hvilket nok kan tiltrænges.

Programmet i aftes var langt som en smørrebrødsseddel, fyldt af ny — væsentligst amerikansk — musik, men med et indhold, der i beklagelig grad bar præg af „erstatning"; det, man fik at høre, var andenhaands musik uden selvstændig holdning og derfor uden større kunstnerisk betydning. Dette gælder, om end i ulige gra, for klavertingene af fire unge amerikanere *Berger, Diamond, Menasce* og *Antheil*, hvis bagateller, sonatiner og sonater næppe for-

eret, og jeg ved, at udenrigsminister *Gustav Rasmussen* personlig har henvendt sig til de russiske myndigheder i sagen.

Et ømfindtligt spil

Det har imidlertid været et ømfindtligt spil, hvor man ogsaa har skullet sørge for, at der ikke fra dansk side blev vist sagen saa vigtig opmærksomhed, at det ansporede det russiske politis mistænksomhed og gav anledning til at tro, at min nevøs politiske vigtighed stod i et ligefremt forhold til den interesse, man fra højtstaaende danske myndigheder viste for at faa ham fri.

Først da man tilbød at udveksle ham med den fængslede Meeritz lykkedes det. *Russerne krævede lige straks, at bytningen skulle ske i Frankfurt an der Oder, men det modsatte man sig fra dansk side; man forlangte, at det blev i Warnemünde.* Selv her var der besværligheder og lange forhandlinger, men gudskelov kom han da fri tilsidst, og min søn og anden nevø fik ham saa med til Valnæs.

Arresteret i Arkangelsk

Hakon Dahl var ansat i Secret Service og var paa vej fra Finland til England, da han i 1943 blev arresteret i Arkangelsk af russerne. Han fremhævede over for dem, at de var allierede, i kamp mod den dengang fælles fjende Tyskland, men man troede ham ikke. *Han blev fængslet uden nogen begrundelse og har i de forløbne mange aar været i utallige forhør, men har aldrig været stillet for en domstol.*

Han har bl. a. været i Moskva, to aar i Odessa og flere andre steder i fængsler eller fangelejre. Han er ikke blevet mishandlet, men livsvilkaarene har været saa primitive, at de paa maaske uoprettelig maade har undergravet hans helbred.

Hans ben er halvt ødelagt af reumatisme. Han halter slemt. Han har ogsaa været angrebet af lun-

Han var ofte i forhør flere gange om dagen. I begyndelsen steg hidsigheden ham til hovedet, fordi han følte fængslingen urimelig og uretfærdig, men han lærte at være rolig. Han havde jo heller ikke tilstaaelser eller indrømmelser at gøre, men maaske navnlig har bevidstheden om den gode samvittighed gjort de talrige forhør til en ekstra byrdefuld belastning af nerverne. *Forplejningen var meget ringe, og ikke mindre end tre gange er han gaaet i sultestrejke, hver gang 30 dage i træk, og det lykkedes ham da ogsaa hver gang gennem disse anstrengende demonstrationer at bedre sine kaar.* Han har ogsaa fortalt mig, at han netop brugte den kommunistiske ideologi om de smaas ret som argument mod, at man behandlede ham saa slemt, som man gjorde.

Kritik mod kommunismen taaltes ikke

De to første aar var de værste for ham. Senere faldt han mere til ro og lærte at bære sin skæbne uden at lade sig udmarve af en alt for heftig frihedslængsel. Det var bedre og klogere ikke at vente sig for meget.

De russiske myndigheder og politifolk, som han har været i forbindelse med, var alle stærke i deres tro og taalte ikke, at man øvede kritik imod den kommunistiske tankegang. Man fremhævede ogsaa gang paa gang, at det var utænkeligt, at Rusland nogen sinde ville indlede en angrebskrig mod den vestlige verden. Derimod var de ikke modtagelige for betragtninger over den vestdemokratiske form for menneskerettigheder og retspleje.

Endnu er alt uvirkeligt for ham. Han har talt og talt, siden han kom hjem, og man kunne mærke den lettelse og befrielse det var for ham at kunne give sine tanker frit løb. Nu er han taget til sin bror i Odense, hvor han vil prøve at komme til kræfter.

kp.

var umiddelbart forestaaende, medens jeg stillede mig skeptisk og gav udtryk for det modsatte synspunkt. Ikke desto mindre var det umuligt at undertrykke den indre ophidselse, der kommer af bestandig at balancere paa en farlig afgrund. Men vi anspændte os til det yderste for at være rede. Intet blev overset eller forsømt — takket været vore øverstkommanderendes omhu og opfindsomhed, takket

„Messias" i London

En ung amerikansk evangelist, *Krishna Venta*, er ankommet til London, hvor han vækker stor opsigt paa grund af sin ejendommelige fremtræden. Han paastaar selv, at han har faaet en aabenbaring om, at han er Messias, og at han har i hundredtusindvis af tilhængere i USA. Sammen med sin kone, der er klædt som nonne, er han flyttet ind paa det fornemme Claridgehotel. Dettes direktion har imidlertid forbudt ham at indtage middagen i restauranten, saafremt han ikke vil tage sko paa. Familien maa derfor spise paa hotelværelset.

forskellige typer. Hvis tilsvarende tal kan opretholdes indtil den 30. september, som der ikke er længe til, vil jeg foretrække at læse dem op for kabinettet i stedet for at lade dem cirkulere. Hvis tallene fra september imidlertid ikke kan fremkomme før sent i oktober, vil jeg læse dem, jeg nu har for kabinettet. Landet staar i gæld til Dem og Deres ministerium.

Premierministeren til lord Beaverbrook.

25. september 1940.

I anledning af de vidunderlige resultater, De har opnaaet trods stadig stigende vanskeligheder, skal jeg bede Dem overbringe Deres ministerium regeringens varmeste tak og lykønskning.

Brugen af stormtropper

I løbet af sommeren og efteraaret 1940 ønskede jeg at hjælpe krigsministeren i hans vanskeligheder med krigsministeriets og militærets fordomme mod commando-tropper eller stormtropper.

Premierministeren til krigsministeren.

25. august 1940.

Jeg har tænkt over vor meget uformelle samtale forleden aften, og jeg føler mig tilskyndet til at skrive til Dem, fordi jeg hører, at hele spørgsmaalet om commandotropperne er taget op til debat. Der er givet besked om, at „der ikke skal udskrives flere", og at deres fremtid er i støbeskeen. Jeg mener derfor, at jeg bør skrive til Dem og fortælle Dem i hvor høj grad jeg er overbevist om, at tyskerne baade i den forrige krig og i denne har gjort rigtigt i brugen af stormtropper.

I 1918 blev de infiltrations-kampe, der var saa dødbringende for os, udkæmpet af stormtropper, og det tyske forsvar i de sidste fire maaneder af krigen i 1918 hvilede hovedsagelig paa de ypperligt anbragte og forsvarede, tappert kæmpende maskingevær-reder. Under denne krig er alle disse faktorers betydning blevet mangedoblet. Frankrig fik dødsstødet af et utroligt lille antal glimrende udrustede elitetropper, mens den tyske hærs store, træge masse fulgte bagefter, befæstede sejren og besatte Frankrig.

Hvis vi kommer til at gennemføre et felttog i 1941, maa det have karakter af en amfibiekrig, og der ville sikkert frembyde sig mange

Øverst fru legationssekretær Chu og fru legationssekretær Wang. Underneden undervisningsminister Hartvig Frisch i samtale med universitetsrektor H. M. Hansen.

For faa dage siden afhentede den kinesiske minister *Kuo Lienchen* sin unge frue og sine børn i Paris, og i anledning af, at hele den kinesiske ministerfamilie nu er samlet i København, blev der i gaar eftermiddags afholdt en stor reception i det kinesiske gesandtskab paa Trondhjems Plads, hvor ministerparret hilste paa medlemmer af diplomatiet og repræsentanter for kongehuset og regeringen samt venner af Kina.

Modeweg: 7 pct.

BESTYRELSEN for aktieselskabet *Modeweg & Søn* deklarerer uændret syv pct. udbytte. Overskudet er paa 508,928 kr., efter at 250,000 kr. er henlagt til skatter — det samme beløb som ifjor — og 284,890 kr. er afskrevet paa ejendomme og anlæg. Den tilsvarende afskrivning var sidste aar paa 201,303 kr. Selskabets nettoresultat er saaledes forbedret med godt 228,000 kr. — Til disposition for generalforsamlingen bliver denne gang 1,048,350 kr., idet der inkluderes en overførsel paa 539,422 kr.

re gange

nør flere gange
sen steg hidsig-
det, fordi han
melig og uret-
e at være rolig.
ikke tilstaael-
er at gøre, men
evidstheden om
d gjort de tal-
kstra byrdefuld
ne. *Forplejnin-*
og ikke mindre
gaaet i sulte-
dage i træk, og
ogsaa hver gang
ngende demon-
sine kaar. Han
g, at han netop
istiske ideologi
argument mod,
ham saa slemt,

kommu-

tes ikke

r de værste for
an mere til ro
skæbne uden at
en alt for heftig
ar bedre og klo-
g for meget.
gheder og politi-
ret i forbindelse
i deres tro og
vede kritik imod
tankegang. Man
ng paa gang, at
t Rusland nogen
en angrebskrig
verden. Derimod
lige for betragt-
vestdemokratiske
tigheder og rets-

keligt for ham.
siden han kom
mærke den let-
et var for ham
tanker frit løb.
in bror i Odense,
at komme til

kp.

hele af den formening, at invasionen var umiddelbart forestaaende, medens jeg stillede mig skeptisk og gav udtryk for det modsatte synspunkt. Ikke desto mindre var det umuligt at undertrykke den indre ophidselse, der kommer af bestandig at balancere paa en farlig afgrund. Men vi anspændte os til det yderste for at være rede. Intet blev overset eller forsømt — takket været vore øverstkommanderendes omhu og opfindsomhed, takket

„Messias" i London

En ung amerikansk evangelist, *Krishna Venta*, er ankommet til London, hvor han vækker stor opsigt paa grund af sin ejendommelige fremtræden. Han paastaar selv, at han har faaet en aabenbaring om, at han er Messias, og at han har i hundredtusindvis af tilhængere i USA. Sammen med sin kone, der er klædt som nonne, er han flyttet ind paa det fornemme Claridgehotel. Dettes direktion har imidlertid forbudt ham at indtage middagen i restauranten, saafremt han ikke vil tage sko paa. Familien maa derfor spise paa hotelværelset.

forskellige typer. Hvis tilsvarende tal kan opretholdes indtil den 30. september, som der ikke er længe til, vil jeg foretrække at læse dem op for kabinettet i stedet for at lade dem cirkulere. Hvis tallene fra september imidlertid ikke kan fremkomme før sent i oktober, vil jeg læse dem, jeg nu har for kabinettet. Landet staar i gæld til Dem og Deres ministerium.

Premierministeren til lord Beaverbrook.

25. september 1940.

I anledning af de vidunderlige resultater, De har opnaaet trods stadig stigende vanskeligheder, skal jeg bede Dem overbringe Deres ministerium regeringens varmeste tak og lykønskning.

Brugen af stormtropper

I løbet af sommeren og efteraaret 1940 ønskede jeg at hjælpe krigsministeren i hans vanskeligheder med krigsministeriets og militærets fordomme mod commando-tropper eller stormtropper.

Premierministeren til krigsministeren.

25. august 1940.

Jeg har tænkt over vor meget uformelle samtale forleden aften, og jeg føler mig tilskyndet til at skrive til Dem, fordi jeg hører, at hele spørgsmaalet om commandotropperne er taget op til debat. Der er givet besked om, at „der ikke skal udskrives flere", og at deres fremtid er i støbeskeen. Jeg mener derfor, at jeg bør skrive til Dem og fortælle Dem i hvor høj grad jeg er overbevist om, at tyskerne baade i den forrige krig og i denne har gjort rigtigt i brugen af stormtropper.

I 1918 blev de infiltrations-kampe, der var saa dødbringende for os, udkæmpet af stormtropper, og det tyske forsvar i de sidste fire maaneder af krigen i 1918 hvilede hovedsagelig paa de ypperligt anbragte og forsvarede, tappert kæmpende maskingevær-reder. Under denne krig er alle disse faktorers betydning blevet mangedoblet. Frankrig fik dødsstødet af et utroligt lille antal glimrende udrustede elitetropper, mens den tyske hærs store, træge masse fulgte bagefter, befæstede sejren og besatte Frankrig.

Hvis vi kommer til at gennemføre et felttog i 1941, maa det have karakter af en amfibiekrig, og der ville sikkert frembyde sig mange

Øverst fru legationssekretær Chu og fru legationssekretær Wang. Underneden undervisningsminister Hartvig Frisch i samtale med universitetsrektor H. M. Hansen.

For faa dage siden afhentede den kinesiske minister *Kuo Lienchen* sin unge frue og sine børn i Paris, og i anledning af, at hele den kinesiske ministerfamilie nu er samlet i København, blev der i gaar eftermiddags afholdt en stor reception i det kinesiske gesandtskab paa Trondhjems Plads, hvor ministerparret hilste paa medlemmer af diplomatiet og repræsentanter for kongehuset og regeringen samt venner af Kina.

Modeweg: 7pct.

BESTYRELSEN for aktieselskabet *Modeweg & Søn* deklarerer uændret syv pct. udbytte. Overskudet er paa 508,928 kr., efter at 250,000 kr. er henlagt til skatter — det samme beløb som ifjor — og 284,890 kr. er afskrevet paa ejendomme og anlæg. Den tilsvarende afskrivning var sidste aar paa 201,303 kr. Selskabets nettoresultat er saaledes forbedret med godt 228,000 kr. — Til disposition for generalforsamlingen bliver denne gang 1,048,350 kr., idet der inkluderes en overførsel paa 539,422 kr.

certer er altid interessante, for de bringer os i kontakt med en musik, som vi ellers ikke faar at høre, og trods de opførte værkers stærkt varierende kvalitet, skaber de diskussion og bringer lidt røre i andedammen, hvilket nok kan tiltrænges.

Programmet i aftes var langt som en smørrebrødsseddel, fyldt af ny — væsentligst amerikansk — musik, men med et indhold, der i beklagelig grad bar præg af „erstatning"; det, man fik at høre, var andenhaands musik uden selvstændig holdning og derfor uden større kunstnerisk betydning. Dette gælder, om end i ulige gra, for klavertingene af fire unge amerikanere *Berger, Diamond, Menasce* og *Antheil*, hvis bagateller, sonatiner og sonater næppe formaaede at overbevise om nogen kunstnerisk nødvendighed. Det gælder om muligt endnu mere for den godt 40aarige hollandske komponist *Henk Badings*, som med sin 6-sonate ligefrem var naturstridig senromantisk. Denne sonate har nok et *ansigt*, men panden er César Franck, øjnene Debussy, næsen Hindemith, munden Reger og hagen Liszt.

Væsentligere var Schønbergs seks smaa klaverstykker op. 19. Det er dog tidstypisk musik, og saa maa enhver tage stilling til, om han tiltrækkes eller frastødes af denne næsten sygeligt forfinede, romantisk-intellektuelle mentalitet, der var *avant-garde* kunstens særkende før den første verdenskrig.

Iøvrigt spillede Bentzon Schøbergs musik saa let og med saa duftende en klang, at disse i grunden expressionistiske smaastykker slog over i deres modsætning og blev til rene impressioner.

Det kunstneriske tyngdepunkt kom til allersidst med N. V. Bentzons egen sonate nr. 3 fra 1947, et nyt vidnesbyrd om hans voksende format som klaverkomponist. Linjen bagud til f. eks. partitaen er klar, men her manifesterer Bentzons sans for det *klangligt* sig mere end tidligere og udfolder sig med en skønhed, der virker lige saa overraskende som naturlig.

Selv om man synes, at ydersatserne staar stærkest, ikke mindst førstesatsen med dens aldrig bristende organisme bygget paa indledningens smaa dialog-motiver) falder dog ingen af de fire satser ud af sammenhængen. Det er vital musik, stor i helhedsfornemmelsen og realiseret med overlegen artistisk evne.

At udførelsen var fremragende god, behøver næppe at nævnes — og det var ikke Bentzons skyld, om publi-

sine sen i den periode, hvilket og saa fra anden side er blevet godtgjort. Den unge mand oplyste, at det norske politi havde sat hans ven, Rangval Johnskaar, under anholdelse i samme sag, og at Johnskaar nu var blevet løsladt ligesom han selv.

I forgaars var Rosborg blevet afhørt af svenske politimænd oppe paa Politigaarden. De havde været temmelig bryske. Derimod havde han intet at beklage sig over den afhøring, han lige havde været til hos det danske politi. Man havde ladet ham skrive seks konvolutter med Eikens (den formodede rivals) navn, tre med blokskrift og tre med almindelig skrift. Disse skriftprøver skulle nu gennemgaas af en ekspert, som til sammenligning havde den følgeskrivelse, der havde været med chokoladen.

— *Jeg er ganske rolig for resultatet*, erklærede den unge mand. *Og i øvrigt er jeg beredvillig med enhver oplysning...*

Fra svensk side meddeles det, at den gift, der dræbte den otteaarige *Marianne*, var *Emetyn*, et stærkt virkende brækmiddel, som tyskerne havde bragt til Norge. Marianne var særlig modtagelig, derfor havde hun ikke kunnet staa imod. De øvrige tre har det nu alle godt.

Tor.

Sangdebut

Emilie Larsen

Det foregik i Musikkonservatoriets sal, men koncerten var ganske aabenbart uden nogen forbindelse med den musikalske læreanstalt, der ellers har ansvaret og æren, naar solistklassens elever debuterer. *Emilie Larsens* sang-debut var nemlig ikke helt forsvarlig og kan nærmere betegnes som en sympatisk misforstaaelse — sympatisk forsaa vidt som aftenen var nok saa nydeligt sat op med et pænt program, hensigten altsaa den bedste, resultatet derimod mindre godt. En klar, lys, ganske køn sopran, men sprød og stærkt vibrerende, det hele usikkert og tilfældigt i tonedannelse og udtryk. Emilie Larsen assisteredes af koncertsanger Ludvig Campolin, violinistinden Gerda Diderichsen og organist Kampmann Arnild.

Des.

Anger/EL

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM 19
Stockholm den 21 mars 1949.
N:o 4234 | Förtroligt. | BIL.
INK. D. N:o skr. Bellander-Dahlman d. 22.11.48
AVD. P | GR. 2 | MÅL. Ett I

Till Fru Birgitta Bellander, N o c k e b y.

Under åberopande av Eder skrivelse den 22 november 1948 och gårdagens telefonsamtal med sekreterare Anger rörande vissa spörsmål i samband med Raoul Wallenbergs försvinnande har jag äran meddela, att envoyén Günther till utrikesdepartementet bekräftat, att hans maka på sin tid haft ett samtal i denna angelägenhet med dåvarande sovjetryska ministern i Stockholm, Mme Kollontay. Fru Kollontay hade emellertid härvid uttryckligen sagt, att hon framfört det av Eder åsyftade meddelandet direkt till Raoul Wallenbergs moder, fru von Dardel. Envoyén Günther framhåller i övrigt, att, om samtalet hade givit anvisning på någon ny utväg att komma till klarhet i saken, han självfallet dels såsom utrikesminister skulle ha gjort allt för att utnyttja den, dels skulle ha meddelat släktingarna härom. Vad det senare beträffade hade han ett ehuru ganska svagt minne av att han på sin tid berättat för fru von Dardel om fru Kollontays och fru Günthers samtal. Jag vill tillägga, att avskrift av envoyén Günthers brev till utrikesdepartementet i denna sak den 12 januari 1949 överlämnats direkt till civilingeniör von Dardel för kännedom.

21/3 49

Jag ber slutligen som svar på Eder i nyssnämnda skrivelse gjorda hemställan få bekräfta, att utrikesdepartementet självfallet alltjämt gör allt som står i dess makt för att vinna klarhet i vad som må ha vederfarits Raoul Wallenberg.

/u/ Dahlman

Anger/EL

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM Stockholm den 21 mars 1949.		19
N:o 93		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Pol

Ärade Broder,

Enligt i pressen synliga uppgifter har en dansk medborgare vid namn Hakon Dahl efter att i sex år ha hållits i rysk fångenskap nyligen ha blivit utväxlad mot en lettisk kommunist, som suttit ett antal år i danskt fängelse. Då man ju onekligen kan draga vissa paralleller mellan detta och Raoul Wallenbergs fall, vore vi tacksamma, om beskickningen genom hänvändelse till danska utrikesministeriet eller på annat sätt kunde införskaffa alla de upplysningar som stå att erhålla i saken utöver vad som omtalas i pressen. Måhända kunna vi genom att taga del av danska vederbörandes erfarenheter i denna sak få några uppslag för de fortsatta ansträngningarna att bringa klarhet i Wallenbergs öde.

/u/ Dahlman

Ambassadören von Dardel, Köpenhamn.

24/3-49

Vid samtal 2000 8/4 bad fru
von Dardel få telegrammet
översänt T. sig under tördagen
Innehållet meddelat

GRAM
AFVERKET

STOCKHOLM
8 APR 1949
KEPPSBRON 2

p av hab=hög

sss uss163/8 budapest 17407 54w/53w 8/4 1620 etat VIA SVERIGERADIO

avec ~~[illegible]~~ priorite =

cabinet stkm

Rosenblad/BS

Sthlm den 9.4.49 495

Överl. till Fru von Dardel, Stockholm, (Sveavägen 88) för kännedom i anslutning till telefonsamtal från departementet den 8.4.49.

Medbur

E.u.
Brandel
Förste Sekreterare

EXP. 9/4 BS

INK. U... DEP.
D. N:o 10:A | 25
9 APR 1949
AVD. P 2 NAL. Eu

25 foer fru von dardel stop wallenbergskommitten i budapest har meddelat att monumentet till minne av raoul wallenbergs verksamhet kommer att avtaeckas och oeverlaemnas till budapests borgmaestare 10 april stop vid detta tillfaelle har kommitten bett mig att i de tusentals tacksammas namn till raoul wallenbergs moder framfoera deras voerdnad

arfwedson

a Fru von Dardel (Sveav. 88) f. k. i ansl. t. tel. samt. från dep. 8/4
Eu: T. B

Form. nr 185.
(1939)

Lithografiska AB Norrköping

Nr

TELEGRAM

Cabinet Utsändes vd.7-22, S-H.9-21
Övt.på dygnet: Se uppgift i väglä[illegible]
Kungl.Utrikesdepartementet [illegible]
Gustav Adolfs torg 1

Anger

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Köpenhamn den 6 april 1949.

Anger/Re 11.4.49.
Överl.j.bil.f.förtr.k. 1 bil. Förtroligt.
till
1) Civing. G.von Dardel, Sthlm 170
2) Fr.Brita Bellander, Nockeby. 163
E.u.
u/ Bratt
B.ch.

11/4-49
Re

608

Ink. 9.4 1949		
Avd. P	Gr. 2	Mål Eu I

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 21 nästlidne mars med begäran om alla här tillgängliga upplysningar rörande den danske medborgaren Hakon Dahls internering i Ryssland, ägnade att måhända bringa större klarhet i Raoul Wallenbergs öde, ber jag härmed att i avskrift få översända en från det danska utrikesministeriet mottagen uppteckning med de viktigaste data i fallet Dahl. Jag kan ej se att här paralleller kunna dragas med Wallenbergs fall; bland annat bör framhållas att under hela den tid, då Dahl var internerad i Ryssland, man hade kännedom om hans vistelseort. Vår sagesman i utrikesministeriet, som gått igenom akterna, har som sin mening uttalat, att fallet Dahl knappast kan ge någon uppslagsända i frågan om Wallenbergs efterforskande.

Så snart enligt utrikesministeriets löfte Dahl tillfrågats om Wallenberg , skall jag återkomma.

27/4 49
Jämnst Almquist
som lovat stöta
till danskan h.D.

Din tillgivne
G. Dardel

Herr Utrikesrådet S. Dahlman,
Kungl.Utrikesdepartementet.

bil. hbr. Dardel-Dahlman 6.4.49.

P å Eu

Avskrift.

N o t i t s .

Ifølge meddelelse fra dansk statsborger Haakon Dahls herværende pårørende meldte den pågældende sig i 1942 frivillig til krigstjeneste i Finland med det formål ved førstgivne lejlighed at gå over til de russiske styrker for ad denne vej at opnå forbindelse med de vestallierede magter, i hvis tjeneste det var hans ønske at gøre en indsats i kampen mod Tyskland. Efter i september 1942 at have overgivet sig til russerne blev han imidlertid af disse interneret som krigsfange, og efter et fængselsophold i Moskva overført til en fangelejr ved Krasnodgorsk.

I november 1946 blev det danske gesandtskab i Moskva instrueret om at optage spørsmålet om Haakon Dahls frigivelse og hjemsendelse til drøftelse med vedkommende sovjetrussiske myndigheder. Til trods for gentagne skriftlige og personlige henvendelser førte bestræbelserne dog ikke til noget resultat, før gesandtskabet i juli 1948 indberettede, at de sovjetrussiske myndigheder nu var villige til at frigive Dahl til gengæld for udlevering fra dansk side af en tidligere estnisk statsborger Johannes Meeritz, der i Danmark afsonede en fængselsstraf for et politisk drab.

Den danske regering har af principielle grunde næret betænkelighed ved at gå med til udveksling af danske i Sovjetunionen med sovjetrussiske statsborgere her i landet, men under hensyn til de særlige omstændigheder, der gjorde sig gældende i det foreliggende tilfælde, hvor udvekslingskravet rettedes imod en angivelig sovjetrussisk kommunist, som efter strafafsoningen i Danmark sandsynligvis ville blive udvist af landet, og som selv var indforstået med at udrejse til Sovjetunionen, mente man fra dansk side efter omstændighederne at

kunne gå med til det sovjetrussiske forslag. Udvekslingen gennemførtes i Tedser den 14.mars 1949.

Haakon Dahl har efter ankomsten til Danmark taget ophold hos slægtninge på landet, men udenrigsministeriet vil drage omsorg for, at han bliver udspurgt om,hvorvidt han måtte kunne give oplysninger af betydning for sagen om eftersøgning af den svenske diplomat Raoul Wallenberg, der formenes at være forsvundet i Sovjetunionen.

Den 1.april 1949

Friedman/Pz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

28/4-49

AG

P.M.

AM

Ambassadrådet Almqvist, Köpenhamn meddelade i dag per telefon att den ur rysk fångenskap undkomne dansken Dahl, vilken väntas eventuellt kunna ge upplysningar rörande Raoul Wallenberg för närvarande vistas på landet, svårt sjuk. Dahl kommer att så snart sig göra låter kallas till utrikesministeriet och kommer då även att få redogöra för vad han eventuellt vet rörande Wallenberg. Tidigast torde detta bli om ett par månader. Beskickningen anser sig icke på egen hand kunna företaga något i saken.

Stockholm den 28 april 1949.

BF.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Strängt förtrolig.

29/4 49

P. M.

ang. efterforskning av Raoul Wallenberg.

Den 19 april 1948 skrev undertecknad en promemoria angående vissa efterforskningar i fallet Wallenberg i Tjeckoslovakien. I densamma lämnades en kort redogörelse för vad som inträffat intill nämnda datum. Den 14 maj 1948 skrev undertecknad ett handbrev till sekreterare Anger, Utrikesdepartementet, i samma ärende. Däremellan ha vissa uppgifter intelegraferats till departementet. Någon skriftlig redogörelse för vad som inträffade efter den 26 april 1948 har icke lämnats. Anledningen härtill är bl.a., att utrikesdepartementet under de fortsatta efterforskningarna meddelade, att beskickningen borde undvika kontakt med herr B., därest denne vore identisk med samma person, som tidigare tagit kontakt med beskickningen i Warszawa i fallet Wallenberg, vilket var fallet.

Såsom framgår av handbrevet fortsatte jag emellertid privat, på egen bekostnad och risk efterforskningarna. Jag har efter moget övervägande nu kommit till den slutsatsen, att en kortfattad rapport angående vad som tilldrog sig efter den 19 april borde avges tillika med en redovisning för de bestående intrycken; detta av två anledningar:

1. Min fru, som tog aktiv del i efterforskningarna, träffade på hemresan till Sverige i mars 1949 Svenska Dagbladets Paris-korrespondent, Sven Aurén, som förde Wallenberg på tal och nämnde, att han i Paris blivit uppringd av en person, som talade bruten svenska, genast ville träffa honom i en mycket viktig angelägenhet och i

detta sammanhang frågade, om Aurén kände till undertecknad. Mannen påstod sig vara utvisad från Frankrike och på väg till Bryssel. Något sammanträffande kom emellertid icke till stånd, och Aurén hörde sedan icke av honom. Aurén härmade hans tal och uttryckssätt, och det torde icke kunna vara fråga om någon annan än B.

2. Trots att nu ett helt år gått sedan kontakten med B. bröts, och tid funnits att tänka igenom, vad som hänt, har jag icke kunnat frigöra mig från uppfattningen, att någonting kunnat ligga bakom B:s uppgifter om Wallenberg. En bidragande anledning härtill är de ingående samtal i saken, som jag haft med major och fru Hans Ehrenstråhle. Majoren är för närvarande chef för Förenta Nationernas barnbespisning i Rumänien (UNICEF). Ehrenstråhles voro de personer, som främst hade kontakten med B. i Polen hösten 1947.

Enda syftet med denna promemoria är förhoppningen att lämna ett bidrag, som eventuellt kan underlätta fortsättandet av efterforskningarna, eller att man med hjälp av här lämnade upplysningar möjligen skall kunna i en framtid få klarhet i frågan, om någon verklighetsgrund eller icke förelegat för B:s uppgifter.

Vid genomläsandet av detta aktstycke, som måste bli kortfattat, hemställer jag, att all möjlig hänsyn tages till det förhållandet, att det är omöjligt att på papperet återge det upplevdas intensitet eller de starka intryck, som samvaron med B. lämnat efter sig.

I ovannämnda promemoria nämndes, att B., som, försedd med två omgångar kläder och en penningsumma, begivit sig till det fängelse i östra Slovakien, där han någon gång under vintermånaderna sett Wallenberg (stadens namn är Poprad), väntades återkomma om några dagar, eventuellt medförande denne. På natten mellan den 21 och 22 april sammanträffade jag med B., som, uppenbart uttröttad, uppgav sig ha varit tvungen återvända med oförrättat ärende, enär Wallenberg för någon tid sedan förflyttats till fängelset Ilava i Slovakien, mellan Bratislava och Zilina. I detta läge utverkade jag av min chef tillstånd att få

göra en resa till Slovakien. Vi avreste samma dag med min bil från Prag till Bratislava. Min fru medföljde, dels för att ge sken av turistresa, dels därför att jag behövde någon hjälp. Vi togo in på hotell i Bratislava, medan B. lämnade oss under natten. Nästa dag fortsattes resan förbi Ilava, där B. sattes av för att undersöka förhållandena. Jag stannade i Zilina, dit B. anlände på kvällen med bil tillsammans med några mindre förtroendeingivande typer, som jag dock aldrig kom i kontakt med. Dessa utgjorde enligt B:s uppgift fängelsepersonal, som han slagit sig i slang med. B. ansåg sig behöva ytterligare två dygn för att förbereda marken för en kupp, för det fall att det verkligen kunde konstateras, att Wallenberg funnes bland fångarna. För att undandraga oss eventuell uppmärksamhet från polisens sida utnyttjade jag därför de två dagarna till att göra en rundtur och återvände den 25 april till Bratislava, där vi skulle träffa B. för att överlägga om de åtgärder, som eventuellt borde vidtagas. B. kom på utsatt tid och meddelade följande.

Wallenberg befunne sig i fängelset, såsom förut (i Poprad) i egenskap av ukrainsk partisan. B. hade inbillat några av fängelsepersonalen, bl.a. en av fångvaktarna, att han vore ute i hemligt uppdrag för amerikanarna, som vore intresserade av den ukrainske partisanen, för att använda honom för sin underjordiska verksamhet i Ryssland. Han hade bett de vidtalade personerna att hjälpa till vid befrielsen och härför lovat dem inresetillstånd till Amerika. Befrielseaktionen erfordrade ytterligare två eller tre dagars tid, då den vore beroende på olika omständigheter (anskaffande av bil och lämpligt inpassande av fångvaktaren i vaktlistan). Den utveckling saken nu tagit, var givetvis både obehaglig och otillfredsställande. B. hade från början räknat med att kunna klara saken ensam med hjälp av en fullmakt från NKVD, som berättigade honom att taga ut vissa fångar för transport till Prag. Då han redan utnyttjat fullmakten vid besöket i Poprad, vågade han icke använda den en gång till.

Under våra överläggningar i Bratislava ifrågavarande kväll bemäktigade sig en stark oro oss alla tre, då

vi tyckte oss observera, att hotellet, där min fru och jag tagit in samma dag, bevakades. Vi beslöto därför att hellre till en början återvända till Prag och fortsätta aktionen därifrån än att taga några risker och foro samma natt tillbaka till Prag.

Under nattens resa tillkommo flera nya, försvårande omständigheter. Sålunda meddelade B., att han varit tvungen att såsom bevis för riktigheten av sina uppgifter till fängelsepersonalen lova dem (fem personer) 100 dollar var, innan befrielseaktionen genomfördes.

I detta sammanhang ber jag med allt möjligt eftertryck få understryka, att alla de uppgifter jag är i tillfälle att lämna angående B:s förehavanden under de tider, då han icke var tillsammans med mig och angående de upplysningar han givit om sina planer, sitt tidigare liv etc. undan för undan lämnats av honom först, sedan jag, med användande av alla tänkbara argument, utsatt honom för press. Han ville överhuvudtaget icke lämna några upplysningar om någonting utan fordrade på det mest naiva sätt "förtroende". Under hela min samvaro med B. utkämpades en ytterst ansträngande psykisk kamp för att pressa ut någonting ur honom i syfte att steg för steg kunna planlägga de åtgärder, som borde vidtagas och väga olika riskmoment mot varandra.

Efter återkomsten till Prag den 26 april avsände min chef, för vilken jag avlagt rapport, ett telegram till utrikesdepartementet. Härpå följde det ovan omnämnda avböjande svaret.

Sedan jag, såsom nämnts, beslutat mig för att på egen risk försöka slutföra saken, överlade jag med B. angående anskaffandet av den erforderliga summan. Jag for själv med B., till fem eller sex olika adresser i staden, där han hämtade pengar. Blott halva summan kunde emellertid uppbringas, varför jag tillsköt resten.

Då jag givetvis under de nya förhållandena icke kunde lämna beskickningen, beslöts att B. skulle fara med min fru till en stad i Mähren, på gränsen till Slovakien, varifrån B. själv skulle ta sig fram till Ilava och genomföra befrielsen. Efter befrielsen skulle vi samma natt

möta B, som uppgjort en särskild plan för att bli av med sina medhjälpare. På eftermiddagen ifrågavarande dag flög jag från Prag till Bratislava, hämtades där av min fru, och vi infunno oss på överenskommen mötesplats, men intet hände. Nästa morgon var jag åter i tjänst.

Jag sammanträffade senare åter med B., men det torde vara överflödigt att här i detalj skildra dessa sammanträffanden. B. dukade då upp en otrolig historia, nämligen att befrielseaktionen lyckats, fast B. icke kunnat bli av med sina medhjälpare, som tvärtom misstänksamt bevakat honom och fört Wallenberg till en plats i närheten av Prag. De hade därefter råkat i oenighet sinsemellan, då några av medhjälparna, som hade släktingar i Slovakien, som anklagats för förräderi, ville använda Wallenberg som bytesobjekt för att rädda släktingarna.

Det står fullkomligt klart för mig, att det ovan relaterade händelseförloppet i och för sig icke ger stöd för uppfattningen, att något måhända legat bakom B:s uppgifter, snarare tvärtom. Jag har emellertid ansett mig böra återge själva stommen av händelseförloppet för att i anslutning därtill återge några av mina intryck, så som de te sig nu, ett år efter händelserna.

Det råder intet som helst tvivel om att B., såsom det mycket riktigt uppgivits, var en bedragare och att han var i NKVD:s tjänst. Han visade hela tiden en fullkomligt hänsynslös, från all moral lösgjord mentalitet, intrigant men samtidigt naiv, ytterst fräck, när det passade hans syften, och beredd att taga de lättsinnigaste risker. Det råder heller intet tvivel om, att han under sin samvaro med mig många gånger lämnade felaktiga eller avsiktligt missledande uppgifter. Detta, sett i samband med hans ständiga tjat om nödvändigheten att visa honom "förtroende" synes mig vara ett stöd för uppfattningen, att han var ytterligt rädd för att på något sätt lämna ut sig. Hans taktik bottnade i en rädsla att, sedan han utlämnat för mycket upplysningar om Wallenberg till oss, bli skjuten åt sidan, väl medveten om alla sina tidigare bravader som spion i Sverige. Om man utgår ifrån, att intet legat ba-

kom B:s uppgifter, utan att hans kontakt med svenska beskickningar haft andra syften, måste man säga, att han spelat sitt spel med en överlägsen, otrolig skicklighet.

Flera omständigheter kunna anföras till stöd för antagandet att, huru osannolikt det än ur olika synpunkter må synas, B:s utsagor måhända haft någon verklighetsgrund. Det är nämligen uppenbart, att B. hela tiden visade oro och rädsla för att kontakten med svenskarna skulle bli upptäckt av hans arbetsgivare (NKVD). Hans nervositet minskades icke därav, att aktionen drog ut på tiden. Framförallt vill jag anföra, att han, enligt vad min fru uppgivit, då hon skildes från honom i den ovannämnda mähriska staden vid Slovakiens gräns, visade tydliga tecken på ångest inför vad som förestod. Svettpärlorna trängde fram på pannan, och den lille mannen, som dittills velat ge sig sken av oövervinnlighet, var in i märgen rädd. Vidare önskar jag anföra, att B. underkastade sig oerhörda strapatser. Då han kom tillbaka från Poprad, och då vi träffades i Bratislava, var han fullkomligt uttröttad och utvakad. Vidare må framhållas, att han icke begärde några förmåner, som kunde vara av någon betydelse för en man i NKVD:s tjänst, bortskämd på många olika sätt, bl.a. med mat, en sak som han visade tydliga tecken till flera gånger. Man kan möjligen i detta sammanhang nämna de 500 dollar han begärde, men det skedde på ett relativt sent stadium och på ett sådant sätt, att jag har svårt föreställa mig, att utpressning skulle ha varit ett av B:s syften.

B. var mycket välinformerad om den hemliga internationella kommunistiska verksamheten. Han lämnade sålunda, enligt vad Greklands chargé d'affaires i Prag sagt mig, ett antal högintressanta uppgifter till grekiska beskickningen angående den grekiska partisanrörelsens verksamhet. Någon hjälp från grekiskt håll för att få en säker tillflyktsort kunde han dock icke erhålla, varför han vände sig till oss med sin andra trumf, Wallenberg. B. omtalade för mig, att en hemlig flygtrafik från Tjeckoslovakien till Israel påginge,

uppgifter som då torde ha varit okända, men som senare till fullo bekräftades. På tal om Masaryks död, lämnade han icke rum för något tvivel, att denne fallit offer för en mördares hand etc.

Den kontakt, som redaktör Aurén haft, visar att B. fortfarande är verksam. Måhända kommer han därför att ånyo dyka upp i annat sammanhang. I sådant fall kunde det vara av intresse att ha tillgång till hans signalement och att redan nu införskaffa de upplysningar, som polismyndigheterna ha om hans verksamhet i Sverige (troligen år 1945). Några svårigheter i dessa avseenden torde icke föreligga. B. var nämligen under sin tid som spion i Sverige bekant med en hos mig i Prag anställd svensk barnjungfru, fröken Inger Nilsson, bördig från Tranås, där B. bl.a. verkade. Genom polismyndigheterna där (stadsfiskalen) torde man lätt kunna erhålla önskade upplysningar. B. uppträdde i Tranås, troligen under namnet Henry Bromson, såsom amerikanare (av ukrainsk börd). Han uppträdde enligt egna uppgifter vid ett tillfälle som tolk, då ryssar foro genom staden (interner, flyktingar?). Han synes ha varit populär i Tranås. En gång lär hans fotografi ha förekommit i Tranåstidningen. Under 10 dagar varje månad for han på resor och uppsamlade spionmaterial av agenter. Han utvisades till Finland efter några månaders fängelsevistelse (bl.a. på Härlanda, Göteborg, antagligen också i Jönköping), utan att man kunnat fälla honom.

Slutligen får jag tillägga, att här lämnade uppgifter vid behov kunna kompletteras.

Stockholm den 29 april 1949.

S. Engfeldt

GREVELINGENJÖR
GUY VON DARDEL
KARLAVÄGEN 52
TEL. 67 34 58

STOCKHOLM DEN 15 maj 1949.

Sekreterare P. Anger
Utrikesdepartementet
Stockholm

AA

Broder!

I enlighet med vårt telefonsamtal i lördags har jag letat fram redaktör af Sandebergs brev till mig om de amerikanska medborgare han träffade i fångenskapen. Då jag inte vet vilka uppgifter som Du är intresserad av skickar jag Dig bifogade avskrift av brevet.

Hälsningar

Guy von Dardel

Avskrift.

STOCKHOLMS - TIDNINGEN

Stockholm den 24 mars 1947.

Mr. Guy von Dardel
Physics Department
Cornell University.
New York

På min resa från Moskva till Frankfurt/O, 9-13 april 1946, hade jag sällskap med två amerikanska medborgare, John Gibran och Rudolph Samebolt (Sambold?), vilka hållits som fångar av ryssarna. Vid ankomsten till Frankfurt/O internerades båda i separata rum, helt isolerade från de övriga internerna i lägerkasernerna. Den 25 april, då jag kom till Berlin, lämnade jag amerikanska polisen där alla uppgifter jag kunde om de båda amerikanerna, som fortfarande hölls kvar på ryska sidan. Polisen sade sig skola sätta igång en aktion för att få ut dem.

När jag träffade Samebolt i en kasern i Moskva var han mycket god vän med en rumän med förnamnet Carl och någonting på "scu" i efternamn. Jag vet att amerikanen skrev upp "Carls" adress och ämnade korrespondera med honom från Amerika. Denne rumän var det som berättade för mig, att han arbetat tillsammans med Raoul Wallenberg i Ryssland så sent som januari-februari 1946. Vore det inte möjligt att genom amerikanska polisen få tag på Samebolt och av honom erhålla rumänens adress för vidare efterforskningar

Med utmärkt högaktning
sign. Edward af Sandeberg

P.S. Kanske kan det underlätta för polisen, om den får höra att Samebolt internerades av ryssarna i Österrike, där han varit under kriget.

En amerikansk medborgare Wallace
[illegible] Sandeberg och de bägge amerikanerna
Gibran och Samebolt [illegible] vid avfärden från Moskva
till Frankfurt. Han kanske vet
något om vad som hände med
amerikanerna sedan
[illegible]

Anger/Pz

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg

U. n.

STOCKHOLM		19
N:o 155	1 bil.	BIL.
Strängt förtroligt.		
INK. D. N:o		
AVD. A	GR. 2	MÅL. Eu I

Stockholm den 17 maj 1949.

Broder,

Redaktör af Sandeberg har nu något post festum till departementet inlämnat en redogörelse för vad han under sin fångenskap i Ryssland säger sig ha erfarit rörande Raoul
./. Wallenberg. Som Du finner av närslutna utdrag av redogörelsen rör det sig härvid om upplysningar S. erhållit från personer, vilka skulle varit W:s medfångar i Ryssland.

En av dessa personer, en tysk soldat vid namn Hille, enligt uppgift hemmahörande i Bautzen i Nieder-Schlesien, skulle sålunda ha suttit i samma cell som Wallenberg och dennes chaufför. De ytterligare upplysningar, som finnas om Hille är att hans föräldrar innehaft ett värdshus utanför nämnda stad och att han själv varit lokalredaktör i Dresden för Essener Nationalzeitung. Vi göra oss självfallet inga större förhoppningar beträffande möjligheterna att uppspåra bemälde Hille, då ju Bautzen ligger inom ryska zonen. Då vi emellertid, som Du vet, äro angelägna att icke lämna något oförsökt i fallet W., vill jag fråga om Du har något uppslag hur man skulle kunna komma i någon kontakt med Hille eller dennes släktingar.

En annan av Sandeberg omnämnd person, amerikanaren Rudolph Samebolt (Sambolä?), vore kanske lättare att få några upplysningar om. Han skulle visserligen icke ha träffat W. men befunnit sig i fångenskap tillsammans med en rumän, benämnd "Carl", som tidigare varit arbetskamrat med W. vid ett arbetsläger utanför Moskva.

Vi få därför be Dig genom amerikanska vederbörande söka erhålla upplysningar om Samebolt. Enligt vad Sandeberg

.f. Generalkonsul af Petersens,

e r l i n.

17/5 49 P m. kurir

uppgiver, hade han i samband med hemresan i maj 1946 från Frankfurt/O i Berlin (närmare bestämt vid några dagars vistelse i ett UNRRA-läger i Sehlendorf) för amerikanska militärpolisen rapporterat vad han visste om S., som av ryssarna kvarhållits i Frankfurt. Det är ju tänkbart att amerikanarna sedermera lyckads få S. fri och att man sålunda genom amerikanska polisen skulle kunna erhålla närmare upplysningar i fallet.

u/Dahlman

Under de första åtta veckorna av min fångenskap i Butyrkifängelset i Moskva, delade jag cell med en tysk soldat vid namn Hille. Hans förnamn har jag glömt, men ibland föresvävar det mig, att han hette Kurt.

Det dröjde inte länge förrän jag misstänkte Hille för att vara s.k. cellspion, d.v.s. gå ryssarnas ärenden genom att rapportera till förhörsledarna medfångarnas yttranden. Efter vad jag senare erfor, begagnar sig ryssarna av cellspioner i nästan alla celler i de politiska förhörsfängelserna. Hille utförde emellertid sin roll ganska klumpigt och var lätt att genomskåda.

Hille uppgav sig bo i staden Bautzen, belägen ett 30-tal km rakt väster om Görlitz i Niederschlesien. Då jag själv kände till staden från en reportageresa, kunde jag kontrollera, att han talade sanning. Han uppgav sig ha hustru och ett eller två barn i staden, där även hans föräldrar var bosatta. Dessa senare torde ha varit väl kända av stadsbefolkningen, eftersom de var värdfolk på ett utvärdshus, som utgjorde ett populärt mål för stadsbornas söndagspromenader. Om jag inte misminner mig, berättade Hille, att värdshuset låg någon mil från staden upp mot bergen.

Hille uppgav sig i det civila vara journalist med handel som specialitet. Han påstod sig innan sin inkallelse ha varit lokalredaktör i Dresden för Essener Nationalzeitung. Då jag på min återresa från Ryssland passerade Berlin, bragte jag hans namn på tal med några tyska journalister och fick ett intryck av, att Hilles namn var känt för dem.

Om sitt tillfångatagande berättade Hille, att han blivit överraskad av en rysk patrull, när han utförde rekognoscering på Kurlandsfronten. Han uppgav sig ha haft löjtnants rang, vilket jag emellertid senare fick anledning att betvivla. Hille erkände, att han månaderna närmast tillfångatagandet tagits i bruk av ryssarna dels som propagandist vid Kurlands-sändaren, dels vid olika frontavsnitt.

Så småningom hade Hille, enligt vad han själv uppgav, förts till Moskva, och innan han blev min medfånge hade han suttit inspärrad i såväl Ljubljanka- och Lefortafängelserna. Med tanke på, att ryssarna genomgående visade ett stort intresse för tyska ekonomer likaväl som för specialister överhuvudtaget, kan man gott förstå, att Hille fick undergå så noggranna förhör. Hans gästspel i de olika fängelserna passar också väl samman med hans uppgift som cellspion.

Redan några dagar efter min ankomst till fängelset frågade Hille mig, om jag kände en landsman vid namn Raoul Wallenberg. Jag

minns särskilt, att han även nämnde förnamnet Raoul. Tyvärr visste jag inte, vem Wallenberg var, vilket är ganska naturligt, då vid min avresa från Sverige ännu intet skrivits om honom.

Hille berättade, att han i ett av de båda fängelserna Ljubljanka eller Leforta suttit i samma cell som Raoul Wallenberg och dennes chaufför. Han berättade även, att han suttit tillsammans med medlemmar av någon Balkanlegation, jag kommer inte ihåg vilken, men om detta skulle ha varit vid samma tillfälle, kan jag inte erinra mig.

Det kan tyckas, att nästan varje svensk och allra helst en svensk journalist skulle reagera kraftigt, när han hör namnet Wallenberg nämnas i ett sådant sammanhang det här var fråga om. Att jag inte gjorde det hade emellertid sina orsaker. Jag försäkrar, att man i min situation har fullt upp med att begrunda sin egen belägenhet. Raoules namn var mig obekant, och dessutom hade jag bibringats den uppfattningen, att många svenskar befann sig i olika läger runt omkring Moskva. Denna dessbättre oriktiga uppgift hade jag fått av mina förhörsledare i det fångläger, varifrån jag förts till fängelset - en ganska vanlig rysk bluff.

Hille berättade säkerligen åtskilligt mera om sin förre medfånge Wallenberg, men vad han berättade kan jag inte minnas. En av följderna av den svåra undernäringen till följd av den otillräckliga fängelsekosten var nämligen, att minnet började svika alltmer. Svårigheten att erinra sig siffror och namn åstakom svåra missförstånd för nästan alla fångarna vid förhören, vilket förhörsledarna omedelbart utnyttjade.

När jag varit i fängelset c:a åtta veckor, frigavs Hille, medan jag fick stanna ytterligare sju veckor. När jag slutligen frigavs den 24 november 1945, transporterades jag till arbetszonen i Kraenogorsks krigsfångeläger. Där återfann jag Hille, som emellertid av lättförståeliga skäl undvek mig. Han hade då just kommit ut från lasarettsbaracken, där han vårdats för lunginflammation. Några veckor senare försvann han ur lägret, troligtvis med någon transport till ett annat läger.

Efter vad jag förstår, tillhörde Hille de s.k. krousanterna. Så benämndes de tyska soldater, som genomgått lägrets s.k. "Antifaschule" eller med andra ord skolats till kommunistiska agitatorer, provokatörer och sabotörer.

Om Hille överlevt fångenskapen, bör han ha varit bland de första,

som återsändes till hemorten. Till en början frigavs nämligen dels de, som på grund av fysisk svaghet inte kunde utnyttjas i arbete, dels de som genomgått "Antifaschule" och följaktligen kunde sättas in i propagandaverksamhet eller som "östpolis" i hemorten. Jag anser, att Hille faktiskt tillhörde båda dessa "priviligierade" kategorier.

Innan jag avslutar kapitlet Hille, vill jag nämna, att han förefaller vara snäll och relativt ointelligent, lätt att övertala till vad som helst och knappast besvärad av någon fastare karaktär. Jag tror inte det vore någon större svårighet att få ur honom vad han vet om Wallenberg, om man endast kommer i kontakt med honom på rätt sätt. Hans fångenskap tillsammans med Raoul Wallenberg måste ha infallit under sommaren 1945.

När jag 2 april 1946 kom till Moskva efter att ha frigivits ur krigsfångelägret i Krasnogorsk, måste jag stanna en vecka i en kasern, som utgjorde något slags genomgångsläger för skilda kategorier folk, vilka väntade på transport. Det var dels frigivna civilinterner som jag själv, dels ryska soldater, vilka inte haft sina papper i ordning, dels polacker och andra, som slagits för ryssarna i ryska förband, dels balkaneser, som låtit frivilligt arbetsmobilisera sig, och vilkas tid i Ryssland nu utlupit. Jag blev genast bekant med en rumän tillhörande sistnämnda kategori - hans efternamn, någonting på -scu, har jag glömt, men han kallades allmänt "Carl".

Så snart "Carl" fick reda på, att jag var svensk, frågade han mig, om jag kände Raoul Wallenberg. Han berättade, att han varit arbetskamrat med svensken vid en industrianläggning i närheten av Moskva. Wallenberg hade vid ett tillfälle försökt fly för att ta sig till svenska beskickningen men blivit upptäckt och återförd. Därefter hade han transporterats till någon annan arbetsplats, som låg längre bort från den ryska huvudstaden, och samtidigt hade "Carl" förts till kasernen i Moskva för vidarebefordran till Rumänien. När jag träffade "Carl", hade han varit där två månader, varav följer, att Wallenbergs flyktförsök och borttransport måste ha skett någon gång omkring månadsskiftet januari-februari 1946.

När jag lämnade Moskva 9 april i riktning mot Frankfurt/Oder, var "Carl" fortfarande kvar i kasernen. Han fick emellertid ungefär halvannan månad senare komma med en transport över Odessa, varvid han var reskamrat med bl.a. danske krigsfångesekreteraren Christian

9/6 46

Christiansen - en av mina tidigare medinterner i Krasnogorsk.

För den, som inte känner förhållandena i Sovjet kan det synas egendomligt, att en frivilligt arbetsmobiliserad måste arbeta under samma förhållanden som en fånge av Wallenbergs kategori. Det är emellertid en regel som saknar undantag att utlänningar i Sovjet alltid står under minutiös bevakning, de må sedan vara fångar eller "fria",

"Carl" var någon slags teknisk specialist, och efter vad jag förstår, måste även Wallenberg ha tillhört specialisterna. Dessa hade endast beröring med arbetarna på arbetsplatsen - på "fritid" bodde de för sig själva. De hade avsevärt bättre villkor vad angår mat, rökverk, kläder och inkvartering - endast bevakningen var densamma.

När jag skildes från "Carl", skrev jag visserligen upp hans adress i Rumänien, men då jag på hemresan av försiktighetsskäl förstörde alla adresser genom att rulla cigaretter av dem, gick även "Carls" tillspillo.

"Carls" bäste vän i Moskva-kasernen var en ung amerikan vid namn Rudolph ~~Anderson~~ Lenichalt, vilken tagits av ryssarna i Österrike. Han fördes med samma transport som jag till Frankfurt/Oder, där han emellertid sattes i arrest. När jag så småningom fick komma till Berlin, satt ~~Anderson~~ S. fortfarande kvar. Jag rapporterade omedelbart saknn för amerikanska polisen i Berlin, men om man lyckades få Anderson fri, vet jag inte.

Vad jag däremot vet, är att ~~Anderson~~ S. säkerligen känner till "Carls" adress i Rumänien. Då båda var som sagt mycket goda vänner, efter att dagligt ha varit tillsammans i två månader. Befinner sig amerikanen numera i frihet, är det kanske inte omöjligt att genom honom få reda på rumänens adress.

KUNGL.
SVENSKA GENERALKONSULATET

Berlin den 24 maj 1949.
Strängt förtroligt.

Pol

856

Ink. 30. 5. 1949		
Avd.	Gr.	Mäl
P	2	Eu I

Reg.

aa

Broder,

För ordningens skull ber jag få bekräfta mottagandet av Ditt handbrev den 17 innevarande maj rörande Raoul Wallenberg. Vi ha upptagit ärendet med amerikanska vederbörande som lovat söka framskaffa upplysningar.

Din Hingvone
[illegible]

Utrikesrådet D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

Ang Raoul Wallenberg

22.8. besv.

UNIVERSITY OF MICHIGAN
ANN ARBOR
ALUMNI CATALOG OFFICE

July 14,1949

Ang

PUL

INK. UTI... DEP.
D. No 226 | 77
10 AUG. 1949
AVD. P | GR. 2 | ...

Minister of Foreign Affairs
Stockholm, Sweden

Your Excellency:

We are writing to request information regarding Raul Gustav Wallenberg, who received the degree of Bachelor of Science in Architecture from this University in 1935.

Earlier this year a letter was addressed to him at Kevinge Strand, Stocksund, Sweden, which was his address in 1937. We had not written to hin in the intervening years.

The letter was returned with the following notation: "Probably killed in Budapest beginning of 1945 when working to liberate and save thousand of persecuted persons under the Nazi Regime". Attached to this was a copy of circular from "Raoul Wallenberg-Aktionen", dated Stockholm, December 22,1947, nominating "Swedish Secretary of Legation Raoul Wallenberg" for the 1948 Nobel Peace Prize.

This letter bore no return address and we are therefore writing to you, since it appears that Mr. Wallenberg was in the foreign service of Sweden at the time of his death.

If you can send us any information regarding the date, place and circumstances of his death, we will be grateful for it, to complete our biographical records.

Yours truly,

Helen W. Meller

(Mrs.) Helen W. Meller
Supervisor

HWM/ms

Anger/Pz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. R.Wallenberg

STOCKHOLM		
N:o 196		BIL.
INK. D. N:o 226/77		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Stockholm, August 22nd, 1949. 19

University of Michigan,
Ann Arbor.

With reference to your letter of July 14th, 1949 I beg to inform you that Raoul Gustaf Wallenberg was attached to the Swedish Legation in Budapest in 1944 in the capacity of organizing the Swedish humanitarian help, especially in favour of the persecuted Jews in Hungary. He disappeared, however, on the 17th of January 1945 in the Pest-side of Budapest and has, in spite of thorough investigations, not been heard of since.

For the Minister:

(Per Anger)
First Secretary

23/8/49

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

i. U.

Köpenhamn den 26 september 1949.

Förtroligt.

350

Ink. 29/9		1949
Avd. P	Gr. 2	Ecc I

Broder,

I anslutning till Dardels handbrev den 6 april 1949 angående Raoul Wallenbergs öde, ber jag få meddela, att man i danska utrikesministeriet nu hållit förhör med den i Dardels brev omnämnde danske medborgaren Hakon Dahl. Denne kunde emellertid ej ge några upplysningar, som kunde tjäna som ledtråd vid Wallenbergs efterforskande. Med lika negativt resultat hade man hållit förhör med 50 f.d. medlemmar av Waffen-SS, vilka även suttit i sovjetrysk fångenskap.

Din tillgivne
H. Beck-Friis

Utrikesrådet D a h l m a n,

Utrikesdepartementet.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. R.Wallenbergs öde

Anger/Pz

STOCKHOLM d.30.9. 1949		
N:o		BIL.
INK. D. N:o hbr K-hamn 350		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Överlämnas för förtrolig kännedom till ...
E.u:
u/Carbonnier
Tjf Byråch

Fru B.De Vylder-Bellander,Nockeby 5776 (a)
Civ.ing.Guy von Dardel,Stockholm 5775 (a)

10/10-49

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

1/10-49

Alt

J.O.

P. M.

Herr Rudberg (tel. 48. 01. 03) besökte mig idag och meddelade, att han kommit att tänka på en sak, som måhända kunde vara av intresse för utrikesdepartementet.

Då han vistades i Haifa februari-mars 1949 och bodde på Hotel Sion därstädes bekantade han av en servitör, en ungersk jude vid namn Barany. Denne var en man i 40-45 års åldern, stor, kraftig, mörk (speciellt kännetecken: utan att vara halt, släpade han det ena benet något). Han hade varit tandläkare i Budapest och även besökt Sverige, som han hyste starka sympatier för. Barany hade vid ett tillfälle visat Rudberg ett ur en tidning hämtat fotografi av Raoul Wallenberg och därvid framhållit, att han visste att Wallenberg - på grund av vad han gjort för judarna - mördats av tyska eller ungerska nazistiska element innan ryssarna ännu inträngt i Budapest.

Rudberg hade fått intrycket att Baranys utsago grundades på viss faktisk kännedom och icke vore uttryck för ett sannolikt antagande.

Stockholm den 1 oktober 1949.

J. Ag.

Avskrift.

Hamburg den 22 december 1949.
Strängt förtroligt.

KUNGL.
ENSKA KONSULATET

Handbrev Brandel-Bergendahl
30.12.49.

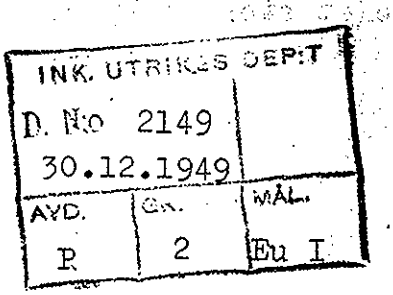

Orig. R 20 B/1068

Broder,

I höstas insjuknade här R. Philipp, vilken synes vara av tysk härkomst, men nu är svensk undersåte. Hans sjukdom var svårartad lunginflammation. Läkarbehandlingen var svår att genomföra på grund av Philipps nervösa läggning.

Emellertid förefaller det, som om den läkare, som behandlade Philipp på hotellet och lät överföra honom till ett privat sjukhus, förfarit oetiskt bl.a. därigenom att han påkallat utmätningsmans medverkan mot Philipp, innan denne ännu blivit så frisk, att sådant borde komma ifråga.

Vidare har Philipp kommit i delo med en kvinnlig tysk sekreterare, som han erhållit genom hänvändelse till senaten. Vad som i själva verket förekommit är icke på långt när utrett En högre tjänsteman i senaten, som besökt mig och framlagt sina bekymmer över allt trassel som uppstått under Philipps vistelse här, har nu frågat mig, vem Philipp egentligen är, vilka tidningar han medarbetar uti, det anseende han har i Sverige o.s.v.

Min uppgift är ju närmast att, så långt det går, stå på Philipps sida. Inom parentes sagt hänvände han sig aldrig till konsulatet. Däremot mottog han en av mina medarbetare, som nedsändes till sjukhuset för att fråga, om jag kunde göra något för honom (den svenske pastorn, vilken, såvitt jag vet, han icke kände personligen, vägrade han däremot mottaga å sjukhuset). Jag har på känn, att man i senaten misstänker, att Philipp kan företaga sig att skriva tidningsartiklar och göra gällande, att man icke hjälpt honom här.

Herr Förste Sekreteraren B r a n d e l,
Stockholm.

Bhl/Sö

Nm

En sak är säker, att från myndigheternas sida visades Philipp mycket stor hjälpsamhet och ännu större fördragsamhet.

u/ T. Bergendahl

P.S.

Största svårigheten synes ha varit att Philipp kallade alla människor inklusive läkare för nazister.

DS

Avskrift.

Sundfeldt/ARN

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. R. Philipp

STOCKHOLM 30 december 19 49. Strängt förtroligt.		
N:o 2458		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Orig. R 20 B/4068.

Broder,

Med anledning av Ditt handbrev den 22 december rörande R. Philipp vill jag nämna, att Philipp är en ganska känd figur i tidningsvärlden här. Hans ryktbarhet har särskilt varit knuten till frågan om Raoul Wallenbergs försvinnande, varom Philipp skrivit en bok, som spelat sin roll i debatten men inte lär tillfört sin författare något anseende för gott och balanserat omdöme. Philipp har stått Raoul Wallenbergs familj nära och i detta sammanhang riktat mycken ovederhäftig kritik mot UD och överhuvudtaget åstadkommit mycket larm.

Redan under normala förhållanden torde Phlipp till sin läggning vara nervös, obalanserad, kolerisk och misstänksam, Det verkar naturligt om dessa egenskaper ytterligare accentuerats av hans sjukdom. Vårt personliga intryck är därför, att man nog bör vara en smula försiktig, när man har med honom att göra. Publicist som han är, kan han tänkas publicera vad som sägs till honom och då gärna i utstofferad form.

Å andra sidan kan ju Philipp som svensk medborgare ställa vissa anspråk på stöd och han torde haft en besvärlig tid i Hamburg, Man vågar nog också säga, att hans uppsåt i regel är gott, och folk inom tidningsvärlden har också intygat, att Philipp en stor kännare av mellaneuropeisk politik, vilket han visat genom åtskilliga artiklar, bl.a. i tidskriften OBS.

u. Brandel

Konsul T. Bergendahl
H a m b u r g.

Expedierat
med kurir den
30/12-49.